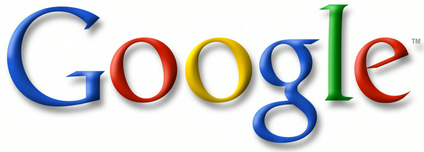

Google

1 Garfield, James Abram, 20 pres. of the U.S.

A71

Thayer

J. ENGBERG
James A. Garfield.

FRÅN KOJAN TILL PALATSET

PRESIDENTEN JAMES A. GARFIELDS LIF

AF

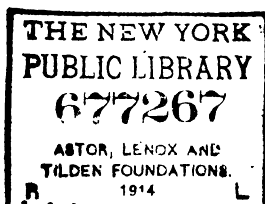
W. M. THAYER

ÖFVERSÄTTNING

ANDRA OMARBETADE UPPLAGAN

STOCKHOLM
P. PALMQUISTS AKTIEBOLAG.

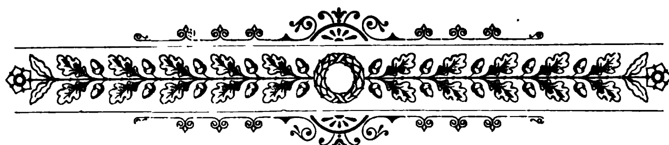

Stockholm, tryckt hos P. Palmquists Aktieb. Boktr., 1895.

Innehåll.

Stockholm,
Tryckt hoš P. Palmquists Aktiebolag, 1895.

I. Första dagen i skolan.

Det kom ett rykte till nybyggarkojan, att en skola snart skulle. öppnas i byn, en och en half mil* därifrån. Det var först ett rykte, men inom kortare tid än en vecka vardt det ryktet en verklighet.

»Jimmy måste gå, mamma», sade Tomas, som var nära tretton år gammal, en gosse af hjältemodigt sinnelag och den mest hängifne son och broder.

»Ja, James måste gå», upprepade modern med ett af dessa leenden, som endast upplysa de mödrars anleten, hvilka känna hvilken skatt af glädje och lycka de äga i sina små treåringar; Jimmy hade ännu ej firat sin fjärde födelsedag.

»Jag önskar jag också kunde få gå», återtog Tomas; »men potatisen skulle väl icke blifva upptagen, kornet bärgadt eller rågen sådd, om jag skulle gå i skolan. Flickorna och Jimmy kunna gå, men mitt arbete skall skaffa oss kläder och föda.» Den sista meningen uttalades med så mycket intresse, som om sonen och brodern fann sitt högsta nöje i att ensam kunna sköta den lilla gården, under det att hans systrar och käre lille broder tillsamman kunde besöka skolan. Och modern hade svårt att dölja sin rättmätiga stolthet öfver sin självförsakande och präktige gosse. Hennes moderliga stolthet var nära att gifva sig luft i ett utbrott af ömma smeknamn till Tomas, men det utmärkta omdöme, som vanligtvis styrde hennes handlingar, kom henne äfven nu till hjälp, och visligen lät hon saken passera med några uppmuntrande ord.

*Engelsk mil omkring 1/6 svensk.

»Det är Jimmys lycka det här», tillade Tomas efter en stund, af hvilken anmärkning modern förstod, hur varmt hans hjärta klappade för den lille brodern, och hvem som helst skulle ha sett det, om man förstått förhållandena Mer än en hade anmärkt, att Tomas' första och sista tanke alltid var: »bror James».

Det var en bråd tid i stugan, när barnen skulle rustas ut för skolan. Tomas och flickorna hade gått i skola, innan familjen flyttade till Orange, så att för dem var det ingenting nytt. Dessutom hade modern lärt dem mycket. Hon hade ej gifvit James någon särskild undervisning, hade blott berättat honom historier ur bibeln och på sitt lärorika sätt besvarat hans mångfaldiga frågor. Likväl kunde James nästan alla bokstäfverna och var mer hemmastadd i bibliska historien, än de flesta barn vid hans ålder nu för tiden äro.. Berättelserna om arken, Kain och Abel, Josef, Ismael, Isak, Jakob, Absalom, Daniel, Barnet i Betlehems krubba och många andra voro honom vid denna tid välbekanta. Den lille gossen ägde ett ovanligt minne, han var munter och strålande glad, kojans ljus och fröjd. Att hans moder ansåg honom för en ovanligt kvick och begåfvad gosse, säger just ej så mycket; ty mödrar äro vanligtvis benägna att tänka stort om sina barn. Men då vi tillägga, att Tomas och hans systrar och äfven grannarne betraktade James såsom en tidigt utvecklad och lofvande pojke, kan läsaren tryggt draga den slutsatsen, att vår hjälte ej var något enfaldigt bondbarn. Han var en liten parfvel, som kunde göra sig bemärkt både i hemmet och skolan.

»Jimmy kan ej ens gå halfva vägen», sade Tomas; »han blir dödstrött, innan han lämnat hemmet ur sikte.»

»Det skall jag sköta om», svarade hans syster med ett utseende, som visade, att hennes plan redan var uppgjord. »Jimmy ska' inte behöfva bli' trött.»

»Hvad kan hindra det?» frågade Tomas.

»Du får väl se», svarade systern något undvikande, men Tomas såg af hennes sätt, att hon verkligen menade, hvad hon sade.

»Se så! hvad står på?» fortsatte Tomas, viss om att hon hade ett förslag i hufvudet.

»Ingenting står på, annat än Jimmy; han skall *på* min rygg», svarade den raska flickan, som hade beslutat at

spara sin lille liflige broders ben genom att bära honom till skolan.

»Bära honom till skolan!» utropade Tomas; »det kommer att trötta dig mera än honom att gå. Det är en tyngre börda, än vår farfarsfar bar i frihetskriget.»

»Det är ej första gången jag blir trött af hvad jag gör», var allt hvad flickan svarade.

Den beslutsamma flickans föga poetiska namn var Mehetabel, ett namn tungt nog att bära till skolan utan att tillfoga bördan af Jimmy. Mehetabel var femton år gammal, storväxt och stark, som den flicka bör blifva, hvilken växer upp bland skogens högstammiga träd.

Den första skoldagen kom, och Mehetabel tog sina båda bördor, sitt namn och sin broder, och sträfvade af till skolan. Jimmy var högeligen road af detta nya sätt att färdas, och hela familjen deltog i hans glädje. Det var en munter morgon för de unga nybyggarne. Det låg ett solljust skimmer öfver nybyggarkojan, som ej legat där sedan den hemska sorgens dag, om hvilken vi snart skola tala.

Ännu fyrtiosex år — och en af de unga skulle hunnit fram till Hvita Huset. Omedvetet var Tomas denna glada morgon den lyckligaste gossen i Ohio; och han gick till sitt arbete, den präktige pojken, med förnyad styrka och beslutsamhet. Under det att barnen äro i skolan, Tomas sköter jordbruket och den goda modern sitter ensam vid sin spinnrock, vilja vi gå något tillbaka i tiden och berätta ,huru denna familj kom till Ohios skogar, samt tillfoga några underrättelser om fadern.

År 1799 var Tomas Garfield landtbrukare i Worcester, Otsego County, NewYork. Det året föddes honom en son, hvilken han gaf namnet Abram. Trettiotvå år senare blef denne Abram fader till James A. Garfield.

Innan Abram var två år gammal, sjuknade hans fader hastigt och dog, lämnande hustru och flera barn i stor fattigdom — en sorg, som sällsamt upprepades i Abrams eget lif. Innan sonen James ännu fyllt två år, dog också han, lämnande hustru och fyra barn att ensamma kämpa lifvets tunga strid. Det var ej möjligt för Abrams moder att hålla familjen tillsamman och sörja för så många munnar, hvarför en granne, James Stone, tog Abram till sig och uppfostrade honom såsom eget barn.

Då gossen var tio år gammal, bosatte sig änkan Ballou i grannskapet af New Hampshire. Mrs Ballou hade en dotter, Elisa, ungefär ett år yngre än Abram, en glad och begåfvad flicka. Abram och Elisa blefvo lekkamrater och tyckte mycket om hvarandra.

Elisa var fjorton år gammal, då hennes moder fick den idéen, att hon ville utvandra till Ohio, som den tiden var »det fjärran västern», om hvars bördiga jord och lätt förvärfvade rikedomar det berättades underbara historier. Ansenliga skaror af utvandrare från staterna NewYork och Nya England flyttade dit. Den unge James Ballou, änkans son, som såg utvandrarnes vagnar passera genom NewYork eller draga ut därifrån med Ohio till mål, blef ännu ifrigare än modern att gifva sig utaf. Slutligen beslöt hon sig för att flytta dit, sålde sin lilla gård, packade sitt bohag på en utvandrarvagn och drog med sina barn bort mot västern. Det var med sorg, som de unga skildes, och Abram kände sig som en ensam fågel, när Elisa lämnat honom.

Det var en lång och tröttsam resa, som räckte i sex veckor — en resa, som nu kan göras på tolf timmar. Familjen vistades i vagnen, utom när denna fastnade i dyn och de nödgades aflassa och med häfstänger lyfta upp den. Vägarna voro i det uslaste skick, utan bro öfver någon enda flod, de hade strömmar att vada öfver, moras att arbeta sig igenom, träsk att undvika, svårigheter nog att pröfva mod och uthållighet hos den erfarnaste kvinna och duktigaste flicka. James sköt villebråd under vägen, så att föda fattades dem ej. Slutligen uppnådde de Zamville, Muskingum County, ett af de äldsta nybyggena i Ohio på den tiden; och där slogo de sig ned.

Omkring ett år senare greps Abram af »Ohio-febern», såsom det kallades; eller måhända minnet af den blonda flickan manade honom till ädlare dåd, och äfven han drog till västern — en ung man på 20 år, oförskräckt, ärelysten, klok och full af glada förhoppningar. Han fann arbete i Newburg, nära Cleveland. Cleveland var då endast en liten klunga af nybyggarkojor, bebodda af omkring hundra personer. Newburg var senare anlagdt och låg mer ensligt. Men af vissa skäl valde den unge äfventyraren denna plats till hemvist.

Utan att glömma sitt arbete sökte Abram ifrigt att skaffa sig underrättelser om den unga flicka han ej kunde glömma. Efter

en tid fick han veta, att familjen Ballou var i Zamville, där han så snart som möjligt aflade ett besök. Familjen hälsade honom hjärtligt välkommen, i synnerhet Elisa, som hade växt upp till en intagande ung kvinna, nära 19 år gammal. Att säga det Abram blef glad att se henne, skulle vara ett svagt uttryck att teckna verkligheten. Om Elisa hade utgjort hela det då kända »fjärran västern», skulle Abram tjusats af det landet och utan tvekan föredragit det framför hela NewYork. Elisa intog helt Abrams hjärta, och två år därefter blef hon hans maka. De gifte sig den tredje Februari 1821 och drogo genast till det hem han valt, Newburg, där ett stockhus, 18 à 20 fot långt, innehållande blott ett rum, väntade dem. Det var en mycket ringa boning, men trofast kärlek skänkte dem lika mycken lycka, som hade det varit ett palats. Hyddan saknade fönsterramar och glasrutor, ehuru tre fönstergluggar betäckta af oljadt papper insläppte ljus. Oljadt papper var på den tiden en vanlig ersättning för glas. Husgeråden, som voro tillverkade af hennes ädle make, öfver hvilken hon var lika stolt som han öfver henne, voro i den ortens nyaste stil och därför moderna. De bestodo af åtskilliga trebenta stolar, ett verktygsbord, en säng, tillverkad af bräder, en stekpanna, en järngryta, två trätallrikar med därtill passande knifvar och gafflar och en »holländsk ugn», hvilken helt enkelt utgjordes af en kittel med sprucket lock, på hvilket lades glödande kol. Här började James Garfields fader lifvet på fullt allvar, och här lefde han tre år, under hvilken tid tre barn föddes. Han odlade jorden och arbetade två gånger vid Ohio- och Pennsylvania-kanalen, som då var under byggnad. Den unge äfventyraren var likväl ej nöjd. Hans förökade familj fordrade större tillgångar för framtiden, därför köpte han femtio acres jord, för 2 dollars acren, i Orange Cuyahoga County, sjutton mil från sitt förra hem. Han valde denna plats, emedan Amos Boynton, hvars hustru var syster till Mrs Garfield, där hade köpt ett stycke jord, och familjerna kunde flytta dit tillsamman. Ett stockhus uppfördes först, i hvilket de båda familjerna bodde trångt, »som tre i en säng», till dess en annan koja kunde byggas. När dessa kojor byggdes, voro de på sju mils afstånd från närmaste granne.

Det var i Januari 1830 som Abram Garfield flyttade till detta nya hem i ödemarken. Hans koja var större och

mer solid än den gamla han hade lämnat. Den var mellan tjugo och trettio fot lång, byggd af grofva timmerstockar, hvilka voro lagda på hvarandra, framsidan var omkring 12 fot hög och baksidan omkring 8. Tomrummet mellan stockarna fylldes med lera och jord, hvilket gjorde boningen varm om vintern och sval om sommaren.

Skorstenen var hopfogad af trä och jord och höjde sig såsom en pyramid på taket, smalast i toppen. Taket var täckt med bräder, kvarhållna af tunga störar. Golfvet var gjordt af klufna timmerstockar, med den platta sidan upp och slätputsade med en yxa. Ofvanpå var en vind, till hvilken familjen uppsteg på ett slags stege i ena hörnet af kojan. Barnen sofvo på vindsgolfvet, på bäddar af halm. Bostadens enda dörr var af plank, och tre små fönster insläppte allt ljus de förmådde, men ej tillräckligt.

Detta var det nybyggarhem, i hvilket James A. Garfield föddes den 19 November 1831, och från hvilket han, såsom vi redan beskrifvit, utgick till sin första skoldag.

Abram Garfield var en storväxt, vacker och kraftfull karl, van vid umbäranden, just rätte mannen att våga sig ut i vildmarken och där bygga bo och röja jord. Han ägde den styrka, vilja och klokhet, som behöfves för ett sådant företag. Hans själ stod i harmoniskt förhållande till hans kropp. Verksam, storsint och klok, var han en man, som under andra och gynnsammare förhållanden skulle hafva utöfvat ett vidsträckt och djupt inflytande på sin tid och sina medmänniskor. Men i denna tid af nöd och bekymmer tänkte han på föga annat än sin familj, och han valde ett hem och en sysselsättning, där ära och rykte ej kommo i fråga. Men oaktadt all sin kroppsstyrka var den älskade maken och fadern ej skyddad för anfall af sjukdom.

En dag under sitt stränga arbete hörde han ropet: »Elden är lös i skogen!» Skogseldar voro vanliga under sommaren, och ofta afbrändes vidsträckta trakter. Stundom förstördes nybyggarnes hyddor, och skörden på de små fälten ödelades.

»Den kommer helt visst hitåt», sade Mr Garfield oroligt, efter att hafva gjort sig underrättad om faran. »Jag är rädd den kommer att göra oss bekymmer. Mehetabel, spring hem med min yxa och hämta en hink.»

Flickan bistod sin fader. Inom fem minuter hade Mr Garfield hinken, och Mrs Garfield och alla barnen utom lillen voro ute för att vakta på elden.

»Vi måste bekämpa den», sade Mr Garfield, »i annat fall skall blott askan finnas kvar af vårt hem, då solen går ned.»

»Jag fruktar det», sade Mrs Garfield. »Dessa skogseldar äro förfärliga.»

»Mehetabel och Tomas, följ med mig!» Med dessa ord sprang fadern öfver nyodlingen till skogsbrynet för att hindra eldens demon att anfalla bostället.

Tomas och hans syster följde. Elden nådde denna punkt nästan lika snart, som de kommo dit, och kampen började. Mr Garfield mötte fienden med hela kraften af en fader, som försvarar sina barn. Han hade fullt klart för sig, hurudan deras ställning skulle vara, om solen gick ned öfver ruinerna af deras hem, och denna tanke gaf honom öfvernaturliga krafter. Under nära två timmar, i det brännande solskenet under en het Julidag, kämpade hans starka arm mot elden. Än tycktes striden vända sig till fördel för det våldsamma elementet, än tycktes den beslutsamme nybyggaren blifva segrare. Slutligen var elden besegrad eller rättare sagdt hindrad från att sluka den lilla kojan och ödelägga skörden, mot hvilken vinden drifvit den.

Genomvarm och trött, satte sig Mr Garfield på en stubbe för att hvila och njuta svalkan af den uppfriskande vindfläkt, som kom från väster. Han hade ej en aning om att han blottställde sin hälsa genom att genomsvettig sitta i den kyliga blåsten. Men samma natt fick han ett våldsamt anfall af strupinflammation, och hans starka kropp vreds i plågor, som hotade med en hastig död. Så tidigt som möjligt på morgonen skickades Mehetabel till Mr Boyntons och Tomas till en granne i motsatt riktning för att söka deras hjälp. Någon läkare fanns ej på många mils afstånd; men en af de tillkallade grannarne ansågs äga någon kunskap i medicin, och patienten öfverlämnades helt och hållet i hans händer. Han använde ett dragplåster, förvärrade därigenom sjukdomen och påskyndade den sjukes död. Mrs Garfield gjorde allt, hvad trofast kärlek och sällsynt kraft kunde åstadkomma för att rädda sin make. Men hennes ömma och trogna vård var fruktlös. Hans tillstånd försämrades hastigt, och slutligen dog han helt stilla. Hans

sista ord voro ställda till hustrun, i det hans blick hvilade på barnen:

»Jag har planterat fyra telningar i dessa skogar; nu måste jag lämna åt dig att vårda dem.»

O, hvilket sorgedok kastades ej då öfver denna boning! En lyckligare familj har aldrig bott inom ett palats än den, som hystes i denna koja. Och nu var den sorgens börda, som hvilade öfver änkan och de faderlösa barnen, afmätt med samma mått, som förut mätt deras lycka. Lille Jimmy var blott aderton månader gammal, då fadern dog. Han var alltför ung att förstå sin oersättliga förlust eller känna det smärtsamma slag, som var nära att krossa de andras hjärtan. Det var godt, att hans barnasjäl ej kunde fatta den stundens sorg; det var ångest nog i detta pröfvade hem, utan att hans rörande klagan lades därtill.

Grannarna kommo, de få som funnos (endast fyra eller fem familjer på en omkrets af 10 mil), och deltogo och gräto med änkan och de faderlösa små. Med deras bistånd lades de dödliga kvarlefvorna i en grof kista, bars ut genom den låga dörren och begrofs helt nära boningen, i ett hörn af hveteåkern. Ingen predikan, intet tal, inga böner utom dessa tysta ångestrop om barmhärtighet, som uppstiga ur blödande hjärtan! Blott en fasansfull erfarenhet kan lära oss fatta, hvad död och begrafning af en älskad varelse är i ödemarken, midt under urskogens dysterhet och tystnad. Den hårdt pröfvade änkan lefver än*, och efter nära femtio år bär hon fortfarande spår af denna stora sorg, om också en barmhärtig försyn, som »mildrar vädret för de klippta lammen», har underbart bistått henne. Hon har funnit sin frälsare vara såsom »skuggan af en väldig klippa i ett torrt land».

Ett drag från den lille James' barndom må här anföras. Det var kort före Mr Garfields död. Han läste, med James på sitt knä, några af Plutarchs lefnadsteckningar. Gossen kunde uttala orden »pappa», »mamma» och några andra. »Säg Plutarch», sade fadern. James upprepade det tydligt. »Säg om det», fortfor Mr Garfield. James upprepade det tydligt som förut och fortfor att upprepa det. Seende upp till sin hustru, anmärkte Mr Garfield med sann fadersstolthet: »Elisa, den gossen blir läskarl en gång i tiden.»

Vintern nalkadas, och vintern i ödemarken, i synnerhet

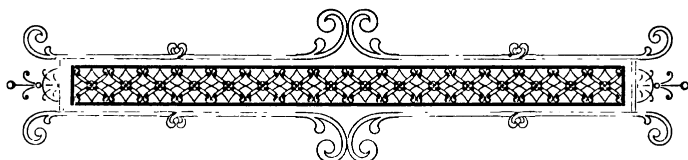
* Skrifvet år 1881.

då den kraftiga arm, på hvilken älskade väsenden litade för uppehälle och skydd, är förlamad af döden, är ej ägnad att skingra dysterhetens skugga från en boning. Läsare, anar du, hvad den kvinna känner, som nyss blifvit änka och står ensam med sina barn i ödemarken, omsvept af vinterstormarna, och pröfningen försvårad genom en ytterlig fattigdom, så att sparsamhet och den omsorgsfullaste beräkning äro af nöden för att hålla hungern från dörren?

Hvilken vinter det var! Snön låg djup och tung öfver jorden, begrafvande den dyrbara kullen i hörnet af hveteåkern, och vinden suckade i den nakna skogen, såsom klagade han öfver den döde. Aldrig hade vargarnas tjut och pantrarnas skrik ljudit så hemskt, som de gjorde under dessa långa, ödsliga vinternätter. Barnen fattade ensligheten i sin belägenhet, nu då deras starke beskyddare var död, och de kunde ligga vakna om nätterna och darrande lyssna till de hungriga vilddjurens tjut och skrik alldeles invid hyddans dörr. Ibland inbillade de sig, att pantrarna visste, att deras modige fader låg död ute i hveteåkern, och att de därför vågade komma ända fram till dörren för att sucka och skrika, såsom hungrande barn ropa efter bröd.

Liten James sof likväl godt, obekymrad af stundens sorger och faror. Gud sparade honom för den natt af fara för nationen, då han skulle komma att lyssna till tjutet af de plundrande vargarna vid republikens dörr. Denna vinter, då moder och barn voro ensamma i den nästan stiglösa skogen, ensamma med de upproriska elementen och de tjutande vilddjuren, förde med sig många sorgsna tankar, många bittra tårar, många stunder af enslighet och förbleknadt hopp.

Det föreföll de trötta och sorgsna, som om våren aldrig skulle komma; men den kom till slut efter en lång, oförgätlig vinter. Och våren sopade bort snö och is. Porlande sjöngo bäckarna åter sin sång, och i skog och mark väcktes döden till lif — blott ej den döde i hörnet af hveteåkern. Där var ej någon uppståndelse, och ej heller i hyddan vaknade hoppet — för de sörjande är äfven våren sorgens tid. Det fanns ej några penningar i huset, och skuld häftade ännu vid jorden. Födan var äfven knapp, och den ensamma modern måste höra sina barn ropa efter bröd. Hvad kunde hon göra? Lämnande barnen i skolan, vilja vi fortsätta berättelsen om hennes lidanden.

II. Före skoldagarna.

I sina bekymmer sökte änkan Garfield råd hos sin granne Boynton, hvars uppriktiga vänlighet hade varit en tröst för hennes hjärta. Han sade:

»Ingen kvinna med fyra barn kan ensam sköta en farm sådan som denna och underhålla sin familj. Jag ser ingen annan möjlig utväg ur edra bekymmer än att sälja egendomen och återvända till edra släktingar.»

»Och lämna min mans graf?» inföll Mrs Garfield. »Aldrig; det kan jag ej göra.»

»Men hvad annat kan ni göra?» fortfor grannen.

Betraktande saken från alla sidor med sitt vanliga sunda förstånd och oförfärade sinne, svarade hon:

»När jag sålt gården, betalt skulden och utgifterna för resan, skulle jag hafva litet eller intet kvar och sakna en jordlapp, på hvilken jag kunde skörda säd till en kaka bröd.»

»Edra släktingar kunde hjälpa eder», föreslog grannen.

»Jag kan aldrig öfverlämna mig åt mina släktingars barmhärtighet», sade Mrs Garfield med ett eftertryck, som visade, att hon menade, hvad hon sade. »Så länge jag har min hälsa, tror jag, att min himmelske fader skall välsigna mina händers arbete, så att jag kan försörja mina barn. Min älskade make har skapat detta hem med offret af sitt lif, och hvarje stock i denna hydda är mig nu helig. Mitt hem synes mig som ett heligt förtroende, hvilket jag måste bevara lika troget, som jag vill vårda hans graf.»

Det hjältemod, som framträdde i dessa ord, var värdigt en af frihetskrigets kvinnor, och kvinnans själsstyrka var nära att locka tårar ur grannens ögon.

»Ni vill således ej på några villkor sälja egendomen?» tillade grannen frågande.

»Nej, icke hela», svarade hon. »En del kan få gå, stor nog för att betala skulden.»

»Det kom jag ej att tänka på», sade grannen. »Kanske är det rätta sättet för eder att komma ur edra bekymmer. »Det är bäst att tänka öfver saken. Jag skall se till, om det låter sig göra att sälja en del af egendomen.»

Grannen aflägsnade sig, och Mrs Garfield gick genast till en, som var större än han, dit hon ofta vändt sig för att söka råd och hjälp i sin nöd. På sina knän, i en vrå af hyddan, lade hon fram inför Gud sin sak och lofvade att följa hans ledning, om han blott ville göra pliktens väg klar för henne. Hon reste sig efter bönen utan en skymt af tvifvel i sitt hjärta. Hon var lyckligare, än hon någon gång varit, sedan mannens död förmörkat hennes hem. Hon kände sig kunna instämma med den 27:de psalmen: »Herren är mitt ljus och min hälsa; för hvem skall jag frukta mig? Herren är mitt lifs kraft; för hvem skall jag grufva mig?»

Hon kallade till sig Tomas, som ännu ej var fullt 11 år gammal men nu farmens enda manliga skydd och framlade för honom sin ställning, som om han varit en trettioårs man, och den beslutsamme och pålitlige gossen svarade:

»Jag kan plöja och sätta, mor. Jag kan så hvetet också, hugga ved, mjölka korna och göra allt möjligt för dig.»

»Du är en liten gosse för att göra så mycket», svarade modern; »men med Guds hjälp kan det kanske gå. Gud har lofvat att taga sig an änkorna och de faderlösa. Jag känner, att jag ej kan lämna detta ställe.»

»Vi behöfva det ej», sade Tomas hastigt. »Jag vill också stanna här, och jag skall arbeta riktigt strängt.»

»Icke alltför strängt, min son, annars kunde vi få två grafvar i stället för en», svarade Mrs Garfield med djup rörelse. »Vi måste göra färdigt stängslet omkring hveteåkern, och det blir ett tungt arbete; men jag tänker, att jag kan göra i ordning spjälorna, och stängslet kunna vi sätta upp tillsamman.»

»Och jag kan ju göra färdig ladan», tillfogade Tomas.

Fadern hade till en del inhägnat hveteåkern och satt upp en liten lada, som i det närmaste var färdig.

Och så öfvervägdes förslaget och uppgjordes planer i fast förhoppning om att få stanna på nybygget. Änkan behöfde ej länge vänta på tillfälle att sälja en del af sin jord. Nybyggare kommo händelsevis till denna trakt af Ohio, och en af dem hörde genom den främmande grannen, att Mrs Garfield ville afyttra en del af sin jord. Han uppsökte genast hennes anspråkslösa boning och uppgjorde köp med henne om 20 acres jord, hvilka han på stället betalade med klingande mynt. Med dessa penningar betalade Mrs Garfield alla sina skulder, ehuru det tog den sista dollarn att befria sig från denna börda.

Våren kom öfver dem, när köpet var uppgjordt, och moder och son måste genast gripa verket an att sköta om jorden på den lilla farmen. Han lånade en häst af den närmaste grannen, hvilken var ädelmodig nog att erbjuda honom djuret, och beredde jorden för hvete, korn och potatis och en liten köksträdgård. Det var i sanning underbart att bevittna denne tio-årige barnalandtbrukares ihärdighet och förstånd; han arbetade från tidigt på morgonen, tills natten bröt in, med hjärtat klappande af fröjd öfver sin förmåga att bistå den ensamma modern. Utan annan hjälp, än den modern och den tolfåriga systern kunde gifva honom, satte och sådde han på ett sätt, som gaf löfte om en god skörd till hösten.

Under tiden gjorde modern förberedelser till inhägnaden omkring hveteåkern. Hon fann i skogen redan fällda träd, och hon klöf själf allt virket. Det var ett tungt arbete, som emellanåt nästan öfversteg hennes krafter och alltid i hög grad ansträngde hennes nerver. Men nöden tvingade henne, och hon stannade ej för att fråga, såsom hon gjorde då det gällde Tomas, om det kanske snart nog skulle blifva en graf till i hveteåkern. Före Juli månads ingång var den odlade jorden sådd och inhägnad, och det lilla jordbruket i god ordning.

Det fanns ej någon skola för Tomas och hans systrar att besöka, så att han från morgon till kväll ej hade annat att göra än att arbeta och vänta — vänta på att utsädet skulle växa. Han skötte synbarligen sitt kall med lika mycken lätthet och kraft, som en ung man på tjugo år skulle hafva gjort.

Men en annan pröfning väntade den sörjande familjen. Födan började minskas, och några penningar att köpa mera

funnos ej. En undersökning öfvertygade änkan, att säden skulle vara slut långt innan skördetiden, om ej familjen sattes på daglig förknappning. Utan att tala med sina barn om denna nya pröfning, räknade hon därför veckor och dagar till skördetiden och beräknade, huru mycket säd som skulle behöfvas för hvarje dag. Till sin sorg och öfverraskning fann hon, att en måttlig daglig ranson skulle tömma sädesbingen före skörden. Hon uppfattade genast ställningen, och som en general på slagfältet fattade hon modigt och snabbt sitt beslut att själf försaka aftonmåltiden, på det att barnen måtte få nog. Till en tid lefde den ömma modern på två mål om dagen, ehuru hon hade mer ansträngande arbete än någon föregående sommar; ty hon bistod Tomas vid jordbruket, så långt hennes krafter räckte till och stundom därutöfver.

Några veckor förgingo, och den uppoffrande modern fann, att hon begått ett misstag i sina beräkningar, och hon upptäckte med häpnad, att med den dagliga åtgång af säd, som nu pågick, skulle det sista axet vara förtärdt, innan den nya grödan kunde vara inbärgad. Utan knot, med en martyrs sinne, beslöt hon att försaka middagsmåltiden, och från den stunden, intill skörden var bärgad, unnade hon sig blott ett mål om dagen. All denna sjäfförsakelse utöfvades så mycket som möjligt dold för barnen. De växte och voro friska, och i synnerhet Tomas hade stort behof af kraftig föda, då han arbetade nästan som en man. Sällan har en nybyggarfamilj befunnit sig i en mer nödställd belägenhet än änkan Garfields år 1834. Hade ej samma ande, som besjälade frihetskrigets kvinnor, funnits hos denna moder, och hade ej hans nåd, utan hvars vilja ej en sparf faller till jorden, uppehållit henne, så skulle denna familjs historia det året nått sitt slut i Ohios skogar.

Men skördetiden kom, och en välsignad skörd var det! Grödan var riklig och af utmärkt beskaffenhet. Nöden flydde vid åsynen af tunga kärfvar och gyllene ax. Den älskande modern hade gått segrande ur sin långa kamp mot hungerns varg, och hennes hjärta öfverströmmade af lof och tack till den store gifvaren. Den tjugotredje psalmen hade fått en ny betydelse i nybyggarkojan: »Herren är min herde, mig skall intet fattas», o. s. v., och den tacksamma modern upprepade den dag efter dag såsom sin själs rätta tungomål i denna tid

af frigörelse från tryckande nöd. Den första rikliga måltid, som den ymniga skörden gaf, var en välsignelse för detta hem, och aldrig mer hotade dem hunger och svält med undergång.

Vi stanna här för att i korthet omnämna några drag ur Mrs Garfields tidigare historia.

Elisa Ballou härstammade från Maturin Ballou, en fransk hugenott, som genom upphäfvandet af nantesiska ediktet fördrefs från sitt fädernesland. Han slöt sig till William Royers utvandrarskara och följde denna till Amerika, där han slog sig ned i Cumberland. Där byggde han en kyrka, hvilken ännu finnes i behåll och bevaras såsom ett dyrbart minnesmärke från flydda tider. Den är känd under namn af »gamle Ballous bönhus». Då kyrkan byggdes, fanns i landet ej några sågverk och inga spikar och få verktyg att arbeta med; så att det gamla »bönhuset» är en stor kuriositet. Dess läktare och bänkar äro huggna af groft timmer och sammanfogade med träpluggar. Golfvet är också af hugget timmer och fastsatt med träpluggar. Här predikade Maturin Ballou evangelium och efter honom hans son, därefter hans sonson, så hans sonsonsson och så genom tio släktled. Ett helt släkte af predikanter utgick från denne nybyggarpastor. I en familj Ballou voro fader och fyra söner präster; tre sonsöner och en sonsons-son ägnade sig åt samma kall. Där funnos äfven jurister, läkare och andra ämbetsmän bland Ballouerna, berömda för sin begåfning och sin ovanliga karaktersstyrka. Några af dem deltogo i det amerikanska frihetskriget både såsom officerare och soldater, lika hjältemodiga och ståndaktiga i krig som framstående i fredstid. De voro ett samvetsgrant folk, och en af dem, som predikade i det gamla bönhuset omkring 1775, ville icke mottaga någon lön för sin tjänst. Han ville ej vara någon »legoherde». Och likväl var han så fattig, att en af hans söner var nödsakad att lära sig att skrifva på björknäfver i stället för papper och att nyttja sot i stället för bläck. Denne son var den ryktbare Hosea Ballou, stiftare af Universalisternas sekt i Förenta Staterna. Hans fader bröt upp från den cumberlandska jorden, innan Hosea var född, och flyttade till New Hampshire, där han bosatte sig. En kusin till honom, James Ballou, utvandrade dit med honom, gifte sig och blef fader till Elisa Ballou, hvilken, såsom vi hafva sett, är James A. Garfields moder.

Det är således ej svårt att spåra ursprunget till Mrs Garfields (James moder) stora själsstyrka, okufliga ståndaktighet, urskillning, begåfning och stora praktiska förmåga Hade hon varit annorlunda, skulle hon ej värdigt hafva representerat den långa rad af utmärkta förfäder, hvilkas släktregister sträcker sig genom mer än två århundraden af det amerikanska folkets historia.

Våren 1835 flyttade till trakten en familj, som blef Garfields till stor nytta. Denna behöfde hjälp med sömnad, och Mrs Garfield var glad att få arbetsförtjänst. Man behöfde äfven en gosse, som emellanåt kunde hjälpa till med att plöja och hugga ved, och för Tomas var detta ett godt tillfälle att förtjäna litet penningar åt modern. Det var en tillökning i det solsken, som inträngt i skogskojan.

Det var en stor tilldragelse, då Tomas förde till hemmet de första penningar han förtjänat. Lycklig som en prins kände han sig, då han räckte sin moder frukten af sitt arbete, sägande:

»Nu kan skomakaren komma och göra Jimmy ett par skor.»

»Ja, det var utmärkt», svarade hans moder; »och lill-bror får dig att tacka för de första skor han någonsin begagnat. Det är ej ledsamt för dig.»

»Jag ämnar aldrig vara ledsen», svarade Tomas. »Jimmy borde hafva haft ett par för länge sedan, och det skulle han hafva fått, om jag haft någon utväg att förtjäna pengar till dem.»

»Du kan skicka bud till skomakaren, när du vill», fortsatte modern, »ju förr dess hellre.»

James var vid den tiden tre och ett halft år, och han hade aldrig vetat, hvad lyxen af ett par skor ville säga, nej, ej ens om vintern. Att komma i besittning af ett par skor var under dessa omständigheter en viktig händelse. För ett barn i skogen var det, hvad en hel förmögenhet nu skulle vara för en fattig människa. Och det är intet tvifvel underkastadt, att Jimmy med hjärtlig välvilja hälsade skomakaren, som kom mycket snart efter det skofrågan blifvit afgjord; ty Tomas förlorade ingen tid att försäkra sig om hans bistånd.

Skomakarne hade i denna del af landet ej egna verkstäder utan vandrade från hydda till hydda och boddo med

familjen, under det de gjorde skodon åt husets medlemmar. Vid detta tillfälle bodde skoflickaren hos Mrs Garfield, och hans kost betalade till en del skorna. Skomakarne voro vid denna tid och på denna trakt ej synnerligen kunniga i yrket, så att de behöfde mycket lång tid att förfärdiga ett par skor; och då dessa voro färdiga, kunde ingen säga, att skönheten förhöjde deras värde. De fyllde likväl sitt ändamål på en plats, där modet ej kom i fråga.

Förvärfvandet af detta par skor uppväckte mera stolthet hos den lille ägaren än valet till ledamot i kongressen gjorde trettio år senare. Han var nu rik och väl rustad för nybyggarlifvet. Han kunde trotsa vinterns snö likaväl som sommarens stötestenar.

Ännu en sak bör här nämnas. Abram Garfield och hans hustru voro kristna. Före flyttningen till Orange hade de slutit sig till en jämförelsevis ny sekt, kallad Lärjungarne, ehuru Campbellister var ett namn, under hvilket de stundom voro kända, till ära för sektens stiftare Alexander Campbell. Deras trosbekännelse var kort, enkel och god. Den var som följer:

Jag tror på Gud Fader.

Jesus är Kristus, lefvande Guds Son, den ende frälsaren.

Kristus är ett gudomligt väsen.

Den Helige Ande är den gudomligt verkande kraft, som omvänder syndare, leder och styr.

Gamla och Nya Testamentets skrifter äro af Gud ingifna.

Det gifves ett tillkommande straff för de onda och belöning för de rättfärdiga.

Gud hör våra böner.

Bibeln är den enda grundvalen för vår tro.

Med sådana bestämda åsikter var de båda makarnas torftiga hem följaktligen invigdt åt Gud och bibeln deras lifs ledsagare och rådgifvare. Bönens stämma hördes dagligen i denna enkla boning, och barnen uppfostrades lika mycket genom den kristliga undervisning de fingo, som genom det goda föredöme föräldrarna gåfvo dem.

III. Det går framåt.

Mrs Garfields spinnrockshjul surrade flitigt, då barnen kommo hem. Hon nödgades vara sparsam med tiden för att kunna bekläda de sina med sina händers arbete. Spinnrocken och väfstolen voro lika oumbärliga för nybyggarne vid denna tid, som en »holländsk ugn» var det. Fabrikernas tidehvarf hade ännu icke kommit, och framför allt icke till denna del af landet. Äfven i Nya England voro fabrikerna då i sin barndom — en obetydlig affär.

»O, så roligt vi haft!» utropade Mehetabel, då hon med James och systern kom inrusande i stugan.

»Tjugoen skolbarn», inföll systern, högeligen upplifvad.

»Mr Sanders barn voro där, och de hafva dubbelt så långt att gå som vi. De gå öfver tre mil.»

»Och hur bar Jimmy sig åt i skolan?» frågade modern, så snart hon kunde få ett ord med i laget.

»Han tyckte bra om skolan», svarade Mehetabel; »han läste upp sina bokstäfver; och han frågade skolmästaren, huru han visste, att bokstafven R var R.»

»Just likt honom», utropade Tomas skrattande. Tomas hade kommit in och lämnat sitt arbete, då han såg barnen återkomma. »Skolmästaren får nog göra med att besvara alla hans frågor. Hvad sade skolmästaren till honom?»

»Han sade, att han själf fick lära sig i skolan, att det var R, när han var ungefär så gammal som Jimmy», svarade Mehetabel. Och Tomas kastade på lek upp Jimmy högt i luften, under det att systern berättade dessa händelser, och Jimmy själf gjorde de kraftigaste ansträngningar att försköna

skildringen af dagens händelser med sitt ofullständiga ordförråd.

»Hvad tyckte du om att rida?» frågade Tomas.

»Jimmy tycka om det», var barnets svar, uttaladt på det muntraste sätt.

»Du tyckte bättre om det, än Hit gjorde, gissar jag.»

»Jag tyckte bra nog om det», inföll Mehetabel.

»Blef du ej rysligt trött?»

»Åh nej.»

»Bar du honom hela vägen?»

»I det närmaste. Han gick en bit på hemvägen. Jimmy är just ej någon tung börda.»

»Satt han stilla i skolan?»

»Bra nog. Han lämnade sin plats en gång och gick öfver golfvet för att göra bekantskap med en gosse midt emot.»

»Hvad sade skolmästaren då?»

»Han tog honom i handen och ledde honom tillbaka och såg småleende på oss; sedan talade han om för honom, att i skolan hade hvarje gosse och flicka sin bestämda plats, och den måste de behålla.»

»Godt, barn, jag är glad, att ni tycker så bra om eder skola», anmärkte modern, som lyssnat till deras prat med moderligt intresse. »Ni måste söka draga mesta möjliga fördel af den; ty i dessa skogar kunna ni ej vänta många tillfällen till skolundervisning. Litet är bättre än intet.»

Ohios skolor voro då för tiden af torftigaste slag, dåliga och af kort varaktighet. Lärarne kunde själfva ganska litet, och barnen hade så långt till skolan, att deras besök inskränktes till vissa tider på året. I många skolor voro läsning, stafning och skrifning de enda undervisningsämnena. I några skolor tillades geografi och räkning. Alla dessa kunskapsgrenar odlades i den skola de garfieldska barnen besökte. Lärarne i dessa nybyggarskolor voro vanligtvis manliga, då kvinnor ej ansågos lämpliga att undervisa i skolor. Att kvinnor, såsom klass betraktade, äro de, som undervisa bäst, är en senare tids upptäckt.

De böcker, som nyttjades i de bästa af Ohios nybyggarskolor, voro Websters a-b-c-bok, Den engelska läsaren, Pikers och Adams räknebok och Morses (gamla) geografi. Garfields

ägde alla dessa böcker. De hade också en landtbruks-almanack och Crocketts almanack, hvilken en tid fanns i nästan alla stugor i Västern. Det var ondt om läseböcker i landet, jämfördt med den nuvarande tiden; i Ohios ödemarker voro de ej så många till antalet som pantrar och vargar. Många af de få böcker man där fann innehöllo uppskakande äfventyr bland vilda djur, vidunderliga räddningar ur sjönöd och djärfva bragder af skurkar och sjöröfvare. Tre eller fyra band utgjorde, utom bibeln och skolböckerna, hela det garfieldska bibliotekets innehåll.

Byn, där skolan var belägen, var, när allt kom omkring, ej mycket lik en by. Utom skolan, ett aderton till tjugo fot långt stockhus, fanns en kvarn och en hydda, hvaraf en del begagnades till handelsbod och den andra till boningshus. Stället är nu kändt under namn af Chagrin-fallen och härleder sitt namn från följande händelse. En kvick yankee började här anlägga ett nybygge, lockad af vattenfallen. Han flyttade dit om vintern, då strömmen var uppsvälld och forsande, och han anlade en såg. Men då sommaren kom, torkade strömmen bort, och hans hopp torkade med den. Hans sorg (på engelska chagrin) öfver sin torra spekulation var så stor, att han gaf stället ofvannämnda namn för att varna sina yankeesläktingar för att upprepa sin dårskap.

James var som sagdt mycket hemmastadd i bibliska historien; och han var äfven mycket frågvis. Hans frågor uppväckte ofta munterhet i skolan; både lärare och lärjungar roades mycket af dessa på en gång besynnerliga och kvicka frågor. Händelsen var, att James ville förstå saker och ting, som kommo för honom, och därför kom han med många frågor, som föreföllo skolbarnen lustiga. De voro icke lustiga, därför att de voro barnsliga och innehållslösa, långt därifrån. De voro det, därför att en sådan liten parfvel med sina frågor kunde visa så mycken kvickhet och mogenhet. Lärjungar och lärare kommo att betrakta honom som ett slags underbarn.

En dag vid middagstiden satte en af de äldre skolgossarne honom på ett bord, sägande:

»Nu, Jimmy, skall du vara skolmästare och göra oss frågor, och vi skola vara skolbarn och svara.»

»Sätt er då», inföll Jimmy förnöjd, och hans kvicka ögon strålade af förtjusning.

Lärjungarne intogo muntert sina platser.

»Se så, gå på Jimmy», utropade Jakob Lander. »Gif oss ej för svåra frågor.»

Jimmy började genast med sitt älsklingsämne — bibliska historien.

»Hvem gjorde arken?»

»Noak», svarade ett halft dussin röster.

»Hvem sade åt honom att bygga arken?»

»Gud», svarade åtskilliga.

»Hvarför ville Gud, att han skulle bygga arken?»

Det blef ett uppehåll; ingen enda svarade. Det var en af Jakob Landers svåra frågor, som James skulle hafva undvikit. Efter att förgäfves hafva väntat på svar, svarade han själf:

»För att kunna rädda honom och hans familj i den.»

»Rädda från hvad?» utropade Jakob.

»Från syndafloden», svarade James.

»Hvem var den äldsta människan?»

»Methusalem», svarade flere.

»Huru gammal var han?»

Ingen visste det, men James sade dem det.

»Hvem var den saktmodigaste?»

»Moses», var det hastiga svaret.

»Hvem hade en brokig kjortel?»

»Josef.»

»Hvem drunknade i Röda hafvet?»

Ingen svarade. James berättade det.

Och så under en tio, femton minuter fortfor detta barn, som ännu ej fyllt fyra år, att fråga skolbarnen omkring sig. Hvarken bland stadens eller ödemarkens barn träffar man näppeligen någon med så underbart godt minne som denne lille fyraåring.

Från James' tidigaste barndom var hans minne ovanligt godt, det omfattade och kvarhöll sagor, händelser och hvad helst han hörde, med sällsynt tydlighet. Han lärde sig i skolan mycket genom att höra på, då de andra, äldre barnen uppläste sina läxor. Ingenting var vanligare under hans första skoltermin, än att han i hemmet upprepade något han hade lärt genom de äldre skolbarnens upplästa läxor. Ingenting undgick heller hans uppmärksamhet. Hans iakttagelse-

förmåga var alltid i verksamhet. Språk, hållning, dräkt, arbetssätt, samtal, nästan allting ådrog sig hans uppmärksamhet, så att han från barndomen alltid öfverraskade sina vänner genom det kunskapsförråd han ägde.

Han hade äfven en stor förmåga att härma. Barn äro i detta afseende mycket olika. James tycktes hafva stora medfödda anlag i den vägen. Det var uppmuntrande att uppföra sig väl i hans närvaro, det var farligt och dubbelt orätt att gifva honom ett dåligt exempel. I förening med hans iakttagelseförmåga gjorde denna egenskap honom skarpsynt och kritisk för sina år.

»Skolan kommer att fortsätta i vinter», sade Mehetabel till sin moder, då hon en dag mot slutet af terminen kom hem. »Jakobs fader insamlar penningar för att betala skolmästaren.»

»Huru vet du det? Jag har ej hört något härom», sade Mrs Garfield.

»Flera af skolbarnen sade det, och de skola alla fortsätta två eller tre veckor; skolan för vintern skall börja i December.»

»Jag är glad, att ni få detta tillfälle att besöka skolan», fortsatte modern.

»Kan jag då få gå, säg?»

»Ja, ni kunna alla få fortsätta utom Jimmy. Han kan ej gå så långt om vintern, och det skulle blifva för tungt för dig att bära honom genom snön.»

»Skall Tom gå?»

»Jag hoppas det, han har arbetat strängt, för att ni skulle få gå, och nu skall han göra det själf.»

Tio minuter senare diskuterades saken med Tomas, som framställde sina skäl, hvarför han icke kunde gå i skolan.

»Jag skall hafva nog att göra med att mjölka korna och hugga ved, äfven om det ej skulle blifva någon snö att skotta, och det är just ej troligt.»

»Men vi måste om möjligt låta något vara ogjordt, på det du måtte få lära dig något, när du har tillfälle därtill», antydde modern »I detta nya land måste man taga emot uppfostran, när man kan få den.»

»Jag kan studera hemma om kvällarna och alla ruskiga dagar.»

»Det är hvad Jimmy måste göra — studera hemma», fortfor Mrs Garfield. »Han har gjort en god början nu och kan nog läsa bra till nästa sommar.»

Resultatet blef, att hvarken Tomas eller James besökte skolan under vintern. Deras tvenne systrar gingo dit, och Mrs Garfield undervisade James och bistod äfven Tomas i hans studier.

De långa vinterkvällarna i skogen voro gynnsamma för studierna. Familjen var församlad kring den flammande elden, som gjorde kojan gladare och ljusare, än den var om dagen. Nybyggarne kunde ej bestå sig lyxen af talgljus eller lampor. Ibland begagnade de tjärbloss, men vanligtvis voro nybyggarne om vintern beroende af ljuset från eldstaden. Eldstäderna voro mycket stora för att kunna rymma 4 fot långa vedträn jämte en mängd mindre bränsle i samma proportion. När denna massa af brännbara ämnen var i full låga, genomträngde ljuset och värmen hvarje vrå af stugan, och hettan nedifrån mildrade betydligt kölden på vinden ofvanpå.

Det var en minnesrik vinter för James. Han gjorde betydliga framsteg i stafning och läsning, innan sommaren kom med sina varma dagar och sin växande gröda.

En vårdag, då det varma solskenet badade skogarna och fröjdade jorden, kom James på ett eller annat sätt öfver en barnbok, af hvilken han hade mycket nöje. En dag stafvade han och läste följande strof:

»Regnet föll smattrande mot taket.»

»Mamma!» utropade han med synbar lifligbet, »det har jag själf hört regnet göra.»

»Har du det?»

»Ja visst, det har jag», fortfor han, som om han hade gjort en ny upptäckt. Och så läste han raden om och om igen med mera eftertryck och högre än förut:

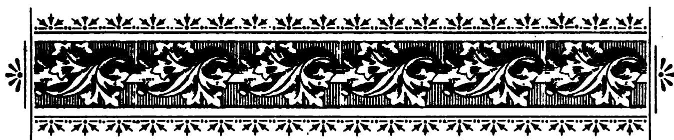
»Regnet föll smattrande mot taket.»

»Ja, mamma, just så har jag hört det!» Och den lille tycktes kämpa med en tanke, större än någon, som förr sysselsatt hans själ. Det var troligtvis första gången han insåg ordens verkliga förmåga att på papperet beskrifva föremål och händelser från den yttre världen.

Från den stunden var James införd i en ny värld, en värld af tankar. Ord uttryckte för honom tankar, och böc-

kerna innehöllo ord; och af allt hjärta och alla krafter sökte han nu att skaffa sig böcker. Det var ondt om sådana i stugan. Han föredrog »Den engelska läsaren» framför allt annat han kunde finna på den lilla landtgården. Han frossade i de böcker, som funnos vid denna tid, då det var hungersnöd på böcker. Dag efter dag var »Den engelska läsaren» hans sällskap. Han kunde timtals ligga raklång på stuggolfvet eller en varm sommardag med »Den engelska läsaren» lägga sig under ett träd för att studera dess djupsinniga tankar, tillägna sig dess underbara kunskapsförråd och göra sig hemmastadd med dess snillrika innehåll. Denna bok läste James, innan han var fyra år gammal, och han var knappt sex år, då han kunde en stor del utantill af denna »Läsare». Andra böcker sysselsatte honom äfven mycket, men ingen till den grad som »Den engelska läsaren». Hans kärlek till böcker var så stor, att hans moder knappt kunde undgå att redan då förutsäga, det han skulle gå den lärda vägen. Hon visste ej, huru det skulle kunna låta sig göra — hela familjens omgifning var ett hinder därför; men hon kände, att det gafs ett större arbetsfält för denna verksamma, brådmogna barnasjäl.

IV. Pröfningar och triumfer.

»Kunde vi ej få en skola närmare oss?» anmärkte Mrs Garfield till Mr Boynton. »För James' skull önskar jag, att vi kunde få det.»

»Det finnes ej tillräckligt många familjer för att göra en sådan förändring möjlig», svarade Mr Boynton; »några af barnen skulle få gå lika långt då som nu.»

»Det är mycket sant; men flera barn skulle få kortare väg att gå än nu. Jag tror det är skäl att tänka på saken.» Mrs Garfield uttalade för första gången den tanke hon hyst många månader. I tankarna hade hon beräknat, huru många familjer kunde åtaga sig att tillsamman uppföra ett skolhus på ett hörn af hennes gård. Hon fortfor:

»Tänk om ni skulle fråga Mr Collins och andra och höra, hvad de tänka om saken. Om åtta eller tio familjer sloge sig tillsamman — eller endast åtta, kunde vi hafva en skola nära hemmet. Jag vill gifva byggnadsplats, och tre dagars arbete af sju eller åtta karlar skall fullborda byggnaden. Det är hvarken ett långsamt eller dyrbart företag, och det är just rätta tiden att göra det nu, om det skall ske.»

»Kanske låter det sig göra», svarade Mr Boynton tankfullt. »Ju mera jag ser på saken, dess mindre svår synes den. Jag skall rådgöra med de grannar ni nämnt och några andra. Ingen skulle hellre än jag se, att förslaget kunde verkställas.

Och företaget visade sig kunna realiseras. Före vinterns ingång stod ett skolhus på Garfields gård. Grannarne välkomnade förslaget, i synnerhet därför att det skulle blifva

till fördel för änkan Garfield, som de mycket värderade, och som de i hennes pröfningar alltid ägnat sina varma sympatier.

»Nu kan du komma till skolan med egna fortskaffningsmedel», sade Tomas till James dagen efter sedan skolhuset var färdigt. »Du behöfver ej längre göra Hit till en lastdragare. Du är bra glad däråt, eller hur?»

James samtyckte, och modern tillade:

»Eder skolmästare kommer från New Hampshire, där jag är född. Ni komma nog att tycka om honom, och att börja med skall han bo hos oss.»

Det var genom Mrs Garfields inflytande skolhuset byggdes, och det var genom hennes inflytande, som en skolmästare från New Hampshire antogs.

Skolhuset var tjugo fot i fyrkant, med ohyfladt golf, planktak och timrade bänkar utan ryggstöd, stora nog att rymma 25 skolbarn. Lärarne fingo kost och husrum hos de olika familjerna och delade sin tid lika mellan dem, och det ansågs som en stor fördel för en familj med barn att hafva skolmästaren boende hos sig.

Med strängt arbete och med moderns och systrarnas bistånd inbärgade Tomas skörden, högg och hemforslade veden och utförde andra nödvändiga göromål, så att han under vinterterminen kunde besöka skolan i sällskap med James och systrarna. Han hade allt vid farmen i bästa ordning, då December kom och på samma gång skolmästaren, hvilkens namn var Forster. De kommo tillsamman och voro båda nästan lika bistra. Skolmästaren var en ung man på tjugo år, grof i sitt sätt att vara, stor och klumpig, men en yankee af den kloka sorten, som hade samlat ansenliga kunskaper utan mycken skolgång eller läsning. På det hela taget var han fullt ut så bra, som nybyggarne hade rätt att vänta för den lilla lön de kunde bjuda. Han var godmodig, hade redbar karakter och var verkligen intagen af en allvarlig önskan att gagna sina lärjungar.

Vid skolans början tog han in hos Mrs Garfield och sof på vinden tillsamman med Tomas och James. James tilldrog sig genast hans uppmärksamhet såsom ett tidigt utveckladt barn. De kommo på god fot med hvarandra, och då de den första dagen följdes åt till skolan, sade läraren till honom, i det han vänligt lade sin hand på hans hufvud:

»Om du lär dig bra, min gosse, kan du blifva general, när du blir stor.»

James visste just ej, hvad en general var, men han drog den slutsatsen, att det måtte vara någonting mycket stort, annars skulle ej skolmästaren hafva talat så fördelaktigt därom. Anmärkningen fäste sig i gossens minne, och hur det var, kände han hela dagen, att nu började han att blifva en general, hvad det än sedan var. Den tanken lämnade honom ej ett ögonblick, och han funderade mycket på huru lång tid det skulle fordras att göra honom till en fullfärdig general. Han visste likväl, att det fanns en varelse, som stod honom närmare än all lärdom och alla framtidsplaner, och det var hans moder: Hvad han ej visste, det visste hon. Så snart han kom hem från skolan, frågade han:

»Mamma, hva' ä' en gen'ral?»

»Hvad?» svarade modern, som ej förstod hans fråga.

»Hvad är en gen'ral?» upprepade James något tydligare.

»Jag förstår nu — en general!» sade hon; »det är hvad du vill hafva reda på.»

»Ja, skolmästarn sade, att jag skulle göras till gen'ral, om jag lärde mig bra.»

»Jaså, det är då han, som satt de generalstankarna i hufvudet på dig», sade modern skrattande. »Du vet ej, om du tycker om att blifva det eller ej, förmodar jag, är det så?»

»Jag vill veta, hvad det är», svarade James.

»Nåväl, jag skall tala om det för dig, min son, ty din farfarsfar kämpade i frihetskriget under en general. Du bör veta något därom och om annat också rörande dina förfäder.»

Och så började hon berätta honom om hans faders förfäder: »Edvard Garfield utvandrade till Amerika från England med John Winthrop, John Endicott, Francis Higginson och många andra puritaner för att undfly förföljelserna i hemlandet samt bosatte sig i Watertown, Massachussets, hvilket då var en ödemark liksom Ohio, när din fader flyttade hit. Indianerna voro hans grannar, han köpte jord af dem och lefde i fred med dem. Där bodde han och hans efterkommande, några flyttade till andra städer, och många af dem voro bland sin tids mest inflytelserika medborgare. Slutligen började moderlandet England att föra krig med folket där, och slaget vid Concord Bridge stod den 19 April 1775. De engelska solda-

terna hade röda rockar, glittrande af messingsknappar, och de buro bössor att skjuta landtmännen och folket från Massachussetskolonien med, om de ej ville underkasta sig och lyda Englands konung. Men de ville ingendera delen. De beväpnade sig med sina bössor och beslöto att försvara sig och skjöto hellre på rödrockarna, än de fortforo att vara konungens undersåtar. Din farfars broder, Abraham Garfield, var med bland soldaterna vid Concord Bridge. Det var början till frihetskriget, i hvilket våra soldater modigt kämpade för sina rättigheter, och din farfarsfar var en af dem. Våra soldater voro då klädda i blå rockar med messingsknappar, och de anfördes af generaler, bland hvilka det fanns utmärkta män, sådana som general Washington. Generalernas rockar lyste af guldgaloner, epåletter och grannlåter på axlarna. Och en sådan hatt, som general Washington har på taflan i bilderalmanackan, hade också de, prålande af guldgaloner och plymer. Generalerna hade värjor i stället för bössor, och de sutto till häst, då de förde soldaterna i striden. Jag hoppas vi aldrig mer skola behöfva några generaler här i landet; ty det är ohyggligt att skjuta ned människor så, som de göra i krig. Men genom lärdom och studier kan du blifva jämngod med en general och blifva lika hedrad utan att döda dina medmänniskor. Då frihetskriget var slut, flyttade din farfarsfar till staten NewYork, där han fick en son, hvilken han kallade Tomas. Tomas växte upp till man och gifte sig och fick en son, som han kallade Abram, och denne Abram var din fader. Nu blifver det lätt för dig att komma ihåg, att Salomon Garfield var din farfarsfar och soldat i amerikanska frihetskriget; att Tomas Garfield, en nybyggare i staten NewYork var din farfar, och Abram Garfield, hans son, en nybyggare i Ohio, var din fader. Ingen bland dina förfäder var general, men somliga af dem voro generalers vederlikar. Om du skulle blifva general, blifver du hvad ingen af dina förfäder har varit, så långt bort i tiden vi hafva reda på dem, och det är hundrafemtio år.»

James lyssnade med undran till detta tal. Han hade förut knappt reda på att han var besläktad med världen utanför Ohios vildmarker. Nu förstod han klarligen, att hans släkt tagit en framstående del i Amerikas bebyggande och varit mycket ansedd. Det var för honom en ny och värmande

tanke. Hans torftiga hem förlänades härigenom nytt intresse och större betydelse. Huru mycket inflytande uppenbarelsen af det förflutna hade på hans lif, kunna vi ej veta; men utan tvifvel eggades häraf hans själ till ädla tankar, och hans unga, lifliga hjärta mottog outplånliga intryck.

James trodde på läraren, och läraren trodde på honom. De kände sig från början dragna till hvarandra. Läraren såg i urskogens barn ämnet till en stor man. Han var lycklig öfver att hafva en sådan lärjunge under sin ledning. Likväl råkade han något i förlägenhet genom följande händelse. Andra dagen i skolan stiftade han följande regel:

»En lärjunge kan ej lära sig sin läxa och på samma gång se sig omkring i skolrummet: därför är allt tittande omkring sig strängeligen förbjudet.»

Det var en ny regel för skolbarnen. Den smakade af mer stränghet, än de voro vana vid. För James var det en mycket svår regel. Han inhämtade mycken undervisning genom sina hemliga iakttagelser. Hans ögon och öron voro för honom mer än böckerna. Dessutom hade han aldrig försökt att utföra det konststycket att sitta kapprak på en träbänk utan ryggstöd och med stadig blick se ned i boken Det var en hård pröfning för en gosse, som aldrig i sitt lif varit stilla. Likväl var hans hjärta villigt att lyda, och hans mening var att göra sitt bästa. Han skulle blifva general eller någonting annat bra, därför måste han göra, hvad skolmästaren sade åt honom. Så mycket var klart för honom. Men, rätt som det var, voro hans ögon *från* boken och *på* den klass, som läste upp läxan.

»James!» sade läraren vänligt, »har du glömt regeln?»

»Ja», var James' korta svar, och genast voro ögonen i boken. Ett par minuter förgingo. Så hördes ett roligt svar på en fråga i den klass, som var framme hos läraren, och åter drogos hans ögon som genom trolleri bort från boken.

»Hvad, har du så snart glömt regeln igen, James!» utropade läraren. »Du har ett mycket kort minne.»

James tittade flat ned i boken men svarade ej. Händelsen var, att han ville komma ihåg regeln och göra sitt bästa för att behaga läraren, men det var aldrig ämnadt, att två sådana ögon och två sådana öron, som James ägde, skulle komma under en sådan lag. Läraren felade häruti

utan att veta det. Han förstod ej fullkomligt sin lärjunge och påyrkade, att regeln skulle följas, och under två veckor fortfor han att rätta James, i hopp att slutligen bringa hans ögon och öron till fullkomlig underdånighet. Men hans ansträngningar voro fruktlösa. James var oefterrättlig, fast det var hans mening att vara lydig, och han blef nervös vid undervisningen. Han tänkte så mycket på att hålla ögonen enligt föreskrift, att han föga var i stånd att tänka på läxan, och han blef jämförelsevis trög och osäker vid dennas uppläsande.

Kort innan läraren lämnade Mrs Garfield för att flytta till en annan stuga, sade han till henne i James' närvaro:

»Jag vill ogärna såra eder känsla, James är en så snäll gosse, men jag måste säga eder» — — —

»Säg ut!» svarade Mrs Garfield, förskräckt öfver skolmästarens högtidliga ton.

»James är ej alldeles den gosse i skolan, som jag väntade.»

»Huru så?» afbröt honom Mrs Garfield helt öfverraskad. »Ni förvånar mig.»

»Jag vet, att ni blir ledsen, men jag anser det för min plikt att säga eder det.» Mrs Garfield såg, att han skyggade tillbaka för att tala om det för henne, och hon började frukta, att någonting förskräckligt hade händt; likväl upprepade hon:

»Säg ut!»

»Nåväl, det är bara det, att James ej kan sitta stilla och ej lär sig sina läxor. Jag fruktar, att jag ej kan göra någon läskarl af honom.»

»O, James!» utropade modern. Det var allt, hvad hon sade; men det uttalades med en ton af ångest, som trängde den lille syndaren rakt till hjärtat, där han stod och ifrigt lyssnade till samtalet. Hon hade skickat honom till skolan i hopp, att han skulle blifva en läskarl, och nu i ett ögonblick voro hennes förhoppningar krossade. Intet under, att hennes utrop var fullt af missräkning och smärta!

»Jag *vill* vara en snäll gosse», utropade James, brast i gråt och gömde ansiktet i moderns sköte. »Det är min mening att vara en snäll gosse.» Och aldrig uttalade han sannare ord än dessa. Det skall aldrig lyckas den visaste filosof att undertrycka naturens centrifugalkraft, och det var hvad läraren försökte att göra.

terminen skall jag skänka detta testamente (han höll upp ett vackert testamente i ovanligt litet format) till den bäste af skolbarnen — den, som är bäst i studier, flit och uppförande.»

Det var något nytt för dem och blef en sporre för de flesta af barnen. Några sträfvade af alla krafter att nå denna utmärkelse, men förrän terminen var halfgången, var det klart, hvem som skulle få boken. Ingen blef därför öfverraskad, då vid slutet af den sista skoldagen läraren sade:

»James, kom hit!»

James var ej sen att lyda.

»Denna bok (han lämnade honom testamentet) är din. Jag tycker, att du har ärligt förtjänat den såsom den bäste lärjungen i skolan. Jag har intet att anmärka mot någon af skolbarnen; men dina stora framsteg berättiga dig till boken.»

Alla barnen voro nöjda, James var en lycklig gosse, och modern grät af glädje.

Från den stund James tilläts att vara sig själf i skolan, voro hans framsteg påfallande. Hvarje lärare betraktade honom såsom en gosse med ovanliga anlag, och alla kamraterna drogos till honom såsom genom ett magnetiskt inflytande. Han läste hvarje bok han kunde tigga eller låna, och likväl brukade han redan vid sex års ålder hjälpa Tomas vid jordbruket. James gick i skola, så snart det fanns någon; men det var blott några veckor på året. Han drog emellertid nytta af sina kvällar och fristunder i hemmet, och alla böcker han kom öfver läste han om och om igen, till dess han var fullkomligt hemmastadd med innehållet. Hans kunskapsbegär kräfde alltid näring och öfvermättades aldrig af för mycket föda. Han tycktes i stånd att tillägna sig och smälta allt, hvarmed denna tid och ort kunde förse honom.

Vid denna tid stiftade Garfields och Boyntons barn ett slags klubb för att förkofra sig i stafning. Staföfningarna i a-b-c-boken blef fältet för deras bragder. De studerade dem med förtjusning och öfverlade med hvarandra om innehållet, som om det varit meningen att blifva riktiga mästare häruti. Resultatet blef en stor färdighet i stafning, hvaruti de alla öfverträffade sina kamrater i skolan. Öfningen var dem till stor nytta vid de stafningstäflingar, som anställdes i vinterskolan, i synnerhet för James, som blef en svärmisk beundrare af denna kunskapsgren. Han var den bäste stafvaren

i skolan, där mer än hälften af lärjungarne voro äldre än han. Några af dem påstodo, att James kunde rätt stafva hvarje ord i boken. Huru därmed än förhöll sig, närhelst kämpar skulle väljas till en stafningstäflan, var James säker om att väljas först.

»Det lönar ej, Jim», utropade Edvin, gapskrattande öfver hans misslyckade försök. »Ägget är litet, men det passar ej för din hals.»

»Det skall gå ned ändå», sade James beslutsamt, och för andra gången stoppade han ägget i munnen.

»Skal och allt, menar jag», anmärkte Edvin. »Tänk, om det fastnar i kräfvan på dig, då råkar du vackert ut.»

»Men det skall icke fastna», svarade James, »det ska' ner. Jag har beslutat att svälja det, och jag skall gå i land med det.»

»Ägget krossades i hans mun, då han nästan ofrivilligt tryckte ihop tänderna, och det blef en mycket obehaglig röra af skal och innehåll. Det var nästan för mycket godt och visade sig vara en något kväljande portion. Hans mage opponerade sig, hans ansikte förvreds af grimaser, och Edvin kiknade af skratt; likväl behöll James sitt ägg och skyndade in i stugan det fortaste hans små ben kunde bära honom. Edvin efter för att se, huru det skulle gå. James rusade in i rummet och fick fatt i en brödbit, stoppade den i sin mun, tuggade den tillsamman med det krossade ägget och sväljde alltsamman.

»Se så där ja!» utropade han, »nu är det gjordt.»

Edvin skrattade så mycket han orkade, och ännu, sedan 40 år förflutit, kan han komma i skratt vid tanken därpå. Mrs Garfield såg på med nyfiket intresse, hon kunde ej förstå meningen med det hela, förrän hon fick höra förklaringen. Då log hon blott och sade: »Tokiga pojke.»

Det var sant, hvad hon sade. Han var en »tokig pojke», som kunde företaga sig en sådan bragd; »tokig» just så som så många lofvande gossar ibland bära sig »tokigt» åt. Men gossens sinnelag lyste igenom denna handling. I alla fall gaf detta »*Jag kan*»-elementet i hans karakter en högre betydelse åt händelsen.

Då William Carey, den ryktbare indiske missionären, var gosse, hade han ett djärft, vågsamt sinnelag. Hans högsta nöje var att klättra i träd och byggen och att uppsöka sådana farliga platser, dit inga andra gossar vågade sig. En dag föll han ned från toppen af ett träd, i hvilket han satt uppkrupen som en uggla, och bröt ena benet. Han måste sedan under flera veckor ligga till sängs och hålla sig inomhus; men det

första han gjorde, då han blef återställd, var att krypa upp i toppen på just samma träd och sätta sig på samma gren, från hvilken han fallit, för att visa, det hans företag ej var omöjligt. Utan tvifvel kallade hans moder honom en »tokig pojke», som åter vågade lif och lemmar i det trädet; men hans beundrare hafva alltid gärna berättat detta dåd såsom ett bevis på gossens modiga och energiska karakter. Ingen, som läser om Careys oerhörda arbete för hedningarne, hans oförfärade mod i faran, hans själsstyrka i öfverhängande dödsnöd, hans klokhet och kallblodighet i hvarje svårighet, kan undgå att se, att denna hans »tokiga» handling är en god belysning af den satsen att »gossen är mannens fader».

James var ej själfvisk eller själfbelåten; dessa egenskaper ingå ej i självförtroendet. Ej heller var han högmodig; högmodet utgör ej en del af självförtroendet Han var ej medveten af att han hade något att yfvas öfver. Ingen gosse kunde vara mindre misstänksam och mer förtroendefull i sitt förhållande till andra, än han var. Han sade ej till sin moder, att han kunde sköta farmen, därför att han öfverskattade sin förmåga; det var ett ärligt uttryck för hvad han ville göra och hvad han trodde sig kunna göra. Det var motsatsen till den dådlösa och obeslutsamma ungdom, som ropar: »Jag kan icke», då det borde vara en skam att säga så, då ett bestämdt, kraftfullt »jag kan», skulle visa sig vara ett lystringsord, som sammankallade alla karakterens krafter till snabb tjänstgöring. Detta var en af de orsaker, hvarför modern väntade så mycket af honom, då han en gång skulle blifva man. Vid ett tillfälle, sedan han börjat arbeta med jordbruket och ett duktigt dagsverke förelåg honom, sade hon till honom:

»James, hälften är vunnet, om du tror, att du kan göra en sak. Min fader brukade ofta upprepa ett gammalt ordspråk: 'Där det finnes vilja, finnes det väg'.»

»Hvad är meningen med det?» frågade James, hänsyftande på ordspråket.

»Meningen är, att den, som *vill* göra en sak, kan göra den; det är: den gosse, som litar på sig själf och beslutar att utföra ett förelagdt arbete i trots af svårigheter därvid, han skall nå sitt mål. Kan du göra det?» Modern väntade på ett svar.

»Jag kan», svarade James med eftertryck.

»Lita på dig själf! Känn, att du är mäktig att utföra, hvad du har för händer, och det skall gå lätt att utföra det. Gud hjälper den, som hjälper sig själf, sägs det, och jag tror att så är. Han har underbart hjälpt mig sedan din faders död. Jag visste knappt, hvad jag skulle taga mig till, då han dog, huru jag skulle kunna lefva i dessa skogar, och ändå kunde jag ej se någon möjlighet att komma härifrån och lefva. Men just då jag fann, att jag intet annat hade att stödja mig vid än Gud och mig själf, tog jag upp mitt kors och bar det med lätthet. Det har gått oss bättre, än jag väntade, och det emedan jag fått lära, att där det finnes vilja, där finnes det väg. Gud skall välsigna alla våra bemödanden att göra det bästa vi kunna.»

»Hvad gör han, om vi icke göra det bästa vi kunna?» frågade James.

»Han skall undanhålla oss sin välsignelse, och det är den svåraste olycka, som någonsin kan hända oss. Utan hans välsignelse kunna vi ej göra någonting bra.»

»Jag trodde Gud blott hjälpte människor att blifva goda», anmärkte James, som inom sig undrade, om han verkligen också hjälpte jordbrukare.

»Gud hjälper alla människor att blifva goda i allting, goda gossar, goda människor, goda arbetare, tänkare, jordbrukare, lärare. Och utan hans hjälp kunna vi ej blifva skickliga till något.»

James slukade hvarje ord och såg ut, som om han säkert trodde, att Gud och han med framgång skulle kunna sköta farmen.

»Om du gör en sak bra, skall också nästa sak gå bra och så allt framgent. Du kommer snart underfund med att ansträngning är nödvändig i allt för att vinna framgång, och så kommer du att vänja dig vid att lita på dig själf, och det är det enda sättet att utveckla sin förmåga.»

Sådan var den undervisning James mottog af den visaste bland mödrar, just då lärdomar om självförtroende voro honom som nyttigast. Det var den väg, på hvilken han i barndomen infördes, och han följde sedan den vägen. Han hade ingen människa, som kunde hjälpa honom fram, och han kände ingen önskan, att någon skulle hjälpa honom. Helt olik de gossar, som lita på att en rik fader eller farbroder skall gifva dem

»ett godt handtag» eller på gynnsamma omständigheter, hade han klart för sig den orubbliga sanningen att, om det någonsin skulle blifva något af honom, måste han hjälpa sig själf. Strängt arbete och hårda tider lågo framför honom, och han väntade intet annat.

En statsman, som steg från ringhet till storhet, sade en gång· »Hvad man än må tänka om mina själsgåfvor, det måste medgifvas, att jag gjort hvad jag kunnat af det ämne, som lämnades i mina händer.» Att fröet till en sådan drifkraft tidigt slog rot i James' hjärta, det är alldeles klart af några förmaningar, hvilka han vid 40 års ålder ställde till en skara ynglingar.

»Omständigheterna kunna ej förvärfva eder några sporrar, mina unga vänner. Om ni vilja bära sporrar, måste ni vinna dem självfva. Om ni vilja nyttja dem. måste ni självfva böja dem för edra hälar, innan ni går i striden. Den framgång är ej värd att vinna, som ej kostar eder kamp. Hvadhelst ni vinner i lifvet, måste ni eröfra det genom egna ansträngningar, då först är det edert — en del af edert jag. — Låt ej fattigdomen stå som ett hinder i eder väg! Fattigdomen är ej behaglig, det kan jag intyga; men i nio fall af tio är det det lyckligaste, som kan hända en ung man, att blifva kastad öfver bord och tvingad att sjunka eller själf lära sig att simma. Bland alla mina bekanta känner jag ingen enda, som då drunknat och som varit värd att räddas. — — En ung man, som inom sig bär fröet till något stort, anstår det ej att alltid gå i ledband; han måste själf styra. Du får ej alltjämt låta använda dig af andra, du måste själf blifva husbonde. Du måste befordras från simpel soldat till befälhafvare. Unge man, det finns alltid något du kan styra, gå och finn det, och styr! Du kan åtminstone styra en häst och en åkarkärra, blifva deras generalissimus, och med dem skapa en förmögenhet.»

En annan händelse från James' tidigaste lefnad belyser samma sida af hans karakter och visar tillika hans förmåga att reda sig ur oväntade trångmål. Han var åtta eller tio år gammal och gick i skolan tillsamman med sin kusin Henry Boynton. De sutto bredvid hvarandra, och en dag voro de bråkigare än vanligt utan att hafva för afsikt att bryta mot skolreglerna. Menande blickar och då och då återkommande skratt

öfvertygade läraren, som var en sträng ordningskarl, att någonting ovanligt var å färde; han ansåg klokast att genast göra slut på saken.

»James och Henry!» ropade han med hög röst, »läggen bort edra böcker, och gån hem båda två!»

Ett åskslag skulle ej hafva väckt större häpnad. De sågo helt allvarsamt på hvarandra, som om detta beslut varit i hög grad oväntadt, och de dröjde ett ögonblick.

»Se så, intet söl», utropade läraren, »gå genast hem båda två!»

»Jag skall gå», svarade James. Henry teg och båda aflägsnade sig. James gaf sina snabba ben iltågsfart och nådde hemmet på tre eller fyra minuter och vände så tillbaka lika hastigt. Återkommen till skolan, inträdde han i rummet, flåsande som ett lokomotiv, och återtog sin plats.

»James, sade jag dig ej, att du skulle gå hem?» röt läraren, som ej hade en aning om att gossen hunnit lyda hans befallning.

»Jag har varit hemma», svarade James oförfärad. Han hade hastigt åtlydt läraren, ehuru han väl aktat sig för att träffa modern, då han var hemma vid stugan.

»Varit hemma?» upprepade läraren frågande, förvånad öfver att gossen varit hemma på en så kort stund.

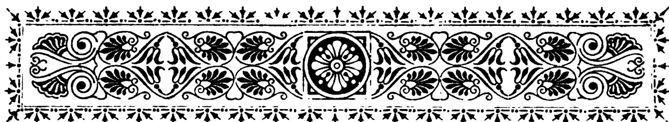
»Ja, jag har varit hemma», sade James. »Magistern sade ej, att jag skulle stanna.»

»Godt, du kan få stanna här nu», svarade läraren leende, då han insåg, att det var bästa sättet att behandla ett så godt skämt. James stannade och aktade sig väl för att ännu en gång blifva hemskickad, då äfventyret lätt kunnat få ett mindre behagligt slut. Henry gick en stund och slog dank omkring skolhuset och gick sedan hem, där han kvarstannade den återstående delen af dagen. Det var skillnad på de två gossarne. James såg genast en utväg ur svårigheten genom bokstaflig lydnad, kände sig vuxen den oförutsedda händelsen och skyndade att hastigt lyda. Han var hvarken trumpen eller uppstudsig utan glad som en lärka, liflig som en syrsa och leende som en maj-morgon. Denna lilla händelse tillknöt ännu fastare vänskapsbandet mellan läraren och James. Den förre såg i denna händelse mer af den skarpa urskillningsför-

måga och det praktiska förstånd, hvilka han redan förut funnit utmärka gossen.

James var nu elfva år och Tomas tjugo. Distriktet beslöt att upprätta en större skola med eget jordbruk och sålde det gamla skolhuset till Tomas för en lapprisumma. Tomas och James, biträdda af sina kusiner, gossarne Boynton, togo ned det och uppsatte det bredvid moderns stuga, hvarigenom hon fick en tillökning i utrymme, som var särdeles behaglig. Tomas gjorde detta i tanke på att lämna hemmet, så fort han blef myndig.

VI. Söndagen i skogen.

»Nybyggare behöfva sabbatsdagen fullt ut lika väl som någon annan människa», var Mrs Garfields anmärkning till James och de andra barnen. »Tänk på att du helgar hvilodagen, är ett bud, som måste iakttagas lika troget i skogen som annorstädes. I stora städer och befolkade trakter bereda människorna sig härtill genom att bygga kyrkor och bönehus, några af dem med höga, vackra spiror, som peka upp mot himmelen, och med klockor i tornen.»

»Hvartill behöfva de klockor?» frågade James, för hvilken denna underrättelse om hus för gudstjänstens firande var en nyhet. Hvarken James eller någon af de andra barnen hade sett en kyrka eller hört kyrkklockor ringa till gudstjänst, och då modern beskref söndagsfirandet i de stora städerna, vidrörde hon ett ämne, som för dem var lika nytt och tilldragande som en saga.

»Klockorna kalla människorna att skynda till gudstjänsten genom att ringa vid den tid, då denna börjar», svarade Mrs Garfield på James' fråga. »För nybyggare skulle klockorna ej vara till stor nytta, då de lefva så spridda, äfven om de kunde bestå sig sådana», fortsatte hon.

»Skulle det ej låta präktigt i skogen?» utropade James.

»Jo, utan tvifvel», svarade modern; »och klockorna skulle därtill vara ett godt sällskap. Jag föreställer mig, att det ej skulle vara så ödsligt här, om kyrkklockorna genljödo genom ödemarken. Men nybyggare böra vara tacksamma, att de någon gång kunna få höra Guds ord förkunnas, under hvad förhållanden det än kan ske.»

»Jag skulle tycka om att bo i en stor stad, där de hafva kyrkor med höga spiror», inföll James.

»Måhända kommer du att göra det en gång», sade modern. »Ingen af oss får se dem resas här i trakten, förmodar jag.»

Denna anmärkning verkade nedslående på James' förhoppningar, som då ej hade hopp om att vinna ett hem på något annat ställe i världen.

Vid den tid, om hvilken vi tala, fanns det ej någon regelbunden predikan i närheten af den Garfieldska egendomen. Den sekt, som kallades Lärjungarne, höll tillfälliga gudstjänster i skolhusen och boståderna. Dessa tillfälliga gudstjänster hade tagit sin början redan före Mr Garfields död. Som den senare tillika med hustrun hade inträdt i denna sekt, innan de lämnade Orange, voro de särdeles villiga att välkomna den kringresande predikanten till sin stuga och till skolhuset. Stundom var sammankomsten i en stuga eller i ett skolhus fem, sex till åtta mil därifrån. Det var i James' barndom ej ovanligt för nybyggare att på söndagen resa en sex, åtta mil till en religiös sammankomst.

Man färdades med oxar och hästar, med par och enbet, och några af karlarne och gossarne gingo hela vägen.

Ofta hände det, att fadern red och hustrun satt bakom honom på hästryggen med yngsta barnet, under det de äldre barnen gingo bredvid.

De torftiga religiösa förmånerna voro högt värderade, och det var förenadt med mycken ansträngning och möda att begagna sig af dem.

Den tidens predikanter voro olärde män — hederliga men obildade. De voro nyodlare de också, liksom nybyggarne voro det. Måhända passade de väl för tiden och trakten — enkla, uppriktiga, allvarliga män, som funno en verklig tillfredsställelse uti att resa omkring i det ödsliga landet, vanligtvis på hästryggen, för att i andlig måtto gagna folket. Stundom funnos bland dem utmärkta predikanter, hvilka voro i besittning af stora medfödda gåfvor, karaktersstyrka och ett egendomligt tilldragande väsen. Dessa voro i synnerhet välkomna, men de rönte alla ett hjärtligt mottagande, närhelst de kommo. På sina resor besökte de alla stugor, såsom pastorerna nu för tiden gå på visiter ur hus och i hus, och deras besök voro af öfvervägande

religiös natur. De togo in i den hydda, som var närmast, då kvällen och mörkret kom. Det bästa huset förmådde framsattes med glädje för dem, och de bästa råd och det varmaste deltagande predikanten kunde bestå skänktes frikostigt i gengäld. Dessa besök bidrogo i ej ringa grad att förädla nybyggarlifvet och att göra detta lif i en högre mening uppfostrande.

Före tio års ålder åtnjöt ej James större förmåner i afseende på tillfälle till kristlig uppbyggelse, än dem vi här hafva beskrifvit. Tillfälliga gudstjänster var en förmån, som han liksom de andra högt värderade. Han afstod ej gärna något tillfälle att deltaga i dessa offentliga andaktsstunder. Och det intryck de kvarlämnade i hans hjärta visade sig i det djupa intresse, hvarmed han omfattade dem.

Antingen det var någon sammankomst eller ej, iakttogs likväl hvilodagen i det Garfieldska hemmet. Intet arbete den dagen annat än det, som var nödvändigt, var en regel, som noga följdes. Bibeln intog predikantens plats. Den både lästes och studerades. Mrs Garfield hade för vana att om hvardagarne läsa fyra kapitel och om söndagarna mera, då hon på sitt förståndiga och tänkande sätt förklarade innehållet. Barnen gjorde frågor likaväl som hon. James var i synnerhet vetgirig, och, sedan han lärt att läsa, läste han mycket i sin bibel både om söndagen och hvardagarna. Bibliska berättelser, dem han lärt från sin moders läppar, innan han kunde tala rent, fingo en ny tjusning, när han kunde läsa dem efter eget behag. Han blef så hemmastadd med många berättelser, att han visste precis hvar i bibeln han skulle slå upp dem; och han hade en massa frågor att göra om »Guds bok», såsom modern vördnadsfullt kallade den.

»Mamma, huru vet du, att det är Guds bok?» frågade han.

»Emedan den ej är lik någon bok, som människor någonsin skrifvit.»

»Du sade en gång, att Moses, Esaias, David, Matteus, Paulus och andra hafva skrifvit den», upprepade han efter moderns förklaring öfver de olika böckerna.

»Ja, det är sant, de skrefvo den; men de skrefvo, rörda af den Helige Ande. De kunde ej hafva skrifvit så, om ej Gud bistått dem. De skrefvo just det, som Gud genom sin Helige Ande ingaf dem att skrifva.»

»Och det är därför du kallar den Guds bok?» frågade James.

»Ja, Gud är dess författare, ehuru han ingifvit människor att skrifva den, och han var också deras hjälpare att lefva därefter.»

»Äro alla historierna däruti sanna?»

»Ja, hvarenda en af dem.»

»Är det sant, att Josef hade en brokig kjortel?»

»Jag förmodar det.»

»Hvarför hade han ej en, som var enfärgad? Skulle den ej varit lättare att göra?»

»Hans fader älskade honom mer än sina andra barn, och af partiskhet gjorde han honom en sådan.»

»Var det rätt, att han älskade ett af sina barn mer än de andra?»

»Nej, det var ej rätt.»

»Var hans pappa snäll?

»Ja. Somliga snälla människor göra det, som är orätt.»

»Om snälla människor göra det, som är orätt, hvad är det då för skillnad på dem och de elaka?»

»De göra ej så mycket orätt och ej heller så elaka saker, som elaka människor göra.»

»Kunna ej elaka människor sluta upp med att göra det, som är ondt?»

»Jo, med Guds hjälp.»

»Hjälper Gud dem ej alltid?»

»Nej.»

»Hvarför gör han ej det?»

»Kanske förtjäna de det ej.»

»Kunna ej människor blifva snälla utan hans hjälp?»

»Nej, och hvad värre är, de vilja det ej.»

»Hvarför vilja de det ej?»

»Därför att de äro så onda.»

»Hur kunna de då vara snälla? De äro väl ej på en gång både snälla och elaka?»

I detta samtal framträdde James' vetgirighet, så väl som hans skarpsinnighet och iakttagelseförmåga. Ofta var modern ej i stånd att besvara hans barnsliga frågor om bibeln. De syntes henne så djupa och träffande, att de förvirrade henne. Det var i synnerhet häruti hon såg omisskännliga bevis på

hans ovanliga begåfning. Det var i hennes torftiga hem omkring familjebibeln, som hvilodagens hufvudintressen samlades. Den var för hennes hus, hvad en konstitution är för staten och hvad karakter är för individen. Den ersatte bristen på böcker, lärare, penningar och bekvämligheter. Det är omöjligt att beskrifva, huru mycken oförfalskad glädje den skänkte denna familj. Dess visa lärdomor voro i sanning så outplånligt inpräglade i James' själ, att han vid 40 års ålder var mer förtrogen med dess innehåll än de flesta kristna män, så att dess bilder, liknelser och kärnfulla språk smyckade hans offentliga föredrag på ett sätt, som väckte hans åhörares beundran.

Det är troligt, att James och hans syskon i den lilla skogshyddan inhämtade mera verkligt värderik vägledning i att bilda sig goda lefnadsvanor och omfatta ädla grundsatser, än barnen i mången kristlig familj göra genom att träget deltaga i den offentliga gudstjänsten. Bristen på religiösa förmåner var ett godt skäl att taga väl vara på de få, som stodo dem till buds. Modern kände äfven ett förökadt ansvar att leda, undervisa och bilda sina barns hjärtan, emedan det utanför hennes hydda fanns så ringa hjälp att påräkna. På grund af dessa orsaker hade James måhända flera gynnsamma tillfällen att blifva framstående, än han skulle haft i de mer befolkade och rikare delarna af landet.

Då James var åtta år gammal, började en kraftig rörelse i nykterhetsfrågan. I Nya England greps folket af en hänförelse, hvars like man aldrig hade skådat, och intresset spred sig till nordöstra Ohio. Äfven till nybyggarnes hyddor nådde denna nykterhetsrörelse. Mrs Garfield var just rätta kvinnan att välkomna en sådan reform och uppfatta dess stora betydelse. Ämnet var passande för söndagarna, ehuru det ej försummades andra dagar. Såsom religionens tjänarinna tog denna fråga hennes bästa tankar och sträfvanden i anspråk.

»Dryckenskap är en förfärlig synd», sade hon, »och jag är glad öfver att eder fader hade samma åsikt som jag om den saken.»

»Drack han icke konjak och bränvin?» frågade James.

»Sällan, och han hade intet fördrag med fulla människor. Han ansåg dem för svaga stackare.»

»Hvarför sluta ej människor upp med att dricka, då det skadar dem?» frågade James.

»Det är svårt att säga, hvarför de ej göra det. Somliga tro, att de ej kunna det.»

»Ej kunna sluta!» utropade James förvånad.

»Det säges, att de ej kunna sluta, att de få ett så förfärligt begär därefter, att de ej kunna tygla det.»

»Jag *skulle* göra det», sade James med karakteristisk bestämdhet.

»Bättre att aldrig börja förtära rusdrycker, det är den enda säkra vägen. Det är lättare att aldrig börja gå på orätta vägar än att vända om, sedan man börjat.»

»Hvarför börja människor dricka spritdrycker?»

»Det är ej lätt att säga, hvarför somliga dricka. Jag förmodar, att de flesta människor göra det, emedan de tycka om det.»

»Smakar det bra?»

»Jag förmodar det.»

»Jag skulle vilja smaka litet, bara för att få veta, huru det smakar.»

»Jag ser hellre, att du aldrig vet, huru det smakar, min son. Om du aldrig smakar det, kan du aldrig blifva en supare, det är säkert. Se icke till vinet, att det så rödt är och står så däjligt i glasen och går lätteligen in; men på sistone biter det såsom en orm och stinger såsom en huggorm. Intet kan vara sannare än dessa ord.»

»Hvad är det uti brännvin, som gör, att det skadar folk?» fortfor James

»Det är alkohol, och det är det, som gör människor rusiga. Det skadar ingen människa att dricka mjölk eller vatten, eller hur?»

»Hvarför hälla de alkohol uti vinet, då det skadar människorna?» Mrs Garfield förklarade detta så godt hon kunde och sade honom, att alkoholen ej hälles däruti utan utvecklas i drycken genom en särskild behandling, och att människan tillverkade alkohol för att förtjäna penningar. På detta sätt upptogs den tidens stora reformatoriska idé i den Garfieldska stugan. James hade ej en synnerligen klar föreställning om dryckenskapens oerhörda onda, då han ej hade tillfälle att iakttaga dess verkningar; men hans uppfattning var klar nog för att låta honom afsky upphofvet till eländet. Modern meddelade honom många exempel på dryckenskapens förbannelser,

hvilka hon själf haft tillfälle att bevittna, för att visa honom denna last såsom ett fruktansvärdt ondt, och hans unga hjärta fattade det fasta beslutet att undvika detta onda.

En annan lärdom, som gjorde söndagen i skogen minnesvärd för James, ehuru den äfven andra dagar var förhärskande, var maningen till fosterlandskärlek. Mrs Garfields minne var uppfylldt af händelser, som talade om hennes förfäders uppoffringar och lidanden för att försvara och upprätthålla Amerikas oberoende; och mången stund fördrefs med förtäljandet af deras hjältedater.

Det är ej tvifvel underkastadt, att James bildade sig en upphöjd föreställning om fosterlandskärlekens kraf genom att lyssna till dessa historier, hvilka för det unga sinnet voro så eldande och underbara. Det är ofta händelsen, att indirekt undervisning så troget fäster sig i de ungas minne, att den öfverlefver mången lärdom, som blifvit inplantad med den största omsorg och de bästa förhoppningar. Säkert är, att James från en eller annan källa i barndomen hämtat ingifvelser till fosterlandskärlek, hvilka bidragit att göra denna dygd till en af de mest framstående dragen i hans karakter under mannaåldern. Ehuru hans moder ej formligen efterföljde Hannibals faders exempel, hvilken ledde sin åttaårige son till gudarnes altare och lät honom svära ett evigt hat till Rom, gjorde hon likväl hvad som var af jämngod betydelse och lika kraftigt befäste sonens hängifna trohet i fosterlandets försvar.

»Frukta aldrig att göra det rätta», anmärkte Mrs Garfield. »Den fegaste stackare i världen är den man, som ej vågar att göra det rätta.»

»Jag trodde ej, att människor kunde vara rädda för att göra det rätta», svarade James.

»Jag trodde ej, att gossar kunde vara rädda för att göra det rätta», upprepade Mrs Garfield, som såg, att James ansåg, det tillfälle till detta slags frestelse ej kunde förekomma i barndomen. »Men gossar våga ibland ej göra hvad som är rätt.»

»När?» frågade James, som om han betviflade sanningen af detta påstående.

»När de ej våga lyda sina mödrar och lärare, emedan deras kamrater ej vilja, att de skola göra det», svarade hans moder, som ville påminna honom om vissa händelser i hans eget gosslif.

»Jag trodde du talade om den tid, då jag blir stor», sade James med en blick, som visade, att han kände sig träffad.

»Jag menade som gosse också. Om du icke står fast vid hvad som är rätt i ungdomen, skall du aldrig komma att göra det, när du blir gammal. »Gossen är mannens fader», det är ett ordspråk, lika godt, som det är gammalt. Därför är en feg gosse lika föraktlig som en feg man. Lyd din moder och dina lärare, om än alla dina kamrater skratta åt dig.»

»Det gör jag», svarade James.

»Ja, jag tror, att du i allmänhet gör det; och jag talar om saken nu, på det du måtte blifva ännu mer uppmärksam i detta afseende framdeles, än du varit hittills, och blifva alltmer oförfärad i att motstå det onda, ju äldre du blir. Då du blir man, kommer du att möta flera och större frestelser än nu, och om du då ej har mer beslutsamhet och mod, är du dem ej vuxen.»

»Daniels mod förde honom i lejonkulan», anmärkte James.

»Mycket sant; och det var bättre för honom att vara i lejonkulan med Gud på sin sida än konungens vän och hafva Gud emot sig. Om du kommer att likna Daniel i moraliskt mod, är jag nöjd. Lejonen kunde ej sönderslita honom, så länge Gud var hans vän, och Gud är alltid vän till dem, som försvara det rätta.»

Vi vilja ej sluta detta kapitel utan att omnämna ett förhållande angående den Garfieldska släkten, som är värdt vår synnerliga uppmärksamhet. Det var deras vapensköld. Den bestod af en sköld med gyllene grund, i ena hörnet tre vågräta, röda bjälkar, öfver dessa en hjälm med öppet visir tilllika med ett hjärta och öfver det hela en arm svängande ett svärd, på hvilket stod skrifvet: *In cruce vinco — Genom tron segrar jag.*

Detta motto talar om ett mod, som var födt af tron på Gud. En sådan tro fanns i stugan i Ohio, och utan den skulle de sorger och lidanden, som öfvergingo familjen under den första tiden, hafva varit omöjliga för kött och blod att bära. Denna tro var liksom en skyddande ande, som vakade öfver den mänskliga boning, under hvars tak barndomen knoppades och blomstrade. Den förenar sabbaten, bibeln och hvarje an-

nan helgad makt, som är människan gifven i »det lif, som nu är» och för »det lif, som komma skall». Det var denna ande James insöp med modersmjölken och inandades i det hemlif, som omgaf hans barndom. Det var denna ande, som väckte alla hans ädla egenskaper till lif och riktade dem till segerbringande värf.

När James var omkring tio år gammal, organiserade hans morbroder Amos Boynton en församling i skolhuset, hvilken han själf förestod, då ej någon präst fanns på stället. Mr Boynton var en man af utmärkt förmåga och en mycket varm kristen. Han var mer hemmastadd i bibeln än någon annan där på trakten och kunde utantill långa stycken därur. Ett exemplar af bibeln var hans ständiga följeslagare. Han förde det med sig ut i skog och mark. Om han stannade för att hvila sig och sina kreatur, använde han den korta tiden att läsa i böckernas bok. Hans förtroliga bekantskap med bibeln gjorde honom lämplig att förestå gudstjänsterna i skolhuset, och dessa voro af stor andlig och moralisk välsignelse för folket. För James voro de af lika mycket verkligt värde som för de öfriga.

Vid denna tid rådde i Ohio mycken strid på det andliga området mellan olika riktningar. Lärjungarne voro en ny sekt, och alla andra sekter anklagade dem, medan de å sin sida fritt yttrade sig öfver sina motståndares villfarelser och dårskaper. James hörde ofta i hemmet dessa andliga tvistefrågor afhandlas mellan modern och andra. Det var ej ovanligt, att predikanterna vidrörde dem i sina predikningar, och alltid då predikanterna stannade i moderns hus, hvilket de ofta gjorde, afhandlades dessa frågor och gjorde ett djupt intryck på James' lifliga sinne. En så begåfvad gosse, som han var, kunde ej undgå att uppfatta den stora vikten af ett ämne, som i så hög grad intresserade predikanterna och modern. Dessa stridsfrågor gåfvo mer eller mindre betydelse åt söndagen i skogen.

Ett af de ämnen, som afhandlades, var dopet. Lärjungarne voro anhängare af neddoppning vid dopet. Till hvilken grad James' själ hade tagit intryck af dessa samtal, belyses af följande händelse. Mycken politisk oreda rådde i denna trakt af Ohio i anledning af »Harrisonska striden». Grannarna voro alla ifriga »Whigs» och Harrisons anhängare, och James hade hört sin moder säga, att hans fader var Whig

och en stor beundrare af Henry Clay och röstade för honom, då han var kandidat vid presidentvalet. En dag afhandlade grannarna politik i James' närvaro, då en af dem skämtande frågade honom: »Jimmy, hvad är du, demokrat eller whig?» »Jag är whig; men jag är ej *döpt*», svarade James.

Talet om dopet, liksom om whigismen hade gjort ett så djupt intryck på hans sinne, att den lille gossen förmodade, det han ej kunde vara en riktig whig, förrän han blef döpt.

VII. Högre upp.

»Ahoj, Jim, nu måste du blifva jordbrukare på fullt allvar, ty jag skall fara till Michigan», sade Tomas, då han återkom från Cleveland. »Jag har fått plats där borta.»

»Hvar?» frågade James, som ej förstod, hvart hans broder skulle fara.

»I Michigan», upprepade Tomas. »Det är en värre vildmark än Orange är.»

»Jag vet det», svarade James. »Hvad skall du göra där?»

»Röja», sade Tomas; »tolf dollars i månaden.»

»Kan du verkligen få så mycket?» sade James, för hvilken denna summa syntes oerhörd.

»Ja, tolf dollars i månaden. Det är strängt arbete, både bittida och sent. Nu skall mamma få ett ordentligt, timradt hus.»

»Präktigt!» var James' synnerligen belåtna svar.

Vid denna tid var James tolf år gammal och Tomas tjugoett, en tidpunkt, som inom familjen varit mycket omtalad. Det var en bestämd öfverenskommelse mellan Tomas och hans moder, att den förre vid 21 år skulle lämna hemmet och James sköta jordbruket. Det var af vikt, att Tomas skulle förtjäna något borta nu, då han uppnått myndig ålder och James var gammal nog att sköta göromålen i hemmet. Tomas reste till Cleveland för att söka arbete, utan att hafva någon föreställning om hvad slags arbete det skulle vara. Utvand-

ringen till Michigan var i tilltagande, och det rådde betydligt upphetsade föreställningar om denna stats tillgångar, hvarför det äfven var ansenlig efterfrågan på arbetskrafter för denna trakt. Tomas antog utan tvekan det första anbud, som gjordes honom, och det var, såsom vi redan nämnt, att röja åt en landtbrukare i Michigan för tolf dollars i månaden.

Tomas gick in i stugan med James för att tillkännagifva utgången af sin färd till Cleveland.

»Jag hoppas det är till det bästa», anmärkte Mrs Garfield, då hon hört rapporten. »Det är längre bort, än jag hade tänkt.»

»Ja, det är ett betydligt afstånd; men det betyder föga på det hela taget. Aflöningen är god.»

»Huru långt bort är det?» frågade James, som var högeligen intresserad af den tillämnade förändringen.

»Jag vet ej så noga», svarade modern, »det är längre bort, än jag tycker om.»

»Skall du bo i en nybyggarkoja, Tomas?» fortfor James.

»Ja, i en koja, ej hälften så stor eller bra som denna.»

»Huru länge skall du bli borta?»

»Sex månader med säkerhet; kanske längre.»

»Och du kommer att intaga Toms plats vid gården», sade Mrs Garfield, i det hon vände sig till James. »Det blir att taga ett steg högre upp.»

»Det kan jag göra», svarade James, »fastän jag är ledsen, att Tom skall bort.»

»Vi komma att sakna honom mycket», anmärkte Mrs Garfield. »Det blir ödsligare än någonsin, då han har rest; men vi måste finna oss häruti.»

»Det går nog bra, tänker jag», sade Tomas, »om det är vägen för dig, mor, att få ett ordentligt boningshus. Det är min mening att ställa så till »

»Det blir präktigt, säg, mamma», utropade James, som var särdeles beredd att värdera ett riktigt boningshus, efter att tolf år hafva bott i en koja.

»Ja, det blir visst präktigt, nästan alltför präktigt för att kunna blifva verklighet», svarade modern.

»Det skall blifva verklighet», förklarade Tomas bestämdt.

Tomas hade under de sista fem åren användt mycken tid för att hugga och tillreda timmer till ett nytt hus, i hopp att

den tid skulle komma, när hans moder kunde få penningar nog att kunna skaffa en timmerman för att sätta upp det. Han hade gjort i ordning tillräckligt med timmer för byggnaden, då han fyllde 21 år; men det fanns ej penningar att betala en timmerman för att få det uppsatt. Nu ändtligen såg Tomas en utväg att inom kort kunna få bygga huset, och denna utsikt eldade hans ärelystnad. Endast därför var han villig att fara till Michigan, ja, han gladde sig åt att fara, om detta mål därigenom kunde vinnas.

Tomas var ifrig med förberedelserna till affärden och James lika ifrig att inhämta de lärdomar Tomas gaf honom angående skötandet af landtbruket. Jorden skulle plöjas, hvete och korn sås, potatis sättas och allt annat som hörer till vårarbetet. Tomas utdelade sina föreskrifter om allt detta, på det att hans lille broder med mera framgång måtte kunna sköta landtbruket. Hans tid i hemmet var likväl begränsad, då hans tjänst ålade honom att i god tid infinna sig i Michigan, och snart var han borta.

Att skiljas från Tomas var nästan som att åter gräfva en graf i hörnet af hveteåkern. Han hade sedan faderns död varit familjens stöd, och hans moder hade litat på honom, såsom mödrar göra på en god son, och nu måste hon sakna hans åsyn och röst, hans råd och arbete. Det uppstod ett tomrum i familjekretsen, som lockade fram tårar i allas ögon. Det var en pröfningens stund för James, som i Tomas hade en både broderlig och faderlig vän. Det ömmaste och kärleksfullaste förtroende rådde mellan dessa båda. Tomas var stolt öfver sin lille begåfvade broder, och James hade en obegränsad tillit sin store, kraftfulle broder. Det var därför ej underligt, att James djupt kände skilsmässan från Tomas och beklagade nödvändigheten af att han skulle lämna hemmet. Likväl hängaf han sig åt arbetet med lif och själ. Han kunde arbeta, emedan han under de sista fyra åren arbetat mycket tillsamman med Tomas och ofta kallades »den lille landtbrukaren»; men nu var han landtbrukare på allvar och måste till stor del lita på sitt eget omdöme, sina egna planer och sin egen kraft.

Naturen omkring den Garfieldska gården hade utan tvifvel ett stort inflytande på James' karakter och lif. Han var ett barn, som kunde njuta af naturens storslagna skönhet. En flod, ett berg, de vilda skogarna utöfvade större dragningskraft

på detta barn än på många äldre personer. En person, uppfödd i trakten, tecknar landskapet sålunda:

»Området Orange är beläget i sydöstra delen af Cuyahoga County, femton mil från Cleveland. Det är och har alltid varit framför allt en jordbrukande ort. Det finnes ej någon by inom dess gränser. Marken är oregelbunden och backig, med några af de vackraste landtliga utsikter jag funnit i denna del af Ohio. I nordost flyter Chagrinfloden, från hvilken landet höjer sig i sydväst i en sträckning af omkring tre mil. Då man från denna rad af kullar vänder blicken mot öster, har man en storartad utsikt. Chagrindalen med sin enkla skönhet och landet i en omkrets af tjugo mil urskiljes tydligt. Allt förenar sig att bilda en tafla af tjusande skönhet. Det var strax söder om denna bergskedja, som general Garfields föräldrar bosatte sig år 1830.»

Som förut nämnts, utgjorde det dåvarande »fjärran västern» den tidens förlofvade land. Människorna förlorade all besinning vid utsikten att mynta penningar ur Ohios, Michigans, Indianas och Illinois' vildmarker. Folk i östern köpte tusentals acres jord i västern, som de aldrig sett och utan att veta, om denna jord verkligen fanns till. Man sålde hus och egendomar i Nya England och de mellersta staterna och flyttade dit för att skapa sig en förmögenhet. Måhända närde Tomas ett hemligt hopp, att han i Michigans skogar skulle blifva en rik man. Säkert är, att det var denna guldfeber, som drog honom till västern. Vi vilja lämna honom där, fällande träd och röjande land åt landtbrukarne i Michigan, under det vi återvända till James och hemmet i Ohio.

»Nåväl, eder lille landtbrukare arbetar med lif och lust», anmärkte en granne, som hälsade på Mrs Garfield. Han är lika händig med sina redskap som någon af oss.»

»Och arbetar lika ifrigt, gissar jag», inföll Mrs Garfield.

»Så är det; vi arbeta strängt nog allesamman», svarade grannen.

»Nybyggarlifvet är fullt af möda», fortsatte Mrs Garfield, »ehuru dess fattigdom ej är så tung att bära som fattigdomen i en stor stad.»

»Tror ni verkligen det?»

»Ja, det gör jag sannerligen.»

»Hvad kommer eder att tro det?»

»Huru?» Ser ni ej, att det ej finns några rika omkring oss, med hvilka vi kunna anställa några jämförelser? Vi påminnas ej ständigt om vår ytterliga fattigdom genom närvaron af dem, som kunna köpa allt hvad som fås för penningar.»

»Ni anser, att det är en viss tillfredsställelse i att allesamman äro fattiga?» inföll grannen skämtande.

»Ja, det är så. 'Olyckan älskar sällskap', säger ordspråket, och jag tänker det har sin tillämpning äfven i fråga om fattigdomen.»

»Godt, vi äro alla fattiga nog, om det hjälper», fortfor grannen, »och enligt eder mening borde vi vara skäligen lyckliga.»

»Jag tror vi äro så lyckliga, som människosläktet i allmänhet är och kanske litet därtill; Gud delar vist människornas öden, oaktadt alla våra klagomål.»

»Det måtte vara ganska tillfredsställande att tänka så; men jag kan ej fullkomligt se saken från den sidan. I min tanke hafva nybyggarne fått sin dryga del af mödor och pröfningar», svarade grannen, just som James kom från åkern. Vändande sig till honom med en vänlig hälsning, tillade han:

»Hvad tänker du om den saken, James?»

»Om hvad?»

»Om nybyggarne hafva mer bekymmer än andra människor?»

»Därom vet jag ej mycket», svarade James. »I fall jag visste hvad bekymmer annat folk hade, kunde jag yttra mig därom; men det gör jag icke.»

James sade aldrig sannare ord. Han var född och fostrad i skogen. Han hade ej sett en by, mycket mindre en stor stad. Han hade blott sett ett eller två trähus vid den tiden, och dessa hade nyss blifvit uppbyggda i grannskapet. Huru kunde han förstå, att andra hade flera njutningar än han? Han var en lycklig gosse. Han ägde ett hem, om det än var en koja. Han ägde sin moder och broder och sina systrar, och dessa voro honom lika kära, som hem, moder och syskon äro för dem, som bo i palatsen. Han hade en moder; och om en moder kunde vara mer dyrbar för sitt barn, så visste han det ej, ej heller kunde han förmås att tro något sådant. Han var därför en nöjd och belåten gosse. Hvad annat folk, mer lyckligt lottadt än han, ansåg för möda och besvär, ansåg han

för en naturlig sak. Han visste knappt, att hans lott ej var så lycklig som andras. Hvarför skulle han ej vara en munter, vaken och lycklig gosse? Strängt arbete tog hans krafter i anspråk, nu då brodern lämnat dem; men strängt arbete är icke alltid ett tungt arbete. Somliga rika behöfva arbeta flera timmar om dagen för att behålla sina penningar än den fattige för att hålla kroppen vid lif. Och ofta är den rikes arbete ett arbete, som spänner nerverna, förjagar sömnen, tär på själen och underhåller en ständig feber af oro.

James kallade ej strängt arbete en olycka; det föll honom aldrig in. Han var aldrig lyckligare, än han var under den tid af allvarsamt arbete, som följde efter broderns afresa. Han hade större ansvar; men ansvaret är ej en olycka. Han kände sig mer behöflig och mer manlig nu, då omsorgen om gården och om modern hvilade på hans skuldror. En uppmärksam iakttagare kunde se, att ett ädelt hjärtas stolthet redan då gömdes under hans manliga väsen. Kalla det mödosamt att sköta jordbruket! — Det föll honom aldrig in; arbete var hans förtjusning. Sångens språk tolkade bättre hans dagliga erfarenheter än klagans. Under hans enkla jacka klappade ett hjärta, som ej visste hvad missbelåtenhet var. Nej! grannen Mapes vände sig åt orätt håll med sin fråga: »Hvad tänker du om den saken, James?»

James var ej den, som kunde väckas af sådant. Väck ej den lycklige annat än när han sofver! James var lyckligast, när han var fullt vaken, liksom människan alltid borde vara. Och aldrig var han mer klarvaken än just under denna tid af strängt arbete i hemmet.

»Jag ämnar byta arbete med Mr Lamper», sade James en dag till sin moder.

»Hvarför det?» frågade modern.

»Både han och jag behöfva litet extra hjälp, dessutom behöfver jag ibland hans oxar.»

»Har du talat vid honom?»

»Ja, jag har gjort upp bytet.»

»Det är en god uppgörelse, tänker jag», tillade modern. »Han har ett äldre hufvud än du, och han kan lära dig mycket i landtbruket, som du ej känner till.»

»Och två hufvuden äro bättre än ett, om det ena än är

ett fårhufvud, har jag ofta hört dig säga», inföll James med sin vanliga liflighet.

»Om det är nybyggarhufvuden, är det så», svarade modern, som hyste en fördelaktigare tanke om nybyggarlifvet, än grannen Mapes gjorde. »Vårt lif i skogen fordrar all den klokhet man kan få ihop för att göra lifvet här framgångsrikt.»

Denna häntydan på »lifvet i skogen» var till en del ett sätt att skämta; ty numera var benämningen knappt lämplig. Nära fjorton år hade förflutit, sedan Mrs Garfield flyttade till denna trakt, och tiden hade medfört stora förändringar. Många invandrare hade flyttat dit, och de täta skogarna hade gifvit vika för nybyggarens yxa. Grannarna voro talrika och bodde jämförelsevis nära hvarandra. Nybyggarstadiet var i verkligheten öfvervunnet, och det var ej ett »lif i skogen», som James lefde. Det fanns ett sågverk och en såpfabrik i grannskapet, en snickare hade äfven flyttat dit. Allt detta medförde en förändring, hvilken James, ung som han var, ej kunde undgå att märka.

Göra arbetsbyte var en plan, som James påfunnit, och den visade sig vara till stor fördel för honom under sommaren. Det underlättade hans arbete, enär »två hufvuden äro bättre än ett» och förskaffade honom hjälpen af oxar, när dessa voro honom dubbelt så nyttiga som annan hjälp. Mr Lamper bytte med nöje arbete med en gosse, som i duglighet var en mans like. James kunde vända sin hand till allt slags arbete vid gården och hade styrka nog att uthärda nästan hvilken ansträngning som helst. Hans hederskänsla bistod honom äfven mer än någonsin vid hans arbete, såsom hvarje skarpsynt åskådare måste märka.

Arbetet vid gården var för James hvad lärare äro för andra gossar. Den ryktbare ingeniören och uppfinnaren af lokomotivet, Georg Stephenson, sade, att han studerade mekanik med sin ångmaskin i stället för med en professor. Ångmaskinen var i sanning hans professor och gaf honom dagligen de viktigaste lärdomar. Han var aderton år gammal, då han skötte ångmaskinen i en stenkolsgrufva. Om lördagsaftnarna, när arbetsfolket slutat arbetet för veckan och fördref tiden på krogarna eller bevistade hundfäktningar, tog Georg sönder sin ångmaskin, putsade och studerade den. Han kunde hvarken läsa

eller skrifva; men han kunde förstå och tillägna sig sin ångmaskins tysta undervisning; och denna gjorde honom till lokomotivets ryktbare uppfinnare. Med rätta kallade han ångmaskinen sin lärare.

James kunde hafva kallat farmen sin lärare. Den lärde honom många förträffliga läxor. Han inhämtade mycken värderik kunskap ur denna jordmån. Han frammanade lifvande tankar ur arbetet. Hans manlighet utvecklades under dess stränga tukt. Hans själs andliga synkrets vidgades. Den tid James tillbringade i nybyggets skolhus bidrog ej mer till hans utveckling än de erfarenheter han inhämtade på farmen. Det var ett tydligt bevis på att arbetet är lika uppfostrande för gossar som studier. Det bereder dem ofta bättre för lifvets allvarliga plikter.

James hade under dessa månader föga tid att läsa; och likväl hade han aldrig högre värderat läsning. Han erfor aldrig en lifligare hunger efter vetande än under denna period af strängt arbete. Han tänkte mycket på att gå i skola, och ofta tvingade sig den tanken på honom: huru skall jag få uppfostran? Icke så, att han uppgjorde en bestämd plan eller ens ansåg något sådant vara möjligt; men en dunkel tanke därpå rörde sig dock stundom inom honom. Och äfven modern fällde ofta yttranden, hvilka förrådde hennes hjärtas varma åstundan, att James någon gång i framtiden — hon visste ej huru eller när — skulle blifva läskarl. Att en sådan gosse skulle förnöta sitt lif med att plöja jorden, syntes henne vara som att kasta bort pärlor.

»James, jag hoppas, att du ej alltid skall behöfva arbeta på en farm.» Huru ofta yttrade hon ej dessa ord!

»Huru skulle det då gå för eder?» var James' tankfulla svar. »Jag skulle nog tycka om det, om det kunde gå för sig.»

»Jag vet knappt, huru det skulle låta sig göra. Det står ej i människans makt att själf utstaka sin väg, och jag är glad däråt. Det är mitt hopp, att du en dag skall förvärfva dig bildning. Jag vet, att det vore det bästa för dig, om du kunde det. Man kan aldrig lära för mycket.»

»Jag förmodar det», svarade James halft skämtande. »Jag kan aldrig för mycket lära att arbeta på en farm. Där finnes mera att lära, än jag kan inhämta på många år.»

»Det är utan tvifvel sant, men jag hyser en liflig önskan, att du skall få skolbildning, och emellanåt är denna önskan så liflig, att jag nästan tycker det är omöjligt annat än att den skall uppfyllas.»

»Jag känner det ej så.»

»Skulle du tycka om att studera och blifva läskarl?»

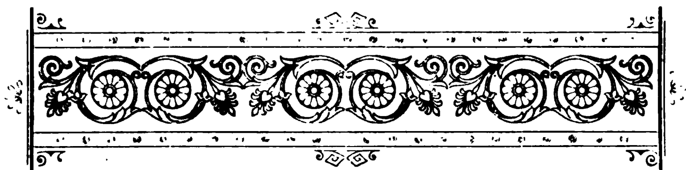
»Ja visst, det vore det bästa jag kunde tänka mig; men huru skulle detta kunna ske?»

»Jag vet det ej, och det är hvad som bekymrar mig, ehuru jag ej borde vara bekymrad. Jag vet, att Gud skall bereda väg, om det är till ditt bästa, och jag bör lämna allt i hans händer; men huru det än är, kan jag ej låta bli att oroa mig häröfver.»

»Nåja, för närvarande låter det sig ej göra», tillade James, som om han vore fullkomligt nöjd med sin ställning.

Så fördes James och hans moder framåt utan att veta, hvarthän Försynen ledde dem. James utvecklades under allt detta, ehuru det knappt så syntes för hans ömma moder. Herren lade en djupare grundval än den, som kunde hafva blifvit lagd, om han fått gå sin egen väg. »Af Herren bero mannens steg; och människan, huru skulle hon förstå sin väg?»

VIII. Den lille timmermannen.

»Tom kommer!» var det jubelskri Mrs Garfield hörde, då hon en dag fick se James komma rusande genom trädgården. »Tom kommer!» skrek James ännu högre. Man kunde tro, att gossen plötsligt förlorat förståndet, att döma efter hans löjliga åtbörder.

Var det väl möjligt! Då hon tittade ut genom stugdörren, såg hon Tomas nalkas, och James hade i sin glada brådska redan hunnit fatt honom. Om James var lycklig öfver att trycka Tomas' hand, var Tomas det ej mindre öfver att se James. Den store och den lille brodern följdes hand i hand till stugan under det lifligaste prat.

»Skola vi nu få ett nytt trähus?» var bland det första James frågade.

»Ja, nu skola vi hafva oss ett timradt hus, och hönsen få hålla hus i kojan», svarade Tomas.

»Det är just lagom godt åt dem», anmärkte James. »Det skall blifva ett bra hönshus.»

»Betydligt bekvämare än de äro vana vid», inföll Tomas; »och det kommer att passa tillsamman med vår nya bostad, då byggnaden blir färdig.»

Nu stodo moder och son ansikte mot ansikte, och James jublade:

»Nu skola vi hafva oss ett nytt hus, mamma!»

Mrs Garfield märkte, att hon rätt mycket liknade sin lille James, ty då hon såg, att det verkligen var Tomas som kom, glömde hon allt annat och skyndade emot honom, icke fullt

så häftigt som James, men just så, som hvarje öm moder skulle göra, som ej på sju månader sett sin son. Hon gick öfver gårdsplanen med fördubblad hastighet, och snart höll hon sin store gosse lika fast sluten i sin famn, som han höll henne. Det var ett gladt möte. Mödrar och söner, som lefva i palats, kunna knappt förstå, hvilken öfverflödande sällhet det var. Den långa skilsmässan var rikligen ersatt. Mötet betalade både kapital och ränta. Familjen var åter förenad — döttrar, söner och moder — en af flickorna var nu fullvuxen, tjugotre år gammal, och Tomas nära tjugotvå, just vid den ålder, då hans fader gifte sig. Lyckliga familj!

De hade knappt satt sig ned i stugan, förrän Tomas kastade en handfull guldmynt i sin moders sköte, sägande:

»Nu kan du få ett trähus!» och den ädle ynglingen tycktes vara fullkomligt nöjd, nu då han var i stånd att skaffa sin moder ett bättre hem. »Vi skola börja genast.»

»Nej se! hvilken massa!» var James' utrop, då han såg det blänkande guldet; och han företog sig att undersöka den skatt modern fått.

»Huru mycket är det, Tom?» frågade han.

»Jämt sjuttiofem dollars.»

»Och du har förtjänat det alltsamman?»

»Hvartenda öre.»

James uppläste högt inskrifterna på de nya, blanka mynten, under det att han handskades därmed, full af häpnad öfver att hans egen broder kunnat förvärfva en sådan skatt. Guldmynt hade ej förekommit bland hushållspengarna i denna stuga, så att denna tjusande syn var ett nytt skådespel för James. Han hade aldrig förr sett guldmynt, och aldrig hade han drömt om att en sådan vara kunde hämtas från Michigans skogar. Det var därför ej underligt, att gossen från nybygget kände sig synnerligen uppbyggd vid denna syn. Sjuttiofem dollars var för honom, hvad ett helt myntverk sedan blef.

»Men, mamma, säger du ingenting?» utropade James, som väntade, att hans moder skulle vara lika betagen af guldet som han själf. Händelsen var, att hon ej kunde säga något, om hon än försökte. Hvilken moder kunde tala under slika förhållanden? Den store gossen, lika gammal som fadern var, då hon blef hans brud, hemkommen med ett sådant

bevis på sonlig kärlek! Han hade tänkt mera på sin moder än på sig själf, helt lycklig öfver att kunna hjälpa henne! Hvem undrar på att hon satt stum som en marmorbild? — Det fanns intet språk för ett sådant tillfälle. En moders hjärta trotsar i ett sådant ögonblick alla försök att finna uttryck. Åtminstone var det så med denna moder. Hon kunde hafva dragit den groflemmade sonen till sig, slutit honom i sin famn som ett litet barn och betäckt honom med kyssar, men tala, det skulle varit omöjligt. James såg, huru hennes tårar droppade ned på guldet. Likväl kunde han ej rätt förstå det, ty *han* kände mera håg att hurra än att gråta, och han visste, att modern var glad öfver att få en ny bostad; ty han hade ofta hört henne uttala sin önskan i detta fall. Han kunde därför ej rätt förstå henne. Han var lik alla andra gossar och flickor — de förstå ej den djupa hemligheten af en moders kärlek.

Stundens sinnesrörelse gick dock öfver, och jämvikten återställdes i känslor och hvardagsplikter.

»Jag gifver mig af igen, så snart jag får in dig i den nya bostaden», sade Tomas. »Det är fullt upp med arbete i Michigan, och jag måste gripa mig an därmed.»

»Ja, du får ställa, såsom du själf tycker är bäst. Jag förmodar, att vi när som helst kunna få Mr Treat att sätta upp huset.»

Mr Treat var timmermannen.

»Jag skall höra efter. Jag kan hjälpa honom, och vi skola snart ha vårt arbete färdigt.»

»Jag vill också vara med», sade James, »jag kan bära bräder, slå in spik och annat dylikt.»

»Du kan draga sand också, Jimmy», svarade Tomas.

»Sand! Hvad skall du med det att göra?» utropade James, glömsk af att murbruk var nödvändigt. Det var likväl ursäktligt, då han endast var van vid skogskojorna, som gjordes täta med lera och dyjord.

»Att göra murbruk af, naturligtvis; vi måste hafva murbruk för att rappa med», svarade Tomas. »Jag skall skaffa kalk, tegel, spik och fönster från Cleveland.»

»Och du skall taga mig med dig dit, säg?» inföll James.

»Ja, jag kan locka dig med mig nästan hvart som helst. Kanske behöfver jag din hjälp.»

James hade vid den tiden aldrig varit i Cleveland. Det var en obetydlig plats med omkring tusen innevånare, men platsen var stadd i hastig tillväxt.

»Huru länge stannar du i Cleveland?» frågade James.

»Blott en dag; jag har ej råd på mer tid. En lång dag blir det kanske »

»När reser du?»

»Så snart jag gjort upp med Mr Treat.»

Mr Treat uppsöktes och antogs genast, och Tomas och James gjorde resan till Cleveland för att skaffa fönster, spik m. m. Tegel anskaffades sedan utan att fara till Cleveland. Inom få dagar voro timmermannen och Tomas i arbete med den nya byggnaden. James var ej heller en overksam åskådare. Han var vida mer intresserad af detta trähus, än han skulle hafva varit af en cirkus. Det var en vändpunkt i hans lif. All den tid han kunde inbespara från jordbruket och kreatursskötseln ägnade han åt byggnadsarbetet. Han hade dragit tillräckligt med sand, långt innan timmermannen börjat.

»Hitåt, Jimmy, jag ser du vill hjälpa till», sade Mr Treat.

»Tag denna mejsel och klubba och drif in detta tapphål, såsom du sett mig göra. Jag förmodar du kan det?»

»Ja, det kan jag göra», svarade James, högeligen förtjust vid tanken att få hjälpa till, och med huggjärn och klubba drefs tapphålet in.

»Får jag nu fortsätta?» utropade James, stolt öfver framgången.

»Hvad? är det redan gjordt?» sade Mr Treat.

»Ja, det är färdigt, se på det», svarade James.

»Och bra gjordt också», sade Mr Treat, i det han undersökte tapphålet. »Mycket bra för att vara gjordt af en gosse.»

»Får jag göra ett till?» fortfor James.

»Ja, ett dussin om du har lust», och timmermannen visade honom på ett annat tapphål och så ännu ett och så vidare, tills han hade fulländat det sjette.

»Nu måste du försöka på att hyfla», sade Mr Treat.

»Du är en liten gosse att hyfla en planka; men jag gissar det går för dig. Se här (han gjorde i ordning ett bräde på sin hyfvelbänk) försök nu!»

Vid denna tid voro hyfvelmaskiner okända, åtminstone i denna del af landet; all hyfling skedde för hand. I nyod-

lingar såsom Orange användes ej heller mycken hyfling, utan i stället plank i rått tillstånd. Trähusen voro af enklaste sammansättning, utan stil eller skönhet — blott ett trefligt ställe att vistas uti, bekvämare och behagligare än skogskojorna. Somliga af dem kunde endast skryta med ett rum i undre våningen, förmak, salong, kök och brygghus, allt i ett — öfre våningen, oinredd, begagnades till sängkammare, de olika rummen afdelades med gardiner.

Det var hvarken arbetsamt eller dyrbart att uppföra dylika bostäder. Andra voro mer fullständiga och innehöllo två, till och med tre rum i undre våningen och tvenne inredda sofrum ofvanpå. Garfields boningshus bestod af tre rum under och två oinredda ofvanpå. I följd häraf var sjuttiofem dollars fullt tillräckligt för att köpa spik, tegel, kalk och andra nödvändighetsartiklar och dessutom betala timmermannen.

James gick på med hyflingen ganska ledigt; ty han hade sett på, både då Mr Treat och Tomas arbetade, så att han förstod, hvad snickaren kallade »knepet». Såsom vi redan hafva sagt, var hans skarpa iakttagelseförmåga honom en läromästare i mycket, som han i annat fall ej skulle hafva kunnat göra.

Kapten Samuel Brown, en brobyggare, bodde vid stranden af Tweed, öfver hvilken flod han önskade att bygga en bro. Under det att han grubblade häröfver, kom han händelsevis att en vacker morgon gå i sin trädgård, då en spindelväf öfver vägen tilldrog sig hans uppmärksamhet. Det omsorgsfulla studiet af spindelväfven ingaf honom idéen till en hängbro, konstruerad med ståltrådslinor och järnkedjor, såsom spindeln byggt sin lätta bro.

Ingen likgiltig åskådare skulle genom en spindelväf få en vink om en hängbro, men en skarpsinnig, klok iakttagare förstod vinken.

James' skarpa iakttagelseförmåga satte honom i stånd att bygga många hängbroar öfver omöjligheter i hans barndom och ungdom, och i jämförelse med somliga af dem äro hans framgångar med snickarverktygen knappt värda att nämnas.

»Jag tycker om det här», sade James och räckte den väl hyflade plankan till snickaren. »Det är lustigt.»

»Du skall ej finna det mycket lustigt, om du får hålla på en hel dag», svarade snickaren. »Det kostar armbågsolja att göra detta arbete bra.»

»Armbågsolja», upprepade James, »hvad är meningen med det?»

»Det är svetten, som nu pärlar fram, Jimmy», svarade snickaren. »Det går ej att hyfla länge utan att komma i svettning.»

»Svettning ensamt förslår ej», inföll James, som ville häntyda på att det fordrades lika mycket förstånd vid arbetet.

»Så är det», sade Mr Treat; »men du förstår, hvad jag menar. Den skickligaste arbetare måste arbeta styft, och skall han göra det väl, får han ej vara rädd för att svettas».

»Om det är ett prof på att det är väl arbetadt, då måste denna planka vara bra slät, Mr Treat; ty nog är jag svettig», försäkrade James.

»Du har gjort det bra; jag kunde ej hafva gjort det bättre själf», svarade Mr Treat. »Jag tror du är född till snickare.»

»Det skulle jag gärna blifva», afbröt honom James; »om jag kunde blifva en bra snickare.»

»Jag tror du skulle blifva det, min gosse, att döma efter ditt arbete. Kanske blir du en snickarmästare, innan du är tjugoett år. Hvem vet?»

»Det skulle vara en lycklig händelse, om jag blefve det», anmärkte James, som tänkte på huru föga sannolik en dylik vändning var för en gosse i hans omständigheter.

»Ja visst; men där det finnes vilja, finnes det väg.»

»Det är just hvad mamma säger.»

»Och det är hvad som öfvervinner svårigheterna», fortfor Mr Treat. »Men här finnes fler bräder, om du har lust att fortsätta detta slags arbete», och han pekade på en stapel på marken.

Ett annat bräde lades på bänken, och James fortfor under mer än en timmes tid att föra hyfveln. Han var allas springpojke, då han tjänstgjorde vid bygget, och fick därför ej länge utan afbrott syssla med hyfvel och huggjärn. Det hette: »gå dit» och »kom hit» — »tag hit det där» och »bär bort det där», hvilka befallningar han alltid muntert fullgjorde.

Takåsresningen var för James en stor händelse, det var den första han någonsin åsett och en märkvärdig nyhet. Han skickades ut att på en bestämd dag underrätta grannarne om denna tilldragelse och anhålla om deras bistånd.

Grannarne voro innerligen glada öfver att Mrs Garfield skulle få en ny bostad, och många voro loftalen öfver sonen, som på detta sätt drog försorg om sin ädla moder. De voro punktligt till hands vid den bestämda tiden, och takstolarna restes utan något felgrepp eller någon olyckshändelse.

Nu kom en annan fest för James. Han hade sedan några dagar haft sina ögon på en kagge spik, föreställande sig det såsom höjden af lycka att få slå i dem. Liksom gossar i allmänhet ansåg han det för en lustig lek att slå i spik och väntade att få njuta detta nöje i fullt mått.

»Nu, Jimmy, kan du få försöka att slå in spikar», sade Mr Treat, vändande sig till den lille snickaren. »Det är ett behändigt arbete och kostar ej så mycken armbågsolja.»

»Det är något jag riktigt tycker om», svarade James; »hvar skall jag börja?»

»Just här, där jag har satt dessa två. Slå i dem alldeles såsom jag har gjort, så blir det rätt. Se nu till att du kan träffa 'hufvudet på spiken'; somliga gossar kunna aldrig göra det och växa upp till män, lefva och dö utan att någonsin hafva träffat 'hufvudet på spiken'.» Mr Treat gaf James en betydelsefull blick, då han sade detta, och ett leende gick öfver hans ansikte, som vore han nyfiken att se, huru hans figurliga tal skulle uppfattas.

»Jag kan träffa den här sorten spik på hufvudet, om jag än ej kan det med någon annan», svarade James med ett leende, som visade att han förstod dubbelmeningen. Hurtigt höjde han hammaren och slog till, men till hans stora bedröfvelse slog han första gången miste.

»Första slaget förloradt!» utropade Mr Treat med ett ljudligt skratt. »Det där gjorde du ej så bra som hyflingen och tapphålen. Huru kommer det sig?»

»Bara ett misshugg», svarade James synbart retad.

»Nå, låt se om du kan göra om det utan något misshugg», sade Mr Treat skrattande. »Det vill till att känna 'knepet', likaväl då det gäller att slå in spik som att hyfla. Tag reda på 'knepet' i saken, och det går.»

»Här är 'knepet' då», utropade James, då hans hammare träffade spiken midt på hufvudet. »Nu skall det gå hvar gång! Spikar äro gjorda att slås in, och jag vill slå in dem.» Och hans hammare flög med säkert sikte, spik efter spik slogs

in med en lust, som utvisade beslutsamhet och karaktersstyrka. Just att det första slaget ej träffade, eggade hans ifver, och han beslöt, att ett stadigt sikte och en riktig träff skulle iakttagas vid alla de följande. Han lärde af sitt felslående varsamhet och modig sträfvan, så att han blef mera erfaren i bruket af hammaren, än han annars skulle hafva blifvit. Så är förhållandet med alla gossar, som vinna framgång; att misslyckas väcker deras dolda förmåga och energi, och de trotsa sedan svårigheterna.

I ungdomen hände det Curran, som blef en berömd irländsk talare, att han fullkomligt misslyckades vid sitt första försök att tala i ett diskuterande sällskap. Han stammade, och då han reste sig från sin plats, blef hans stötande uttal värre än någonsin. Efter flera fruktlösa försök stammade han fram några ord, som ingen kunde förstå, och stod sedan mållös. Hans kamrater kiknade af skratt. En af dem sade half-högt: »Talaren Mum». Ännu en skrattsalva följde denna nya titel, och sårade gossens okufliga stolthet.

»Ni må skratta nu», skrek han slutligen; »men jag skall besegra denna stammande tunga, och en dag skolen I lyssna och lyda.» Detta inträffade äfven, såsom han förutsagt. Grundämnet fanns inom honom, och smärtan af att misslyckas bragte det i dagen.

»Ingenting är bättre än att hafva friskt mod», anmärkte Mr Treat vid åsynen af James' framgång med hammaren. »'Modet vinner, när lyckan tappar'.»

»Mamma säger, att det ej finnes något sådant, som människor kalla lyckan.»

»Enligt min tanke har din moder rätt», svarade Mr Treat. »Gossar, som lita på lyckan för sitt lefnadsbröd, gå ofta ganska hungriga. Jag ville hellre, att min gosse skulle hafva ett uns friskt mod än ett helt pund lycka. Lyckan är lik en gammal Förenta Staternas banksedel af osäkert värde; men friskt mod är godt som guld i alla tider.»

»Godt», sade James skämtande, »ni måste medgifva, att mitt första slag var mycket *olyckligt*.»

»Olyckligt! Åh, prat!» utropade Mr Treat. »Det var just hvad du kallade det, ett misshugg, och det är hvarken lyckligt eller olyckligt. Men du har godtgjort det, så gå du på med dina spikar.»

Och James gick på, användande hvarje ledigt ögonblick till arbete på den nya byggnaden; och han förvärfvade sig en skicklighet i att handtera verktygen, som många år därefter blef honom till stor nytta. Till det sista dagsarbetet på det nya huset lämnade James all den hjälp han kunde, lycklig öfver att få vara nyttig. Detta var dock ej den enda fördel han hade häraf. James emottog under denna tid ett slags uppfostran, som visade sig vara af stor betydelse för hans framtid. Innan byggnaden var färdig, hade han fallit på den tanken, att han ville göra snickaryrket till en inkomstkälla. Han funderade härpå den ena dagen efter den andra. Det var hans sista tanke, innan han somnade om kvällen, den första, när han vaknade om morgonen. Han delgaf ingen sin plan utan bar den inom sig flera månader. Familjen hade flyttat in i det nya huset, Tomas hade återvändt till Michigan, och James styrde med jordbruket. »Mamma», sade han en dag, då han ej längre kunde tiga med sitt förslag. »Jag har en plan att förtjäna litet penningar.»

»Huru då?»

»Jag tänker slå mig på snickaryrket.»

»Jag är rädd den planen ej duger.»

»Hvarför?»

»Du har nog att göra med farmen nu, och du kan ej göra båda delarna.»

»Jag ämnade endast arbeta därmed, då jag ej hade något här att göra — ett betingsarbete då och då.»

»Det faller sig svårt att få sådant.»

»Kanske, men jag kan *försöka,* och du tror ju på *försök*»; James lade tonvikt på orden *försöka* och *försök,* emedan modern ofta gjort den anmärkningen till sina barn: »Intet är bättre än att *försöka.*»

»Ja, det har du rätt uti, och du får gärna *försöka,* så mycket du behagar att finna sådant arbete.»

»Jag skall gå till Mr Treat; kanske låter han mig hyfla på beting eller göra något annat. Jag längtar att få förtjäna penningar åt dig, jag likaväl som Tomas. Jag skall fara till Michigan, när jag blir så gammal som han.»

»En son i Michigan kan vara nog, tycker jag. Dessutom hoppas jag, att den dag skall komma, då du kan göra mer nytta än att hugga ved och hyfla bräder.»

»Jag vet ej hvad som kan vara bättre än sådant arbete för att hjälpa dig.»

»Det finnes andra i världen att hjälpa utom mig», svarade modern allvarligt; »och jag vill ej, att du skall anse dig för alltid bunden vid detta lilla samhälle och denna farm.»

»Jag ämnar ej alltid blifva bunden här», återtog James; »men jag ämnar skaffa mig snickeriarbete i denna dag, om jag kan; och jag går till Mr Treat nu.»

Inom mindre än en timme inträdde James i snickarverkstaden.

»Åh! Jimmy, är det du? Hur mår din mor?» utropade Mr Treat muntert enligt sin vana.

»Hon mår bra.»

»Ej mycket att göra vid jordbruket nu, förmodar jag?» fortsatte Mr Treat frågande.

»Nej, ej stort, och jag kom hit för att se, om ni hade något arbete åt mig.»

»Åh! Var det därför du kom? Hvad slags arbete vill du ha?»

»Naturligtvis snickeriarbete.»

»Bra, Jimmy! Glad att se, att det ej finns någon latmanssena hos dig. Jag afskyr lata pojkar mer än allt annat, och jag vet, att du ej hör till den sorten.»

»Jag hoppas det», svarade James; »jag tyckte, att jag kunde så gärna förtjäna litet penningar åt min mor, nu då Tom är borta, och därför kom jag hit för att höra efter, om ni vill gifva mig betingsarbete.»

»Det är präktigt gjordt att hjälpa din moder. Gossar, som äro ömma om sina mödrar, misslyckas sällan, i synnerhet gossar, som hafva en sådan moder, som du har. Du kan ej tänka för högt om henne. Sådana gossar tycker jag om att hjälpa.»

»Kan ni gifva mig arbete?» afbröt honom James, som synbarligen tyckte, att Mr Treat gjorde en alltför lång historia af hans affär.

»Ja, min gosse, och det med glädje ändå. Där är en hög bräder, som jag behöfver hyflade, och jag vet, att du bra kan göra dem släta. Jag har ej glömt, huru du arbetade vid bygget.»

»Huru mycket vill ni betala mig?»

»En cent brädet, och det är bra betaldt.»

»När vill ni hafva det gjordt?»

»Så snart du kan; ju förr dess hellre.»

»Jag skall börja i morgon.»

»Bra, min son, börja i morgon och sluta, när du behagar.»

»Ni skulle ej tycka om, i fall jag höll på därmed en månad, eller hur?» svarade James skämtande, då han tänkte på orden, »sluta när du behagar».

»Det skall du ej göra, Jimmy. Jag vet, att du skall få slut på det så snart som möjligt, och det passar mig. Då jag sade 'sluta när du behagar', visste jag, att det behagar dig att sluta, så snart du kan. Dina penningar äro också färdiga, så snart arbetet är gjordt.»

»Jag skall vara till hands i morgon, så snart jag slutat morgonsysslorna», anmärkte James och gick.

Det var ett stolt ögonblick för James, och hans ögon strålade af hänryckning, då han kom hem och meddelade modern den lyckliga utgången af sitt försök.

»Det blir de första penningar jag någonsin förtjänat», sade James.

»Och du är ganska ung att kunna förtjäna», svarade modern. »Jag är glad att du fått betingsarbete. Jag trodde knappt du skulle lyckas.»

»*Försöket* skaffade mig det», inföll James med ett mycket menande uttryck i sitt ansikte.

»Jag tänker Mr Treat gjorde det för din skull; han är din synnerligen gode vän», tillade Mrs Garfield. »Jag vet han gärna vill hjälpa dig på allt sätt. När skall du börja?»

»I morgon, så tidigt jag kan.»

»Godt, var försiktig och öfveranstäng dig ej med arbetet! Två timmar om dagen, mer bör du ej arbeta med hyfveln, tre på sin höjd.»

»Jag skall arbeta sex timmar i morgon, det är säkert», svarade James. »Jag skulle skratta åt mig själf, om jag blott arbetade två timmar och sedan skrek som ett lindebarn och ville hem, och jag förmodar Mr Treat skulle göra så med.»

»Jag tror, att Mr Treat håller fullkomligt med mig, att gossar ej böra ansträngas, och du James är så ifrig, att du

skall öfveranstränga dig, innan du vet ordet af, om ej någon varnar dig.»

Mrs Garfield uttalade just den åsikt, som alla tänkande föräldrar måste hysa. James hade mer energi och ärelystnad än urskillning och var blind för värdet af moderns råd.

»Om du ser mig komma hem i morgon efter två eller tre timmar, kan du förstå, att jag mist en arm eller också slutat betinget», anmärkte James betydelsefullt. Och därmed slutades samtalet.

James gick till sitt arbete nästa dag med mer beslutsamhet än någonsin, huru mycket han än förr visat af denna aktningsvärda egenskap. Om hans moder skådat in i hans ögon och märkt hans sammanpressade läppar, då han gick ut genom dörren, skulle hon hafva förstått, att tre timmars arbete om dagen ej skulle hafva tillfredsställt hans ärelystnad.

Mr Treat gaf honom på sitt muntra sätt en vänlig välkomsthälsning, försäkrande honom att: »Tidig fågel finner riklig föda», och räckte honom i detsamma en hyfvel. James kastade af sig jacka och väst och behöll blott på sig sin skjorta och sina bomullsbyxor. Han var naturligtvis barfotad, då lyxen af skor ej kunde komma i fråga annat än om vintern. Han var ej tillräckligt lång för att kunna arbeta bekvämt vid hyfvelbänken; men han tycktes sträcka på sig ett par tum vid detta tillfälle. Han arbetade som en hel karl. Hvarje bräde var tolf fot långt, och då han hyflat tio, hade han fattat ett beslut, som han ej nämnde för någon. Då kvällen kom, skulle de andra dock få reda därpå. Dagen igenom gick hyfveln med rask fart, och stora svettpärlor stodo på gossens panna; men ingen trötthet kunde spåras. Innan solen gick ned, utropade han, i det han lade bort hyfveln:

»Hundra bräder färdiga, Mr Treat! räkna dem och se!»

»Icke hundra, min gosse, det menar du väl ej?»

»Räkna dem och se; hundra bräder enligt min räkning.»

»Ett duktigt dagsarbete, om så är», sade Mr Treat och började räkna. »Sannerligen är det ej ett hundrade», sade Mr Treat, då han slutat räkningen. »Alltför mycket för en gosse vid din ålder och storlek att göra på en dag. Jag råder dig att ej göra mer än hälften så mycket en annan gång.»

»Jag är ej mycket trött», sade James.

»Det betyder ej så mycket, min gosse; trettio år härefter

skall du kanske känna dig trött af denna dags arbete, mer än du nu gör.»

»Om det dröjer så länge att bli trött, är tröttheten bra långt borta», inföll James, som ej värderade sin husbondes kloka anmärkning.

»Nåväl, nu kommer den bästa delen af ditt dagsarbete, lönen», sade Mr Treat. »Låt oss se, hundra bräder, det gör hundra cents att betala, det är jämt en dollar! Ett duktigt dagsverke för en gosse! Räkna du, jag skall också räkna.» Och han räknade upp hundra cents, hvilket utgjorde en hel hög af slantar, då dollarn, helt och hållet i cents, var färdig för James' ficka.

Det skulle vara omöjligt att skildra James' känslor, då han stoppade på sig de hundra centen och skyndade hem. Aldrig hade den gamla jackan betäckt ett bröst så öfverfullt af lycka som nu. Om vi kunde skåda in i gossens hjärta, skulle vi lära känna, hvad ingen författare kan beskrifva. Det var en mans hjärta i ett barns bröst: det rymdes ej under jackan. Det svällde af outsäglig rörelse, såsom bottenvågor stundom lyfta hafvet högre än vanligt. *Hundrade cents på en enda dag!* Ju mera han tänkte därpå under hemvägen, dess mer storartad syntes honom denna tilldragelse. Sjuttiofem sådana dagar skulle inbringa honom lika mycket, som Tomas förde med sig hem från Michigan! Den tanken var för stor att blifva verklighet. Det vore likväl mindre än hälften af den tid Tomas var borta från hemmet. Och så tänkte och funderade han på vägen till hemmet, och hans barndom ikläddes mandom i mer än detta enda fall. Han var en »Lejonhjärta», barfotad och i bomullsbyxor.

Om det var James' afsikt att härma Tomas eller ej, veta vi icke; men då han kom hem, tömde han sina slantar i moderns sköte, sägande:

»Det är ditt, mamma.»

»Allt detta, James?»

»Ett hundra cents», var James svar.

»Hvad? Har du förtjänat en dollar på dagen?»

»Ja, jag hyflade hundra bräder.»

Nu blef Mrs Garfield lika stum som öfver de sjuttiofem dollars Tomas gifvit henne. Hon kände som om något ville kväfva henne, och förmågan att tala öfvergaf henne alldeles. Hon

»Det passar förträffligt. Skall jag arbeta för dagspenning?»

»Ja, om du så vill. Jag skall gifva dig i dagspenning ej mindre än 40 cents och ej mera än 50, allt eftersom det går för dig.»

»Det är jag nöjd med, och jag skall vara till hands i morgon bittida», svarade James, då Mr Treat gick »

»Ingenting är bättre än att försöka, mamma», sade James, då snickaren hade gått, upprepande hennes gamla vanliga ordspråk. »Jag skulle ej hafva fått denna förtjänst, om jag ej förra gången hade försökt att skaffa mig en sådan.»

»Troligtvis icke», svarade modern, »och du skulle ej hafva fått denna, om du ej första gången hade gjort din sak bra. Ingenting är bättre än att göra väl, hvad man gör, kom ihåg det.»

»Det är nästan lika bra som att försöka, är det inte?» tillade James skalkaktigt.

»Kanske ännu bättre. De som göra arbetet väl, äro de som få arbetet. Folk bry sig ej om klåpare. Din fader brukade säga: 'Hvad som är värdt att göra alls, det är värdt att göra väl', och däruti hade han rätt. Han brukade också säga: 'Om du vet en sak, se till, att du vet den säkert'.»

»Jag förstår ej, huru en människa verkligen kan veta någonting och ej veta det säkert», anmärkte James. »Om jag vet någonting, vet jag det.»

»Den ena gången kan du din läxa bättre än den andra, är det ej så?» svarade modern.

»Det må så vara; men om jag ej kan en läxa säkert, kan jag ej stort af den», svarade James. »Jag skulle blygas att ej kunna en läxa säkert.»

»Det hoppas jag du alltid skall göra», anmärkte modern; »och hvad mera är, jag hoppas du alltid skall blygas att ej göra ditt arbete grundligt.»

»Jag ämnar lära mig att sätta upp ett stall», sade James.

»Jag skulle tro, att du kan lära det lätt nog», svarade Mrs Garfield. »Det är visst sant, att jag ej förstår mig stort på den saken, men det förefaller mig ej vara svårt.»

»Jag vet, att jag kan lära mig, huru det går till», sade James.

»Mr Treat skall nog undervisa dig häruti, om du säger honom, hvad du önskar.»

»Det skall jag göra.» Och det gjorde James. Så snart han nästa dag börjat sitt arbete, gaf han till känna sin önskan.

»Mr Treat, jag vill gärna lära mig, huru man sätter upp ett stall», sade han. »Kan jag få lära mig det?»

»Mycket för ung för det göromålet», svarade Mr Treat; »men tillfälle därtill kan du få. Håll bara ögonen öppna, och se efter, huru det går till, och det är lätt nog.»

»Godt, det kan jag; mina ögon äro vanligtvis öppna om dagen», sade James helt naivt.

»Du måste se med ditt förstånd lika mycket som med dina ögon», tillade Mr Treat. »Det inser du väl?»

»Ja, det förstår jag.»

»Du måste hafva litet begrepp om planen att börja med»; och Mr Treat företog sig att visa sin planritning och förklarade den för gossen, så godt han kunde. James uppfattade det hufvudsakligaste af utkastet och fortfor att med stigande insikt deltaga i uppförandet af byggnaden. Vid undersökningen af planritningen fann han, att det var nödvändigare för hans förstånd att se alla dessa huru och hvarför, än han hade trott. Men Mr Treat var högeligen intresserad af att undervisa gossen och hade honom därför alltid i sin närhet under arbetet. Han gjorde honom uppmärksam på både ritningen och byggnaden, för att han riktigt skulle lära sig inse den förras verkliga nytta för timmermannen.

»En plan måste du hafva för allt, hvad du gör», anmärkte Mr Treat en dag till James.

»Gäller det också om att mjölka?» frågade James muntert.

»Ja, det är en sanning äfven i fråga om mjölkning, min gosse. Med *plan* menar jag *system*, och utan system kan du ej mjölka. Vid en bestämd tid, morgon och afton, mjölkar du korna. Detta systematiska sätt gör det möjligt för dig att med mera framgång sköta annat arbete. Dessutom gifva korna mer mjölk genom att mjölkas regelbundet.»

»Det visste jag ej», sade James, förvånad öfver att kor kunde gifva mer mjölk genom att mjölkas systematiskt.

»Det är sant, om du vet det eller ej», anmärkte Mr Treat.

»Vår Herre själf skulle komma till korta med att styra världen utan system. Saken är den, Jimmy, att du måste sköta din farm efter Guds plan, eller också går det på tok. Om du skulle så två kappar korn, där det är Guds mening, att det blott skall växa en, skulle du blott få arbete i lön för din möda. Du skördar intet korn på det sättet. Du skulle få en hel hop strån men mäkta litet korn. Hönsen skulle svälta ihjäl på en sådan åker. Om du sådde två mått hvete, där det enligt Herrens plan blott skulle vara ett, skulle dina skorpor nästa vinter blifva mycket små.»

James skrattade åt detta ovanliga framställningssätt, och på samma gång mottog han många ganska värdefulla lärdomar af den förståndige snickaren, som fortfor:

»'En plats för allt och allt på sin rätta plats', det är ett gammalt ordspråk, lika sant som bibeln. De människor, som följa denna regel, äro de, som hafva framgång i lifvet; och de människor, som ej bry sig därom, äro de, för hvilka det går omkull. Det har jag sett upprepade gånger. Det tjänar ingenting till att försöka saker och ting utan ordning och reda, det går på tok, det är säkert. Ingen kan komma långt här i världen utan plan. Kom ihåg det, Jimmy, och det skall gå dig väl.»

»Ni menar en tid att studera, en tid att arbeta och en tid att leka?» frågade James.

»Så är det; jag skulle bara vilja, att tiden till lek togs ganska kort», svarade Mr Treat. »Vi hafva ej mycken tid tid till lek här i Ohio, där vi hafva fullt upp att göra för att få det att gå ihop för oss. Endast arbete och ingen lek gör Matts till en trög pojke, säges det, och jag förmodar det är sant. Men se hit, hafva vi gjort detta rätt?» och han sprang hastigt upp för att undersöka arbetet. »Jag har varit så ifrig med att prata, att jag har glömt att tänka på hvad jag hade för händer. Med prat och vårdslöst arbete blir detta ett riktigt klåpareverk.»

Arbetet befanns riktigt och i bästa ordning. Det fortsattes nu ett par timmar under tystnad. James skötte sitt åliggande, och Mr Treat höll ett vaksamt öga på sin ritning och sitt arbete.

Stallet blef färdigt enligt kontraktet utan något afbrott. Måhända skulle James ej hafva kunnat uppföra ett

stall utan hjälp; men han lärde mycket af timmermansyrket, under det han arbetade. Kväll efter kväll studerade han härpå för sig själf. Han ritade en egen planritning och studerade denna den ena timmen efter den andra, för att han skulle lära sig, huru han skulle sätta upp ett dylikt stall. Med samma ihärdighet, som han förut ådagalagt för att lösa ett aritmetiskt problem, studerade han nu byggnadsplanen; och ehuru han ej blef en mästare i konsten, närmade han sig dock detta mål. Då stallet var färdigt, betalade Mr Treat honom efter femtio cents om dagen, hvilket utgjorde en summa af nära tjugo dollars, sägande:

»Du har ärligt förtjänat det, hvartenda öre, James.»

Under den föregående vintern gjorde James stora framsteg i sina studier genom att draga nytta af de långa kvällarna. Han hade lärt nästan allt han kunde få lära i byskolan, men han fortfor likväl att gå där under vintern. I somliga ämnen var han längre kommen än läraren och framställde ofta frågor, som denne ej kunde besvara. Han blef under vintern mästare i Adams aritmetik. Liggande raklång på golfvet, så att eldskenet skulle lysa på hans bok, studerade han hvarje afton aritmetik, till dess han hade lärt allt, hvad han däruti kunde få lära, och han var i själfva verket mer berättigad att undervisa i denna kunskapsgren än den man, som förestod byskolan. Skolbarnen sade, att James verkligen en dag löste ett problem, som läraren till sin stora harm ej kunde lösa.

»Jag tror svaret i boken måste vara orätt», anmärkte läraren efter att förgäfves hafva sökt att för klassen lösa problemet.

»Du kan försöka på det, Henry, och när du har gjort det, så tag hit din griffeltafla.»

Henry Boynton var skicklig i aritmetik, men han kunde ej få svaret lika med boken, ehuru det blef olikt lärarens.

»Jag kan ej göra det», sade Henry. »Mitt svar är ej lika med boken.»

»Tag hit griffeltaflan», sade läraren.

Henry lämnade sin griffeltafla till läraren, som undersökte hans arbete utan att påpeka något fel och tillade:

»Svaret i boken måste vara orätt.»

Här afbröt honom James, sägande:

»Jag har löst det en gång.»

»Och fick du det lika med boken?»

»Ja, jag tror det.»

»Låt mig se, om du kan göra det, och visa mig sedan din tafla.»

James gick på sitt allvarliga sätt till arbetet och löste ganska ledigt problemet.

»Här är lösningen», sade han och räckte griffeltaflan till läraren.

Den senare undersökte noga hans lösning och fann, att den var riktig, fullkomligt öfverensstämmande med boken.

»Det är riktigt, James, du har verkligen löst det», sade läraren med synbar förargelse, hvilket synnerligen roade skolbarnen. Det var för dem ett stort nöje, att James hade öfverträffat deras lärare. De hade en hög tanke om James' skicklighet, och nu blef han deras orakel. En gosse, som kunde mäta sig med läraren, var i deras ögon ett under. De sågo upp till honom med ett slags vördnad, ehuru han var deras kamrat.

Vi få ej glömma att nämna en bok, som James under denna vinter läste: Robinson Crusoe. På ett eller annat sätt hade han fått låna den och genomläste den två gånger. Liggande raklång framför den flammande elden, läste han timme efter timme i boken och funderade öfver hvad han läst. Han tyckte mycket om att läsa om märkliga äfventyr; men denna bok öfverträffade allt, hvad han hade läst i den vägen.

»Jag önskar denna bok tillhörde mig», sade han en dag till sin moder.

»Om du läser den mycket mer, skall innehållet blifva din tillhörighet», svarade modern.

»Jag önskar jag rådde om den», tillade James.

»Det önskar jag också», inföll modern. »Hvad är det däruti, som intresserar dig så mycket, min son?»

»Den är utmärkt!» var James' svar. »Jag har aldrig läst en så rolig bok. Jag skulle kunna läsa om den tio gånger utan att bli trött på den. Jag undrar, om det finnes några andra böcker, som äro lika denna?»

»Jag förmodar det, om vi bara visste, hvar de funnos», svarade Mrs Garfield.

»Jag skulle gärna vilja söka efter dem en lång tid», sade James.

Det intryck denna bok gjorde på hans själ utplånades aldrig. Den ej endast stegrade hans smak för läsning, om detta var möjligt, utan kom honom äfven att mer än någonsin längta efter böcker, som han ej ens sett.

Någon tid därefter fick hans kusin, William Boynton, ett exemplar af Josephus, och han delade med James nöjet att läsa den. De läste den tillsamman, timtals, och de läste den hvar för sig, gång på gång. När vinterskolan började, anhöllo gossarne hos läraren, att de måtte få tillåtelse att läsa den i klassen vid läsöfningarna, och detta beviljades dem. Hela vintern läste de den i skolan, förutom de timmar de läste den utom skolan. Då James var färdig med denna bok och skulle börja en annan, kunde han utantill uppläsa hela sidor därur, och dessa stycken gingo sedan aldrig ur hans minne.

Den följande sommaren inträffade två händelser, som belysa James' karakter vid denna tid. Den första var ett förslag af en kamrat, hvars namn vi ej känna, men som vi vilja kalla David, att en söndag besöka en gemensam bekant, som bodde ganska långt därifrån.

»Icke på söndagen», sade James.

»Hvarför?»

»Därför, att det ej är rätt.»

»Om du och jag ej göra någonting värre, Jim, äro vi bra beskedliga.»

»Vi skulle ej blifva bättre, om vi gingo dit, det är säkert.»

»Icke sämre heller, enligt min tanke», inföll David.

»Min moder skulle ej samtycka därtill», fortfor James.

»Jag vet ej, om min mor skulle göra det, men det bryr jag mig ej om, jag frågar henne ej», sade David.

»Jag skulle aldrig vilja gå någonstädes mot min moders råd», fortsatte James. »Jag vet, hvad hon tänker om hvilodagen, och jag vördar hennes känslor. Jag går ej bort på söndagen.»

»Och du kan ej gå någon annan dag, emedan du har så mycket att göra», tillade David; »så då måste vi helt och hållet uppgifva tanken att gå dit, så vidt jag kan se.»

»Hellre än att gå på söndagen låter jag det vara», var James' bestämda svar. »Men det är ej så säkert, att vi ej kunna gå en annan dag. Vänta, får du se!»

»Jo, jag tänker det blir väntan», svarade David hånfullt, »och lång väntan till på köpet.»

»Nåja, jag skall vänta bra länge, innan jag går bort på en söndag», sade James. »Om jag också ej hade några betänkligheter för egen del, skulle jag ej hafva någon trefnad, då jag visste mig gå mot min moders önskan.»

Detta bestämda afslag gjorde slut på samtalet. Det var ett vackert bevis på det öppna och ärliga sätt, hvarpå James gick till väga. Förställning, dubbelhet och bedrägeri fanns ej hos honom. Han ville ej samtycka till att handla orätt, äfven om det gällde att behaga sin bäste vän. Han tog aldrig sin tillflykt till ursäkter, då han frestades att göra orätt. Han uttalade alltid sin tanke rätt fram, enkelt och utan krus. Ej så att han tycktes stå på en högre moralisk ståndpunkt än andra, men det var hans natur att vara öppen och ärlig mot enhvar, och han ville, att andra skulle vara så emot honom. Hans kamrater visste alltid, hvar de hade honom. De visste, att i tvetydiga företag kunde de ej räkna på honom. Han var full af lif och njöt af en fristund så mycket som någon af de andra gossarne, ständigt färdig till lustiga upptåg, sällskaplig, kvick och fyndig; men han kunde hvarken öfvertalas eller lockas att deltaga i det, som var orätt. Han visade genast sina färger.

Den andra händelsen visar hans ömhet mot djuren. Den gamla katten och James voro goda vänner och tycktes fullkomligt förstå hvarandra. Den var en dag i trädgården med James, i hvars sällskap den tycktes finna ett verkligt nöje. Den nyss nämnde David kom gående, och då han fick se katten, började han att kasta sten på honom och skrämde kisse, som förskräckt flydde in i huset. David kunde så gärna hafva kastat sten på James själf.

»Det är nedrigt!» utropade James.

»Bara en katt!» svarade David.

»Bara *grymheten* att vilja stena en katt!» inföll James.

»Jag visste ej, att det var din katt.»

»Det är detsamma, hvems katt det är: en katt är en katt.»

»Och en råtta är en råtta», tillade David i afsikt att skämta bort saken.

»Jag kan ej tåla att se djur misshandlas», fortsatte James.

»Jag träffade honom icke», ursäktade sig David.

»Det var ingenting att skryta med; det var din mening att träffa honom. Du skrämde honom ju nästan från vettet.»

»Han har intet vett att skrämma bort», invände David. »Bara en katt.»

»Och så kan du misshandla hvilket djur som helst och säga bara en hund, bara en häst, bara en oxe. Jag skulle ej vilja misshandla något djur på det viset.»

»Det tror jag nog, Jim. Det är du alltför ömhjärtad till. En råtta kunde få leka på din baka, om hon så önskade.»

»Hon skulle minsann ej leka på din, David, om hon kände *dig,* det är säkert. Det vore den farligaste plats hon kunde välja.»

»Nåväl, Jim, vill du bedja din katt om förlåtelse för min räkning? Jag är ledsen, att jag förolämpade hans majestät. Jag vill nu blifva vän med kattorna för evigt.» Och David gick, lämnande James åt sina funderingar.

James var en modig gosse, ehuru han hvarken var stridslysten eller elak. Han ville se den minsta gosses rättigheter respekterade och var färdig att kämpa därför, om så behöfdes. I skolan fanns en liten gosse, faderlös som han själf, och utan någon stor broder till sitt försvar. Några af de större gossarne hade för vana att reta honom, men James förklarade, att detta skulle upphöra. James var äldre än gossen, ehuru ej så gammal som de gossar, som retade honom.

»Det är skamligt», utropade James, »och om ni retar honom en gång till, retar ni mig.»

»Det här är att reta dig då», svarade en af gossarne med en utmanande rörelse.

»Som du behagar», fortsatte James, »du kan öfva dig på mig; men du skall ej röra den lille stackarn, såvida du ej är starkare än jag. Tag itu med gossar stora som du eller låt bli.»

»Du är fasligt förtjust i den där lille bytingen», sade en annan gosse; »*jag* kan ej se någonting så särdeles tilldragande hos honom.»

»Det gör jag; han har hvarken far eller någon stor bror; och jag vill ersätta dem båda åt honom här i skolan.»

»Pappa Jim och broder Jim, har den äran!» utropade en stor gosse, som ämnade göra sig riktigt lustig öfver saken.

»Ja, hvad du behagar, så länge han får vara i fred», svarade James godmodigt. »Det kan jag stå ut med lika länge som ni.»

Och på detta sätt, genom att visa både mod och ädla grundsatser i försvaret af den hjälplöse gossen, fick han de stora gossarne att inse det skamliga uti deras beteende Att skydda de svaga, fattiga och värnlösa var ett vädjande till hans högre och bättre natur, då som alltid.

November kom och skörden var afslutad. Snickaren kom också, sägande:

»Ett nytt stall, James. Vill du ha arbete?»

»Ja, jag begär ej bättre», svarade James.

»Det väntar på dig; kan du börja strax?»

»I morgon, om ni vill.»

»Du är en 'minute-man', ser jag.»

»Jag förmodar det, ehuru jag ej vet, hvad det är.»

»Det var män, som i frihetskriget stodo färdiga att försvara sitt fädernesland vid ögonblicklig kallelse.»

»Ja, jag är färdig hvilket ögonblick som helst att bygga ert stall.»

»Jag vill hafva arbetet gjordt i största hast.»

»Hvar är det?»

»Hos Bernards.»

»Åh! där borta.»

Det var längre för James att gå än förra gången; men det var honom likgiltigt.

»Det skall blifva ett större stall.»

»Mycket större?»

»Nej, bara nog för att kalla det större, det är allt. Vi träffas i morgon bittida.» Och Mr Treat skyndade hem, tillläggande, i det han vände sig om: »samma betalning som förut.»

Enskildheterna måste förbigås. Byggandet af stallet gaf James tillfälle till större färdighet i kännedomen af sättet att uppföra en byggnad, och han drog fördel häraf. I många fall var han i stånd att arbeta oberoende af sin läromästare, då de framsteg han gjort vid första stallets byggande voro honom till stor nytta.

»Ingenting att anmärka på dig, James», sade hans husbonde, då stallet var färdigt. »Arbetet går lätt för dig, och du har ärligt förtjänat dina pengar.»

»Jag skulle ändå önska att själf kunna uppföra en byggnad», svarade James.

»Du tror då ej, att du kan göra det ännu?»

»Knappast», sade James.

»Friskt mod och godt hufvud skola fullända din kunskap, och du har båda delarna», tillade Mr Treat i afsikt att säga sin unge lärling en fin artighet. »Jag skall gifva dig ett nytt tillfälle endera dagen», fortfor Mr Treat. »Jag är skyldig dig jämt femton dollars.» Han räknade upp penningarna och lämnade dem till den lycklige gossen.

»Se där, det är det högsta jag lofvade, femtio cents om dagen, och jag är ändå mycket nöjd», tillade Mr Treat.

James hade nyss firat sin trettonde födelsedag och utvecklades hastigt till en storväxt pojke för sina år. Vinterskolan öppnades, och han besökte den såsom vanligt, ehuru han nästan kunde utantill allt hvad som stod i böckerna. Han kunde läsa upp större delen af sin läsebok och lösa uppgifterna i aritmetik med slutna ögon; likväl var det en utmärkt öfning att ännu en gång genomgå allt.

Denna vinter fann han en annan bok, som högeligen intresserade honom. Han satte den näst efter »Robinson Crusoe» i sin beundran. Denna bok var »Alonzo och Melissa», och den var väl ägnad att tjusa en gosse sådan som han. Det fanns nu två böcker, som öfverträffade alla böcker han hade läst, och han undrade, om det funnes flera af den sorten, och om så vore förhållandet, hvar funnos de väl? — På det hela taget var det en nyttig vinter för honom, och han började känna, att han kunde göra mer för sin moder än att sköta den lilla farmen. Strax innan skolan slutade, sade han till sin moder:

»Jag har tänkt på att jag kan hjälpa dig bättre på ett annat sätt, än om jag stannar hemma. Jag kan få tolf dollars i månaden, om jag går ut på arbete.»

»Kanske det», var allt hvad modern svarade.

»Du kunde behålla en ko och leja en karl att göra de nödvändigaste sysslorna, och det skulle kosta en fjärdedel af hvad jag kan förtjäna», sade James.

»Och fyra gånger tyngre arbete för dig», inföll Mrs Garfield. »Det är bättre för en gosse vid dina år att gå i skolan, medan han kan få, och ej arbeta hela tiden. Gossar få ej arbeta alltför strängt.»

»Jag känner igen, hvad du säger, jag kan det utantill», svarade James. »Men jag har aldrig haft ondt af att arbeta och ämnar ej få det.»

»Det kan likväl hända», inföll modern.

»Det är bäst att förtjäna något, medan man kan; det behöfves väl i detta hörn af världen», tillade James.

»I detta hörn af världen», upprepade modern, »du tycks ej hafva så hög tanke om denna trakt, som du borde hafva. Hvad är det för fel med den?»

»Intet fel, som jag vet af, bara att en kan hafva bättre utsikter på andra ställen.»

»Bättre utsikt till hvad?» frågade modern.

»Till att få en födkrok eller blifva någonting eller nästan allt möjligt», svarade James.

»Det är lättare att få uppfostran på många andra ställen, det medgifver jag; och jag hoppas du en dag skall komma i åtnjutande däraf», fortfor Mrs Garfield.

James visste mycket om världen nu. Allt, hvad Morses geografi kunde lära honom om hans eget och andra länder, hade han fullkomligt reda på. Han hade också lärt sig rätt mycket om Nya England och staten New York, och han förstod mycket väl, att tillfällena för en gosse att förtjäna penningar, studera och komma sig upp i världen, voro större i många andra delar af landet. Hos gossen spårades redan en ädel andes ärelystna drömmar. Han började känna sig tryckt och instängd på den lilla farmen. Hans själ hade växt ifrån barndomens kretsgång och längtade att sträcka ut sina vingar till högre flykt. Den unge örnen var färdig att lämna boet och svinga sig mot höjden. Modern gillade ej sonens planer. James måste nöja sig med att ännu en tid lefva på farmen. Försynen skulle i rättan tid öppna väg ut i den vida världen.

James måste således kufva sina ärelystna önskningar och låta sig nöja med att stanna i hemmet, sköta jorden, arbeta borta hos andra landtbrukare och hjälpa till vid byggnadsarbete, när tillfälle därtill erbjöd sig. Innan James var femton år gammal, gaf honom Mr Treat tillfälle att vara med om ännu tre ladubyggnader och ett skjul, och vid femton års ålder var han verkligen en bättre timmerman än många af snickarne i denna trakt, hvilka hade anspråk på att hafva lärt yrket.

Händig i allt slags arbete, hade han fullt upp att göra och fick ringa tid till lek.

James var lika road af lekar som andra gossar, och hans genialiska natur, snabba uppfattning och behagliga sätt att vara förenade sig att göra honom eftersökt af alla, som ville hafva roligt. Utan honom hade man tråkigt. Hans närvaro ökade nöjet i sällskapskretsen.

Såsom redan är antydt, hade han vuxit upp till en stor, stark gosse, såsom Mr Treat brukāde säga: »stark som en oxe». Han kunde lyfta lika tung börda som den starkaste karl i trakten, ehuru han ej var vig. Han var alltför stor och tung för att vara skicklig i att hoppa eller springa, men hans praktiska klokhet visade sig i hans lekar såväl som i hans arbete. Sådan var han, då han hade fyllt fjorton år — mer försigkommen och verksam än flertalet af den tidens ungdom vid aderton. Vi skola sluta detta kapitel med att omnämna en händelse, som tilldrog sig vintern efter sedan James fyllt fjorton år.

»Jim, vill du fara med mig till Cleveland i morgon?» frågade Edvin Mapes, då han en afton kom på besök till Mrs Garfield. »Jag skall dit i stället för min far i morgon.»

»Jag vet ej, kanske jag vill det», svarade James tvekande, som om han ej var fullt viss i sitt sinne.

»Vet du ej? Hvem vet det då? Kom med! Jag behöfver sällskap», bad Edvin.

»Du får en kylig resa», antydde James.

»Det blir ej kallt, om *du* kommer med», inföll Edvin. »Du och jag kunna hålla oss varma hvar som helst i Ohio. Säg ja, och jag begifver mig genast af.»

»Redan, hvarför har du så brådtom? Sitt ned, så skall du få svar inom en half timme», sade James skämtande.

Edvin tog plats och James tillade:

»Ja, jag vill fara, och det riktigt gärna ändå. Du får ge dig i väg, så tidigt du behagar.»

»Jag skall ej fara särdeles tidigt, det behöfves ej. Vi kunna resa dit och komma tillbaka utan att dröja länge», tillade Edvin.

Följande dag reste de båda gossarne tillsamman till Cleveland. Mr Mapes' häst var en utmärkt trafvare, och Edvin förstod sig bra på att köra honom, och James hade

intet emot att åka lika fort som Edvin kunde köra. Resan gick raskt och var långt ifrån enformig.

På hemvägen kom en rå, grof karl åkande bakom dem, svor och skrek:

»Ur vägen pojkar, jag har brådtom», och, låtande handlingen följa orden, körde han fram på sidan om dem.

»Nej, ni skall ej förbi!» skrek Edvin, drog hårdt i tömmarna och gaf sin häst ett slag med piskan. Och sida vid sida flögo hästarne en half mil framåt vägen, under det att den druckne resenären vid hvarje slag af piskan utöste eder öfver gossarne.

»Kom med nu», skrek Edvin till honom och vinkade åt honom med handen, då de kommit före en 50 à 60 famnar. »Kom! Kom!»

De hade för långt försprång för att kunna höra hans röst, men de kunde se hans mycket uttrycksfulla åtbörder med knytnäfvarna. James njöt storligen af segern och skrattade af alla krafter.

»Han bad oss hålla ur vägen, och det hafva vi gjort», var nästan den enda anmärkning James gjorde under striden.

De åkte på i god fart en tre eller fyra mil, då de kommo till ett litet landtligt värdshus, hvilket var dem båda välbekant.

»Låt oss gå in och värma oss», föreslog James, »mina fötter äro kalla som is.»

»Medgifves», svarade Edvin och styrde hästen in i skjulet. Inom fem minuter stodo de framför värdens brasa. Inom mindre än ytterligare fem minuter kom den ursinnige karlen, som försökt köra om dem, åkande och steg in.

»Jag har god lust att genomprygla eder, pojkar», skrek han med ljudelig stämma.

»Hvarför ämnar ni prygla oss?» svarade Edvin.

»Hvarför prygla er, ni oförskämda slynglar? Det skall jag låta eder veta», och han skakade sina knyfnäfvar på det häftigaste sätt, under det han utöste en massa svordomar.

»Hvarför lät ni mig ej komma förbi, ni unga skurkar?» fortfor han.

»Ni hade godt rum att komma förbi; lika mycket rum som vi hade och samma rätt till vägen», svarade James kallt.

»Men jag kunde icke», tjöt karlen, »ni edra odugliga slynglar.»

»Det är ej vårt fel», sade James. »Gräla hellre på eder häst!»

Den sista meningen hade en anstrykning af gyckel, i synnerhet som gossen skrattade, då den uttalades, och den råa karlen väsnades igen och svor på att han skulle prygla dem.

»Det är bäst att prygla mig först då», sade James, sträckte upp sig till sin fulla längd och syntes mera lik en stark karl än en gosse på fjorton år. Slagskämpen såg på honom ett ögonblick, undrande om ej hans motståndare, när allt kom omkring, var en hel karl.

»Hvarför skulle jag taga eder först?» sade han synbarligen något skrämd.

»Emedan ni då aldrig skall behöfva att prygla honom efteråt», svarade James med den mest dundrande röst han förmådde rulla fram. Slagskämpen svängde sig om på klacken, hoppade upp i åkdonet och reste sin väg.

James och Edvin voro snart på hemvägen, då deras samtal vände sig om den sista timmens ovanliga äfventyr.

»Jag är glad åt att du skrämde honom så duktigt», anmärkte Edvin. »Han var en riktig kruka.»

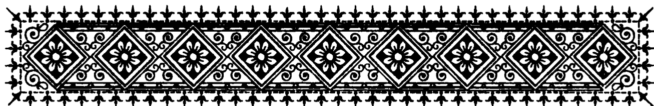
»Jag visste, att han var feg, då vi talade med honom», svarade James. »Om jag ej hade gjort det, skulle vi hafva hållit stilla. Jag tycker ej om att komma i gräl med någon.»

»Jag trodde du var grufligt modig för din del», anmärkte Edvin. »Du röt åt honom som en åska. Din starka stämma är nog att skrämma hvilken *kruka* som helst.»

»Jag hoppas den ej skall skrämma någon annan», var det enda svar James gaf.

James var på intet vis en slagskämpe. Ej heller var han fallen för att skryta. Det fanns ej i Orange en gosse mer städad och foglig än han, ingen mindre benägen för knytnäfskamp än han. På samma gång var han redo att försvara sin och andras rätt. Han försvarade äfven sina kamrater med stort mod, om de hade rätt. Om de hade orätt, ville han däremot ej alls försvara dem, och han brukade öppet förklara sina skäl.

X. Svart-saltare.

»Jag kommer för att få fatt på James igen», sade Mr Smith en dag, då han steg in i Mrs Garfields stuga. »Jag kan ej vara honom förutan, då vi rensa pepparmyntan.»

»James skall blifva glad åt att få hjälpa er, om han kan, men han har nu ganska brådtom med jordbruket», svarade Mrs Garfield.

»Kanske han ändå kan klämma till, så att jag får ett par dagar, då hjälper jag mig igenom», fortfor Mr Smith. »Jag skall hafva tjugo gossar i arbetslaget.»

»Jag tycker det då kunde vara nog utan James», anmärkte Mrs Garfield.

»Det är alltför många, om jag *icke* har honom», svarade Mr Smith.

»Ni skall veta, att pojkarne hålla sig i styr, då James anför dem. Jag vet ej, hur det kommer sig, men han har ett underbart inflytande öfver dem.»

»Det visste jag ej», sade Mrs Garfield.

»Jo, det är sant, ni skulle blifva förvånad, om ni såg honom i spetsen för dem, huru han roar dem med historier och anekdoter. Han arbetar fort, och alla gossarne taga uti och arbeta så mycket de förmå för att få höra hans berättelser. Gossarne hafva en mycket hög tanke om honom.»

»Det gläder mig att höra så goda vitsord om min gosse», anmärkte Mrs Garfield. »Jag vill gärna, att han skall hjälpa eder, om han kan.»

»Jag skulle gärna betala honom litet extra, om han ville komma», fortfor Mr Smith. »Det lönar sig verkligen bra att

göra det. Hvarje gosse arbetar mera, och när det är ett tjog pojkar, gör det ej litet i min ficka.»

»Godt, ni kan taga reda på James, han är någonstädes på farmen. Jag är villig att låta honom gå, om ni kan göra upp saken med honom.»

Mr Smith gick att söka reda på James och fann honom ifrigt arbetande på åkern. Då han framställt sin önskan, kunde James ej finna, att det var möjligt för honom att komma, åtminstone ej på en vecka. Men Mr Smith undanröjde snart hans hinder och uppgjorde med honom att komma nästa dag.

Denne Mr Smith var landtbrukare och han använde sin jord vid Chagrin Flats till odling af pepparmynta, som han i stor mängd förde ut i marknaden. Det var nödvändigt att hålla den väl rensad, och af detta skäl lejde han vid olika tider ett arbetslag gossar. James hade mer än en gång bistått honom med det arbetet, och den sluge landtbrukaren hade märkt, att laget försökte hålla samma fart som James för att få höra hans historier och underhållande samtal.

James var en utmärkt berättare, och allt, hvad han någonsin läst eller studerat, hade han kvar i sitt hufvud. Hans utmärkta minne var honom till stor nytta i sällskap, om det var på pepparmyntsfältet eller annorstädes. Han kunde komma ihåg nästan hvarje anekdot han hört och berätta hvad han lärt om sitt eget land och andra länder i Morses geografi. Om man härtill lägger hans glädtiga natur, hans lätthet att uttrycka sig och hans ovanliga takt, är det lätt att förstå det han förmådde »anföra laget».

Så blef James, för att göra Mr Smith till viljes, under några dagar general öfver pepparmynt-truppen, och åter satte honom hans tidiga utveckling och stora kunskapsförråd i stånd att föra sina gossar till seger öfver ogräset. Ogräset smälte bort för deras segrande tåg, såsom rebellerna skingrades för Ohios fyrtioandra regimente sexton år senare.

Som förut nämnts, hade James hjälpt Mr Treat med att bygga ett skjul och några lador. Skjulet var den sista byggnad, på hvilken han arbetade för Mr Treats räkning. Han var då omkring tio mil från hemmet, nära Cleveland. Det var en tillbyggnad till ett stort pottasksjuderi, det största i hela trakten. Ett pottasksjuderi var en byggnad, innehållande kar för askans behandling och stora kittlar för kokning af

luten, som förvandlas till pottaska, hvilken i sitt råa tillstånd kallas »svartsalt». Tillverkaren af denna vara kallades »svartsaltare». Jordbrukarne i trakten brukade, då de röjde, draga i hop stockar och grenar i stora högar, hvilka de brände för att kunna samla aska, som de sedan sålde till svart-saltare.

Den svart-saltare, för hvilken Mr Treat byggde skjulet, fattade mycket tycke för James. Det var underligt nog, att han gjorde det, ty han var själf en rå, obildad karl. Likväl intogs gubben af James' höflighet, förstånd och glädtighet. Innan skjulet var färdigt, beslöt han att om möjligt få den ovanlige gossen i sin tjänst. En dag tog han James afsides och sade: »Hvad skulle du tycka om att komma och arbeta hos mig?» James var jämt femton år vid den tiden. Frågan kom oväntadt, och James tvekade.

»Jag behöfver just en sådan hand som din i min affär», fortfor saltaren, hvars namn var Barton. »Jag menar du kan räkna så mycket som behöfs för min del.»

»Jag vet ej», svarade James slutligen, »det är något jag ej tänkt på. När behöfver ni mig?»

»Så fort du kan, du kan ej komma för snart.»

»Jag kan ej samtycka att komma, förrän jag talat med min moder härom», fortfor James. »Kanske vill hon det ej.»

»Du är just den sortens pojke jag trodde dig vara. Det märkes genom ditt tal om din mor. Jag tycker så mycket bättre om dig för den saken.»

»Huru länge behöfver ni mig?» frågade James.

»Så länge du har lust; så länge du lefver kanske.»

»Hvad betalar ni?»

»Jag skall gifva dig fjorton dollars i månaden, och det är två dollars mer, än jag brukar betala.» Detta anbud visade, att han var i hög grad förtjust i James.

»Jag skall rådgöra med min moder härom, så snart jag kommer hem, och låta eder veta, huru det går», sade James. Han kunde ej gå hem, förrän arbetet med skjulet var slut. Han bodde hos Mr Barton, och skjulet var nästan färdigt. Inom två dagar skulle arbetet vara slut.

»Huru skall jag få veta, om du kommer?» sade Barton, då skjulet var färdigt och James skulle återvända hem.

»Om min moder gifver sitt samtycke till förslaget, skall

jag komma nästa måndag. Om ni ej ser till mig då, så vet ni, att jag ej kan komma.»

»Det var redigt besked», svarade Barton. »Säg din moder, att jag nog skall tänka på ditt bästa.»

Fjorton dollars i månaden, det var ett sällsynt anbud för en femton års gosse. James såg saken från den sidan. Och därtill var det ett bestämdt arbete, så länge han behagade fortsätta. Detta var äfven en stor fördel. Ett hundra sextioåtta dollars om året! Tanken på en så stor inkomst gjorde honom ej litet stolt.

»Jag har tillfälle att få arbete nu genast, mamma, och arbete så länge jag behagar, för fjorton dollars i månaden», sade James så snart han kom hem.

»Hvar?» frågade modern med ett uttryck af förvåning.

»Hos Mr Barton, svart-saltare.»

»Jag tror ej det är lämpligt arbete för dig, James», svarade modern.

»Men lämplig aflöning ändå», sade James. »Men hvarför skulle det ej vara en bra sysselsättning för mig, mamma?»

»Emedan det är en rå människoklass, som har det göromålet om händer, och du blir utsatt för mycket ondt», sade modern.

»Utsatt för ondt blir man tillräckligt hvar som helst», anmärkte James. »Men jag ämnar ej bry mig om det onda utan sköta mitt arbete.»

»Jag tviflar ej därpå, min son. Dina afsikter äro nog goda, men du kan i alla fall lockas bort ifrån dem.»

»Jag skulle vara bra svag, om det hände.»

»Vi äro alla svagare, än vi själfva tro. 'Den där står, han se till att han icke faller.' Vi hafva alla behof af att lyssna till det rådet.»

»Du vill således ej gifva ditt samtycke härtill?» sade James frågande.

»Det sade jag ej.»

»Hvad sade du då?»

»Jag sade, att du bör noga öfverväga saken, innan du tager ett så viktigt steg.»

»Länge kan jag ej tänka; ty jag har lofvat att börja arbeta hos honom om måndag, om jag någon gång skall göra det.»

»Så snart?»

»Ja, och det förefaller mig, som om tiden nu vore kommen för mig att lämna farmen, då jag därigenom kan förtjäna mera åt dig.»

»Hvad sade Mr Treat härom?»

»Han sade intet, ty han vet intet därom. Jag talade ej om det för honom.»

»Jag förmodar, att du förr eller senare måste ut i världen, och kanske är tiden nu kommen.»

»Du sade mig en gång, att jag skulle vänta, till dess Försynen öppnade en dörr för mig», fortfor James, »och om ej Försynen gjort det nu, skall jag aldrig kunna förstå, när Försynen öppnar dörren.»

Sanningen var, att Mrs Garfield till hälften trodde, att Försynen ej skulle öppna dörren till en svart-saltares verkstad för hennes son, men hon sade det ej. Hon log åt James' sätt att använda hennes ord om Försynen och anmärkte:

»Måhända öppnade Försynen denna dörr. Om du går till Mr Bartons och motstår alla frestelser till ondt och uppehåller ditt goda rykte, skall detta vara ett bevis på att Försynen öppnat dörren. Beviset härpå beror på dig själf.»

»Du gifver således ditt samtycke?» sade James.

»Ja, jag gifver mitt samtycke och hoppas det skall blifva till ditt bästa.»

Barton var en lycklig karl, då James den följande måndagen inställde sig hos honom, med alla sina jordiska ägodelar inknutna i en näsduk.

»Så, du kom verkligen», sade han. »Du kan stoppa in dina don i sofrummet», och han visade, hvar James skulle bo och gick sedan vidare till verkstaden för att arbeta.

Det var en osnygg plats och göromålen i allmänhet smutsiga. Skyffla aska, passa på kittlarna och bereda svartsalt var ej något inbjudande göromål. Det var likväl blott tillfälligtvis, som James hade det mest osnygga arbetet. Han förde böckerna, tog emot karlar, som lämnade aska, betalade deras räkningar samt tog äfven emot kunderna och tjänstgjorde som försäljare. Han gjorde äfven mycket annat, begagnade alltid tiden och såg efter arbetet, som om han varit Bartons egen son. Han var om morgonen den förste i verkstaden och den siste att gå därifrån om aftonen. Barton lärde sig snart

att lita på honom med obetingadt förtroende, och en fader kunde ej hafva varit vänligare mot gossen, än han var.

En dag kom en karl med ett lass aska, sägande: »Det är 25 bushels.» James hade ej varit länge vid sjuderiet, förrän han beslöt att mäta askan som köptes, då den aflassades. Mr Barton tog vanligtvis mot den enligt uppgift. James tillsade arbetarne att mäta ifrågavarande aska, då de aflassade den, och räknade själf. Det befanns vara knappa tjugotvå bushels.

»Endast tjugotvå bushels, herre», sade James till ägaren.

»Det var tjugofem efter min mätning», sade karlen.

»Och tjugotvå enligt min», svarade James, »jag skall betala för tjugotvå, ej mer.»

»Jag tror ni begick ett misstag», anmärkte karlen.

»Om något misstag blifvit begånget, tror jag ni begått det», gaf James till svar. »Tre hufvuden äro bättre än ett, och tre af oss hafva hjälpts åt vid mätningen. Skall jag betala eder för tjugotvå bushels?»

»Ja, betala på», svarade karlen surmulen.

Barton kom just då in, och James berättade honom hvad som händt. Efteråt talade han om för honom, att ganska mycket underslef bedrefs och att det var hög tid på att hans fördel blef nogare bevakad. Allt detta bidrog att öka Bartons förtroende för James.

De människor, med hvilka James hade att göra, tillhörde i allmänhet, såsom modern hade förmodat, en rå, sedeslös klass. Men James hade intet att göra med dem annat än angående affären, och de utöfvade intet inflytande på honom. De flesta af dem voro förfärligt gudlösa, och en dag afbröt James en af dem, sägande:

»Jack, hvarför svär du så? Det är hemskt. Hvad godt gör det dig?»

»Jag förmodar det hjälper mig af med något af ert otyg», var Jacks hastiga svar.

»Om det är händelsen, borde allt otyg vara ur dig för längesedan; du har svurit nog att uttömma dig själf.»

»Det angår er ej det ringaste», svarade svärjaren.

»Jag tror att ju mera otyg du lämnar ifrån dig, dess mera har du kvar, Jack», fortfor James. »Jag önskar du ej måtte tömma mera däraf öfver mig.»

»Hvad angår det er?» svarade den ogudaktige sällen, förargad öfver förebråelsen.

»Det är en ful vana, Jack», svarade James; »svärjandet gör dig intet godt och är obehagligt för många människor, som höra dig.»

»Håll för öronen då», sade Jack argt.

»Det är ej lönt att blifva ursinnig för det, Jack. Jag tycker ej om att höra dina hädelser, och låt nu se, att du gör mig litet till viljes och ej spiller mer af den smörjan i min närhet.»

Jack skrattade och återtog sitt arbete. Han kunde ej vara mycket ond på James, ty han hade en alltför hög tanke om honom. På detta öppna och ärliga sätt umgicks James med folk. Det var ingen fara för att han skulle lockas på villovägar af denna sorts människor. En annan fara mötte honom likväl där i huset, och till en tid var det en oafgjord fråga, huruvida det var Försynen eller den onde, som öppnat denna dörr för James. Om hans goda moder hade haft en aning om hvad som försiggick, skulle hon haft riklig anledning att anse sina aningar riktiga.

En bokälskande gosse som James kunde ej vara länge på ett främmande ställe utan att taga reda på alla böcker, som där funnos. Böckerna var därför det som först tilldrog sig James' uppmärksamhet i Bartons hus. Där funnos »Marryats romaner», »Sinbads resor», »Sjöröfvarens egen bok», »Jack Halyard», »Berömda brottslingars lif», »Buccaneer*) på Karaibiska hafvet» och kanske ännu många andra af samma slag. De äfventyr och underbara bedrifter, som dessa böcker innehöllo, voro ägnade att uppelda hans fantasi och sätta hans själ i lågor. Han infördes sålunda i fullkomligt nya förhållanden, vida farligare för honom än ett helt regemente råa, ohyfsade karlar. Han gjorde böckerna till sitt förtroligaste umgänge och hyste för dem det fullkomligaste förtroende. Han genomskådade bedrägliga och listiga människor, som omgåfvo honom, och afvisade dem, men de böcker han läste slöt han genast till sitt hjärta och umgicks med dem såsom vän med vän.

Häfte efter häfte af denna skadliga läsning slukades, och detta gaf Mr Barton anledning att för andra tala om hvilken »lärd

*) Ett slags sjöröfvare. *Öfvers. anm.*

karl» han hade i sin tjänst. Barton själf visste ej annat än att de böcker, som funnos i hans hus, lika tryggt kunde läsas af en gosse som bibeln, ej heller frågade han stort därefter. Hans dotter hade tid efter annan köpt dem och äfven läst dem, och huru skulle han, den okunnige mannen, kunna bedöma verkan af sådan läsning. Hans dotter var en ung kvinna, ganska begåfvad, men föga bildad, ehuru hon var traktens mest fjäsade skönhet. Hon skref ibland poesi för en tidning, som börjat utgifvas i Cleveland, en omständighet, som gaf henne ett visst anseende bland folket.

»Jag ser ni tycker om läsning», sade hon en afton till James, då han satt fördjupad i en af Marryats romaner.

»Jag vet ingenting roligare. Aldrig förr har jag läst böcker jämförliga med dessa», svarade han.

»De äro mycket intressanta, tycker jag», tillade hon.

»Har ni läst dem?»

»Ja, jag har köpt dem och läst dem alla mer än en gång.»

»Jag ämnar också läsa dem mer än en gång. Jag är glad att jag kom att bo här. Dessa långa kvällar skulle blifva ledsamma för mig utan böcker.»

»Ni skulle gå till Damons om kvällarna med de andra, om ni ej hade böcker», antydde den unga kvinnan.

Damons var den bod, där posten sköttes och där den manliga delen af befolkningen brukade samlas om aftnarna för att tala politik, skvaller, oanständigheter, allt efter omständigheterna. Det var en brokig samling, hvars åsyn skulle hafva skrämt Mrs Garfield, om hon kunnat se den; och likväl var hennes James i för honom farligare sällskap, då han hvarje afton flitigt studerade dessa tjusande och fördärfliga böcker. Han förstod ej sin fara, och just därför var den så mycket större. På den unga kvinnans antydan svarade James:

»Dit kunde jag ej gå.»

»Hvarför?» frågade hon.

»Jag tycker ej om den sortens sällskap.»

»Det är ej mycket tilldragande, förmodar jag», medgaf hon.

»Min moder skulle blifva rädd, om hon såg mig i slikt sällskap.»

Om James blott hade vetat det, skulle han med lika mycket skäl kunnat säga, att hans moder skulle blifva rädd, om

hon sett honom i sällskap med slika böcker. Men en sådan tanke föll honom ej in. Han hade blifvit bedårad af detta på en gång stumma och vältaliga sällskap.

Då familjen skildes åt för natten, tog James sitt ljus och sin bok och gick till sitt rum, men ej för att gå till sängs. Klockan slog tolf, men han låg alltjämt och läste, nästan känslolös för den köld, som isade hans kropp och kom honom att rysa. Hans ungdomliga blod tycktes värmas af den sinnesrörelse och hänförelse, hvarmed läsningen fyllde honom.

En natt lade han sig uppskakad och nervös. Som han låg där och funderade, sade han inom sig:

»Jag vill ändå se något af världen. Jag vill ej alltid stanna vid detta göromål.»

Han vände på sig och försökte sofva, men var alltjämt lika vaken.

»En svart-saltare!» forsatte han. »Det är ej arbete för mig. Jag kan ej få se stort af världen, bunden här.»

Han vände sig åter om, orolig och sömnlös, men sömnen kom ej.

»Jag skulle tycka om att blifva sjöman och se mera af världen, fara till andra länder och se stora städer, det är härligt», sade han i sitt sinne, och han var ej alls sömnig.

»Hvad tjänar det till att alltid stanna hemma och ingenting få se, då den vida världen står mig öppen. Jag ämnar försöka min lycka en gång.»

Och så fortsatte han att öfverväga ämnet och försöka resonera bort många af de stadgade och värdefulla åsikter, som gjort honom till en ädel gosse.

»Jag undrar hvad mamma skulle säga om det? Kvinnor äro alltid rädda af sig och vilja behålla sina gossar hemma hos sig. Jag förmodar hon kommer att föra ett fasligt väsen, men jag vill i alla fall på något sätt komma ut i världen.»

Sömnen kom slutligen till hans hjälp, och han drömde om skepp, som förde honom öfver hafvet till andra länder, där félika städer tjusade hans syn, och andra hänförande taflor, som endast finnas till i drömmar, gjorde honom trefaldt lycklig. Det var tydligt, att det var satan, som vidt öppnade framtidens dörr, i stället för den Försyn, hvars vaksamma vård modern anropat.

James fortfor att vara en trogen arbetare åt Mr Barton, med punktlig noggrannhet bevakade han enskildheterna i affären och tillvann sig dennes kärlek och förtroende. Barton följde honom med stolthet och sade en gång till honom:

»Du kan läsa, du kan skrifva, och du är slängd i siffror, stanna hos mig, för mina räkenskaper, och se till salteriet.

»Jag vill blifva sjöman», svarade James.

»Sjöman!» utropade Barton häpen. »Det menar du ej. Till det arbetet är du för god. Hvad har satt det infallet i hufvudet på dig?»

»Jag vill se mer af världen, än jag kan få i Ohio», svarade James. »Det skulle vara tråkigt att aldrig i mitt lif göra annat än svartsalt.»

»Nå nå, följ du mitt råd och gå aldrig till sjös. Stanna här, och en vacker dag kan du få ett eget salteri.»

»Jag bryr mig ej om att få något», svarade James. »Jag vill hellre hafva någonting annat.»

»Tro mig på mitt ord», fortfor Barton; »du är en alltför bra pojke att offras på sjön. Stanna hos mig, och endera dagen har du ett salteri så stort som vårt.»

»Jag vill ej förnöta mitt lif på detta arbete för ett helt dussin salterier så stora som detta», svarade James.

Barton var högeligen rädd att han skulle mista sitt utmärkta biträde och sökte därför att göra hans ställning så angenäm som möjligt. Han var ej heller njugg i sina loftal.

»Du är en huggare till pojke, duktig i läsning, i räkning, i arbete, ja, duktig i allt», brukade han säga, »stanna hos mig, och jag skall stå dig bi.»

James fortsatte sitt arbete hela vintern till början af April, då följande händelse afslutade hans bana såsom svartsaltare.

Bartons dotter hade en friare, och denne kom på besök till henne en afton, då James var sysselsatt med en invecklad uppgift i räkning. Det fanns endast ett rum i nedre våningen af byggningen, och det var ganska stort, så att det unga paret tog i besittning en aflägsen vrå, under det att James och »de gamla» sutto nära eldstaden. James uppfattade ställningen ganska klart för att vara en gosse vid hans ålder och hade ämnat draga sig tillbaka på samma gång som föräldrarna; men han fördjupade sig så i räkningen, att han ej märkte, att dessa

lämnat rummet, förrän den otåliga flickan väckte honom med anmärkningen: »Jag tycker det kunde vara tid för *lejda tjänare* att gå till sängs».

James' vrede uppreste sig. Han såg ett ögonblick stolt på henne, men sade intet. Därpå tog han sitt ljus och reste sig för att gå till sitt rum, och till och med hans steg visade, att det okufliga sinnet hos honom var upprördt i grunden. Kusten var nu klar för äktenskapskandidaterna, ehuru till stor förlust för affären, såsom det följande skall visa. James kunde ej sofva. Flickans förargliga ord jagade sömnen från hans läger.

»*Lejd tjänare!*» upprepade han för sig själf gång efter annan. »Och det är allt, hvad jag är härvidlag, — en lejd tjänare. Jag skall ej länge blifva en *tjänare,* det skola de få se.»

Han försökte att lugna sig och i sömnen glömma sina bekymmer, men förgäfves.

»Lejd tjänare! Jag kan höja mig öfver den ställningen, det vet jag, och det *vill* jag. Hända hvad hända vill, jag stannar ej här en enda dag till. Jag lämnar denna plats i morgon. Den slampan skall få se, om jag är en lejd tjänare eller ej. En dag skall jag minsann leja tjänare.»

Saken var, att denna oväntade benämning visade sig vara för James, hvad den stöt skolmästaren gaf Newton var för honom. Stöten gjorde en lärd man af Newton, och flickans anmärkning väckte i James' hjärta de slumrande förhoppningarna att blifva någonting. År efteråt, då James hade blifvit en man och kämpade med lifvets allvarliga verklighet, sade han: »Den flickans träffande anmärkning blef mig till stor välsignelse. Jag var alltför sårad däraf att kunna sofva den natten. Jag låg vaken under det gamla, landtliga husets tak och lofvade heligt, om och om igen, att jag skulle blifva någonting i världen, att den tid skulle komma, då denna flicka ej skulle kalla mig *en lejd tjänare.*»

De dåraktiga böckerna hade dock så när vändt de vaknande förhoppningarna in på en väg, som fört till undergång i stället för till ära.

James steg tidigt upp om morgonen, klädde sig, packade ihop sina få ägodelar och infann sig hos Mr Barton för att göra upp sin räkning.

»Jag lämnar i dag min plats», sade han.

Om han afskjutit en pistol mot sin husbonde, skulle denne ej blifvit mera häpen.

»Flyttar du?»

»Ja, jag slutar att arbeta i detta yrke.»

»Åh, Jim, det menar du ej?»

»Jo, det gör jag», svarade James, och han stod fast vid sitt beslut, trots husbondens böner och fagra löften, och det utan att säga ett ord till honom om den »lejde tjänaren». Slutet blef, att Mr Barton betalade honom hans lön, och före kvällen var James åter i sitt hem.

XI. Vedhuggare.

»Nu är jag hemma igen», sade James till sin moder, då han steg in till henne. »Jag har fått nog af saltning.»

»Jag är glad att se dig, James; men hvad är orsaken?» frågade modern.

»Orsak nog. Jag har kommit hem för att stanna.»

»Det gläder mig.»

»Om jag försöker, kan jag blifva någonting ordentligt i stället för att vara en lejd tjänare», fortfor James och uttalade de två sista orden med förakt.

»Hvad nu? Har du haft någon ledsamhet med Mr Barton?»

»Nej, visst icke, han är den vänligaste människa i världen. Jag skulle aldrig kunna önska mig att få arbeta åt en bättre karl.»

»Hvad är då i vägen?» invände modern allvarligt.

James upprepade för henne den föregående aftonens erfarenheter, sitt beslut att lämna yrket och Mr Bartons missnöje med hans flyttning samt hans försök att få honom att stanna. Mrs Garfield lyssnade uppmärksamt på hans berättelse, som slutade med att han sade:

»Där är femtiosex dollars åt dig, mamma.»

»Du är i sanning omtänksam för din moder, och penningarna skola förskaffa oss ökad trefnad i vårt hem», svarade Mrs Garfield; »men har du ej handlat något förhastadt?»

»Förhastadt eller ej, så är det nu gjordt, och det är slut på den saken», svarade James. »För aflöningens skull hade

jag egentligen ej lust att afsäga mig arbetet, men nu är det ingenting att göra åt den saken.»

»Jag skulle hafva tänkt på Mr Bartons vänlighet och hans ledsnad», anmärkte modern.

»Och ej frågat efter den hånande flickans förolämpning, förmodar jag?»

»Jag skulle ej brytt mig om henne. Jag tänker hon menade intet ondt med sin anmärkning. Dessutom är det intet vanhederligt uti att vara en lejd tjänare, i synnerhet om du är en bra sådan», tillade modern.

»Det är ej den saken, mamma. Jag anser det ej vanhederligt att vara en lejd tjänare. Det var flickans förolämpande sätt att säga det, som eggade mig att vilja blifva någonting i världen, och det ämnar jag.»

»Jag hoppas allt skall vändas till det bästa, min son, och jag tror, att Försynen styrer allt till en god utgång.»

»Jag måste se mig om efter annat arbete nu», anmärkte James.

»Och ej stanna hemma?»

»Nej; jag kan förtjäna mer, då jag är borta.»

»Nåväl, gör hvad du tror är bäst», sade modern. »Jag tänker du får fullt upp att välja på.»

»Jag skulle hafva lust att gå till sjös, mamma», tillade James tvekande.

Om han slagit sin moder i ansiktet, skulle hon ej blifvit mer förfärad.

»Men, James!» utropade hon.

»Jag har tänkt på saken», fortfor James.

»Tänkt därpå, James! Hvad går åt dig? Du skrämmer mig.»

»Jag ämnar ej göra det mot din vilja, mamma», sade James.

»Om du någonsin går till sjös, James, så kommer det att ske mot min vilja. Blif saltare, blif hvad som helst, hellre än sjöman.»

»Hvarför, mamma?»

»Du kan sannerligen aldrig 'blifva någonting', såsom du kallar det, genom att gå till sjös.»

»Jag kan blifva befälhafvare på ett fartyg endera dagen, hvem vet?»

»Hvem vet, hvad du ej skulle blifva, James, om du blef sjöman. Tala ej mer om ett sådant steg, om du ej vill göra din moder olycklig.»

Ämnet lades å sido, och James började se till gården. Under några dagar sysselsatte han sig med att ställa i ordning ett och annat, under väntan på arbete annorstädes. Slutligen fick han höra, att hans morbror, som bodde i Newburg, nära Cleveland, ville leja vedhuggare. Hans morbroder höll på att röja en större skogssträcka. Efter att hafva öfverlagt saken med modern och sökt råd hos sin morbroder, Amos Boynton, bestämde han sig för att fara till Newburg. Hans moder var mycket benägen för att han skulle fara dit, emedan hans syster Mehetabel var gift och bodde där, och James kunde få inackordera sig hos henne. Tre dagar senare anmälde han sig hos morbrodern och framförde sitt ärende.

»Det gläder mig att se dig, James», var morbroderns vänliga hälsning. »Hvad du har vuxit! Du är ju nästan en man nu. Ja, jag har arbete nog med huggning, om jag bara får folk att göra det.»

»Jag tycker om att hugga», afbröt honom James.

»Det är ej många, som göra det», svarade morbrodern, »och att hugga skog är ett ganska tungt arbete, nästan det tyngsta som finnes.»

»Det tycker jag ej», anmärkte James. »Jag blir ej så trött af att hugga, som jag ibland har blifvit af att hyfla bräder.»

»Nå, vi få väl se», fortfor morbrodern; »huru stort beting kan du påtaga dig i huggning? Värmen kommer snart, och jag förmodar du ej har lust att hugga ved, när det blir alltför hett?»

»Kanske icke, jag kan säkert hugga två månader.»

»Har du lust att åtaga dig ett beting på ett hundra famnar, James; går det för sig?»

»Det går jag in på. Hvad betalar ni famnen?»

»Jag vill betala dig femtio cents famnen. Hundra famnar, och dina femtio dollars skola lämnas dig kontant, så snart arbetet är gjordt. Hur lång tid behöfver du därtill?»

»Jag skall hugga två famnar om dagen», sade James. »Det kan jag med lätthet göra.»

»Det är bra hugget», svarade morbrodern, »och du ser ut att vara större och starkare än de flesta vedhuggare.»

Uppgörelsen bekräftadas med ett handslag, och James gick till sin syster, som gaf honom en hjärtlig välkomsthälsning och samtyckte till att taga emot honom i sitt hem. Således hade James åter fast anställning och var färdig att börja arbetet. Nästa morgon uppträdde han i egenskap af vedhuggare — en sysselsättning, som ej var ny för honom.

Det var olyckligt för James, att hans sysselsättning var så ställd, att han ständigt hade fri utsikt öfver Eriesjön, på hvars blå yta han vid alla tider kunde se en mängd smärre fartyg segla fram. Läget tycktes hafva sammansvurit sig med Bartons dåliga böcker att underblåsa hans håg för sjölifvet. Under sådana omständigheter var det naturligt, att James ej glömde de böcker han läst. Han höll ofta upp med arbetet för att med blicken följa en skuta, som likt en svan gled öfver vågen, och ibland satte han sig ned på en stock för att räkna de segel, som syntes i fjärran. Det var ett sällsynt skådespel för honom, och hans unga hjärta klappade af fröjd. Han närde den hemliga tanken, att han en dag skulle segla öfver denna samma sjö.

Det fanns åtskilliga vedhuggare i hans närhet, bland dem en tysk. Han var en klok karl men talade mycket bruten engelska. James tyckte, att han var en senfärdig huggare, och märkte, att hans yxa ej flög med någon fart. Vid slutet af veckan fann han likväl, att tysken hade huggit och upplagt två famnar om dagen, jämt lika mycket som han själf.

»Jag förstår det ej», sade han till sin syster, då han kom hem. »Jag slår två slag, då tysken slår ett, och ändå har han huggit lika mycket som jag.»

»Kanske slår han tyngre slag», antydde systern.

»Det tviflar jag på», svarade James; »men jag skall taga reda på orsaken.»

James var ifrig att finna orsaken till tyskens framgång. Länge behöfde han ej famla i mörkret. Eriesjön hade ingen lockelse för den tyske vedhuggaren, och därför höll han stadigt i med sitt arbete från morgon till kväll, under det att James allt emellanåt gjorde uppehåll för att med sina blickar följa seglen i fjärran. Tysken högg ej så hastigt som James,

ej heller så kraftigt, men han skötte sitt arbete med trogen, seg ihärdighet. James förstod, huru det hängde ihop, och det blef honom en god lärdom. Han fick sin första läxa i uppmärksamhet och ihärdighet af den tyske vedhuggaren och tillämpade den genast i praktiken. Detta afkylde något hans brinnande ifver för sjön. Han bekände för sin syster, att han ödde bort tid med att betrakta seglen på sjön. På samma gång erkände han sin håg för sjömanslifvet.

»Du öfverraskar mig, James», sade hans syster. »Det trodde jag dig aldrig om. Det kan ej vara ditt allvar, säg?»

»Jag har aldrig i mitt lif menat allvarligare», svarade James kallt. »Höjden af min ärelystnad är att få föra befälet på ett fartyg.»

»Kapten Garfield! Det är den titel du vill förvärfva?» anmärkte systern. »Jag hoppas du aldrig får den »

»Du vet, att det var den titel en af våra store förfäder bar, *kapten* Benjamin Garfield», sade James.

»Men han förvärfvade ej sin titel på ett skepp, långt därifrån, han fick den i frihetskriget», gaf systern till svar. »Allt annat hellre än sjöman.»

»Jag kunde blifva någonting sämre än det», tillade James.

»Ja, om du blefve en *dålig karl*», svarade hans syster häftigt.

»Du skulle tycka bättre om, ifall jag skaffade mig den titeln i krig genom att skjuta ned människor än genom att hämta gods från främmmande hamnar?» sade James försmädligt.

»Jag vill hellre, att du skall blifva vedhuggare hela ditt lif igenom än blifva sjöman», var systerns hastiga svar. »Jag tänker mamma skulle säga detsamma. Du har alltför stora gåfvor för att kasta bort dem på däcket af ett skepp.»

James rönte ingen uppmuntran från något håll. Han tänkte för en tid mindre på sjömanslifvet och hängaf sig med berömvärd flit åt vedhuggningen. Två famnar höggos och upplades med lätthet på dagen. Han hade kunnat hugga två och en half utan att alltför mycket förlänga arbetstiden. Men James hade bestämt denna gräns, då han började, och han var ej den, som ändrade sina beslut.

Mehetabel ägde några få böcker och morbrodern några fler, och härigenom blef James tillräckligt försedd med lektyr. En tidning, som hans morbror höll, fängslade hans uppmärksamhet, till dess hvarje nummer var genomläst. Dessa böcker voro ej heller skadliga, såsom Bartons hade varit. Det var en sund och närande föda för en sådan läsare som James, hvilken föredrog en bok framför umgänge med de unge männen i staden, hvar dessa än samlades. Hans läsning tycktes äfven dämpa hans håg för sjön. Böckernas innehåll uteslöt åtminstone för en tid hans längtan efter ett fartyg. Hans aftnar ägnades helt och hållet åt läsning, hvilken stundom fortsattes betydligt öfver sängdags. Frestelsen att förlänga kvällarna för läsningens skull kunde han ej så lätt motstå som att förlänga dagarna för huggning.

James högg de hundra famnarna ved på femtio dagar och mottog sin betalning enligt kontrakt. Då morbrodern betalade honom, sade han:

»Jag hoppas du ej alltid skall förblifva vedhuggare, James, ehuru det är ett nyttigt och hederligt yrke. Men du skulle duga till något mer betydande. Vägen till uppfostran står ännu öppen för dig, hvad skulle du tycka därom?»

»Jag skulle tycka om det», svarade James, men om han vågat, skulle han hafva sagt: »Jag vill till sjös». Men han hade goda skäl att tro, det morbrodern bestämdt skulle klandra hvarje sådant yttrande. Det var ej heller en osanning han sade, då han uttalade sin önskan att få uppfostran, ty hans önskningar gingo äfven i den riktningen, ehuru han ej kunde upptäcka någon väg till kunskapens bördiga fält.

Då James sagt farväl till morbrodern och systern, återvände han hem och gaf modern hvad han hade öfver af sina femtio dollars, sedan han betalat sin inackordering. Modern fröjdades att se honom, men undrade tillika, om hans längtan efter sjön fortlefde. Hon ansåg det dock klokast att ej upptaga ett samtalsämne, som var henne så obehagligt, af fruktan att det skulle visa sig vara honom kärt. Intet sades om sjön

Det var den sista veckan i Juni, och James önskade få sommararbete. Hans morbror Amos berättade honom, att en jordbrukare, som bodde en fem eller sex mil därifrån, behöfde leja en karl under skördetiden för ungefär fyra månader. James

gick genast till denne och gjorde upp med honom om arbete från Juli till November och flyttade så dit den första Juli.

En stark, kraftfull gosse som James ansågs för en god hjälp vid höskörden. Hans husbonde tyckte om hans utseende och väntade sig mycket af honom, och han missräknade sig ej. James' styrka satte honom i stånd att svänga lien och kasta upp höet med kraft, ehuru han till åren var en gosse. Han ägde också en gosses stolthet öfver sin styrka och njöt af att öfverraska sin husbonde genom att visa den. Pojkaktig, som han var, fann han ett stort nöje uti att kappas med sin husbonde vid bärgningen på fältet. Hans förmåga att hålla ut var märkvärdig, och han tycktes aldrig tröttna eller »slöa till», som gossar bruka säga.

Här fann James just ej några böcker. Landtmannen och hans familj frågade föga efter läsning, ehuru de voro folk med anseende. Men jordbruket var deras sak, och de arbetade från bittida till sent När dagsarbetet var slut, gingo de till sängs, och klockan fyra om morgonen voro de uppe och färdiga till en ny dags arbete. Så gick hela den bråda tiden af året, James följde dem troget i arbetet: »Om jag ej kan, hvad annat folk kan, flyttar jag», sade han inom sig mer än en gång.

Ingenting ovanligt inträffade under dessa fyra månader, undantagande tvenne händelser, som vi vilja berätta.

James tog upp potatis i Oktober och lade in den i källaren. Då han en dag kom hem med en börda, fann han en granne, som med husbondens dotter afhandlade frågan om dopet.

»Begjutning med vatten är dop», hörde James honom säga. »Neddoppningen är ej mera giltig. En droppe vatten är lika tillräcklig som en hel brunn.»

»Begjutning är, enligt Alexander Campbell, intet dop», svarade den unga kvinnan; »och jag inser ej, att den kan vara det.»

»Jag stöder mig på bibeln. Jag frågar ej det ringaste efter Alexander Campbell», inföll grannen.

»Det gör er ställning svårare att försvara», afbröt honom James, som ville bistå landtbrukarens dotter, för hvilken han hyste mycken aktning.

»Hvad vet du om den saken?» utropade grannen, litet förargad öfver gossens afbrott. »Du vet mera om potatis än om Skriften, föreställer jag mig.»

»Ni kan ej med bibeln bevisa, att begjutning är ett dop», tillade James.

»Så mycket vet du», svarade mannen skarpt.

»Se här», fortfor James, som tänkte förvåna honom med sin förtroliga bekantskap med Skriften, »huru reder ni er med detta?» Och han läste upp följande vers ur Ebreerbrefvet: »'Så låtom oss framgå med ett sannskyldigt hjärta, uti en fullkomlig tro, beständkta i hjärtat från ett ondt samvete.'»

»Se där! Det står 'bestänkta'», afbröt honom grannen helt stolt.

»Nej, håll», svarade James, »vänta och hör fortsättningen! Ni har alltför brådtom.» Och James uppläste det återstående af texten: »och *tvagne* om kroppen med rent vatten» tilläggande:

»Nå, säg mig nu, om ni kan, huru det går till att *två* eder kropp i en droppe vatten?»

Utan att invänta svar, skyndade James bort till sitt potatisland.

Den andra händelsen rörde hans önskan att gå till sjös. Han beslöt att höra sig för en dag, hvad hans husbonde skulle tänka därom, och sade:

»Hvad tycker ni om min önskan att gå till sjös?»

»Gå hvart?» frågade landtmannen.

»Gå ombord på ett fartyg och blifva sjöman», svarade James.

»Det är ej mycket troligt, att du skulle företaga dig något dylikt.»

»Jo, det tänker jag verkligen.»

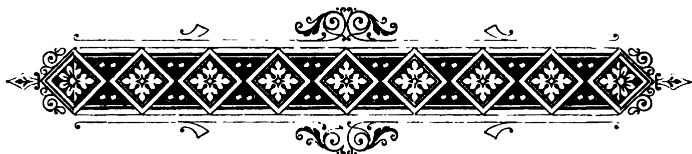
»Det tänker du ej länge, gissar jag.»

»Det är ärligt menadt, jag skämtar ej. Jag vill få befäl öfver ett fartyg.»

»Nåväl, om du vore min gosse, skulle jag *befalla* dig att *tiga*. Gå till sjös är det sista du borde göra. Bättre att taga upp potatis alla dina dagar.»

»Jag skall tiga», upprepade James, helt road af landtmannens bestämda sätt att opponera sig mot hans sjömanslif. Och han upptog ej vidare ämnet.

James fullgjorde sitt fyra månadors arbete hos landtbrukaren, för hvilket han erhöll tolf dollars i månaden, fyrtioåtta dollars tillsamman, tillika med landtmannens korta vitsord: »Du har gjort din sak bra.»

XII. På kanalen.

James var orolig och missnöjd, då han återkom till hemmet. Modern såg, att han var modfälld, och hon fruktade, att det var tanken på sjön, som var orsaken härtill. Hon misstog sig ej heller i denna förmodan, likväl fortfor hon att iakttaga tystnad angående detta ämne. Så fortgick det hela vintern. James besökte skolan och såg efter gården. Om våren arbetade han litet här och där i trakten, till dess jordbruket lade beslag på hans tid. Det var dock synbart, att hans håg ej var med vid arbetet. Hans tankar voro på sjön. Slutligen tycktes han komma till en punkt, där det ej längre var honom möjligt att motstå sin längtan. Det var i början af Juli. Han sade till sin moder:

»Mamma, du vet ej, huru jag längtar efter sjön. Hvarför kan jag ej få höra mig om efter plats på ett fartyg?»

»Hvart ämnar du fara, James?» svarade modern.

Detta svar var oväntadt. James väntade ett bestämdt afslag, men svaret antydde en förändring i moderns känslor, och detta uppmuntrade honom att fortsätta. I verkligheten hade ingen förändring inträdt i moderns känslor; men hon var en klok kvinna, och hon hade förändrat taktik.

»Jag vet just ej hvart, jag vill se litet af världen», var James' svar.

»Det är besynnerligt, att en gosse med din förmåga ej vet hvart han vill taga vägen», svarade modern. »Om jag ämnade att fara någonstädes, skulle jag i första rummet hafva

klart hvarthän. Du bryr dig ej om hvart du far, till Europa, Asien eller Afrika.»

»Icke just det», svarade James; »jag skulle tycka om att segla öfver Atlantiska hafvet.»

»Och blifva utledsen därvid, innan du kom halfvägs», anmärkte Mrs Garfield. »Pojkar veta ej, hvad de önska.»

»Jag vet, hvad jag önskar», gaf James till svar, »och det är hvad jag vill försöka göra klart för dig. Jag önskar att pröfva lifvet på hafvet. Om jag ej tycker om det, skall jag lämna det.»

»Det är ej så lätt. Om du far till Medelhafvet eller Kina, så skall det ej falla sig synnerligen lätt att sluta upp och komma hem. Du skall då önska, att du lydt din moders råd.» Modern sade detta med mycken öfvertygelse.

»Jag kan ej veta det utan att försöka», fortfor James. »Men jag skall aldrig gå till sjös eller företaga något, hvartill jag ej har ditt samtycke.»

»Antag att du först gör ett försök att följa med en skuta på Eriesjön och ser, huru du tycker om det. Du är då ej långt ifrån hemmet.»

»Vill du låta mig göra det?» frågade James, uppklarnande vid denna utsikt.

»Ja, jag ger mitt samtycke därtill, hellre än att du skulle fara öfver hafvet», svarade modern motvilligt.

»Det är då afgjordt», svarade James. »Jag skall gifva mig af till Eriesjön, så snart jag kan blifva färdig.» Mrs Garfields taktik segrade. Hon hade tänkt mycket öfver ämnet och kommit till den slutsatsen, att, om intet annat hjälpte, ville hon gå en medelväg och tillåta sin gosse att försöka sig på Eriesjön. Hon fruktade, att hans håg för sjömanslifvet skulle visa sig vara okuflig, och att han sannolikt på ett eller annat sätt skulle begifva sig till sjös. Måhända skulle tillåtelsen att under inskränktare förhållanden pröfva lifvet ombord, i hemmets närhet och på den kända sjön, hafva till följd att han helt och hållet öfvergaf tanken på ett »lif på den gungande vågen».

James beredde sig så skyndsamt som möjligt för sin afresa, tog med sig hvad han behöfde i penningar och sin lilla packning, besvarade moderns kyss, men ej hennes tårar, och gaf sig af till Cleveland, där han ämnade gå ombord. Han

gick hela vägen, sjutton mil, och klockan tolf på middagen voro de frestande seglen inom synhåll.

Han styrde genast sina steg mot hamnen och gick ombord på den första skuta han såg.

»Finns här arbete ombord för en man till?» frågade han en af besättningen.

Den tilltalade sjömannen svarade: »Kapten kommer snart upp från lastrummet.»

James väntade därför och förmodade, att han snart skulle stå inför en storväxt, belefvad man med ett ädelt utseende, just en sådan kapten, som han läst om i sina böcker. Han hade ej väntat länge, förrän den sjöman han tilltalat sade: »Kapten kommer.»

James hörde ett fruktansvärdt oväsen nedifrån, som om någon olycka varit å färde, och därpå hörde han en mänsklig stämma utösa de förfärligaste eder öfver någon eller något, som om afgrundens furste varit i antågande. Han visste knappt, hvad han skulle tänka. Medan han stod där och undrade, blef kaptenen synlig — en öfverlastad, djurisk, ursinnig sälle — en vandrande brännvinstunna, utösande den gemenaste ordström, som tänkas kan. James hade förut sett några väldiga dryckesbröder, men, om helvetet kunde från sitt »lastrum» sända upp ett mer afskräckande exemplar af mänskligheten, önskade han ej komma i dess närhet. James såg för ett ögonblick på denna varelse, och den vedervärdiga varelsen såg på honom tillbaka. Sedan försökte James närma sig honom och sade höfligt:

»Kapten!»

»Ja, hvad vill du?»

»Är det plats för en man till på eder skuta?»

»Än om så skulle vara, du din gröna landtkrabba?» skrek kaptenen med ännu en störtskur svordomar. »Gå din väg från skutan med dubbel fart, eller jag kastar dig i sjön.»

James försökte att höfligt urskulda sig, men den uppretade uslingen blott bannade och svor ännu värre och knöt händerna på ett högst hotande sätt.

»Ur vägen, säger jag, eller jag tar lifvet af dig. Tänk bara, jag skulle taga en sådan slyngel och fårskalle att sköta min skuta», och de svartaste eder fortforo att rulla öfver hans läppar.

Det sista ljud af denna förfärliga stämma, som nådde James' öra, då han skyndade från båten, var hädelse. Ett sådant bemötande hade han aldrig drömt om. Han skulle ej hafva trott, att ett slikt uppträde var möjligt någonstädes. Han hade läst om kaptener och sjömän, men aldrig hade han läst om en sådan kapten. Han började tro, att böcker ej alltid äro att lita på. Det var första gången i sitt lif han kommit att stanna inför den tanken, att människorna ej alltid äro sådana, som de framställas i romaner. Erfarenheten verkade afkylande på hans böjelse för sjömanslifvet. Det var ett tämligen hårdhändt sätt att blifva hejdad på sin väg, men det hårdaste behandlingssättet leder stundom till det bästa resultatet.

James satte sig ned på en vedstapel för att fundera öfver världens gång och förtära den frukost han stoppat i sin ficka, då han lämnade hemmet. Han kunde ej förstå orsaken till kaptenens sätt att gå till väga. Han hade ej gjort något, som kunde förolämpa honom. »Han var», tänkte han, »uppretad, innan jag såg honom, ty jag hörde hans hemska eder.» Han kom slutligen till det antagandet, att kaptenen funnit honom alltför tölpig och tarflig, ty hans kläder voro landtliga och slitna, och ej heller förstod han kanske rätt, huru han borde presentera sig för en sjökapten — saltare, vedhuggare och landtbrukare, som han var. Ju mera han grubblade häröfver, dess mera ursäktligt fann han kaptenens uppförande, och dess mindre kände han sig hågad att öfvergifva sitt beslut att blifva sjöman.

Han upphörde att fundera och gick längs hamnen, tämligen oviss om hvad han härnäst skulle taga sig till. Han hejdades likväl snart af en stämma, som ropade: »Jim! Jim!»

James vände sig om. Rösten kom från en kanalbåt.

»Hallå, Jim! Huru kom du hit?»

Det var hans kusin, Amos Letcher, som ropade till honom från kanalbåten.

»Är du här, Amos!» utropade James, och i hast kom han ombord på båten och skakade hand med sin gamle vän och släkting.

»Huru kom du hit?» upprepade Amos. »Det sista jag hörde om dig var, att du högg ved.»

»Jag kom hit för att försöka, om jag kunde få plats på någon skuta», svarade James.

»Har du lyckats?»

»Inte än.»

»Har du talat med någon?»

James berättade nu sin erfarenhet på skutan, hvartill Amos lyssnade med ett slags komiskt deltagande.

»Hett mottagande», anmärkte Amos, då han hört berättelsen till slut. »Jag skall säga dig, att somliga af kaptenerna äro stränga gynnare.»

»Sträng», upprepade James; »det är ej rätta ordet för den krabaten. Jag förmodar han skall vara en mänsklig varelse; han såg ju ut som en människa, men han var snarare en ond ande.»

»Du skulle ej tycka om att tjäna under en sådan bof, eller hur?» frågade Amos.

»Nej, då hugger jag hellre ved.»

»Hvad skulle du tycka om en kanalbåt?»

»Jag vet icke. Skulle det hjälpa mig att sedan lättare få plats på ett fartyg?»

»Kanske.»

»Är någon plats ledig på denna båt?» frågade James.

»Ja, vi behöfva en körare.»

»Hvar är kapten?»

»*Jag* är kapten, och det skulle vara mig ett nöje att få antaga dig.»

»Körare, det vill säga jag skulle köra hästarne?» tillade James frågande.

»Just så är det. Det är ej så tungt arbete som att hugga ved.»

»Hvart skall du fara?»

»Till Pittsburg.»

»Hvad är din last?»

»Kopparmalm.»

»Jag tror jag vill taga hyra hos er, kapten Letcher», fortsatte James, upprepande kusinens titel för att höra, huru den tog sig ut. »Huru mycket vill du betala mig?»

»Tolf dollars i månaden, det är hvad vi gifva körarne.»

»Jag vill antaga platsen, kapten Letcher, och söka göra mitt bästa.»

»Och jag begär ej, att du skall göra bättre än så», sade Amos skämtande liksom James, då han upprepat hans titel.

»Vi gifva oss af i morgon bittida», tillade kaptenen, »så du förlorar ej mycken tid.»

»Så mycket bättre», svarade James, som på det hela taget var ganska belåten.

Kanalen var vid denna tid en allmänt trafikerad vattenväg mellan Eriesjön och Ohiofloden. Koppargrufvorna vid Öfre sjön drefvos med stor ifver, och malmen fördes på skutor till Cleveland och därifrån på kanalen till Pittsburg. Namnet på den båt, som fördes af kapten Letcher, var *Aftonstjärnan*, och dess dräktighet var sjuttio tons. Den var bemannad med två rormän, två körare, en styrman och en kock, sju man med kaptenen. Styrmannens göromål var att öppna slussportarna och stanna båten, då den kom in i slussen, genom att kasta linan omkring förtöjningspålen.

Körarne hade två mulåsnor hvar, hvilka kördes den ena framför den andra. Den ene köraren med sina mulåsnor tjänstgjorde ett visst antal timmar, hvarefter han lämnade rum för den andre köraren och gick ombord med sina åsnor.

Båtkarlarna, såsom klass betraktade, voro vid denna tid råa sällar. »Hädande, plumpa, simpla brännvinssupare», är en lämplig benämning på dem. Spritdrycker och tobak hörde till deras lifsförnödenheter fullt ut lika mycket som kött och bröd. De frågade ej efter moral och religion, utan gjorde ofta dessa ämnen till föremål för gyckel och skämt. Den bäste kamraten var den, som kunde supa mest och sjunga de värsta visorna. Sådana kamrater voro naturligtvis ej något lämpligt sällskap för James. Olikheten mellan honom och en båtkarl var påfallande. Det var en ny och svår skola för honom.

Vid solens uppgång nästa morgon började James sin tjänstgöring, sedan kaptenen hade försett honom med förhållningsorder. Båten skulle passera den första slussen, innan James intog sin plats. Då detta var gjordt, inträdde James i mulåsnedrifvarnes led. Det var visserligen ett sjömanslif i liten skala, men det var ändock ett lif till sjös och ägde därför en viss tjusning. Och likväl var han på bogserstigen i stället för på vattnet, utom när han af misstag ramlade ned däri. Innan en timma förgått, hörde James kaptenen ropa:

»Ohoj, Jim! En båt kommer. Gif akt!»

James visste detta lika väl som kaptenen och hade för afsikt att med utmärkt framgång passera båten. Men, innan

han rätt visste huru det gick till, fingo de båda körarne sina linor hoptrasslade och hejdade därigenom mulåsnornas gång. Linorna skildes snart, men kapten Letchers båt dref under tiden fram i jämnbredd med åsnorna, och en af rormännen utropade:

»Hurra, Jim, slå på ditt spann, eller ock skall linan fastna på bron.» En dammlucka fanns just i närheten.

»Ohoj», svarade James och smällde på mulåsnorna, så att de kommo i traf.

»Sakta, sakta», ropade kaptenen, som fruktade, att James genom för stor brådska skulle komma illa ut. Varningen kom likväl för sent. Just som spannet nådde midten af bron, fastnade linan och ryckte ned både körare och åsnor i kanalen.

»Fort, hjälp!» skrek kaptenen, och alle man skyndade till deras räddning.

»Håll dig uppe, Jim, och tag kraftigt tag», ropade rormannen, som ville låta James förstå, att hjälpen var nära. James tog så kraftigt tag han kunde, men han hade två dumma åsnor att taga vara på i vattnet. Under några ögonblick var det svårt att säga, huru händelsen skulle sluta; ty det var fara för att både köraren och mulåsnorna skulle följas åt till botten. Men James hade alltid kunnat hålla sig uppe, och så gjorde han äfven nu. Han satt snart grensle på den första mulåsnan och öfvervann svårigheterna. Inom få minuter voro de alla räddade och hade sluppit undan med en duktig doppning.

Under arbetet att rädda de stackars offren för olyckshändelsen hördes intet skämt, inga lättsinniga anmärkningar, det var blott ett allvarligt och ifrigt bemödande att bärga mulåsnorna och rädda James. Men knappt voro de räddade på det torra, förrän ett allmänt skratt och stor munterhet utbröt i anledning af olyckshändelsen.

»Du är en god baptist nu, Jim», utropade en af rormännen, då han slutat sin skrattsalfva.

»Där ser du, huru vi inviga nybörjare i kanalgöromålen», sade en annan.

»Jag trodde först du var en tumlare», inföll den tredje.

Slutligen sade kaptenen skämtande: »Jim, hvad gjorde du där nere i kanalen?»

»Tog mig ett uppfriskande morgonbad», svarade James.

»Tvättade mulåsnorna, förmodar jag», skrek en af karlarna.

»Allt klart», ropade kaptenen, »Jim har tvättat sig och är nu färdig att återgå till sitt arbete. Alle man ombord!» Och i en handvändning voro de alla där.

Skämtet upphörde ej med den dagen. Under åtskilliga dagar gaf denna händelse anledning till månget godt skratt, och James vardt föremål för många skämtsamma anmärkningar, hvilket allt tjänade till att hålla besättningen vid godt lynne. James hade lika mycket nöje däraf som någon af de andra.

Vid »Elfva-mils-slussen» befallde kaptenen ombyte af dragare. James kom ombord med sina mulåsnor, och den andre köraren intog hans plats med sina uthvilade åsnor.

»Bind fast dina dragare, Jim, och kom sedan upp på däck», sade kaptenen, vändande sig till James. »Jag vill tala med dig.» James skötte väl om sina mulåsnor och gick sedan upp på däcket.

»Jim, jag har hört du skall ha reda på ett och annat, och, om du ej har något däremot, skulle jag hafva lust att själf bilda mig ett omdöme om den saken. Det är långt till Pancake-slussen, och vi hafva godt om tid, så att det skulle roa mig att göra dig några frågor.»

»Gå på», svarade James; »men låt se, att de ej blifva alltför svåra.»

»Ser du, jag har en tid hållit skola vid utkanten af Steuben County, Indiana», tillade kaptenen.

»Skolmästare och kapten», upprepade James. »Ära så det förslår för *en* familj! I hvilka ämnen undervisade du?»

»I läsning, skrifning, räkning, stafning, geografi och grammatik »

»Låt gå då», fortfor James, »och examinera mig i dessa ämnen. Jag skall svara så godt jag kan.»

Kaptenen fortgick med sina frågor, först i räkning, sedan i geografi och grammatik, och James var snabb att svara.

»Du är en baddare, Jim. Jag har hört ganska mycket om dina talanger, och jag ville se, om det var sant eller ej. Du kommer att göra släkten heder, jag erkänner dig såsom min kusin», förklarade kaptenen och upphörde med sina frågor.

»Nå, låt nu mig göra dig några frågor», sade James; »det vore skralt, om jag ej skulle kunna både fråga och svara.»

»Så många du behagar», svarade kaptenen.

Kaptenen kunde ej besvara den första frågan James ställde till honom och lika litet den andra och tredje, ej en enda. James hade studerat de nämnda kunskapsgrenarna vida grundligare än kaptenen, så att de »svåra frågorna» voro helt och hållet i hans makt. Han ville förvirra kaptenen och lyckades häruti.

»Om du låter mig vara i fred, skall jag också låta dig vara det», förklarade kaptenen efter flere misslyckade försök att besvara James' frågor.

Kaptenen visste mindre, än han själf trodde. Därför att han undervisat i en skola i Indiana och studerat aritmetik, grammatik och geografi, ansåg han sig vara äfven James öfverlägsen, ehuru han om denne hört märkvärdiga historier. För några år sedan talade han härom med en vän och sade: »Jag var vid den tiden så grön, att jag trodde mig kunna det alltsamman. Ser du, jag hade ju varit lärare bland nybyggarne i Steuben County, Indiana.» Denna kaptenens alltför höga tanke om sig själf gjorde, att han kände sig tafatt inför James. Vid slutet af detta samtal sade kaptenen allvarligt:

»Jim, du har alltför godt hufvud att blifva vedhuggare eller kanalkörare.»

»Tror du verkligen det?» frågade James.

»Ja, på min heder, det gör jag.»

»Hvad tycker du jag skall taga mig till?»

»Skolundervisning. Gå på seminariet en eller två terminer, och du skall blifva duglig att undervisa i en offentlig skola; och sedan kan du göra dig själf till hvad du behagar.»

»Det är lättare sagdt än gjordt», svarade James. »Hvad säger du om min håg för sjön?»

»För att säga sanningen, Jim, tycker jag ej mycket om den. Det är ett fruktansvärdt hårdt och rått lif, och det vore stor skada att kasta bort dina talanger på ett skeppsdäck. Gör ej det, Jim! Det är mitt råd.»

»Men jag ämnar ej tjäna all min tid, om jag blir sjöman», sade James. »Jag ämnar föra befäl.»

»Befalla eller tjäna, det kan komma på ett ut för dig, Jim. Du skulle i alla fall känna, att du förfelat din kallelse, och det är ej bra för någon. Det hjälper ej upp saken, att du kallas kapten Garfield.»

»Du vet ej hvilken längtan jag har efter lifvet på hafvet», svarade James. »I långliga tider har jag tänkt på den saken; men min moder har ej gifvit sitt samtycke förrän nu nyligen, och då endast till att segla på Eriesjön.»

»Det gjorde din moder rätt uti. Hon känner din förmåga och önskar, att du skall följa din kallelse. Jag skulle ej tro, att hon någonsin gifver sitt samtycke till ett så vildt företag, som att du skulle ge dig till sjös. Att blifva sjöman, då du kan blifva lärare eller skolföreståndare, vore väl det galnaste i världen.»

»Men, kapten», svarade James, liksom betviflande hans uppriktighet, »tror du verkligen, att jag är berättigad att vänta ett sådant resultat?»

»Det gör jag visst; jag skulle ej säga så, om det ej vore min tanke. Om jag vore i ditt ställe, skulle jag i höst gå på seminariet och nästa vinter undervisa. Du kan under sommaren i det närmaste förtjäna nog för att betala kostnaden.»

Samtalet tog slut, men James' tankar fortsatte ämnet. Han började undra, om han verkligen var en så stor man, som kaptenens ord tycktes antyda. Det var tydligt, att kapten Letcher hade gifvit hans tankar den rätta riktningen. Om han hade egenskaper, som gjorde honom lämplig för en högre ställning i samhället, vore han i sanning en narr, om han kastade bort dem till ingen nytta. Han började se saken i detta ljus. Hvad hans kusin sade, öfverensstämde fullkomligt med hvad åtskilliga andra hade sagt honom, och han började tro, att de ej alla kunde hafva misstagit sig. »Genom två eller tre vittnens mun varder ordet stadfästadt.»

XIII. Triumfer på kanal-stigen.

Båten närmade sig de tjugoen slussarne vid Akron. »Första slussen klar!» skrek kaptenen till sin styrman. Det var klockan tio på kvällen.

»Ohoj», svarade styrmannen genast.

Då han närmade sig slussen, hördes genom mörkret rösten från styrmannen på en annan båt:

»Rör ej denna slussport, vår båt är just färdig att löpa in.»

»Jag har rätt att öppna den. Vi kommo först», svarade styrmannen på Aftonstjärnan med en ed, som föreföll ännu svartare i solens frånvaro.

»Det skall ni ej, såvida ni ej är starkare än jag», skrek styrmannen numro ett, tilläggande svordomar nog för att visa, det hans ordförråd ej var mindre rikt än den andres.

Ett slagsmål var nära för handen, såsom alla ombord insågo, och de samlade sig för att deltaga i tumultet. Sådana uppträden voro vanliga på kanalen. Den båt, hvars styrman först nådde slussen, hade rättighet att först komma in; men då två kommo ungefär samtidigt, var det vanligt att gräl uppstod, som slutade med handgemäng mellan de båda besättningarna. Den båt, hvars besättning segrade, vann slussen. Kaptenerna voro naturligtvis ur stånd att förhindra dessa sammandrabbningar, huru mycket de än önskade det.

Kapten Letchers styrman började öppna slussporten, just som de två båtarna kommo hvarandra så nära, att deras lyktor klart upplyste det stormiga uppträdet.

»Hör hit, styrman», ropade kapten Letcher och vinkade med handen för att vinna uppmärksamhet. Styrmannen såg upp.

»Voro vi först här?» Kaptenen var synbarligen ej fullt säker på sin rätt till slussen.

»Det är svårt att säga», svarade styrmannen; »men vi skola hafva slussen i alla fall», och klangen i hans röst tillkännagaf beslutsamhet och stridslust.

»Allt klart då», svarade kaptenen, som antog, att ingen inblandning af honom skulle kunna förhindra en sammandrabbning.

Karlarna stodo färdiga till kampen såsom flämtande stridshästar. De tycktes vara i rätta sinnesstämningen för ett slagsmål. Det var ett nytt uppträde för James, och han stod där undrande, under det högljudda eder haglade honom om öronen. Efter att i det längsta hafva hållit sig tillbaka, slog han kaptenen på axeln och sade:

»Hör kapten, hafva vi rätt till denna sluss?»

»Jag förmodar, att enligt lagen hafva vi det icke; men vi skola i alla fall skaffa oss rätt», var kaptenens svar.

»Nej, det skola vi ej», svarade James med mycken beslutsamhet.

»Hvarför icke?» frågade kaptenen, förvånad öfver gossens inblandning.

»Därför att det ej är rätt och billigt »

»Så är det», svarade kaptenen, som genast insåg, att James hade rätt.

Troligtvis hade kaptenen aldrig kommit att tänka på huruvida vanan att slåss om slussarna var rätt eller ej. Men James' antydan verkade som en ingifvelse, och han ropade till sin styrman:

»Håll! håll, gossar!»

Karlarne sågo förvånade på honom, liksom undrade de hvad som händt. Ett ögonblick till, och några hårda slag skulle hafva varit utdelade.

»Håll», upprepade kaptenen med den mest befallande stämma han kunde åstadkomma. »*Låt dem få slussen!*»

Befallningen åtlyddes; slagsmålet var förhindradt, den andra båten kom in i slussen och »fred rådde i Warschau». James behärskade ställningen. Hans grundsatser hade segrat.

Båten passerade under natten genom de tjugoen slussarne, men vid soluppgången, den klaraste soluppgång, som någonsin försilfrat vågorna, var man ute på Lake Summit. Mulåsnorna rörde sig i sakta traf vid smällen af körarens piska, och allt tycktes lofva en härlig dag. Frukosten var färdig. Georg Lee, styrmannen, kom ut och satte sig till bords, och det första ord han sade var:

»Jim, hur är det fatt med dig?»

»Ingenting; jag har aldrig mått bättre», svarade James.

»Hvarför lämnade du slussen i natt?»

»Därför att vi ej hade rätt till den.»

»Jim», fortsatte Lee i bitter ton och med sina vanliga svordomar, »du är en kruka, du passar ej till båtkarl. Du duger kanske till att hugga ved och mjölka kor, men en karl eller pojke, som ej med våld vill skaffa sig rätt, han passar ej för en båt!»

James log endast åt sin båtkamrat och fortsatte med sin frukost utan att svara. Kaptenen hörde anmärkningen och beundrade ännu mer sin unge körares mod, kallblodighet och rättrådighet. Han såg, att det under den grofva skjortan fanns en storslagen själ, och han fröjdade sig öfver vittnesbördet om dess välde.

Båten nådde Beaver, och en ångbåt skulle taga den på släp till Pittsburg, då följande händelse inträffade. Kaptenen har själf beskrifvit den:

»James stod på däck med båtshaken mot axeln, och några steg från honom stod Murphy, en af båtkarlarne, en stor, grof krabat på trettiofem år. Ångbåten kastade linan, men båten vickade till, och linan flög öfver gossens axel och i den riktning där Murphy stod.

»Se upp, Murphy!» skrek James; men det var för sent. Linan träffade och slog af Murphys hatt, så att den föll i floden.

»Det var en olyckshändelse, Murphy», förklarade James urskuldande. »Jag är mycket ledsen.»

»Jag skall lära dig att blifva ledsen», röt Murphy, fullkomligt ursinnig, och störtade sig med nedböjdt hufvud som en retad tjur på James, i afsikt att kasta omkull honom och kanske slunga honom efter hatten i vattnet. Men James vek behändigt åt sidan och gaf honom ett hårdt slag på örat, som

kom honom att tumla ned på botten af båten bland koppar-malmen. För att få ett snart slut på striden, hoppade James på Murphy och höll honom fast under sig.

»Klå den narren, Jim!» skrek kaptenen. Men James hade kamraten så fast, att denne ej kunde röra sig, och han afstod från att slå honom. Han sade blott:

»Jag har honom nu.»

»Om han ej har mer vett än att blifva galen öfver en olyckshändelse, så gif honom hvad han tål. Hvarför klår du honom icke?»

»Därför att han ligger under och är i min makt», svarade den präktige gossen. Han ville ej, att någon skulle kunna säga om honom, att han slagit en människa annat än till självförsvar, och det är ej självförsvar att slå en människa, när denna kan hållas tillbaka utan slag.

»Är du nöjd nu, Murphy? Du kan gå upp, när du blir det», sade James till sin besegrade motståndare.

»Ja, jag är nöjd», svarade Murphy. James reste sig, och lät sin fånge äfven göra det. Sedan räckte han honom handen och sade med en segrares storsinta ädelmod:

»Murphy, räck mig din hand!»

Och de skakade hand och voro vänner från den stunden.

Efter denna händelse ansågs James ej längre bland besättningen såsom »nybörjare» och »kruka», utan såsom en karl till pojke, — pojke till åren, men en man i handling; en gosse till det yttre, men en man i åsikter och högsinthet.

Bland båtkarlarne fanns det en viss Harry Brown, en godhjärtad, men grof och otymplig karl, som höll mycket af James och var färdig att göra hvad som helst för honom. Harry var häftig, och brännvinet stegrade ofta hans häftighet, så att han ej sällan råkade illa ut.

»Hör på, Harry, det är bra hårdt för dig att så ofta komma i klämma; låt bli brännvinet, och du skall ej blifva fast hälften så ofta», sade James till honom helt vänligt. Om någon annan ombord hade sagt det, skulle Harry hafva blifvit förargad och bedt honom »sköta sina egna affärer». Men till James sade han fogligt:

»Det är så, Jim; jag skulle gifva mycket för att likna dig.»

»Det kan du, om du har lust», svarade Jim. »Bränn-

vin är det sista otyg jag skulle vilja dricka, Harry! hellre drucke jag smutsigt kanalvatten.»

»Du är en bra karl, Jim.»

»Jag är hvad jag är», svarade James, »och du har ej börjat att vara, hvad du kan blifva, Harry. Du, hederliga själ, kunde sprida solsken rundt omkring dig, bara du slog din flaska i kras.»

Denna artighet träffade Harry på rätta punkten, och han antog, att hvad James sade innehöll mera sanning än dikt. James såg, att han hade i sin hand nyckeln till den råa båtkarlens hjärta, och han fortsatte:

»Jag inser ej, hvarför båtkarlar ej kunna vara lika anständiga som annat folk, men det äro de ej. De äro nog det värsta följe jag någonsin sett supa, svära, skräfla och slåss. Är det ej så, Harry?»

»Jo, du har i det närmaste rätt, Jim», svarade Harry med en löjlig axelryckning.

»Om jag vore kapten på en båt, skulle jag införa en ny tingens ordning, eller också slutade jag», fortsatte James.

»Jag slår vad, Jim, att vi skulle blifva hyggliga allihop, bara för att behaga dig», inföll Harry, med nöje fogande sig i denna förmodan.

»Nåväl, Harry, tror du ej själf, att det skulle vara ett stort framsteg på kanalbåtarna, om ni gåfve brännvinet på båten?»

»Sant som en predikan, Jim.»

»Och ändå fortfar du att göra dig själf till en skam för ditt släkte och tillbringar hälften af ditt lif under ledsamheter och bråk. Är det ej så?»

Harry skrattade åt detta James' klara tal och tillstod, att pojken hade rätt.

»Jag hatar det här djuriska sättet att lefva», fortfor James, »och jag inser ej, hvarför en varelse skall bära sig åt som ett oskäligt djur, då han blifvit född till människa. Jag kan ej tro, att du har någon aktning för dig själf, Harry.»

»Träffadt om igen», skrek Harry. »Ser du, hade jag aktning för mig själf, skulle jag ej göra så, som jag gör. Det är olyckan, jag har ej någon aktning för mig själf.» Och den arme, svage stackaren talade aldrig i sitt lif ett sannare ord. Om sådana lastens dyrkare hade tillbörlig aktning för

sig själfva, skulle detta leda dem till omvändelse och göra dem till människor.

»Ser du, Jim», tillade Harry, »jag kunde ej blifva lik dig, om jag än försökte.»

»Prat», sade James. »Just som en människa ej skulle kunna blifva anständig, om hon försökte. Det duger ej, Harry. Kasta brännvin och tobak öfver bord, liksom Murphys hatt, och saken är gjord.»

»Skulle du vilja taga bort all trefnad en stackare har, Jim, tobak och allt?» inföll Harry.

»Ja, och äfven alla dessa förfärliga svordomar, som jag hör», förklarade James. »Jag skulle vilja göra en rensopning för att få bort alltsamman. Hvad godt gör allt det där?»

»Hvad godt! Hå!» utropade Harry. »Du är väl ej så dum, så att du tror, att vi tänka göra något godt på den vägen?» Och Harry skrattade åter hjärtligt, erkännande sanningen af James' påstående utan att söka försvara sig själf.

»Hvarför *gör* du det då?»

»Hvarför? Jag gör det för ingenting, Jim», svarade Harry. »Vi fråga hvarken efter godt eller ondt.»

»Du är en större narr, än jag trodde dig vara», förklarade James. »Göra sig till ett oskäligt djur för *ingenting!* Om det icke är att vara en narr, då vet jag ej, hvad en narr är.»

Harry skrattade högre än någonsin, då han gick bort, och mottog James' råd lika vänskapligt, som de voro gifna. Att han ej var det ringaste förolämpad, framgår af hvad han efteråt sade till Murphy:

»Jim är en huggare. Jag är mäkta nyfiken att se, hvad slags karl det skall blifva af honom. Så han skällde ned mig för brännvin, tobak och svordom, det var riktiga varningsord. Och i allt hvad han sade låg det sanning, det är det värsta. Och han säger det på ett sätt, så en vet, att han menar det. Besinna, Murphy, en pojke på denna gamla kanal, som ej smakar brännvin eller röker eller tuggar tobak eller svär eller slåss — skulle du tro det, om du ej såge det?»

Murphy erkände, att detta var något vidunderligt på Ohio- och Pennsylvania-kanalen och antydde, att han skulle vilja veta hvarifrån »krabaten» var kommen.

»Jag tycker i alla fall om honom, Murphy», fortfor Harry.

»Jag tycker om att en karl visar, hvad färg han har, så att man vet hvar man har honom, om han också är ens motståndare. Och Jim är så klipsk, han tager lofven af oss allihop, då det gäller att berätta historier, fastän de ej äro snuskiga, liksom dem vi andra berätta. Är han icke märkvärdig? Han vet mer än hela besättningen tillsamman, och det om vi lägga till två eller tre båtlaster på köpet.»

James hade tillvunnit sig aktning och förtroende, ej blott af den nyktre och förståndige kaptenen, utan äfven af den försupna och okunniga besättningen. De voro i allmänhet stolta öfver honom. »Vi hafva en kamrat bland oss, som är den bästa pojke man någonsin kan få se», sade rormannen till styrmannen på en annan båt, »han hvarken super, röker, tuggar tobak, svär eller slåss; kan du tro det, gamle kamrat?»

»Hvarifrån är han?» frågade styrmannen.

»Ja, ser du, det är just hvad vi skulle vilja veta; hvarifrån han kom och huru det hände sig, att han kom», svarade rormannen. »Men han är en glad, treflig kamrat, stark som ett lejon och kan rå på hvilken som helst af oss, om han hade lust. Vid arbetet är han också en hel karl, icke rädd för att smutsa ned sig; han griper sig an med göromålen, just som en af oss. Aldrig har jag sett en sådan pojke.»

Att kaptenens gunst vanns så väl genom James' arbetsamhet och duglighet som genom hans pålitlighet, framgår tydligen däraf, att kaptenen efter den första resans slut upphöjde honom till styrman. Vi misstänka, att Amos äfven hade ett annat syfte med denna utnämning, i det han beräknade, att de råa slagsmålen om rättigheten till slussarna därigenom skulle upphöra.

Enligt vittnesmål af kaptenen och besättningen, hvaraf de flesta ännu lefva, hade James framgång såsom fredsstiftare på kanalbåten, och hans inflytande höjde till en viss grad de råa båtkarlarna. Han gjorde detta utan att blifva fiende med någon, men verklig vän till alla. Hans styrka låg häruti.

Kaptenens omdöme är, att James utförde allt lika väl som fort, att han var lika samvetsgrann, som han var bestämd, att han nekade att deltaga i allt, hvad han ansåg vara orätt, att han visade förvånande godt omdöme, så väl i sina sysslor som i umgänget med människor, och att han i alla afseenden var ett mönster för ynglingar — »ej talträngd, men mycket

klok; och när han drogs in i ett samtal, förvånade han genom sin grundliga kännedom om dagens frågor».

På kanalbåten hade James ej några böcker att läsa, och detta var en allvarsam pröfning. Emellanåt hade kaptenen tillfälle att köpa tidningar, och dessa läste James igenom gång efter annan. Frånvaron af lektyr har dock tvifvelsutan fullt ersatts genom tillfället och behofvet af att uppöfva James' iakttagelseförmåga. Han studerade människor och affärer och gjorde massor af frågor. Patrik Henry sade en gång, att han för sin framgång mera hade att tacka »studiet af människor än studiet af böcker». Garfield studerade människor mera än böcker, och kaptenen bistod honom kraftigt genom att besvara hans frågor. Måhända var det för James ett gynnsamt förhållande, att han vistades där böcker ej kunde fås, hvarken för penningar eller goda ord.

Vattnet tycktes utöfva en särskild dragningskraft på James. Fjorton gånger, under de tre månader han tjänade på kanalbåten, föll han i sjön. Det var ej emedan han var så klumpig, att han ej kunde hålla jämvikten eller ej förstod göromålen, utan troligtvis var orsaken just den, att han så helt hängaf sig åt arbetet. Han ägnade mer uppmärksamhet åt arbetet än åt sin egen säkerhet. Han var en af dem, som aldrig tänka på sig själfva, då de tjäna andra. Han tänkte blott på det han hade för händer. Hans flit var ofantlig, och hans ihärdighet lysande.

Sista gången James föll i vattnet var han nära att mista lifvet. Det var en mycket regnig natt, då han ropades upp för att tjänstgöra på däck. Båten lämnade just en af dessa långa sträckor stillastående vatten, hvarpå Ohio-Pennsylvania-kanalen är så rik. James väcktes ur sin goda sömn och lydde kallelsen med halföppna ögon. Knappt medveten om hvad som var på färde, intog han sin plats på akterdäck. Han började rulla upp ett tåg för att hafva detta till hands, då båten skulle gå genom slussen. Tåget fastnade på något sätt vid kanten af däcket och motstod de ryckningar han gjorde för att få det loss. Slutligen gaf det vika, men med en sådan fart, att han hufvudstupa öfver relingen tumlade i vattnet. Det var en mycket mörk natt, och James kom ned i vattnet, som var svartare än natten. Under tiden gick båten framåt, och ingen dödlig anade hvad som

händt honom, ingen hjälpande hand fanns i hans närhet. Döden tycktes oundviklig. Lyckligtvis grep hans hand i mörkret fatt om tåget. Händelsevis skola människor säga, men helt visst genom Försynens ledning; och han drog själf småningom upp sig på däck. Han såg då, att han var räddad såsom genom ett under. Tåget skulle hafva varit honom till ingen nytta, om det ej fastnat i en trång remna på kanten af relingen. Han stod i sina drypande, våta kläder, och han tänkte:

»Hvad räddade mig denna gång? Det måste hafva varit Gud. Jag kunde ej hafva räddat mig själf. Blott en rörelse af tåget ned i remnan räddade mig, intet annat. Det var nästan ett under, och Gud gör underbara saker. Han tycker, att mitt lif är värdt att räddas, och jag bör ej förspilla det med att gå till sjös. Jag skall afstå från alla sådana tankar och skaffa mig uppfostran.»

Under det James så tänkte, försökte han att kasta tåget så, att det skulle falla i remnan. Gång på gång hoprullade och kastade han det, men det hvarken slog någon bukt eller fastnade. Dessa förnyade försök öfvertygade honom om att öfvernaturliga orsaker hade fört det fastklämda tåget i hans hand och räddat hans lif.

Denna händelse gjorde ett djupt intryck på James. Hans tankar riktades mera än någonsin mot hemmet och den bedjande modern. Han visste, att hans älskade moder hvarje dag ihågkom honom i sina böner inför nådens tron. Han tviflade ej mera därpå än på sin egen tillvaro. Var det hennes böner, som räddat honom? Han kunde ej undgå den frågan. Han tänkte på all hennes oro, hennes visa råd och oändliga kärlek. Hvilken moder! Den tanken trängde sig ovillkorligen på honom. Han kände självförebråelser, ehuru han varit en god och lydig son. Han hade ej nog ömmat för sin moders känslor; han skulle göra det framdeles. Han skulle lämna kanalbåten för alltid.

Några veckor efter denna doppning fick James ett allvarsamt anfall af frossa, en sjukdom, som är tämligen gängse i denna trakt. Den angrep honom så häftigt, att han blef oförmögen till arbete, och detta gaf honom en lämplig anledning att bringa till utförande det beslut han fattat under olycksnatten.

»Jag måste fara hem, kapten», sade James.

»Det är ett klokt beslut, Jim. Du är alltför sjuk att arbeta, och intet ställe är så bra för sjuklingar som hemmet.

Jag tycker ej om att mista dig, och karlarna skola blifva ledsna, men jag tror det är det bästa du kan göra.»

»Jag lämnar ogärna din tjänst, kapten; ty jag har trifts bra. Men jag har tänkt på ditt råd, och jag förmodar, att jag kommer att följa det.»

»Det är det klokaste du kan göra, Jim. Jag skulle ej vilja gå miste om en enda dag. Så snart det vore mig möjligt, skulle jag börja studera, om jag vore i ditt ställe.»

Kaptenen gjorde upp räkningen med James och betalade honom efter tolf dollars i månaden, under den tid han varit körare, och aderton dollars i månaden den tid han varit styrman.

James hade aldrig i sitt lif känt sig så nedstämd, som han gjorde under vandringen hemåt. Frossan hade beröfvat honom hans krafter och gjort honom nästan så svag som ett barn. Han tänkte nu mera på sina plikter och på sin goda moder. Han hade ej skrifvit till henne under sin bortovaro, nära tre månaders tid, och han förebrådde sig denna vårdslöshet. »Jag har likväl hela tiden varit på resande fot», tänkte han, »och haft föga tillfälle till brefskrifning»; och så sökte han till en del urskulda sin försumlighet. Hans moder antog, att han tjänade på en skuta, någonstädes på Eriesjön. Han borde hafva sagt henne hvar han var. Dessa tankar sysselsatte honom under den ensliga färden hemåt. Det var nästan skumt, då han lämnade båten, så att han ej nådde hemmet förrän klockan elfva på natten.

Då James nalkades boningshuset, såg han att det lyste där inne. Hans hjärta klappade fort och hårdt; han visste, att det skulle blifva en glad öfverraskning för modern. Då han tittade in genom fönstret, såg han henne ligga på knä i ett hörn af rummet, med en öppen bok på en stol framför sig. Läste hon? Han såg in ännu en gång, hennes ögon voro vända mot höjden — hon bad. Han lyssnade och hörde tydligt: »O, vänd dig till mig, och haf förbarmande med mig! Skänk din tjänarinna din kraft, och rädda hennes son!»

Det var nog, han dröjde ej för att höra mera. Moder och son voro nu åter förenade i en öm omfamning; och de tårar hon utgöt voro glädjetårar.

XIV. Vändpunkten.

»Huru är det, James», utropade modern, då den första rörelsen lagt sig, »du ser sjuk ut.»

»Jag är sjuk, och det är orsaken hvarför jag kommit hem. Det har varit en tung vandring för mig; jag känner mig så svag.»

»Huru länge har du varit dålig?» frågade hans moder med stor oro.

»Ej länge. Jag fick frossan och har haft den ungefär en vecka.»

»Frossan», svarade modern, förvånad; »jag har aldrig hört, att någon fått frossa ombord på ett fartyg.»

»Jag har ej varit på ett fartyg utan på kanalen.»

»På kanalen», upprepade modern, ännu mer förvånad. »Jag trodde du var på sjön hela denna tid. Huru kom det sig, att du var på kanalen?»

James berättade sin erfarenhet på den skuta där han sökt plats, beskref sitt möte med kaptenen och sin brådska att undfly en sådan afgrundsande samt huru han mötte sin kusin, Amos Letcher, på kanalbåten Aftonstjärnan, och tagit plats hos honom som körare. Ej heller förbigick han sin underbara räddning på båten samt slutade med att beskrifva de faror, för hvilka han varit utsatt under arbetet, och i följd af hvilka han ådragit sig frossan.

Modern lyssnade till berättelsen, som för henne var af större intresse än en roman, och anmärkte vid slutet däraf:

»Gud har underbart bevarat dig och fört dig tillbaka hem, till svar på mina böner.»

James var alltför rörd för att kunna svara. Han lyckades dock säga:

»Ingen annan än Gud räddade mig den där mörka natten från att drunkna.» Denna korta anmärkning genombäfvade modershjärtat med fröjd. Med all sin lydnad och utmärkta karakter hade James aldrig förr aflagt ett sådant vittnesbörd om att han erkände sitt personliga beroende af Gud. Hans moder förklarade det såsom en verklig omvändelse till Gud och fröjdades af hela sin själ häröfver.

»Du får ej tala mera i kväll, du måste gå till sängs och söka få någon hvila», tillade modern. »I morgon skola vi se till hvad som kan göras för dig.»

Båda gingo till hvila. Modern för att tillbringa en sömnlös natt, hon var alltför uppfylld af glädje och tacksamhet för att kunna sofva. Hon genomlefde under denna natt hela sitt förflutna lif med alla dess skiftande öden, och i fantasien såg hon sin käre gosses mannaålder hedrad genom en aktningsvärd och nyttig verksamhet. »Om han blott kunde blifva predikant.» Den tanken växte upp hos henne under nattens vaka. Den lockade och värmde henne, och hon tackade åter och åter Gud för hans godhet. Hon fann den natten mera vederkvickelse i vakandet och i sina tankar, än den ljufvaste sömn kunnat skänka henne. Det var ett hjärtas tysta umgänge med Gud.

Mycket tidigt nästa morgon var Mrs Garfield bredvid sin sons säng, orolig att höra, huru han mådde. Han sof godt. Hon väntade, till dess solskenet badade hans panna, då inträdde hon åter i hans rum. Hennes närvaro väckte honom.

»Du har sofvit godt, James?» sade hon frågande.

»Bättre än jag sofvit på många veckor», svarade James. »Jag var förfärligt trött i går afton. Jag mår bättre i dag.»

Frossan är en nyckfull sjukdom, som anfaller sina offer periodiskt och lämnar dem somliga dagar jämförelsevis krya och duktiga. James mådde denna morgon verkligen mycket bra, hans yttre bar intet synbart tecken af frossan, och modern föreslog, att han skulle stiga upp, kläda sig och se om hemmet, hvilket föreföll honom roligare än någonsin. Mrs Garfield återvände till köket och tillredde några enkla läke-

medel, sådana som nybyggarne voro vana att använda för frosspatienter. Nybyggarne voro mer eller mindre hemmastadda med sjukdomen och visste någorlunda, huru den skulle behandlas. Vid allvarsammare fall tillkallades en läkare för att ordinera kalomel — hvilket den tiden ansågs såsom ett utmärkt medel — till dess en stark salivafsöndring framkallades.

James' välbefinnande räckte ej länge. Följande dag öfverväldigades han fullkomligt af ett våldsamt anfall.

»Det är en hård knöl i min vänstra sida, och den värker», sade James till sin moder.

»Det är frosskakan», svarade hans moder, då hon undersökt stället. »Den framträder alltid i allvarsamma fall.»

Nybyggarne hade gifvit hårdnaden detta namn; läkarne hafva förmodligen gifvit den ett annat.

»Du är ganska dålig, min son», fortfor Mrs Garfield, »och jag tror vi måste skaffa en doktor. Tror du ej det?»

»Kanske, gör som du vill», var James' svar.

En läkare från en by i grannskapet eftersändes, och han lät patienten genomgå den vanliga kalomelbehandlingen och förorsakade honom i självfva verket mera lidande genom läkemedlet än genom sjukdomen. Vecktals låg den store, starke gossen nästan lika svag och hjälplös som ett litet barn. Det var en ny och hård pröfning för James. Det var den första sjukdom han någonsin haft, och att ligga i sin säng och omväxlande våndas i feber och skakas af frossa var för honom tyngre än att hugga ved och hyfla bräder. Utan moderns kloka skötsel och ömma vård skulle denna pröfning varit vida svårare.

»Hvad det var lyckligt, att du kom hem just nu», anmärkte modern.

»Ja, det var visst lyckligt, men jag skulle hafva kommit hem snart nog, äfven om jag varit frisk», svarade James.

»Du ämnade då upphöra med arbetet på kanalen?» sade modern.

»Ja, jag hade fått nog däraf. Amos sade mig, att jag var en narr, som sysslade med sådant arbete, då jag var duglig till något bättre», svarade James, som sålunda lät undfalla sig en häntydning på sitt samtal med kapten Letcher.

»Jag är ense med Amos i det fallet», sade modern leende. »Det vet du förut.»

»Om det var Gud, som räddade mitt lif den natten, så förmodar jag han hade någon mening därmed», tillade James.

»Om ej Gud då räddade ditt lif, förstår jag ej hvem som skulle hafva gjort det», instämde Mrs Garfield. »Ingen af oss bör vara blind för den gudomliga Försynens lärdomar. Det är min öfvertygelse, att Herren ej har ämnat dig för sjömanslifvet, och därför hejdade han dig genom den förfärliga kaptenen.»

»Kanske är det så», svarade James i en trött ton.

»Om Gud hör mina böner, James, kommer du att få uppfostran och blifva lärare eller predikant. Mitt hjärta skall öfverflöda af glädje, om jag får se dig på en sådan plats.»

»Än om jag skulle blifva lagkarl?» anmärkte James.

»Nåja, det har jag intet emot, blott du blir en bra karl. En dålig jurist är nästan lika illa som en sjöman. Framför allt är det angeläget, att du känner, att Herren i *första rummet* har anspråk på din kärlek och lydnad. James, har du aldrig tänkt på att du borde gifva honom ditt hjärta och eftersträfva att lefva till mera gagn?»

För James kom denna fråga helt oväntad, ehuru slika frågor förr i tiden ofta blifvit ställda till honom. Denna fråga kom oväntad äfven för Mrs Garfield själf, ty hon hade ej haft för afsikt att framställa den, då hon började samtalet. Någon gång skulle den likväl komma. Hon sökte försiktigt känna sig för och leda sin gosse, så godt hon kunde. James svarade:

»Jag har tänkt mera på denna sak under den sista tiden.»

»Jag hoppas du fortfar att tänka därpå, min son. Det är det viktigaste af allt du kan tänka på. Om du blott ville helga dina gåfvor åt Gud, vet jag, att du skulle göra det bästa möjliga bruk af dem, på annat sätt går det ej.»

Mrs Garfield var mycket grannlaga och trodde det vara bäst att ej alltför enträget påtvinga James detta ämne, utan lämna honom åt sina egna reflexioner. Hon var öfvertygad om att Herren tagit hennes son vid handen och ledde honom på en väg, som ännu var honom fördold. Hon kände sig uppmuntrad, och hennes böner blefvo allvarligare än någonsin för hans omvändelse till Kristus.

Veckorna släpades tungt fram, och vintern bröt in. James var ännu dålig, ehuru på bättringsvägen. Några veckor till, och han kunde hoppas att vara frisk nog för att återgå till göromålen eller till skolan.

Vinterskolan i närheten af Mrs Garfield började i första veckan af December och förestods af en ung man vid namn Samuel Bates. Det var en yngling med mycket stor förmåga och en mycket allvarlig kristen, som ämnade ägna sig åt det prästerliga kallet inom Lärjungarnes församling. Han var äfven en kraftfull, arbetsam ung man, utrustad med mycket omfattande praktiskt förstånd och varmt intresserad af sitt kall. Han sökte ej blott att utveckla sina lärjungars förstånd utan äfven deras karakter. Han hade också, alltsedan han börjat skolan, varit mycket omtyckt.

Mrs Garfield gjorde den unge lärarens bekantskap, och hon insåg genast, att han var rätte mannen att lifva James' håg för studier. Hon kunde ej själf hjälpa sin son, men hennes tro att Gud skulle röja väg för honom var oförändrad. Hon begagnade första tillfälle att tala med Mr Bates om James' sjukdom, karakter och förhoppningar. Hon tillstod öppet, att hon räknade på att han skulle använda allt sitt inflytande för att förmå James att studera. Läraren samtyckte villigt härtill, ty det var just ett arbete, som han älskade, att bistå ynglingar på vägen framåt och uppåt. Kort efter samtalet med modern besökte Mr Bates James, ehuru han ej ansåg det klokt att gifva till känna sitt hufvudändamål med besöket.

»Mr Bates är en intressant karl, James», anmärkte Mrs Garfield, då läraren lämnat dem. »Jag undrar ej på att skolbarnen hålla af honom.»

»Jag tycker mycket om honom», svarade James. »Jag hoppas han ofta kommer hit. Jag önskar jag kunde gå i skola hos honom.»

»Det skulle också jag önska, men Försynen har fogat det annorlunda, och att det är till det bästa, därom är jag förvissad. Mr Bates ämnar blifva präst. Han undervisar i skolan för att förtjäna penningar att därmed bekosta sina studier. Det är hvad du kunde göra. Om du kunde komma på seminariet ett par månader, kunde du undervisa i en mindre skola nästa vinter och på det sättet förtjäna penningar att fortsätta dina studier.»

»Jag vet ej, om jag skulle trifvas med en sådan sysselsättning», inföll James. »Jag kan ej hjälpa det, mamma, men jag har verkligen en liflig åstundan att komma till sjös igen. Det är någonting i vattnet, som förtrollar mig. Åsynen af ett

skepp fröjdar mina ögon. Ja, blotta tanken på ett fartyg uppväcker hos mig en liflig önskan att trampa dess däck och handtera dess tackel och tåg.»

»Men du har ju ej lust att återvända till kanalen eller att fortsätta sjömanslifvet?» frågade modern, förvånad öfver denna öppna bekännelse. Hon hade börjat tro, att han helt och hållet öfvergifvit tanken på sjön.

»Jo, jag skulle vilja det, i fall jag trodde det vore bäst», svarade han.

»Det är det ej, James, jag ser det så tydligt.»

»Sedan jag blifvit friskare, har min håg för sjön till en viss grad återkommit», sade James, »och väckt hos mig en undran, om jag ej skall komma att känna mig otillfredsställd, i fall jag helt och hållet öfvergifver alla tankar på sjön.»

»Visst icke», inföll Mrs Garfield. »När du en gång kommit in i studierna, är jag öfvertygad om att du kommer att tycka vida mera om dem, än du någonsin kunde tycka om sjön. Att undervisa i skolan är en sysselsättning, som skall skaffa dig både penningar och anseende. Jag tror nog jag skall kunna skrapa ihop penningar åt dig att börja med.»

»Jag skall tänka på saken», sade James; »jag vill ej bestämma mig så hastigt.»

»Om du arbetar på kanalen eller blir skutskeppare på Eriesjön, får du blott arbete en del af året», fortsatte modern. »Du får föga att göra om vintern. Huru mycket bättre skulle det ej vara för dig att utbilda dig till lärare! Då kan du segla om sommaren och undervisa om vintern.»

Mrs Garfield fruktade, att det för ögonblicket skulle vara fullkomligt omöjligt för James att helt och hållet bannlysa tanken på sjön, och det var därför hon helt diplomatiskt föreslog segling under sommaren och undervisning om vintern. Hon hoppades nämligen, att James, när han väl förvärfvat sig tillräckliga kunskaper för att blifva lärare, skulle vara så kär i böckerna, att han öfvergaf alla tankar på sjömanslifvet.

James' starka åtrå efter lifvet på hafvet föreföll modern såsom en hemlighetsfull makt. Många människor äro födda med en djärf, äfventyrslysten ande, hvilken genom läsningen af en bok kan ledas i en bestämd riktning. Det är intet tvifvel om att de böcker James läste hos svartsaltaren voro den gnista, som kom hans äfventyrslystnad att slå ut i full låga.

En resande berättar, att han en gång sökte natthärberge i en landtgård i Vermont. Han fann där ett ensamt, åldrigt par i goda omständigheter. Under loppet af aftonen hörde han, att de hade tre söner till sjös. Det föreföll dem oförklarligt, att deras söner, som uppväxt så långt borta från hafvet, skulle från barndomen få en så liflig håg för sjön. Den ene efter den andre hade, då han uppnådde tolf eller femton års ålder, gripits af en okuflig längtan efter sjön. Hvarje gång hade likväl föräldrarna ej gifvit sitt samtycke till detta val af yrke förr, än de fruktade, att sönerna skulle gifva sig af utan deras samtycke. Under det att fadern berättade detta, kom den resande att kasta blicken på en tafla, som hängde på väggen. Det var ett sjöstycke, måladt i gammaldags stil, föreställande ett skepp, som seglade öfver ett lugnt haf. Då fadern slutat tala, sade den resande, pekande på taflan:

»Där är orsaken till edra söners kärlek till sjön. Från barndomen hafva de haft denna målning för sina ögon, och den har uppfostrat dem till sjömän. I deras första år, då deras hjärtan voro mest mottagliga för intryck, vände denna bild från hafvet deras håg i den riktningen och väckte i deras sinne en okuflig längtan.»

Denna förklaring tillfredsställde fullkomligt det gamla paret, och utan tvifvel var den riktig. Det var därför ej underligt, att James' eldiga natur lätt skulle upptändas af en tillfällig gnista från en glödande bok eller ett glödande tal. Han har heller aldrig växt ifrån den tjusning, som hafvet utöfvade på honom. Då mer än trettio år förflutit, sedan James kämpade med frossan, sade han en gång: »Åsynen af ett skepp uppfyller mig med en egendomlig hänförelse. När jag är på sjön och mina medmänniskor lida af sjösjuka, är jag lika lugn, som om jag promenerade på land i det lugnaste väder. Förtrollningen af »Jack Halyard» är ännu ej bortnött.»

Mr Bates fortfor med sina besök hos Garfields Hans syfte var alltid att förmå James att tala om sina åsikter i religionen och om sina planer för framtiden. Alla dessa besök voro särdeles nyttiga för James. Modern såg tydligt, att han bildades under lärarens erfarna ledning, och hennes hjärta fröjdades. Hon var ock tillfredsställd med hans framsteg i religiöst afseende. Han erkände öppet sitt behof af gudomlig

nåd och ny födelse och uttalade sin afsikt att blifva en kristen. Vid ett af sina sista möten med James bragte Mr Bates honom till ett slutligt afgörande.

»Hör på, min unge vän», sade han, »skillnaden mellan en läskarl och en sjöman är skillnaden mellan att vara någonting och ingenting.» Och han lät olikheterna mellan orden *läskarl* och *sjöman* ljuda så länge, att det senare slutligen föreföll ovärdigt att tagas i betraktande.

»Följ med mig till seminariet i Chester första veckan af Mars», sade Mr Bates. »Låt det nu vara afgjordt, att du följer mig vid den tiden. Det är det första och viktigaste steget.»

»Jag följer med», svarade James. I detta ögonblick kom svaret helt oväntadt äfven för modern. Han sade det med ett eftertryck, som visade att saken var afgjord.

»Det är hufvudsaken», fortfor Mr Bates. »Jag bryr mig ej om några detaljer, såsom t. ex. huru du skall få penningar att betala omkostnaderna eller huruvida du kommer att öfvergifva försöket att skaffa dig uppfostran, sedan du har börjat dina studier. Allt det där reder sig nog. Du har sagt: 'jag följer med,' och dessa ord fästa dig vid ett stort lefnadsmål. Det är *vändpunkten* på din bana. Du har vändt ditt ansikte mot Geauga-seminariet, och jag kan ej tro, att du skall komma att se tillbaka eller trängta efter ett fartyg eller på annat sätt uppföra dig omanligt. Jag anser, att vändpunkten i *mitt* lif skedde, då jag slutligen bestämde mig för att bereda mig till det prästerliga kallet, och jag har från detta ögonblick känt, att detta är min lifsgärning.»

Dessa ord gjorde ett djupt intryck på James, och det inflytandet blef med åren allt mäktigare. Många år senare, då han, som förut nämnts, höll tal till en skara ynglingar, sade han: »En viktig punkt är vunnen, när en yngling beslutar sig för att ägna åtskilliga år åt förberedelserna till ett bestämdt värf.»

En moders kärlek och böner hade segrat.

»Jag har litet penningar, och jag vet hvar jag kan få litet mera, och det räcker att börja med», anmärkte modern.

»Jag kan arbeta, då jag är ledig från skolan och om lördagarna, då skolan är stängd, och på det sättet förtjäna penningar att betala mina studier», svarade James.

»Ja, jag tviflar ej därpå. Du vet Mr Bates sade, att allt sådant skulle reda sig, blott du bestämde dig för att studera», sade Mrs Garfield.

»Jag ämnar höra efter, om ej William och Harry också hafva lust att komma med; vi kunde bo tillsamman», fortsatte James. William och Harry voro söner till Amos Boynton och kusiner till James. De bodde i grannskapet och hade ett par år tidigare varit medlemmar af hans stafningsklubb, då de tillsamman studerat Noah Websters staföfningar.

»Det var ett godt förslag, James, och jag tänker de hafva lust att följa med», inföll modern uppmuntrande. »Det finnes intet skäl, hvarför de ej skulle göra det.»

Det var endast tre veckor, till dess att skolan i Chester skulle börja. James meddelade sina kusiner sitt beslut att besöka Geauga-seminariet och äfven sin önskan att de skulle följa honom. Ämnet afhandlades inom familjen en veckas tid. Mr Bates rådfrågades och var glad att kunna uppmuntra två andra gossar att taga ett så klokt steg; och slutligen bestämdes det, att William och Henry skulle följa med James.

Under det att sakerna togo denna fördelaktiga vändning, fick James höra, att doktor J. P. Robinson från Bedford hade kommit till trakten på ett besök å ämbetets vägnar, och utan att rådgöra med någon beslöt han att rådfråga honom om lämpligheten af sitt beslut att förvärfva sig uppfostran. Det var ej därför att han det minsta vacklade i sitt beslut utan snarare af nyfikenhet att höra, hvad han skulle säga. Han besökte därför doktorn efter dennes ankomst till en af grannarne, och mötet aflopp, enligt doktor Robinsons berättelse, sålunda:

»Den unge mannen var ganska dåligt klädd, i grofva satinbyxor, som voro så urvuxna, att de ej räckte halfvägs ned till hans oxläderstöflar, en väst som var alltför kort och en trådsliten rock, hvars ärmar räckte föga öfver armbågen. Öfver det hela tronade en grof, slokig hatt, illa medfaren af långvarigt bruk; och då gossen tog af den och bugade sig för läkaren, syntes en väldig massa lurfvigt, blondt hår, som föll halfvägs ned på skuldrorna.»

»Han var mäkta tafatt», säger den goda doktorn, »men han hade i sitt sätt någonting oberoende och frimodigt, som gjorde ett godt intryck på mig.»

»Hvem är du», var doktorns något barska hälsning.

»Mitt namn är James Garfield, från Orange», svarade gossen.

»Åh, jag känner din moder och kände dig, då du var helt liten; men du har växt ifrån den bekantskapen. Det var roligt att se dig.»

»Jag skulle önska att tala ensam med eder», sade unge Garfield.

Doktorn förde honom till en enslig plats i närheten af boningshuset, och där, sittande på en timmerstock, öppnade ynglingen efter någon tvekan samtalet.

»Ni är läkare», sade han, »och förstår eder på människor. Undersök mig, och säg mig ärligt, om jag gör klokt uti att slå mig på studier. Jag funderar på att göra det, min håg ligger däråt. Men om jag skulle misslyckas eller ej duga därtill, har jag ej lust att börja. Om ni afråder mig från att studera, anser jag det vara tillfyllest.»

Då doktorn för ej så lång tid tillbaka talade härom, anmärkte han: »Jag kände, att det var ett allvarligt vädjande till min heder, och ynglingen såg ut som om han känt sig stå inför en domstol. Jag hade vidsträckt erfarenhet såsom läkare, men här var ett fall, helt olikt alla andra jag hade behandlat. Jag kände, att det måste skötas med den största omsorg. Jag undersökte hans hufvud och såg, att det innehöll en ypperlig hjärna. Jag lyssnade på hans lungor och fann, att de voro starka och i stånd att bereda godt blod. Jag kände på hans puls och märkte, att där var rörelsekraft nog att sända blodet upp till hufvudet för att nära hjärnan. Jag hade sett många starka kroppssystem med varma fötter men kalla, tröga hjärnor; och de, som voro så utrustade, skulle helt enkelt sitta och sofva. Jag var därför ifrig att lära känna hvad slags kraft, som satte i gång det ömtåliga maskineriet, hjärnan. Efter en femton minuters noggrann undersökning reste vi oss upp, och jag sade:

»Gå på, följ din ärelystnads maning, och från denna stund är jag din vän. Du har en Websters hjärna, och du har kroppskrafter nog att uthärda de mest herkuliska ansträngningar. Allt, hvad du behöfver göra, är att arbeta. Arbeta strängt, frukta ej öfveransträngning, och du skall nå ditt mål.»

»Jag önskar du hade en omgång bättre kläder, James»,

sade modern; »men vi få väl lappa dessa, förmodar jag.» De voro desamma, som han hade vid sitt besök hos doktor Robinson. Sanningen att säga, ägde han ej några andra. Byxorna voro nästan genomskinliga på knäna; men under moderns skickliga hand blefvo de så godt som nya.

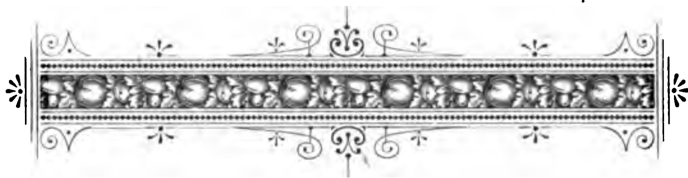
»Bra som det är», sade James till svar på moderns önskan. Det var lyckligt, att han ej var offer för en falsk stolthet; om han det varit, skulle han ej hafva samtyckt att besöka seminariet i den utstyrseln.

Det bestämdes, att gossarne skulle hushålla för sig själfva, och att hvar och en skulle bära med sig sin andel af bohag och matförråd, för att inrätta åt sig så sparsamt som möjligt.

Då Mrs Garfield skrapat tillsamman alla de penningar hon kunde åstadkomma för James' räkning, var hela summan omkring elfva dollars.

»Det räcker att börja med», anmärkte han. »Jag kan förtjäna mera själf.»

XV. Geauga-seminariet.

En af de första dagarna i Mars, dagen innan seminariet öppnades, begåfvo sig James och hans kusiner utaf till Chester, till fots och tungt belastade med kokkärl och proviant. Afståndet var tio mil, och vägarna voro mycket dåliga, i synnerhet denna tid på året. De buro slefvar, tallrikar, en knif och gaffel hvar, en stekpanna, en gryta och annat mer samt en hel hop fläsk. James var iförd de kläder, i hvilka han uppträdde hos doktor Robinson, och de andra gossarne voro klädda ungefär på samma sätt. Ingen kunde beskylla dem för högfärd. Nu för tiden skulle helt säkert en påpasslig poliskonstapel arrestera en sådan trupp såsom flyktande landsstrykare, misstänkta för att hafva plundrat en landtmans kök. Likväl voro de tre de muntraste gossar Cuyahoga County kunde skryta med. Deras ärende var större och ädlare än någon af de kandidaters, som fiska efter ett ämbete i staten Ohio. Hvarför skulle de ej vara glada?

De gingo direkte till föreståndarens boning, Mr Daniel Branch, en excentrisk människa, men i vissa ämnen en ganska duglig skolkarl.

»Vi hafva kommit för att besöka er skola», sade James, vändande sig till Mr Branch. »Vi komma från Orange.»

»Hvad heter ni?» frågade föreståndaren.

»Mitt namn är James Garfield, och dessa äro mina kusiner, William och Henry Boynton.»

»Godt, det fägnar mig att se eder, gossar; sämre göromål kunde ni taga eder till, än detta är. Jag förmodar ni ej är rikare än flertalet af de lärjungar vi hafva här.»

Den sista anmärkningen visade tydligt, att Mr Branch

hade tagit nykomlingarne i skärskådande från topp till tå, och att hans anmärkning framkallades af deras torftiga utstyrsel.

»Nej», svarade James torrt; »vi äro ej lastade med silfver och guld men med pannor och grytor och matvaror för vårt hushåll.»

»Amnar ni då hushålla för eder själfva?» frågade läraren.

»Ja, min herre; kan ni säga oss, hvar vi kunna få ett rum?» fortsatte James.

»Här strax bredvid», svarade Mr Branch. »Det är här ganska vanligt. En hel mängd af våra gossar och flickor skulle ej kunna uppehålla sig här, om de ej kunde hushålla åt sig själfva. Se där», och han gick ut genom porten och visade dem på ett gammalt, omåladt hus, tjugo till trettio famnar därifrån. »Ni ser det där gamla huset, eller hur?» sade han. James jakade. »Jag tror, att ni kan få ett rum där. En gumma, lika fattig som ni själfva, bor där. Gå till henne och hör efter!»

»Tack så mycket, tack», upprepade gossarne höfligt och drogo åstad till den förfallna bostaden. De funno gumman och hyrde för en obetydlig summa ett rum, i hvilket fanns en eldstad, tre gamla stolar i stil med bostaden och på golfvet något, som den goda kvinnan var djärf nog att kalla bäddar. Här packade de upp sina ägodelar och började hushållningen med att tillaga den första måltiden.

Geauga-seminariet, som var en stiftelse af de Frivilliga Baptisterna, var i ett blomstrande tillstånd. Det besöktes af hundra lärjungar af båda könen, hvilka samlades dit från de kringliggande städerna. Chester var en treflig liten stad; läroverket utgjorde ställets enda dragningskraft.

Skolan öppnades och James ägnade sig åt studiet af grammatik, naturalfilosofi, aritmetik och algebra. Han hade aldrig sett mer än en algebra, då han köpte den han begagnade. Rektorn hade tillrådt honom detta val af ämnen.

Det var något nytt för James att se en skola med hundra lärjungar, manliga och kvinnliga, de flesta af dem bättre klädda än han själf. Han var tafatt och förlägen, i synnerhet i närvaro af de unga kvinnorna, hvilka han ansåg vida öfverlägsna unga karlar af samma ålder och yttre förmåner. Likväl satte han sig med lätthet in uti skolförhållandena och var snart i full fart, lik ett nytt fartyg för fulla segel.

Eget nog möttes han inom få dagar af en oväntad svårighet vid studiet af grammatiken.

James sade: »*Men* är en konjunktion.»

»Nej, så är det icke; *men* är ett *verb* och betyder *vara utom*», svarade läraren.

»Ett *verb! men* ett *verb!*» utropade James utan att betänka, det han ifrågasatte lärarens förklaring. Han kunde Kirkmans grammatik från pärm till pärm, till och med företalet, som han ordagrant kunde upprepa; och han visste, att enligt Kirkman var *men* en konjunktion. Och alla andra lärare han haft hade sagt detsamma. Kunde Mr Branch skämta, eller begick han ett misstag?»

»Ja, *men* är ett verb, bry dig ej om hvad böckerna säga, min gosse. Hvilken grammatik har du studerat?» frågade läraren.

»Kirkmans», svarade James.

»Kirkmans, ja, den är just lik alla de andra, oriktig från början till slut», sade Mr Branch. »Det är ej den grammatik du får lära dig i denna skola, skall jag säga dig, långt därifrån. Jag undervisar efter min egen grammatik, det sunda förnuftets grammatik.».

James tänkte, att det visst snarare var oförnuftets grammatik, ehuru han ej sade det. Han visste ej då, att Mr Branch låg i härnad med alla språklärare och hade infört ett undervisningssystem, som var helt och hållet hans eget.

»Alla mina lärare hafva också sagt, att *men* är en konjunktion», tillade James, som ej godvilligt ville antaga Branchs grammatik.

»Yngling, jag ser tydligt, att du ej tror mina ord; men det skall du göra, långt innan du varit här tolf veckor», anmärkte Mr Branch. »Du har förstånd nog att kunna inse, att jag har rätt och de andra orätt.»

»Om *men* är ett verb, inser jag ej, hvarför *och* ej äfven är det», anmärkte James, som hade god lust att försvara Kirkman mot Branch.

»Det är äfven ett verb, James. *Och* är ett verb, jag önskar, att du skall förstå det, det står i imperativus och betyder *lägg därtill;* det är hela saken», var Mr Branchs eftertryckliga svar.

James såg på gossarne med ett betydelsefullt leende. Läraren såg den otro, som förrådde sig i blicken, och han fortfor:

»Se här, unge man, *och* gör någonting mer än samman-

binder två saker, det lägger till. Jag önskar tala om dig och Henry, två af eder tillsamman, och jag säger James och Henry, det lägger Henry till James. Förstår du det ej nu? Det är klart som dagen.»

För James fanns intet dagsljus häruti, och han sade att så var. Hvarje lektion i detta ämne framkallade dispyter mellan rektorn och James. Den förres grammatikaliska regler voro alla lika hans *och* och *men*, så att timmen för denna undervisning blef en stridstid, mycket pikant för lärjungarna, men tämligen retsam för läraren. Den senare upptäckte snart, att han hade en ovanlig lärjunge i James — en, som ej antog någonting på god tro eller utan giltiga förklaringar och bevis. Hans aktning för James' utmärkta anlag försonade honom likväl något med de retsamma motsägelserna.

Gossarne, det vill säga James och hans kusiner, skämtade mycket öfver Branchs grammatik. Vi kunna ej följa den grammatikaliska undervisningen. Så mycket vilja vi dock nämna, att James aldrig antog Mr Branchs system. Han bekämpade det, så länge han studerade detta ämne, och det är vår enskilda öfvertygelse, att författaren till Branchs grammatik kände sig särdeles belåten, då James utbytte detta studium mot ett annat.

Gossarne lyckades tämligen bra med sitt hushåll, ehuru det ej förskaffade dem fullt så mycket nöje, som de hade föreställt sig. Efter en kort tid gjorde de upp med gumman, att hon mot betalning skulle koka en del af deras mat. Det var blott en obetydlighet de betalade henne i veckan. Likväl gjorde uppköpet af böcker och andra oundvikliga utgifter, att James' elfva dollars hastigt smälte bort.

»Jag måste se mig om efter arbete, eljest blir jag snart pank», anmärkte James. »Jag ser nära nog botten på min penningpung nu.»

»Hvad slags arbete tror du att du kan finna här?» frågade William.

»Snickeriarbete, förmodar jag», svarade James. »Jag har haft ögonen på den där snickarverkstaden nu en tid.» (Han visade dem, hvar den fanns.) »De tyckas hafva brådtom där. Jag har ännu aldrig varit någonstädes, där det ej gick för sig att få tillräckligt med arbete. Jag skall försöka där i morgon.»

»Hvad heter snickarn?» frågade William.

»Woodworth — Heman Woodworth.»

Före skoltiden dagen därpå sökte James Mr Woodworth för att höra efter arbete.

»Hvad har du reda på i detta handtverk?» frågade Mr Woodworth.

»Jag har arbetat hos Mr Treat i Orange», svarade James.

»Honom känner jag Hvad kan du göra?» sade Mr Woodworth.

»Jag kan bygga en lada, om ni har lust», svarade James skrattande. »Jag har varit med om att bygga fem eller sex sådana. Jag kan också hyfla.»

»Du ser ut att vara en bra och stark kamrat att hyfla», fortfor Mr Woodworth. »Du försörjer dig själf vid skolan?»

»Ja, herre. Jag hade blott elfva dollars att börja med, och det räcker ej långt.»

»Nej, jag skulle tro det, efter hvad inackordering kostar här.»

»Jag hushållar för mig själf», sade James upplysande.

»Jaså, du hushållar för dig själf! Det är nästan besvärligt, ehuru många här göra det.»

»Det finnes mycket, som är besvärligare än det», anmärkte James.

»Kanske; men det kan vara besvärligt nog. Du kan komma hit efter skolan, så skall jag se till hvad jag kan göra för dig.»

»Och hvad ni kan göra för er själf», inföll James hastigt. »Om jag ej kan arbeta, så att det är fördelaktigt för er att leja mig, vill jag ej hafva något arbete af er. Jag begär ej, att ni skall gifva mig arbete såsom ett barmhärtighetsverk.»

Mr Woodworth beundrade gossens friska mod, och han upprepade: »Titta in efter skolan, så skall jag se till hvad jag kan göra för dig!»

»Jag kan arbeta två eller tre timmar om dagen och hela lördagen. Ni behöfver ej sätta något pris på mitt arbete, förrän ni ser, hvad det är värdt», tillade James i det han vände sig om för att gå.

Följden blef, att Mr Woodworth lejde James, som arbetade på verkstaden före skoltiden om morgnarne och skyndade dit tillbaka, då skolan slutade vid fyratiden, och om lördagarna gjorde han ett långt dagsarbete. Han fortfor härmed under

hela terminen och förnekade sig nöjet att deltaga i kamraternas lekar och upptåg, utom vid sällsynta tillfällen. Ingen gosse kunde sätta mera värde på ett tidsfördrif än han, men att kunna betala sina räkningar var för honom viktigare än att leka.

En af seminariets förnämsta lockelser för James var biblioteket, ehuru det var litet. Det innehöll 150 band. Men för James var detta en storartad syn. Det dröjde ej länge, innan han tog reda på hvilka böcker det innehöll, ej därför att han läste så många af dem, därtill hade han ej tid, men han undersökte biblioteket och fann, att det helt och hållet saknade böcker i »Jack Halyards» stil, och han var ej ledsen däröfver. Han fann en sorts böcker, som just voro lämpliga att hjälpa sådana studerande, som han själf var, att fortgå i sina studier, och han var belåten. Han gjorde sig så mycket gagn af dem, som det under hans förhållanden var möjligt, och läste ofta långt inpå nätterna. Det var för honom snarare en njutning än en självförsakelse att utsträcka sina studier till nätterna för att fullkomligt lära sina läxor och äfven få tid öfrig till annan läsning.

Skolordningen gjorde det nödvändigt för James att två gånger i månaden skrifva en kria, stundom öfver ett ämne, som rektorn tillkännagaf, men annars öfver självvalda ämnen. Ibland tillsades författarne af dessa skizzer att från katedern uppläsa dem inför hela skolan. Första gången James föreläste sin uppsats, darrade han mera, än han tolf år senare darrade inför fiendens kanoner.

»Det var en lycka för mig», sade han till sina rumkamrater, »att det var en gardin framför mina ben.» Den undre delen af katedern omgafs nämligen af en gardin.

»Hvarför då?» frågade William.

»Ingen kunde se, huru mina ben darrade; ni kunde hafva trott, att jag hade frossan.»

»Det skulle jag aldrig hafva trott om dig», inföll William.

»Det är sant, om du tror det eller ej. Aldrig i mitt lif har jag darrat så.»

»Du var då skrämd?» frågade William.

»Jag förmodar det är rätta ordet», svarade James.

»Din kria var ej rädd af sig, Jim; den var utmärkt», fortfor William. »Jag skulle gärna darra en smula, om jag

kunde skrifva en sådan. Flera af åhörarne voro förvånade öfver att en person i dina kläder kunde frambringa ett sådant alster.»

»Mycket förbunden», svarade James, »du tyckes berömma min kria på mina kläders bekostnad. Jag kan lättare åstadkomma en bra kria än en omgång kläder. Det kostar bara tankar och arbete att skrifva, men det kostar penningar att köpa kläder.»

James hade från biblioteket lånat Henry C. Wrights lif och blef djupt intresserad af denna läsning. Han lärde där känna Mr Wrights försakelser och umbäranden, såväl som hans sätt att förvärfva sig kunskaper, och han intogs af beundran för denne man.

»Vi kunna lefva billigare än vi göra», anmärkte han till sina kusiner. »En annan termin måste vi antaga Mr Wrights diet.»

»Hurudan var den?» frågade Henry.

»Mjölk.»

»Ingenting annat än mjölk?»

»Mjölk och bröd, helt och hållet mjölkdiet.»

»Huru länge?»

»Hela hans studietid.»

»Var det billigare än vårt sätt att lefva, trettiofem cents i veckan för oss hvar?»

»Ja; men hvad bättre är, det var hälsosammare.»

»Huru visste han det?»

»Emedan han mådde bättre, sedan han börjat med mjölkdieten. Hans tankar blefvo redigare och klarare.»

»Det passar kanske ändå ej för oss», anmärkte William.

»Det kunna vi ej veta utan att försöka», svarade James. »Jag föreslår, att vi försöka nästa termin. Vi äro litet för öfverdådiga i vårt lefnadssätt nu. Vi måste sätta ned våra utgifter. Jag ämnar hädanefter ej taga emot ett öre af mina släktingar. Jag skall själf betala för mig.»

»Det kan du ej göra», sade Henry.

»Då slutar jag att studera. Men jag vet, att jag kan göra det. Min moder behöfver alla de penningar hon kan få utan att hjälpa mig.»

»Jag beundrar ditt friska mod», inföll Henry, »men jag tänker du snart kommer underfund med att du misstagit dig.»

»Såsom jag nu förtjänar penningar, kan jag reda mig», fortfor James, »och med mjölkdieten kan jag snåla in litet mer.»

»Och om du skulle besluta dig för att ej äta någonting alls, kunde du lefva för mycket godt pris», svarade Henry, som tog mjölkdieten från den skämtsamma sidan.

»Skratta så mycket du behagar», sade James, »köttmat är ej nödvändig för hälsan, därom är jag öfvertygad. Det är mera föda i godt bröd och mjölk än i oxstek.»

»Godt, jag skulle hålla mig till oxsteken, om jag fick välja», afbröt honom William. »Mjölk är för späda barn, och jag har lämnat den åldern bakom mig.»

»Mjölk är bra för skolgossar», sade James, »jag tror verkligen, att det kan göras en bättre läskarl af mjölk än af biffstek.»

»Om du sade fläsk i stället för biffstek, skulle jag kanske kunna hålla med dig», sade William skämtsamt. »Jag tror ej, att fläsk kan frambringa hög lärdom.»

»Jims kria kom ändå hufvudsakligen därifrån», anmärkte Henry, »det var lärdom i den. Skinkan har alltför mycket bidragit till min trefnad, att jag nu skulle förkasta den.»

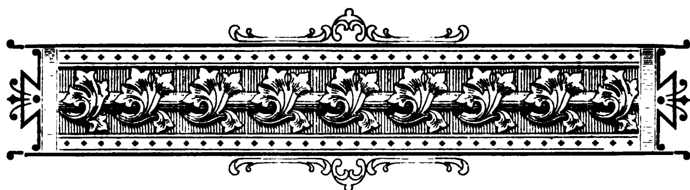
Gossarne behandlade sålunda med ett visst lättsinne ett ämne, för hvilket James var hänförd. Han var helt betagen i Mr Wrights sätt att lefva och fast besluten att nästa termin följa dennes exempel.

»Sällskapet för diskussionsöfningar» intresserade äfven James i hög grad. Det var det första sällskap af denna art han lärt känna. Rektorn gynnade särdeles detta företag såsom ett medel till själfuppfostran. Till en början gaf James sig tvekande in i meningsstriderna, som om han allvarsamt betviflat sin förmåga i den riktningen. Men snart lärde han att värdera aftnarna tillbragta i detta sällskap högre än många af sina akademiska förmåner. Hans försök i diskussion uppenbarade en förmåga inom honom, om hvilken han ej hade haft någon aning. Han ägde en stor makt öfver språket, kunde med lätthet uttrycka sina tankar öfver hvarje fråga, som kom under diskussion, och var verkligen vältalig för att vara så otymplig till sitt yttre. Han studerade hvarje fråga, som förekom i klubben, lika allvarsamt som skulle han studerat en läxa i algebra, fast besluten att grundligt utarbeta den. Han kunde

vanligtvis finna lämpliga böcker i biblioteket, hvilka voro honom till väsentlig hjälp vid dessa beredelser för debatterna, så att han alltid framträdde väl rustad för det ämne, som var å bane. Hans förtroliga bekantskap därmed framkallade ofta anmärkningar af förvåning både från lärare och lärjungar. Det var troligtvis här han lade grunden till den ovanliga skicklighet i debatten, som under de sista femton åren utmärkt honom i kongressen. Han förberedde sig grundligt till hvarje diskussion, och denna vana bibehöll han hela sitt lif igenom. Detta har gjort honom till en af de mest lysande och vältaliga kämparne i nationalförsamligen.

Det var ej underligt, att James vann en afundsvärd ryktbarhet i sällskapets diskussionsöfningar vid Geauga-seminariet. Debatterna tilldrogo sig en viss uppmärksamhet och vunno intresse, emedan han deltog däruti. Lärjungarne lyssnade med ifver till hvarje ord från hans läppar, liksom folkskarorna sedermera tjusades af hans vältalighet. Både lärare och lärjungar började ganska snart att förutsäga honom en lysande framtid såsom offentlig talare. I sin beundran och sin förvåning öfver den unge vältalaren glömde de hans mollskinnsbyxor, som voro fyra tum för korta för hans ben.

XVI. Efter ferierna.

En ferietid af två månader under sommaren gaf James rikligt tillfälle till grofarbete. Tomas var hemma och beslöt bygga en lada åt modern. Han fick nu hjälp af James, som var mera hemmastadd med byggnadsarbete än Tomas.

»Jag förmodar du kan styra med det, Jim?» sade Tomas.

»Det tänker jag, att jag kan, om ej algebra och filosofi hafva kört bort allt, hvad jag lärt i det yrket.»

»Du kan väl försöka då. Jag tänker algebra och filosofi snarare äro till hjälp än till hinder, då man skall bygga en lada», tillade Tomas.

»Fasligt litet hafva de att göra med den saken, det skall jag säga dig», inföll James »Intressanta studier är det i alla fall.»

»Du behöfver ej lång tid för att få reda på hvad du kan göra», fortfor Tomas, »somliga gossar blifva bortskämda af att gå i skola alltför mycket.»

Vid de olika tillfällen då Tomas varit hemma, hade han lagat i ordning tillräckligt med timmer för byggnaden. Allt var färdigt för arbetet, och bröderna gingo raskt till verket. James styrde med uppsättandet af byggnadsstommen. Ingen främmande hjälp tillkallades, Tomas och James ansågo sig företaget vuxna.

Vi behöfva ej uppehålla oss vid enskildheterna i arbetet. Det är nog att helt enkelt säga, att bröderna byggde ladan och härigenom beredde modern ökad bekvämlighet och trefnad.

Kojans dagar voro nu förbi för den Garfieldska familjen. Tiderna voro underbart förändrade sedan Mr Garfields död, och innevånarnes antal i trakten hade ökats, så att »vildmarken och ödsligheten» hade försvunnit.

Så snart byggnadsföretaget var afslutadt, sökte James arbete på annat håll bland landtbrukarne. Han måste förtjäna något penningar, innan han återvände till Chester, en del af hans skuld till läraren var ännu ej betalad, och dessutom fordrades rätt mycket för att anskaffa en omgång nya kläder, skjortor och annat.

Han fann en farmare, som var efter med höbärgningen.

»Ja, jag behöfver dig», sade farmaren, »och jag önskar du hade varit här för två veckor sedan. Det ser ut som om höbärgningen skulle räcka hela sommaren.»

»Ni är efter med ert arbete, tror jag», svarade James, »men bättre sent än aldrig i alla fall.»

»Jag vet ej det, James. Jag skulle hellre vilja säga: *bättre aldrig sent*», anmärkte den förståndige mannen.

»Det är min regel», svarade James. »I skolan måste vi passa på tiden. Tröghet är ej tillåten.»

»Den borde ej tillåtas någonstädes. Det tyckes som om vi aldrig kunde hinna i ordning, när vi en gång blifvit efter», fortfor farmaren, »och det är ej någon trefnad därmed. Man är hela tiden plågad af att känna sig vara på efterkälken, och det tycker jag ej om.»

»Icke jag heller», svarade James. »Det är värre att vara efter i skolan än på en farm, mycket värre tror jag. En skolgosse, som är efter sin klass, är beklagansvärd.»

Landtbruksarbetet fortfor likväl ej länge att vara efter. Återstoden af höskörden slutades på en vecka, och James fick tillfälle till annat arbete. Han hade fullt upp att göra till feriernas slut utan att använda en enda dag till nöjen. På detta sätt kunde han betala sin skuld, skaffa sig bättre kläder, än han haft första terminen, och äfven hjälpa modern.

James var ej sysslolös om kvällarna under ferietiden. Algebra upptog en del af hans tid, och två eller tre böcker, som han fört med sig från biblioteket i Chester, fördrefvo många af hans kvälltimmar. Hvarje ledig stund användes så, att den blef en förberedelse för det nya lefnadsmål, som hägrade för James. Han hade i sin hänförelse för studierna upp-

hört att tala om att gå till sjös. Hans moder upptog naturligtvis aldrig detta ämne, och hon fröjdades öfver att finna, det James eftersträfvade ett högre och ädlare mål.

»Jag önskar du hade litet penningar att taga med dig, James», anmärkte modern dagen innan han afreste till seminariet.

»Det bryr jag mig ej stort om», svarade James. »Jag har ett niopencestycke» (han visade det skrattande), »och det skall nog räcka, så långt ett niopencestycke kan räcka. Jag har uppgjort med Mr Woodworth om arbete, då jag ej är i skolan, och jag kan nog reda mig.»

»Det kan så vara, men några dollars att börja med skulle vara ganska godt att hafva», inföll Mrs Garfield.

»Bättre börja med ingenting och sluta med någonting, än tvärt om», tillade James.

»Du ämnar då sluta terminen med mera penningar, än du börjar den med?» sade modern frågande.

»Ja, det gör jag, ty jag behöfver litet i fickan i vinter, om jag skall undervisa i en skola», svarade James.

»Tror du verkligen du kan blifva färdig att undervisa redan nästa vinter?»

»Jag ämnar det; kanske skall det dock misslyckas.»

»Det hoppas jag, det ej gör», fortfor modern. »Genom att undervisa i skolan under vintern kan du få penningar nog att betala dina egna skolafgifter för hela året, och det blir en stor lättnad för dig. Jag önskar du vore i stånd att förtjäna nog under vintern för att betala alla omkostnaderna, så att du ej behöfde arbeta före och efter skoltimmarna för att förtjäna penningar.»

»Den tiden väntar jag ej att få se. Jag är nöjd att arbeta mig fram hädanefter såsom hitintills», var James' modiga svar. »Ingen kan vara friskare än jag är, så att det sliter ej stort på mig.»

James återvände till Geauga-seminariet vid terminens början, med det enda niopencestycket i sin ficka. Han antydde skämtande till Henry, att »slanten måtte känna sig mycket ensam», och att han med det snaraste måste skaffa den sällskap. Händelsen påminner oss om den nu aflidne Horace Mann från Massachusetts. Född i fattigdom, ehuru ej så fattig som James, hade han föga hopp om att kunna till-

fredsställa sin håg för studier. Försynen öppnade emellertid en väg för honom att bereda sig för akademien, hvilket han gjorde på sex månader, utan att veta, om han någonsin skulle kunna komma in där. Genom ihärdighet hopskrapade han nog penningar för att komma till akademien, ehuru han ej visste, huru han skulle få medel att uppehålla sig där. Efter två veckor skref han till sin syster: »Mina två niopencestycken skildes åt för några dagar sedan, och det är föga utsikt till att de åter mötas.» Således hade också han ett ensamt niopencestycke i sin ficka.

Söndagen efter James' återkomst till seminariet besökte han den offentliga gudstjänsten, efter hvilken en kollekt upptogs. Om det nu var James' deltagande för den ensliga slanten, som tog öfverhanden, eller det var hans hjärtas ädelmod, som bevekte honom, alltnog, han släppte ned sitt niopencestycke i håfven, och därigenom uppstod den största möjliga tomhet i hans ficka. Han var nu i samma förhållande som änkan, hvilken lade sina två skärfvar i offerkistan.

James och hans kusiner fortforo under denna termin att hushålla för sig själfva och antogo till en början Wrights mjölkdiet, hvarigenom deras utgifter något, ehuru ej mycket, minskades.

»Jämt trettioen cents på oss hvar för veckan», anmärkte James, då de fyra veckor försökt detta lefnadssätt. Han hade fört en noggrann räkning och fann nu, att resultatet var så, som han uppgaf.

»Jag känner, som om det borde hafva kostat oss mindre», svarade Henry. »Min fysik är nedsatt fullt ut så mycket som våra utgifter, tror jag.» Han sade detta, till en del på skämt, ehuru han ingalunda var förtjust i deras lefnadssätt.

»Det som kostar minst är ej alltid det billigaste», anmärkte William, hvilkens åsikter öfverensstämde med broderns. »*Jag* känner, som om vi lefde mycket *billigt*», och han lade ett synnerligt eftertryck på ordet billigt.

»Nåväl, jag känner, som om jag lefvat som en prins», inföll James. »Jag tror jag kunde rå på eder bägge två», tillade han skrattande.

»Det är intet tvifvel om den saken», svarade Henry; »du skulle blifva fet af sågspånspudding, bara du fick tillräckligt

mycket; men detta att ideligen hålla sig till ett enda födoämne passar icke mig.»

»Du är en af de filosofer, som hålla före att 'ombyte är lifvets krydda', i mat såväl som i nöjen, förmodar jag», svarade James. »För min del duger en sak i sänder, om den bara är *god* nog.»

»Jag vet intet, som är godt nog, om jag uteslutande skulle lefva däraf», anmärkte Henry. »Jag föreslår, att vi öka våra utgifter en smula. Vi kunna gå upp till femtio cents i veckan utan att skada någon.»

»Det är just hvad jag tycker», tillade William. »Det tror jag kan blifva bra.»

»Som ni behagar, gossar; jag kan komma ut med att öka utgifterna med nitton cents och lefva öfverflödigt, i fall det är alldeles nödvändigt», svarade James. »Sågspånspudding eller plumpudding, det kan göra mig detsamma, jag kan nöja mig med hvilket som helst.»

»Vet du hvad, Jim», sade Henry mycket filosofiskt, »jag tror att, när allt kommer omkring, är du lika ifrig som någon af oss andra att få bättre kost, du vill bara icke erkänna det och gifva med dig. Du är den siste att gifva tappt.» Henry hade ej så orätt i denna anmärkning. James var ingalunda ovillig att antaga en dyrbarare matordning, ehuru hans järnvilja skulle hjälpt honom att hålla sig uppe med snart sagdt hvilken diet som helst. Hans hälsa var så stark och hans förmåga att uthärda så stor, att han tycktes kunna äta mycket eller litet och dåligt och likväl frodas.

Följden af detta samtal var, att James samtyckte till att öka utgifterna till femtio cents i veckan för hvar och en. Mjölk fortfor att vara hufvudbeståndsdelen af deras föda, men äfven andra rätter förekommo till ombyte. Sista hälften af terminen kostade deras hushåll femtio cents per man.

James hade aldrig talat med föreståndaren om sin afsikt att blifva lärare, men det var hans mening att göra det. Vid midten af terminen upptog Mr Branch själf detta ämne. Han kände väl till James' fattigdom och intresserade sig af detta skäl ännu mera för honom. Han ansåg, att en yngling med så stora själsgåfvor borde få uppfostran, och han trodde ej, att den kunde vinnas på något bättre sätt än genom skolundervisning under vintern.

»Hvad skulle du tycka om att försöka dig såsom skolmästare, James?» frågade Mr Branch.

»Jag ämnar försöka det nästa vinter, om jag kan få någon skola», svarade James. »Min moder har alltid sagt, att jag genom att blifva skolmästare skulle skaffa mig medel att studera.»

»Ett godt förslag, James, jag är fullkomligt af din moders mening. Det gläder mig att se, det du bryr dig om din mor; för sådana gossar går det vanligtvis bra.» Mr Branch var vid särdeles godt lynne, då han sade detta, och hans välvilja för James framlyste ur hvarje ord.

»Dessutom», fortfor han, »är det bästa af allt, att du kan göra nytta med att undervisa i en skola. Du skall ej blott finna det vara bästa sättet att hjälpa dig själf, utan också bästa sättet att hjälpa andra, och det är, hvad man mest bör värdera. Vi lefva ej för oss själfva här i världen, åtminstone böra vi ej göra det. Det är alltför egoistiskt och föraktligt för att kunna tålas.»

»Tror ni jag kan lyckas att få plats som skollärare?» frågade James.

»Utan all fråga», svarade Mr Branch »Det finns både fler lärare och skolor nu, än det fanns för en tio år sedan. Och hvad mera är, jag tror du skall vinna framgång i ditt kall. Det är ej allom gifvet.»

»Hvarför tror ni, att jag skall vinna framgång?» frågade James, som var nyfiken att höra, hvilka särskilda egenskaper voro ägnade att vinna seger i skolrummet.

»Du kommer att vara väl beredd, det är en sak. Du äger förmåga att redigt framställa dina tankar, det är af stor vikt för en lärare. Ditt förstånd är nog skarpt och genomträngande för att urskilja tingens orsak, detta är äfven en nödvändig egenskap hos en duglig lärare. Jag tror, att du kommer att styra en skola väl och utan många svårigheter. En ung man, som är omtyckt af sina studiekamrater, blir vanligtvis en bra lärare.»

Detta skolföreståndarens ärliga svar på James' sista fråga var betydligt uppmuntrande för den senare. Han började att med nöje se framåt mot sin nya verksamhet.

Under denna skoltermin inträffade en händelse, i hvilken James kom att taga en framstående del. På den tiden fanns

det ungefär lika många öfversittare i en skola på hundra lärjungar, som det gör nu för tiden. Det fordrades mycken klokhet och vaksamhet af föreståndaren. I detta fall var Mr Branch särdeles lämplig för sin plats, och ostyriga lärjungar kunde ej ostraffadt uppresa sig mot hans regemente. Detta var väl kändt. Likväl förekom emellanåt upptåg, i hvilka en klass lärjungar deltogo, emedan det i deras tycke var det lämpligaste sättet att använda ett öfverskott af ungdomsmod.

En särdeles påflugen ungdom förolämpade en af stadsboarne, och detta kom till föreståndarens öron. Borgaren framställde verkligen en formlig anklagelse mot den unge mannen och berättade förloppet för Mr Branch. Såväl skolans som rektorns eget anseende fordrade, att saken uppmärksammades, handlingen straffades och hela skolan allvarligt varnades för att upprepa slika bragder.

Såsom det ofta händer i stora skolor, togo lärjungarne parti för upphofsmannen till det okynniga dådet. Sympatien mellan unga människor, i synnerhet i skolor, är ett starkt föreningsband. Utan att granska själfva handlingen, sluter man sig till den straffade parten och står honom bi.

»Om Bell skall lämna skolan, gör jag det också», utropade en af gossarne.

»Och jag kommer minsann att göra er sällskap», inföll en i sitt eget tycke mycket kvick ung man.

»Vill ni taga mig med er?» frågade en tredje. »Jag vill gärna följa med.»

»Jag också», utropade en fjärde. »Anteckna mig för det beslutet. Många människor tro, att skolynglingar ej hafva några rättigheter.»

På detta sätt diskuterades ämnet bland gossarne, och äfven några af flickorna voro villiga att på ett liknande sätt uttrycka sitt ogillande. Tjugo lärjungar tillkännagåfvo, att de skulle lämna skolan, om Bell bortvisades. Men då dessa slutligen kommo till James med sitt förslag, mötte de ett allvarsamt motstånd.

»Hvarför skulle jag lämna skolan, därför att en annan visas bort?» svarade James. »Kunnen I säga mig det?»

En af ynglingarne svarade:

»Vi önska visa vårt ogillande.»

»Ogillande af hvad?» frågade James.

»Af att Bell blifvit relegerad.»

»Men han har ännu ej blifvit relegerad och blir det kanske ej.»

»Nåväl, vi finna oss ej uti att en kamrat behandlas på detta sätt.»

»Huru?» frågade James.

»Jo, att kalla upp honom och göra ett sådant väsen af hans sätt att tilltala en karl.»

»Huru talade han?»

»Borgaren påstår, att han förolämpade honom. Men det bry vi gossar oss ej om; vi böra hålla med våra kamrater.»

»Hålla med dem i rätt och orätt?» frågade James.

»Ja, om så behöfves.»

»Godt, det gör jag icke», svarade James bestämdt. »Om en af mina kamrater kommer i klämman, vill jag ej hjälpa honom därur, om det ej kan ske på hederligt sätt. Lita på det!»

»Jag tycker», fortfor gossen, »att det är uselt af en borgare att klaga på en skolgosse, endast därför att han ej riktigt kunde styra sin tunga.»

»Det kan jag ej hålla med dig om», svarade James. »Jag kan ej inse, hvarför Bell ej bör styra sin tunga lika väl som sina händer. Och om hon skaffar honom ledsamheter, har han ingen annan än sig själf att skylla.»

»Det må så vara», förklarade Bells trogne vän, »men om han genom tanklöshet kommer i svårigheter, är jag villig att hjälpa honom därutur.»

»Det är jag också», inföll James hastigt, »förutsatt att han är ledsen öfver hvad som händt och villig att låta sig hjälpas på ett passande sätt.»

»Jag förmodar således, att du ej är nöjd med vårt sätt att hjälpa honom.»

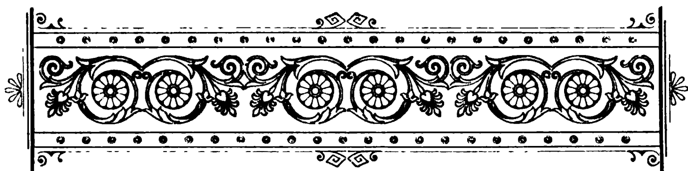
»Nej, det är jag ej. Om Bell vill bedja borgaren om förlåtelse och inför Mr Branch erkänna, att han beklagar hvad som skett och ej skall upprepa förolämpningen, vill jag vara bland de första att bedja för honom. Men han måste hjälpa sig själf först, innan jag är villig att hjälpa honom.»

Detta James' fasta uppträdande gjorde slut på det tillämnade upproret i skolan. Bell gjorde lämplig afbön för sitt opassande uppförande och stannade. Händelsen belyser ett fram-

stående, tidigt utveckladt drag i James' karakter. Han hade sin personliga öfvertygelse och stod fast därvid i ungdomen såsom i mannaåldern. Han ville ej med vett och vilja försvara ens en skolkamrat i att göra det orätta. Han vägrade att böja sig för skolornas så kallade »hederslag», som fordrar att kamrater skola stå hvarandra bi både i rätt och orätt.

James hade särdeles mycken nytta af denna termin. Hans studiebana blef bestämdt utstakad. Genom sin begåfning och sina framsteg intog han en framstående plats i skolan. Han betalade äfven alla sina skulder genom sitt dagliga arbete i snickarverkstaden och hade vid terminens slut åtskilliga dollars kvar till fickpenningar.

XVII. Första försöket som skollärare.

Redan andra dagen efter sin hemkomst från seminariet begaf sig James ut för att söka plats såsom lärare.

»När kommer du tillbaka?» frågade modern.

»När jag fått en skola. Det förefaller mig nästan, som det skulle blifva svårt nog att få en sådan.»

»Jag hoppas det går, min son», svarade modern, i sitt hjärta glad öfver att James skulle blifva skollärare i stället för sjöman.

»*Jag* hoppas det», upprepade James, »men jag känner mig ej så lifvad härför, som jag en gång gjorde. Jag skall emellertid göra mitt bästa och blir kanske borta flera dagar.»

James tog den fördelaktigaste vägen till fots, och omkring tio mil från hemmet gjorde han sitt första försök att få anställning.

»Du är alltför ung», svarade skolrådet på hans ansökan. »Vi vilja ej hafva en *gosse* till lärare i vår skola.»

»Jag har rekommendationer från Mr Branch, föreståndare för Geauga-seminariet», och han visade fram sina betyg.

»Det hjälper ej upp saken», svarade ordföranden. »Jag tviflar ej på att du kan tillräckligt, men du kan ej göra dig själf äldre än du är. Det är svårigheten. Vi hafva haft nog af pojkar, som hållit vår skola.»

Detta kändes verkligen nedslående för James, och han lämnade mannen och fortsatte sin färd, under det han anställde betraktelser öfver ålderns värde för pedagoger.

Nästa skoldistrikt han nådde hade redan antagit en lärare.

»Om du kommit en vecka tidigare, skulle vi hafva antagit dig», sade mannen.

Det var uppmuntrande för James, att han funnit ett distrikt, där någon bestämd ålder ej fordrades. Han hade nu högre tankar om ungdomen.

»I det norra distriktet hafva de kanske ej ännu någon lärare», tillade mannen.

»Hvar är det?» frågade James.

»Omkring tre mil norr ut. Gå till Mr Nelson! Han är rätte personen att vända sig till. Han skall nog antaga dig, om han ej ännu har någon lärare.»

James begaf sig skyndsamt till det norra distriktet och fick reda på Mr Nelson, just vid mörkrets inbrott.

»Jag har nyss fått en lärare, unge man, och har gjort upp med honom», sade Mr Nelson. »Kan ej gärna antaga två.»

»Naturligtvis icke», svarade James, »och kanske behöfver han platsen lika väl som jag.»

»Kanske det, han söker platsen för att få medel att fortsätta sina studier.»

»Det gör jag också,» inföll James.

»Hvar?»

»Vid Geauga-seminariet.»

»Åh, vi hade en lärare från det seminariet för två år sedan, och det var den bäste vi någonsin haft.»

»Det var lyckligt för mig», anmärkte James förnöjd. »Om han ej varit bra, skulle ni ej haft lust att taga en till därifrån.»

»Mycket troligt», svarade Mr Nelson. »Men stig in, ni kan ej höra efter flera skolor i kväll, det mörknar redan. Kom in och stanna öfver natten hos oss!»

James antog den vänliga inbjudningen, stannade hos familjen öfver natten och fortsatte nästa dag sin jakt efter en skola. Han fann ingen. Ordföranden i ett skolråd nekade honom plats, emedan, som han uttryckte sig: »Vi hade en gynnare från Geauga-simnariet, och han gjorde tåcke väsen åf'et, att vi rakt inte vill ha en till likadan.»

Efter två dagars fåfängt arbete kom James hem, mera nedslagen än modern någonsin förut sett honom.

»Det är omöjligt att få någon skola; de flesta hafva redan

antagit lärare», sade James. Och han afgaf en fullständig berättelse om sina ströftåg och misslyckade försök.

»Kanske har Herren ämnat dig någonting bättre», svarade modern. »Det går ej an, att du förlorar modet, sedan du öfvervunnit så många svårigheter.»

James sade ej till sin moder, att, om Herren hade någonting bättre åt honom, skulle han vara honom förbunden, om han fick veta det; men han tänkte det.

»Du är trött nu och gör bäst i att gå till sängs», tilllade modern, »och i morgon kan du tala om saken med morbror Amos.»

Morbror Amos var familjens rådgifvare vid alla brydsamma tillfällen, och för James kändes förslaget som ett slags lindring och han gick till hvila.

Nästa morgon, innan James var uppstigen, hörde han en karl ropa på modern från landsvägen.

»Änkan Garfield!»

Mrs Garfield gick emot den ropande.

»Hvar finnes eder gosse Jim?»

»Han är hemma. Han är ej uppe ännu», svarade Mrs Garfield, litet nyfiken att veta, hvad han ville James så tidigt.

»Jag undrar, om er son har lust att hålla skola vid Ledge i vinter?»

James hoppade ur sängen vid ordet *skola* och började tro, att Försynen sändt en ängel i människoskepnad att bringa honom det där »någonting bättre», om hvilket modern hade talat. Inom otroligt kort tid stod han ansikte mot ansikte med mannen. Den besökande var en välbekant granne, som bodde några mil därifrån, och skolan, för hvilken han behöfde en lärare, låg ej mycket längre bort.

»Huru är det, Jim, vill du i vinter hålla skola åt oss i Ledge?» frågade han.

»Jag behöfver en skola», var James' indirekta svar. Han kände till skolan — den var rå och bullersam — och han tvekade.

»En skara små vildar, som du vet, Jim», fortfor mannen.

»Ja, jag vet det är en svår skola att undervisa uti. Tror ni jag kan styra den? Alla skolbarnen känna mig.» Detta James' svar visade, hvilka tankar som rörde sig inom honom.

Mannen svarade: »De känna dig alla naturligtvis, och de veta, att du kan klå dem allihop utan någon svårighet, om det gäller på, och just därför är du särdeles passande att förestå skolan. Pojkarna hafva de två sista vintrarna kört bort skolmästaren, och jag behöfver någon, som håller ordning där i vinter, om han så än skall stå öfver dem med käppen hela tiden. En afbasning öfver lag skulle göra dem ofantligt godt. Nå, hvad säger du? Vi bjuda tolf dollars i månaden utom kosten.»

Skildringen af skolans karakter var ägnad att snarare nedslå än uppmuntra James; men hans moder sökte bistå honom i denna svårighet.

»Detta anbud kommer så oväntadt för James, det är kanske bäst att öfverväga saken i dag och lämna bestämdt svar i morgon», sade hon.

»Det skall jag göra», sade James.

»Det är bra, men jag hoppas ni ej sviker mig», svarade mannen och gick sin väg.

»Gå och rådgör med morbror Amos efter frukosten», tillrådde modern. »Det är en mycket svår skola att börja med.»

»Jag skulle tycka bättre om att undervisa bland främlingar, åtminstone första gången», svarade James. »Tror du detta är det »någonting bättre», som Försynen ämnar mig?»

»Kanske är det så. Om du lyckas med denna skola, skall ditt anseende såsom lärare blifva stadgadt. Du skall sedan ej ha svårt att finna skollärareplatser.»

»Jag inser det, och ändå, om jag hade utsikt att få plats bland främlingar, skulle jag afsäga mig denna», sade James.

»Det är kanske just skälet, hvarför du ej funnit någon. Försynen vill, att du skall antaga denna plats. Jag tror verkligen, James, att det är rätta sättet att se saken.»

James kunde icke undertrycka ett leende vid denna framställning af saken, men han kunde ej heller annat än känna aktning för moderns moralfilosofi. Han började verkligen tro, att det var Försynens afsikt att tvinga honom antaga denna plats, och innan han träffade morbror Amos, hade han i sitt sinne beslutat att mottaga den.

»Hårdt arbete», anmärkte morbror Amos, då James bad honom om råd. »Dessa råa krabater hafva så länge rådt sig

själfva i skolan, att det blir svårt nog att bringa dem till lydnad. Huru känner du det själf?»

»Jag skulle tycka mera om att undervisa på en plats, där lärjungarne ej kände mig», svarade James.

»Det skulle vara bättre för somliga lärare, men gossarne hafva ju intet emot dig. Kanske komma de att uppföra sig bättre, emedan de känna dig så väl. Jag tror de hafva respekt för dig, och det är en god hjälp.»

»Ni tycker då, att jag skall åtaga mig undervisningen i denna skola?» frågade James som förstod åt hvad håll morbroderns anmärkningar syftade.

»På det hela taget tror jag, att det bästa för dig är att antaga platsen.»

»Om jag hade tillfälle att undervisa i en bättre skola, skulle ni ej råda mig att antaga platsen i Ledge. Är ej det er mening?»

»Ungefär så», svarade morbrodern. Han teg några ögonblick, som om han öfvervägt saken, därpå fortsatte han:

»Denna skola är säkert rätta platsen för dig, James. Du skall börja skolan såsom »Jim Garfield»; om du vid terminens slut kan lämna den såsom Mr Garfield, är ditt rykte såsom lärare grundadt, och du har gjort mera nytta, än du kunnat göra i någon annan skola i Ohio.»

Morbror Amos var en klok karl, och James visste det. Hans omdöme i alla ämnen var ett slags lag för den Garfieldska familjen. I detta fall var hans råd så klokt som möjligt, och klokheten lyste fram i hvarje ord.

»Jag tager emot skolan», sade James afgörande, i det han reste sig för att gå.

»Jag tror det är det bästa du kan göra», tillade morbrodern.

Skolrådets ombud underrättades enligt aftal, och inom två dagar var det kunnigt i trakten, att Jim Garfield skulle undervisa i vinterskolan. Till en början växlades fritt anmärkningar för och emot. Gossarne och äfven flickorna yttrade sig mycket bestämdt öfver ämnet. Innan skolan började, var likväl den allmänna meningen inom skoldistriktet, både bland föräldrar och barn, ungefär såsom en af de större gossarne uttryckte sig:

»Jag tycker om Jim, han är en bra pojke, och han vet mer än alla lärare vi någonsin haft. Jag gissar vi komma att passa bättre på nu. Han kan klå oss lätt nog, om vi ej göra det, och det skall han också göra, om det behöfs.»

Denne hoppfulle yngling förstod, att skolrådet hade uppdragit åt James att hålla ordning och tukt, »om han än skulle behöfva klå hvarje skolbarn ett dussin gånger.»

Det var under sådana förhållanden James inträdde i sitt nya kall. Han bäfvade härför vida mer, än han ville erkänna. Och när han om morgonen, då hans skola skulle börja, lämnade hemmet, sade han till modern:

»Kanske är jag tillbaka före kvällen och för alltid färdig med min skolmästaresyssla.»

»Jag hoppas du skall lyckas att blifva den mest omtyckte läraren i trakten», var moderns uppmuntrande svar. Hon såg, att James behöfde lifvas upp under dessa pröfvande förhållanden.

James hade i sitt sinne beslutat att styra skolan utan att, om möjligt var, gripa till bruket af käpp och färla Hans afsikt var, att hans styrelse skulle blifva kraftfull, vänlig och foglig. Han var klok nog att börja sitt arbete den första morgonen utan att fastställa några bestämda och stränga regler. Han förklarade helt enkelt för sina lärjungar, att han var där för att hjälpa dem i deras studier, på det att de måtte göra hastiga framsteg, och att de alla voro gamla nog att inse skolans mål och fördelar, och därför väntade han deras hjärtliga medverkan. Han skulle å sin sida göra sitt bästa för att få en utmärkt skola, och om de ville göra detsamma, skulle både lärare och lärjungar få en angenäm tid, och skolan skulle bli en af de bästa i trakten.

Månget äldre hufvud har ej utvecklat så mycken klokhet vid öfvertagandet af vården om en svårskött skola. James' sätt att gå till väga tycktes just vara det lämpligaste för de omständigheter, under hvilka han tillträdde sitt kall. Han var förut på vänlig fot med de större gossarne, och nu stadgades detta goda förhållande.

Vi kunna blott i största korthet antyda vinterns arbete. De ostyriga pojkarne böjde sig frivilligt under lärarens myndighet och uppförde sig hedrande för sig själfva och tillfreds-

ställande för läraren. Det gjordes intet försök att störta skolväldet eller förnya forna tiders bullersamma uppträden, hvilka varit nära att vålla skolans undergång. Lärjungarne använde sina krafter på studierna, liksom hade de först nu begripit, hvad meningen var med att gå i skola. James väckte de större gossarnes intresse för stafningstäflingar, i hvilka alla funno såväl nytta som nöje. Han deltog i gossarnes lekar och öfningar om kvällarna, och hans närvaro tyglade mångas anlag för att vara grofva och själfsvåldiga. Han var fullkomligt förtrogen med sina skolbarn, och likväl var hans sätt så värdigt, att ej den vildaste pojke kunde undgå att respektera honom.

James hade enligt allmän vana kost och bostad »laget om», och härigenom vann han under vinterns lopp insteg i alla familjerna. Härigenom hade han ökadt tillfälle att vinna inflytande öfver sina lärjungar. Han vinnlade sig synnerligen om att hjälpa dem i deras studier och att göra kvällarna underhållande för dem och familjens öfriga medlemmar. Han läste högt för dem, förhörde dem i historien och berättade sagor, hvarvid hans stora beläsenhet kom honom väl till pass. På detta sätt vann han säkert fäste hos både föräldrarna och barnen.

Söndagarna tillbringade han under vintern hemma hos modern. Lärjungarnes församling hade nu regelbundna sammankomster, så att han hvarje söndag deltog i offentlig gudstjänst. För den predikant, som tjänstgjorde vid denna tid, fattade James ett lifligt intresse. Det var en mycket allvarlig och varm kristen, en man med stora själsgåfvor. Han hade en förmåga att »träffa rätt», såsom människor kalla det, och han träffade med kraft och allvar. Han var just rätte mannen att intressera en sådan yngling som James, och hans predikan gjorde ett djupt intryck på denne. Från vecka till vecka blef detta intryck allt djupare, till dess James beslöt att på allvar blifva en kristen, och han blef det. Innan skolan slutade, hade han aflagt vittnesbörd om att han i sanning var ett Guds barn. Nu öfverflödade moderns glädjebägare. Hon såg tydligt den väg, på hvilken Gud hade fört hennes son, och hennes tacksamhet var djup och innerlig. James förstod äfven, att moderns förutsägelse gått i fullbordan. »Försynen hade haft någonting bättre i förvar åt honom.»

Föräldrarnas och barnens dom vid terminens slut var: »*Den bäste lärare vi någonsin haft.*» Så skildes James från sina skolbarn, åtnjutande deras förtroende och aktning. Och hans morbror Amos var belåten, emedan James lämnade skolan såsom *Mr Garfield.*

James återvände till Geauga-seminariet och bodde enligt föregående uppgörelse hos Mr Woodworth, snickaren. Mr Woodworth gaf honom kost och bostad för 1 dollar 6 cents i veckan, tvätt inberäknad, och tog betalning i arbete. Det var ett ypperligt tillfälle för James såväl som för snickaren. Hans hufvudsakliga arbete på verkstaden var att hyfla bräder. Den första lördagen efter sin återkomst hyflade han femtioen bräder till två cents stycket. På detta sätt förtjänade han på en dag en dollar och två cents, nästan tillräckligt för att betala en veckas inackordering.

Följande vinter höll James skola i Warrensville, där han fick kost och sexton dollars i månaden. Det var en större och mera framstående skola, än den han haft föregående vinter, en behagligare trakt och ett bekvämare skolhus. Hans framgång var fullständig, men vi skola endast uppehålla oss vid ett par händelser, som stodo i samband med denna vinters arbete.

En af de mera försigkomna skolgossarne önskade att få studera geometri, men James hade ej befattat sig med detta ämne. Han ville dock ej låta gossen veta, att han aldrig studerat geometri, ty han var säker på att kunna hinna före honom och undervisa honom enligt önskan. Han köpte sig därför en lärobok i geometri och studerade om kvällarna, ibland långt in på nätterna, och hjälpte sin lärjunge framåt, utan att denne hade en aning om att hans lärare ej var förtrogen med denna vetenskap. James ansåg detta för en stor vinst, ty utan detta nödtvång skulle han ej den vintern hafva lärt sig geometri. Han lyckades äfven få tid öfrig till andra studier.

Händelsen är ett belysande exempel på hvad James en gång längre fram offentligen yttrat: »En yngling måste vara mäktig någonting mer än det arbete, som är honom förelagdt; han måste äga en fond af reserverad kraft.» Han hade ej sysselsatt sig med geometri, men han var i stånd att sätta sig in däruti, då en oförutsedd händelse fordrade det. Hans

reserverade kraft förde honom segrande genom denna svårighet.

En dag föll han omkull, då han deltog i de stora gossarnes lekar i det fria, och följden blef en stor lucka på hans byxor. De voro slitna och så tunna, att det ej fordrade mycken kraft för att ett knä skulle spränga sig fram genom dem. Han fäste ihop rispan, så godt han kunde, och gick till sin bostad efter skolans slut, med ett utseende nästan lika bedröfligt som de olyckliga byxornas. Han bodde då hos en Mrs Stiles, en moderlig och praktisk kvinna.

»Se, i hvilket bryderi jag råkat, Mrs Stiles», sade han och visade sina plagg.

»Åh, huru har det gått till?» sade Mrs Stiles.

»Jag bar mig drumligt åt som vanligt», svarade James. »Jag vet ej, hvad jag skall taga mig till.»

»Hvad, så sorgsen för en lucka», utropade den goda kvinnan, »det är ett lappri.»

»Det är mycket nog, då det är alla de byxor en stackare har», svarade James. »Detta är den enda omgång kläder jag äger i världen, fattig som jag är.»

»Kläderna äro bra nog och kunna räcka länge ännu», svarade kvinnan vänligt. »Man måste taga allting gladt här i världen.»

»Jag tror jag skulle taga det mycket gladt, om jag finge en omgång nya kläder», sade James skämtande, »men att taga det gladt, när ens enda omgång — och det en skröplig till på köpet — går förlorad, det är att begära för mycket.»

»Godt», fortfor Mrs Stiles, »jag kan laga rispan, så att kläderna bli lika bra, som om de voro nya, om ej bättre. Det är lätt nog gjordt.»

»På mig?» frågade James i sin oskuld.

»Bevara mig, nej för all del! När ni lägger er, kan en af gossarne bära byxorna till mig, och jag skall laga dem. I morgon skall ingen kunna se, att ni varit ute för en olyckshändelse. Låt ej sådana småsaker oroa eder. Ni har glömt det alltsamman, när ni blir president.»

James' garderob var vid denna tid ej stort bättre försedd, än när han började skolan i Chester. Han hade ingen

öfverrock och inga underkläder, men han föredrog att utsätta sin kropp för kölden framför att beröfva sin själ kunskaper.

Då skolan i Warrensville afslutades, återvände James till hemmet, där en oväntad förändring i hans framtidsprogram väntade honom.

XVIII. Tredje året i skolan.

James tillbringade tre år vid Geauga-seminariet, däruti inberäknadt hans tjänstgöring såsom skollärare under vintern. Sista terminen vid seminariet sammanträffade han med en ung man, som tagit akademisk examen vid ett af universiteten i Nya England. James hade aldrig tänkt på att utsträcka sina studier så långt som till en akademisk kurs. I sin stora fattigdom ansåg han det knappt möjligt att göra det.

»Ni kan göra det», sade hans vän. »Det fanns flera studenter lika fattiga som ni, då jag var vid akademien.»

»Huru skulle jag kunna göra det?» frågade James.

»För det första», svarade mannen, »finnes det vid de flesta, kanske vid alla universitet i Nya England, en fond, hvaraf räntan användes att hjälpa behöfvande studenter. Det är visserligen icke mycket, men ganska litet kan hjälpa, då man är i små omständigheter. Dessutom är det stort behof af skollärare under vintern, och studenter äro eftersökta.»

»Hvad är den årliga utgiften för en sparsam student?» frågade James.

»Det är olika vid de olika universiteten, ehuru jag skulle tro, att tvåhundra dollars, utom hvad man behöfver till kläder, borde räcka till att betäcka ett års utgifter. En ung karl behöfver vara mycket sparsam för att få det att gå ihop.»

»Det är jag van vid», tillade James. »Det säges, att 'nöden är uppfinningarnas moder', och jag har uppfunnit många sätt att lefva billigt.»

»Jag har känt studenter, som skaffat sig betingsarbeten under terminen — sådana som äro kunniga i något yrke,»

fortsatte akademikern. »Jag kände en student, som två somrar skötte trädgården åt en herre, för hvilket han erhöll en riklig betalning. En annan undervisade en gosse i staden en timme eller så om dagen, för hvilket han betalades väl. Gossen var nämligen sjuklig och oförmögen att besöka någon skola. Andra åter hafva fått arbete af akademien vid dess byggnader, och jag känner en student, som under höst- och vinterterminerna sågade ved åt sina kamrater, och han var en af de bästa lärjungarne i sin klass. Han var äfven mycket omtyckt och värderad för sin ihärdighet. Jag tror han betalade hälften af sina utgifter med vedsågning.»

James började sträcka sin blick längre, än han förut gjort. I sin fantasi började han måla en akademibyggnad vid slutet af sin bana. Det var längre, än han ämnat gå på studiernas väg, men denna väg tycktes nu öppna sig för honom. Hvad han ansett såsom omöjligt föreföll nu ligga inom möjlighetens område.

»Hvilken är den kortaste tid jag skulle behöfva för att gå igenom universitetet?» frågade James vidare.

»Den nödvändiga tiden är fyra år till förberedelse och fyra år vid universitetet», svarade akademikern. »Somliga studenter bruka dock kunna afkorta den förberedande kursen och komma in ett år tidigare.»

»Jag skulle behöfva *förlänga* min för att förtjäna penningar att betala min kurs med», inföll James. »Jag ville gärna komma in vid akademien, om jag kunde gå igenom den på tolf år och betala alla mina skulder.»

»Jag vet, att ni kan göra det på kortare tid än så. Jag glömde säga eder, att studenterna stundom, då de börja sin akademiska bana hafva tillräckligt med penningar för att hjälpa sig fram de två första åren. Sedan lämna de på ett år universitetet och undervisa vid högre skolor eller seminarier och få på så sätt medel att afsluta sina studier. Jag anser detta vara bättre än att hvarje vinter hålla en byskola; det inverkar ej så störande på de akademiska studierna och är lättare för studenten.» Jag har äfven känt studenter, som lånade penningar af sina släktingar för att bestrida sina utgifter och beräknade att genom undervisning kunna betala sina skulder, då de afslutat studierna. Genom att vänta till dess

de slutat sin kurs kunde de få bättre platser med högre aflöning.»

»Det är godt och väl, att jag ej har några släktingar, som hafva penningar att låna mig», anmärkte James. »Jag får nöja mig med att försörja mig själf genom att förtjäna mina penningar, under det jag går framåt i studierna, och jag gör det gärna. Jag hade aldrig trott, att det skulle blifva möjligt för mig att komma till universitetet, men nu tror jag, att jag skall försöka.»

»Jag hoppas ni skall göra det», svarade akademikern, som sett bevis på James' duglighet och kände honom tillräckligt för att hafva en hög tanke om hans begåfning. »Ni skall aldrig ångra det steget, därom är jag öfvertygad. Genom en akademisk uppfostran vinner ni något ni aldrig kan förlora, och den kommer alltid att gagna eder såsom inträdeskort till de finaste kretsar.»

Från denna stund var James fullt besluten att genomgå en akademisk kurs eller åtminstone att försöka göra det, och han började genast att studera latin och grekiska.

Under det sista året James vistades vid Geauga-seminariet slöt han sig till Lärjungarnes kyrka i Orange. Han tog detta steg efter mycket öfvervägande, och det blef honom till mycken nytta. Han var en mycket verksam kristen inom sin församling, han talade och bad ofta vid de religiösa sammankomsterna. Såväl enskildt som offentligt sökte James förmå sina kamrater att tänka öfver kristendomens sanningar. Själf biträdde han ofta föreståndaren vid ledningen af andaktsstunderna. Samma allvar, som förut utmärkt James i det dagliga lifvet, satte nu sin prägel på hans kristendom.

Vid de religiösa sammankomsterna tilldrog sig hans enkla, allvarliga och vältaliga föredrag allmän uppmärksamhet. Det var en friskhet och en värme i hans tal, som i hög grad fängslade hans åhörare. Många besökte sammankomsterna blott för att få höra honom tala. Hans makt såsom offentlig talare började omisskännligt visa sig vid denna tid. Utan tvifvel bidrog hans ungdomliga utseende att förläna behag åt hans ord.

»Han är född till predikant», anmärkte Mr Branch till en af de andra lärarne, »och han kommer att utmärka sig i detta kall.»

»Hemligheten af hans makt är, att han är fullkomligt omedveten därom», svarade den tilltalade. »Han tyckes mig vara det mest slående exempel på omedvetenhetens makt jag någonsin sett. Det förefaller som om han helt och hållet glömde sig själf för det ämne han har framför sig. Han är alldeles icke en djärf yngling. Han är så blygsam som trots någon af de andra studerande, och likväl tyckes han så helt upptagen af sitt ämne, att, då han talar, all fruktan är bannlyst. Han blir en väldig predikant, om framtiden kommer att motsvara hvad det närvarande lofvar.»

»Det kan ej slå fel», inföll Mr Banch, »såvida orsak och verkan följas åt. Han utvecklas i sanning förvånande hastigt. Jag önskar det vore möjligt för honom att få en akademisk uppfostran.»

Alla tycktes taga för afgjordt, att James skulle blifva predikant, ehuru han ej till någon yttrat, att han ämnade blifva det. Han hade ej ens själf tänkt därpå. Han var alltför upptagen och alltför förtjust uti sina studier för att redan vilja afgöra denna fråga. Men hans intresse för andliga ämnen och hans förmåga såsom talare föranledde hans omgifning att draga denna slutsats. Bland kamraterna rådde samma öfvertygelse.

»Jim blir snart präst», anmärkte en kamrat till Henry.

»Kanske det», var Henrys enda svar.

»Han blir en som är bra, det är säkert», instämde en annan. »När den tiden kommer, att han bestiger predikstolen, kommer han att slå sina landsmän med häpnad.»

»Det kommer att dröja tio år till dess», sade den förste talaren.

»Icke så länge», inföll Henry. »Fem eller sex år på sin höjd.»

»Han nyttjar nog ej mollskinnsbyxor då», tillade den andre talaren skämtsamt.

»Vid den saken kommer James ej att fästa sig», anmärkte Henry. »Han skulle lika gärna slita mollskinn som fint kläde. Sådana saker äro honom fullkomligt likgiltiga.»

På detta sätt afhandlades frågan om James' blifvande kall. Alla tycktes tro, att han var ämnad till andlig vältalare. Troligtvis ansågo många, att detta var det enda ämbete han var lämplig att bekläda.

Det sista året James vistades vid Geauga-seminariet sökte han och en skolkamrat under sommarferierna arbete hos landtmännen i trakten. Det var honom aldrig svårt att få arbete. En rolig händelse tilldrog sig, när de båda ynglingarne en dag sökte arbete hos en af dessa landtbrukare.

»Hvad kan ni väl göra, gossar?» frågade landtmannen, granskande dem från hufvud till fot, såsom det tycktes, ej fullt säker huruvida de passade för landtbruket eller ej.

»Vi hafva förut hjälpt till vid jordbruket», svarade James blygsamt.

»Förstår ni er på skördearbete?»

»Ja, herre.»

»Kan ni föra lien ordentligt?»

»Ni kan ju försöka oss», svarade James, som ej hade lust att berömma sin egen arbetsförmåga.

»Hvad lön begär ni?»

»Hvad ni anser rättvist.»

»Godt, då är allt klart. Hvarifrån kommer ni?»

James upplyste honom härom och underrättade honom äfven om att de på detta sätt försökte skaffa medel till sina studier.

»Ni ser ut att vara duktiga pojkar», sade landtmannen. »Ni kan ju försöka er lycka med arbetet.»

Han förde dem till skördefältet, där de förseddes med liar, och anmärkte till de tre karlarne, som redan voro i färd med att slå hö: »Här äro två pojkar, som vilja hjälpa eder.»

James utbytte en blick med sin kamrat, och en invigd skulle i deras leenden sett en vink om hvad som komma skulle. Deras blickar sade lika tydligt som ord: »Låt oss taga lofven af dem, ehuru vi äro *pojkar.*» James tyckte, att landtmannen betonade ordet *pojkar* mera än nödigt var.

Gossarne hade hållit på att slå en timme, under det att landtmannen var en intresserad åskådare, då denne ropade till de tre karlarne:

»Se här, edra drumlar! De här *pojkarne* äro långt styfvare än ni. De hafva slagit ett större stycke och gjort det bättre än ni. Ni borde blygas öfver eder själfva.»

Karlarne svarade ej men ansträngde sig för att arbeta med bättre fart. Gossarne tego äfven, ehuru de voro mycket roade af husbondens beröm. De uppfattade fullkomligt ställ-

ningen och drefvo på arbetet af alla krafter. En dag, under det de arbetade tillsamman med karlarne, sade en af dessa till James:

»Ni är skolgossar, förstår jag.»

»Ja, det är vi», svarade James.

»Hvar lärde ni landtbruk?»

»Hemma och litet hvarstädes. Vi måste förtjäna vårt uppehälle», var James' svar.

»Ni är ej sämre för det, det skadar ej er lärdom.»

»Jag hoppas det. Om jag det trodde, skulle jag säga farväl till lien», svarade James. »Om det ej funnes arbete åt mig, skulle det ej heller finnas lärdom för mig.»

»Hvad skall ni blifva? Predikant?»

»Den frågan är ännu en olöst gåta», svarade James skämtsamt. »Jag ämnar blifva man först. Om jag lyckas därmed, kan jag blifva någonting mer efteråt; om jag ej lyckas, duger jag ej stort till på något håll.»

»Ni är på god väg att lyckas, förmodar jag», inföll arbetaren, som tycktes hafva samma föreställning som alla andra, att James ämnade blifva präst.

Då aflöningsdagen kom, sade landtmannen:

»Nå, pojkar, hvad skall jag betala er?»

»Hvad ni anser rättvist», svarade James, som äfven nu tyckte, att landtmannen lade för mycken vikt vid ordet *pojkar*. Det lät som om han ämnade betala dem för gossdagsverken.

»Jag förmodar ni ej väntar er karldagspenning, ni är ju endast pojkar.»

»Om pojkar göra mäns arbete, hvad är då skillnaden?»

»Ja, men det är nu en gång så, att pojkar aldrig få lika mycket som karlar: det är ett pris för gossar och ett för män. Somliga gossar arbeta mera än andra, men de bästa af dem få blott pojk-lön.»

»Men ni sade åt edra karlar, att vi slogo större stycken och gjorde det bättre än de. Om vi, trots det att vi äro pojkar, gjort mansarbete, hvarför skulle vi då ej få samma lön? Jag sade från början, att ni skulle betala oss, hvad skäligt var, och så säger jag nu också. Om vi hafva arbetat lika bra som edra karlar eller bättre, är det då ej *skäligt*, att vi få samma aflöning?»

James' bevisföring var kraftig, och landtmannen kände

dess styrka. Det gafs blott ett hederligt sätt att komma ur detta bryderi, och det var att betala gossarne lika mycket som karlarne.

»Nåja, pojkar, jag kan ej, om jag skall vara rättvis, förneka, att ni arbetat lika mycket som karlarne», sade han, »och därför skall jag gifva er samma aflöning. Men ni är de första pojkar jag någonsin betalat på det viset.»

»Jag hoppas vi ej blifva de sista», tillade James, som aldrig var svarslös.

Landtmannen betalade dem full aflöning och skildes från dem helt vänskapligt, i det han önskade dem framgång i deras sträfvan på studievägen och sade till James:

»Om du en dag predikar lika bra som du slår hö, skulle jag hafva god lust att höra dig.»

Då de lämnat honom, sade James till sin kamrat:

»Alla människor tyckas tänka, att jag skall blifva präst. Hur kan det komma till?» Han var så omedveten om sina anlag för detta kall, att han verkligen undrade på huru det kom sig.

»Jag förmodar det är emedan de tro, att du passar bättre därtill än till någonting annat», svarade hans kamrat. »Jag har aldrig hört dig själf säga, hvad du ämnar blifva.»

»Nej, det tror jag ej du har och ej någon annan heller. Då tiden är inne, skall jag välja det bästa. Jag skulle tycka om att blifva predikant och äfven skolkarl. Kanske jag har lust att blifva jurist. Läkare vill jag i alla händelser ej blifva.»

James uttalade här, hvad han vid denna tidpunkt kände. Han ämnade i första rummet blifva människa — en mycket förståndig tanke af en yngling — och sedan ägna sig åt pliktens bestämda väg.

Vid denna tid var anti-slafverifrågan lifligt omfattad i hela landet. Sakens vänner voro i Ohio lika ifriga och oförfärade som på något annat ställe i landet. Frågan om slafveriets borttagande afhandlades ej blott på predikstolarna och de offentliga talarstolarna, utan ock i byarnas samlingsrum och i skolsalarna. Den afhandlades äfven i seminariets diskussionsklubb. »*Bör slafveriet afskaffas i republiken?*» Det var en fråga, som satte James' bästa krafter i rörelse. Från det ögonblick hans uppmärksamhet drogs till detta ämne var han

en afgjord fiende till slafveriet. Det föreföll honom att vara en jättestor orättvisa, omöjlig att fördraga.

»Slafveriet är en skam för nationen», sade han. »Ett folk som kämpar för friheten och så tvingar ett annat till värre slafveri än det de själfva bekämpat. Det är skändligt!»

»Konstitutionens grundläggare tänkte ej så», svarade den skolkamrat han tilltalat. »Om de hade gjort det, skulle de ej hafva stiftat lagar därför.»

»Så mycket större skam för dem», svarade James. »Samme män, som kämpat för att bryta det brittiska oket, kunde lagligen stadfästa en värre träldom för andra! Det är något, som kommer mitt blod att sjuda. Jag kan ej fatta, huru män med förstånd och heder kunde göra någonting så omänskligt och inkonsekvent.»

»Slafveriet skulle stå sig slätt inför dig, tror jag», sade skolkamraten. »Du skulle vilja sopa bort det utan att öfverväga den frågan, om en ögonblicklig frigörelse är samhällsvådlig eller ej.

»Samhällsvådlig», utropade James i en ton af öfverlägset förakt. »Det är alltid vådligt att handla orätt. Det kan aldrig vara tryggt att göra det som är orätt, framför allt någonting så förfärligt orätt som att köpa och sälja människor.»

Det var denna medfödda och genom uppfostran skärpta afsky för mänsklig träldom, som indrog James i skolans diskussionsöfningar öfver nämnda fråga. Han beredde sig med mer en vanlig omsorg till denna meningsstrid. Han läste hvad han kom öfver i ämnet, och han ansträngde sig till det yttersta för att samla argument mot brottet.

Kamrater och vänner hade förut förvånats öfver hans skicklighet i debatten; men vid detta tillfälle diskuterade han sitt älsklingsämne med större ledighet och mera vältalighet än någonsin. Det hade vunnit hans sympati, och han var ärligt öfvertygad om att han hade rätten på sin sida. Hans värme och kraft var därför större än någonsin, och han förstod att fängsla och tjusa sina åhörare.

Då kamraterna efteråt samtalade om hans framgång, sade en af dem till de andra:

»Vi skola skicka Jim till kongressen endera dagen.»

James var närvarande, och anmärkningen var ämnad både såsom skämt och beröm.

»Det är ej värdt ni skickar mig dit, förrän jag tagit graden vid Geauga-seminariet», inföll James, som tog saken skämtsamt.

»Nå ja, gör det då! Men vi kunna börja valrörelsen, och rätt som det är sätta vi fram valurnorna», svarade den förste talaren. »Jag skall genomresa distriktet för din räkning, Jim, och blott fordra ersättning för utgifterna.»

»Och hvem skall betala dem?» frågade James.

»Kongresskandidaten naturligtvis, Honorable James A. Garfield», svarade skolkamraten med ett skratt, i hvilket hela sällskapet instämde, James ej undantagen. Händelsen visar huru högt James stod i sina skolkamraters anseende.

Under detta årets hösttermin kom till skolan en ung kvinna, vid namn Lucretia Rudolph, en blygsam, anspråkslös, begåfvad flicka. James upptäckte snart, att hon var ovanligt rikt utrustad å hufvudets vägnar. Han var ej mycket fallen för att sällskapa med de kvinnliga eleverna och alltför blyg för att kunna berömma sig af några framgångar bland kvinnorna. Han var ej mycket meddelsam i deras sällskap, ty han kände sig främmande för dem. Men på ett oförklarligt sätt kände han sig dragen till denna nya och vackra elev, miss Lucretia Rudolph. Hennes blygsamma kvinnliga sätt att vara tilldrog sig först hans uppmärksamhet. Det låg ett visst behag i alla hennes rörelser, och hennes samtal vittnade om ovanlig begåfning. Hennes sätt att uppläsa sina läxor var fulländadt. Allt detta gjorde intryck på James. Ingen enda kvinnlig studerande hade förut ådragit sig hans uppmärksamhet. Den känsla han hyste för henne var dock ej hvad man kallar kärlek. Han fann mera behag i henne än i någon annan ung flicka han träffat i skolan, och det var hennes fina sätt och bildning som gjorde henne så tilldragande för honom. De hyste förtroende för hvarandra, voro artiga och hjälpsamma mot hvarandra och goda studiekamrater. Vidare sträckte ingen af dem sina tankar. De sällskapade med hvarandra och skildes vid terminens slut utan några förhoppningar för framtiden. På sin höjd tänkte de sig måhända möjligheten af att någon gång förnya bekantskapen. Vi nämna detta här, emedan de två komma att mötas ännu en gång.

James gjorde hastiga framsteg i latinet, sedan han bestämt sig för att gå igenom akademien. Det var detta ämne som i synnerhet upptog hans lediga timmar. Hvarje ögonblick han kunde stjäla undan ägnade han häråt. Den följande vintern undervisade han i skola, och latinet upptog en stor del af hans kvällar. Han njöt af att studera detta språk, och på samma gång lifvades han af den tanken, att det var nödvändigt för hans akademiska bana.

Under senhösten gjorde James bekantskap med en ung man, som stod i förbindelse med Eklektiska Institutet, ett nytt läroverk, nyss upprättadt i Hiram, Portage County, Ohio. James hade reda på att ett sådant läroverk blifvit öppnadt, men det var också allt, hvad han visste.

»Ni kan där bereda eder för universitetet» sade den unge mannen till James. »Det gifves ej ett bättre ställe därtill i hela landet. Skolan började med hundra lärjungar, och deras antal är i ständig tillväxt.»

»Beredas några för universitetet där nu?» frågade James.

»Ja, åtskilliga, jag bland andra.»

»Huru långt är ni kommen?»

»Jag har endast nätt och jämt börjat. Jag måste försörja mig själf, så att det kommer att gå långsamt.»

»Så är förhållandet med mig också. Hitintills har jag blott haft elfva dollars från mina släktingar, och dem har jag nu mer än betalt igen.»

»Det går bra, om man blott står på sig.»

»Hur dyr är skolan?» fortsatte James.

»Ej dyrare än Geauga-seminariet. Det är meningen att bereda tillfälle för den fattigaste gosse eller flicka att förskaffa sig akademisk bildning. Dessutom står institutet under skydd af Lärjungarnes kyrka och lärarne tillhöra denna sekt.»

»Jag är medlem af Lärjungarnes kyrka», sade James.

»Det är jag också. Detta skulle dock ej ensamt förmå mig att välja detta läroverk, om jag ej äfven ansåg det vara mycket bra. Jag tror det är ett af de bästa som finnas.»

»Äro lärarne skickliga?»

»De äro utmärkta, bättre finnas ej vid något läroverk.»

»Jag är glad åt att ni gjort mig uppmärksam på detta läroverk», tillade James. »Jag tror jag skall fara dit nästa år.»

James slutade Geauga-seminariet med höstterminens slut och lämnade det med ett så godt vitsord om sina kunskaper och sin karakter, att läroverket med rätta kunde vara stolt öfver att få räkna honom bland sina lärjungar. Såsom vi redan hafva nämnt, höll han skola under den följande vintern. Det var i Warrensville, där han förut undervisat. Han fick kost och aderton dollars i månaden och tillvann sig dessutom sina gynnares aktning och tacksamhet.

Vi skola ej förbigå det offentliga tal, som James höll vid Geauga-seminariets års-examen i November 1850. Det var det sista värf, som gafs honom vid läroverket, och det *första* tal han författat på sin litterära bana. Det var ett hedrande uppdrag, som härmed anförtroddes honom, och han använde på dess författande all den tid han kunde spara från andra angelägna plikter. Han skulle lämna läroverket, och han dolde ej sin önskan att sluta sin lärokurs med att göra det bästa han förmådde. Han skref vid denna tid dagbok, och där omtalar han den oro, hvarmed han förberedde sig, och den grundliga flit, med hvilken han utförde sitt uppdrag. Hvarken ärelystnad eller fåfänga kan i ringaste grad spåras i hans dagbok. Den var skrifven endast för hans egna ögon. Hans föredrag blef examens glanspunkt. Det blef en öfverraskning för åhörarne, ehuru de väntat ett vackert prof af seminariets skickligaste lärjunge. Det öfverträffade deras förväntan och var ett passande slut på Garfields hedrande förbindelse med läroverket.

Då James återkom till hemmet, fann han modern sysselsatt med förberedelser för ett besök hos släktingarna i Muskingum County, aderton mil från Zanesville.

»Du måste följa med mig, James; jag har ordnat allt, för att du skall resa med», sade modern.

»Huru länge blir du borta?»

»Hela våren och kanske ett stycke af sommaren.»

»Jag hade ämnat att fara till det Eklektiska institutet i Hiram, då vårterminen börjar.»

»Har du? Hvarför tänker du göra det?»

»För att bereda mig till akademien.»

»Tror du det är möjligt för dig att taga dig fram vid akademien?»

»Jag hoppas jag kan det, i annat fall skulle jag ej före-

taga mig det.» Och James berättade nu hvad som förmått honom att besluta sig för universitetet, om det var möjligt, och att han först tänkte genomgå den förberedande kursen vid Hiram.

»Det fröjdar mig, James, att du fullföljer ditt mål», anmärkte modern, då hon lyssnat till hans berättelse, för hvilken hon var djupt intresserad. »Jag tror likväl, att det är bäst du följer med mig och ej går in vid institutet i Hiram förrän vid höstterminens början.»

»Det vore att förspilla mycken tid, tycker jag», sade James.

»Jag menar ej, att du skall nöta bort din tid i lättja. Tag dina böcker med dig! Jag är viss att du kan finna arbete där också. Kanske finns det där någon skola, i hvilken du kan få undervisa.»

»Nåväl, om jag kan förtjäna någonting där att hjälpa mig fram med, är det kanske bäst jag reser. Jag kan få tillfälle att se mera af världen.»

»Och några af dina släktingar äfven», afbröt honom modern.

Det bestämdes, att James skulle följa modern på hennes besök, och de gåfvo sig af, så snart de blefvo färdiga.

Deras resa förde dem först till Cleveland, där James lifligt påmindes om sitt möte med den druckne kaptenen och Försynens ledning med honom, under det han varit på kanalbåten. Järnvägen mellan Cleveland och Columbia hade just då öppnats, och James och hans moder företogo sin första resa i den tidens järnvägsvagnar. James hade aldrig förr sett en järnväg. Han såg häruti en konstfärdighetens och företagsamhetens segertecken.

Statens kapitoliebyggnad hade blifvit uppförd i Columbia, och lagstiftande församlingen hade session. Det var ett storartadt skådespel för James. Han hade knappt gjort sig någon föreställning om byggnaden, och åsynen däraf öfverraskade honom. Han bevistade en session och mottog här det första intrycket af den lagstiftande makten. Det var en stor högtid för honom, och intrycket af den dagen utplånades aldrig.

Från Columbia fortsatte de med postvagn till Zanesville. Under vägen sade James:

»Jag skulle aldrig gjort någon invändning mot denna

resa, om jag hade hoppats att få se kapitolium eller lagstiftande församlingen under session. Det ensamt är lika mycket värdt för mig som en hel månads skolgång. Det har gifvit mig ett begrepp om allmänna ärender, som jag aldrig förut haft.»

»Det är lyckligt, att du kom med», svarade Mrs Garfield. »Det gör *tänkande* gossar godt att se saker, som gifva dem ämnen att *tänka* öfver.»

»Jag förmodar det», svarade James med ett skälmskt leende, som om han tänkt, att modern ofrivilligt sagt honom en artighet. »*Tänkandet* behöfs nästan mest af allt här i världen.»

»*Rätt*-tänkandet», antydde modern.

»Mr Branch säger, att det är bättre en yngling tänker orätt, än att han ej tänker alls», inföll James.

»Däruti kan jag ej hålla med Mr Branch. Det är bättre att ej tänka än att tänka orätt.»

»Jag förmodar Mr Branchs mening var att klandra tröga lärjungar, som aldrig tänka för sig själfva och antaga allt, hvad böcker säga vara rätt, utan att fråga *hvarför*», förklarade James.

Moder och son samtalade på detta sätt under vägen till Zanesville om hvad de sett och erfarit och voro högeligen roade af omväxlingen i landskapet omkring dem. Från sistnämnda ställe rodde de utför Muskingum-floden till sin bestämmelseort, aderton mil därifrån.

Här funno de sina släktingar så mycket gladare att se dem, som deras besök var oväntadt.

Så snart de slagit sig till ro hos sina släktingar, började James se sig om efter arbete.

»Kanske du kan få hålla skola i Harrison, fyra mil härifrån», sade hans moster. »Jag tror, att de hört sig om efter en lärare.»

»Hur skall jag få reda därpå?» frågade James.

»Det kan jag ej säga, men din morbroder kan göra det, när han kommer hem.»

James fick veta, hvart han skulle vända sig, och begaf sig genast åstad och fick skolan på tre månader med tolf dollars i månaden.

»Du har lycka med dig», sade modern, då hon hört utgången af hans försök. »Nu kan du vara nöjd med att

stanna, till dess jag blir färdig att fara hem. Hvad slags skolhus hafva de?»

»En koja, det är ej någon storartad affär.»

»Huru många skolbarn är det?»

»Omkring trettio; nog för att det skall blifva trångt i stugan.»

»När skall du börja?»

»Nästa måndag.»

»Du skall bo laget om, förmodar jag?»

»Ja, och några familjer bo mellan två och tre mil från skolan.»

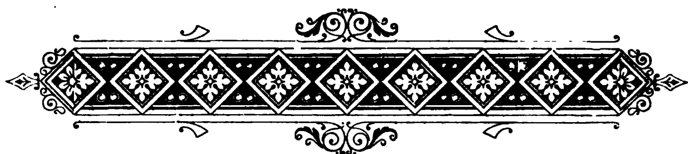
James började skolan under gynnsamma omständigheter, hvad hans förhållande till lärjungarne angick. Skolans bekvämligheter voro skrala nog, och föräldrarna likgiltiga för barnens verkliga behof.

De flesta värderade föga skolundervisningen. Det var ganska kallt, då skolan öppnades, och den var ej försedd med bränsle. Nära skolhuset fanns likväl stenkol i en bank, och James föreslog sina skolbarn att gräfva ut bränsle därur. På detta sätt kunde de elda, till dess det blef så varmt, att eldning ej behöfdes.

Lärjungarne voro ej så försigkomna som i Warrensville, men ej så råa som i Ledge. Denna trakt var ej så långt framskriden i civilisation som James' hembygd. Likväl roade det honom att hålla skola där, och han trifdes godt med familjerna. Vid terminens slut mottog han många bevis på tillgifvenhet och förtroende från lärjungarne och skildes från dem med de vänligaste känslor.

Mrs Garfield var färdig att återvända till Orange, då skolan slutade. James var ej heller ledsen öfver att få begifva sig på hemfärd. Efter en frånvaro af öfver tre månader återkom James med mera penningar, än han hade, då han lämnade hemmet.

XIX. Institutet i Hiram.

Det skulle dröja åtskilliga veckor ännu, innan terminen började i Hiram, och James såg sig om efter arbete för att kunna öka sitt kapital. Det var nu hans plan att samla penningar för att kunna uppehålla sig vid universitetet. Han fann tillräcklig sysselsättning, till dess det var tid för honom att göra sitt inträde vid institutet.

Det var den sista Augusti 1851, då James ankom till Hiram. Institutets styrelse hade sammanträde. Han ställde sina steg direkt till läroverket och tilltalade portvakten:

»Jag önskar att få tala med institutets föreståndare.»

»Han är upptagen af ett styrelsesammanträde», svarade portvakten.

»Kan jag få träffa honom eller någon af styrelsen?»

»Kanske, jag skall höra efter», och portvakten gick in och anmälde:

»En ung man står där ute och önskar att genast få tala med styrelsen.»

»Låt honom komma in», sade ordföranden.

James presenterade sig artigt, ehuru kanske litet tafatt.

»Mina herrar», sade han, »jag har en liflig åstundan att få studera och har kommit hit för att utröna, hvad jag duger till.»

»Godt, detta är ett bra ställe att förvärfva kunskaper», svarade ordföranden, utan att låta James fortsätta. »Hvarifrån är du?»

»Från Orange. Mitt namn är James Abram Garfield. Jag har ingen fader, han dog, då jag var helt liten. Min moder är änkan Elisa Garfield.»

»Och du önskar förvärfva den bildning detta institut kan åstadkomma?»

»Ja, min herre, förutsatt att jag kan försörja mig här.»

»Du är då fattig?»

»Ja, min herre, men jag kan arbeta. Jag tänkte, att jag kanske kunde få ringa och sopa golfvet för att betala en del af skolafgifterna.»

»Huru länge har du varit i skola förut?»

»Jag har besökt Geauga-seminariet tre år och hållit skola under vintrarna.»

»Åh, då är du ju ganska långt kommen!»

»Nej, jag är ej långt kommen. Jag har nyss börjat latin och grekiska.»

»Du ämnar dig således till universitet?»

»Det är hvad jag ämnar försöka.»

»Jag anser, att vi böra pröfva denne yngling», sade en af styrelseledamöterna till ordföranden. Den sökandes kloka allvar hade gjort intryck på honom, och han var hågad att bistå honom, så långt i hans förmåga stod.

»Ja», svarade ordföranden, »han har börjat ett godt arbete, och vi måste hjälpa honom allt hvad vi förmå.»

»Huru kunna vi veta, om du kan sköta ringningen och sopningen till vår belåtenhet?» frågade en annan ledamot James.

»Försök mig, — försök mig två veckor, och om jag ej gör det till eder fulla belåtenhet, skall jag utan att säga ett ord draga mig tillbaka.» James' redbara svar afgjorde frågan.

James var vid denna tid nitton år gammal. Så blef han lagligen insatt såsom ringare och general-sopare.

Hiram var en liten, afsides liggande stad, tolf mil aflägsen från järnväg, »stadens medelpunkt» låg där gatorna korsade hvarandra, den hade två kyrkor och ett dussin andra byggnader. Läroverket hade förlagts dit för att vara lätt tillgängligt för sönerna och döttrarna till västerns landtbrukare. Presidenten Hinsdale, universitetets föreståndare (det upphöjdes till universitet för en tjugofem år sedan) säger:

»Läroverksbyggnaden, enkel men omsorgsfullt byggd af tegel, låg på toppen af en blåsig kulle, midt på ett gärde. En af de kanoner general Scotts soldater släpade till staden Mexico år 1847 skulle, planterad på taket af denna byggnad,

ej hafva behärskat mer än ett tjog landtgårdar. Här började undervisningen vid samma tid, som Garfield slutade sina studier i Chester. Institutet hade varit i verksamhet två terminer, då han anhöll att blifva inskrifven. Hiram bestod byggnadsplats, styrelsen en af byggnaderna och förste läraren, den omgifvande trakten lärjungar, men för öfrigt skapade det andliga Hiram sig själf. Allt var nytt. Samhälle, sedvänjor, skolans anda skulle utvecklas genom lärares och lärjungars krafter i förening med omgifningen. Det var ej underligt, att ett sådant läroverk som detta just skulle blifva rätta platsen för unge Garfield. Där fanns frihet, där fanns lif och en stor skara ungdom med brinnande kunskapstörst, där fanns lärare, som voro tillräckligt skickliga för att undervisa dem, där fanns öppet spelrum för olika karakterer och anlag att fritt utveckla sig.

»Få af de lärjungar, som vid denna tid kommo till Hiram, hade mer bildning än hvad de fått i folkskolan, ehuru några högre skolor och seminarier voro spridda öfver landet, så att Garfield, ehuru han hade gjort föga framsteg i de klassiska språken och den högre matematiken före sin ankomst dit, likväl intog en framstående plats bland de bästa lärjungarne. I begåfning erkände alla att han var den främste. Hans öfverlägsenhet gjorde sig snart gällande.»

James sökte tidigt tillfälle att rådgöra med rektorn.

»Jag önskar edert råd angående mina studier», sade han. »Min afsikt är att gå in vid akademien, och jag måste nu gå den bästa vägen dit.»

»Du ämnar taga studierna grundligt, att döma efter den början du gjort?» svarade föreståndaren frågande.

»Ja, rektor, så grundligt som möjligt. Hvad jag kan, önskar jag kunna säkert.»

»Det är en riktig tanke. Bättre att taga tid på sig och blifva skicklig i hvarje ämne. Många studenter misslyckas, emedan de nöja sig med ett ytligt förråd af kunskaper. Tag studierna allvarligt, eller befatta dig ej med dem!»

»Vår vanliga förberedande kurs anser jag vara den lämpligaste», fortfor rektorn. »Du kan äfven här förbereda dig till en högre afdelning vid universitet, om du så önskar. Men därom kan du besluta framdeles. För närvarande kan du fortsätta med de ämnen du börjat, och tiden skall utvisa, om några förändringar äro af nöden.»

»Det blir nödvändigt för mig att söka arbete utom lästiden för att kunna bestrida mina utgifter», tillade James. »Äfven skulle jag önska att förtjäna något mer för att hjälpa mig fram vid akademien.»

»Hvad ämnar du taga dig för?»

»Jag kan arbeta på en farm eller en snickarverkstad eller nästan göra hvad slags arbete som helst. Jag har redan talat vid snickaren här.»

»Godt, hvad utsikt till arbete har du?»

»Om några dagar har han arbete åt mig, mest hyfling.»

»Jag hoppas du alltid skall finna arbete, så att du kan fullfölja din afsikt. Jag skall göra allt, hvad jag kan, för att stå dig bi och gör det hjärtligt gärna.»

»Tack», sade James, lycklig öfver det djupa intresse rektorn synbarligen ägnade hans välfärd.

Han skaffade sig bostad i ett rum tillsamman med fyra andra studenter, väl trångt för att vara höjden af trefnad, men »nöden vidgar utrymmet». Här grep han sig an med sina studier med ett nit och en hängifvenhet, som ådrog honom uppmärksamhet. Skyldigheten att ringa nödgade honom att stiga tidigt upp, ty det ringde första gången klockan fem. Tjänstgöringen såsom sopare fordrade äfven, att han i god tid kom i rörelse. Punktlighet var hvad som hufvudsakligen fordrades af den yngling, som skulle ringa. Detta måste ske på sekunden. En enda minut för tidigt eller för sent skämde punktligheten. *På pricken* rätt, ljöd regeln. Det var dock ej någon börda för James. Punktlighet var, såsom vi hafva sett, en af hans medfödda egenskaper. Det var honom likgiltigt, om han steg upp klockan fyra eller fem om morgonen, eller om han ringde tre eller tolf gånger om dagen. Han fogade sig med lätthet efter omständigheterna, eller rättare sagdt — dessa tycktes foga sig efter honom Han var en duglig ringare och sopare, helt enkelt därför att det var en regel för honom att göra allting väl.

En af hans kamrater sade en dag till honom:

»Jim, så vidt jag kan se, sopar du lika bra som du läser.»

»Hvarför skulle jag ej göra det?» svarade James hastigt.

»Många människor göra viktiga saker bäst», svarade hans skolkamrat, »och en läxa är viktigare än sopningen.»

»Du är kättersk», utropade James. »Om dina åsikter i andra ämnen ej äro sundare, blir du ej någon pålitlig ledare för andra. Sopningen är på sin plats lika viktig som en läxa i grekiska på sin, och därför måste den enligt din egen regel göras lika väl.»

»Du har rätt, Jim; jag afsvärjer mitt kätteri, såsom det anstår en hederlig pojke lik mig att göra.»

»Jag tror, att den gosse, som ej sopar bra, skall ej heller studera bra», fortfor James. »Det kan finnas undantag från regeln, men regeln är riktig.»

»Jag förmodar du i det närmaste har rätt, Jim. Men min tro är, att få människor följa den regeln. Det gifves saker, i hvilka de flesta äro ytliga, huru grundliga de än för öfrigt må vara i andra.»

»Det må så vara. Jag skall ej motsäga dig häruti», inföll James, »men det är också skälet, hvarför så många ej röna framgång. De hafva ej en bestämd föresats att vara grundliga. För ej länge sedan läste jag en lefnadsteckning öfver Franklin. Han sade själf: 'Grundlighet måste vara en handlingens drifkraft.'»

»Och det är därför du sopar lika väl som du studerar», afbröt honom kamraten i en beundrande ton.

»Ja, naturligtvis. Det finnes intet skäl, hvarför en människa skulle vara mindre grundlig i det ena än i det andra. Jag tror ej, att det är svårare att göra en sak bra än att göra den till hälften. Jag vet, att det är mycket svårare att läsa upp en läxa skralt än att göra det fullkomligt.»

»Det kom jag till min förargelse underfund med här om dagen», inföll kamraten skämtande. »Jag erkänner, att det är lust och glädje med en läxa, som man kan fullkomligt, och ganska mycket ledsamheter med en, som man kan illa.»

»Det är just på samma sätt med sopningen», sade James. Åsynen af ett halfsopadt golf skulle vara mig en nagel i ögat. Det skulle blifva alldeles detsamma som en illa lärd läxa.»

»Jag skulle föredraga det halfsopade golfvet», anmärkte hans kamrat.

»Jag föredrager intetdera», förklarade James, »eftersom de äro onödiga båda.»

James hade anhållit, att styrelsen skulle pröfva honom såsom ringare och sopare under två veckors tid. Den gjorde så, och profvet utföll till allas fulla belåtenhet. James fick alltså stanna kvar på sin plats.

En person, nu en aktad prästman, som en sex år senare beklädde samma post, skrifver: »Då jag tjänstgjorde såsom portvakt, måste jag ringa klockan fem om morgonen och klockan nio om aftonen, och jag tror detta har varit en ständig vana, sedan skolan börjat sin verksamhet. Det var ett tungt arbete, och mycket berodde på den persons punktlighet och påpasslighet, som skötte klockan.»

Ett fruntimmer, som nu är bosatt i staten Illinois och var skolkamrat med James vid denna tid, skrifver: »Då unge Garfield först kom till institutet, betalade han skolafgiften genom att tjänstgöra såsom portvakt, sopa golfvet och ringa. Jag kan se honom för mig än i dag, där han om morgnarna stod med handen på klockrepet, färdig att gifva den signal, som kallade lärare och lärjungar att börja dagens plikter. Då vi gingo förbi honom på väg till skolrummet, hade han ett vänligt ord för enhvar. Ingen vid institutet var så allmänt omtyckt som han. Han var alltid vänlig, road af samtal och mycket underhållande. Han var kvick och aldrig svarslös, men hans skämt, ehuru träffande och ypperligt, var alltid oförargligt, och medvetet sårade han aldrig andras känslor.»

Unge läsare, begrunda de orden: »ingen vid institutet var så allmänt omtyckt» — och likväl ringare och sopare! Han utförde det lägsta arbete, som där fanns att göra, med samma glädtighet och grundlighet, som han skulle löst ett problem i algebra! Den yngling, som blef den mest omtyckte studerande vid läroverket, oaktadt han ringde och sopade golfven, måste äga ovanliga egenskaper. Utan tvifvel gjorde han sin ringa syssla ganska aktad. Vi våga påstå, att mången yngling, som förut ej skulle velat fullgöra ett dylikt åliggande, från denna tid blef villig att åtaga sig denna förut så föraktade syssla. Hvarje nyttig och nödvändig sysselsättning är aktningsvärd, men mången yngling har ej uppfattat detta. De studerande vid Hirams Eklektiska institut gjorde nu denna upptäckt. De lärde det af James. Han förlänade värdighet åt det ringa kall han beklädde. Han gjorde det genom att sätta karakter på sitt arbete.

Det fanns vid denna tid nära två tusen band i det bibliotek, som tillhörde läroverket. Från denna kunskapsskatt hämtade James riklig näring. Hvarje ledigt ögonblick af hans tid var han upptagen med böcker därifrån. Han hade vid Geauga-seminariet börjat att blifva en ifrig beundrare af poesi. Youngs Natt-Tankar, hvilka han där funnit, hade i synnerhet gjort ett djupt intryck på honom. Hans goda minne bibehöll mycket af hvad han läst, både poesi och prosa. Här hade han ett vidsträcktare fält att genomströfva, flera böcker togo hans uppmärksamhet i anspråk, ehuru han ej hade mer tid att läsa. Han började att mera systematiskt ordna sin läsning.

»Hvad gör du med den där boken?» frågade en af hans rumkamrater. »Skrifver du af den?»

»Ej just det, men jag tillägnar mig den så mycket som möjligt», svarade James. »Jag gör anteckningar.»

»Jag tycker det skulle vara ett långsamt arbete.»

»Icke det minsta, på det sätt jag gör det.»

»Huru gör du det då?»

»Jag antecknar de viktiga ämnen boken afhandlar tillika med sidorna hvar de stå, så att jag kan få reda på hvilket af dem jag vill, i fall jag framdeles skulle behöfva det. Jag ämnar göra på samma sätt med alla böcker jag läser och gömma anteckningarna för framtida behof.»

»En god plan, om du har tålamod därtill. Jag brukar rusa igenom en bok det fortaste jag kan. Det vore mig ej möjligt att göra mig så mycket besvär.»

»Jag tror ej, att jag använder mer tid på att läsa en bok än du», svarade James. »Jag fäster mig vid idéen och hufvudpunkterna, resten låter jag fara. Men anteckningarna inprägla innehållet i mitt minne. När jag sedan skall tala eller skrifva öfver ett ämne, skola mina anteckningar förse mig med det nödvändiga stoffet.»

»Din ammunition är färdig, och du behöfver blott ladda och skjuta», sade kamraten. »Det är icke illa. Jag tror din plan är god.»

»Den är i längden mycket tidsbesparande. I stället för att jaga efter upplysningar om ämnen kan jag söka upp dem genast.» James anmärkte detta med en säkerhet, som visade, att hans beslut var välbetänkt. Han kunde vid mognare år intyga, att denna metod varit en af de nyttigaste och viktigaste

regler han under sitt lif följt. Många studerande hafva följt en liknande plan, och alla intyga, att de haft nytta däraf. Det är en utmärkt metod för ungdom af båda könen, antingen de ämna förskaffa sig en högre bildning eller ej, ty den utvecklar deras förstånd och ökar deras allmänvetande. Detta resultat är önskvärdt i den anspråkslösaste såväl som i den högsta ställning i samhället. En klok, kunnig medborgare pryder sin plats. Såsom vi hafva sett, blef — tack vare dessa åsikter — ringarens och soparens kall vid Hirams institut både aktadt och adladt.

Då James hade slutat sin akademiska kurs och blifvit föreståndare för institutet i Hiram, skref han till en yngling, som han önskade skulle ägna sig åt studierna:

»Säg mig, Burke, känner du ej, att det rör sig inom dig en ande, som längtar att *kunna handla och våga,* att samtala med tankarnas stora värld, och som håller fram för dig ett högt och ädelt föremål, som du genom din själs styrka och och din arms kraft kan vinna? Känner du ej inom dig en dylik längtan, om hvilken du ej talat med någon mänsklig varelse, en längtan, som måste stillas, så framt du ej skall lefva fram ditt lif utan att någonsin blifva tillfredsställd? Jag är viss att du känt denna längtan, och den skall hålla ditt hjärta fånget, tills du lyder dess maning. Det är naturens röst, och då du lyder den, skall du blifva till välsignelse för dig och dina medmänniskor.»

Om Burke kände »denna ande röra sig» i sin själ eller ej, veta vi icke, säkert är att James kände den såsom en hemlighetsfull makt, som manade honom framåt och uppåt på en bana, hvilken ingen kunde stänga för honom utan att på samma gång tillfoga hans själ ett oläkligt sår.

Våren efter sedan James kom till läroverket föreslog föreståndaren, att lärjungarne skulle hämta träd från skogen och plantera dem omkring skolbyggnaderna för att pryda platsen och bereda en ljuflig skugga åt dem, som en tjugo eller trettio år senare där skulle samlas.

»En ypperlig idé», utropade James till Baker, med hvilken han samtalade om ämnet. »Om hvarje manlig studerande sätter ett träd för sig och ett för en kvinnlig kamrat, kan hela skolplanen och äfven de närmaste gatorna förses med träd. Vi kunna göra det nästa lördag.»

»Du är verkligen ridderlig, Jim», svarade Baker. »Flickorna kunna naturligtvis ej sätta några träd.»

»Och gossarne skola känna sig stolta öfver att få göra det för dem», inföll James.

»Och uppkalla dem efter flickorna», tillade Baker.

»Det var ett ypperligt förslag att kalla träden efter dem, för hvilka de äro satta», instämde James. »Du är ett snille, Georg; det hade jag aldrig hittat på. Det måste komma sig däraf, att du tänker mera på flickor än jag.»

»Men planen att plantera ett träd för hvarje flicka var din, Jim. Jag kan ej taga patent på den.»

»Jag blygs ej att erkänna den. Den är värdig pojkar från västern. Vi kunna få oss en rolig dag, då vi utföra den — bättre än ett lustparti eller ett kalas.»

»Jag håller verkligen med om det», sade Baker.

Detta företag utfördes på bästa sätt, och träden planterades och uppkallades såsom ofvan är nämndt. James var högeligen road. Han var en stor beundrare af naturen, och ett träd eller en blomma skänkte honom ett verkligt nöje. Att plantera träd omkring sitt älsklingsläroverk var för honom ett privilegium, hvarom han ej ville gå miste.

Under det första året han vistades vid läroverket gjorde sig en af de kvinnliga lärjungarna, en ganska kvick och begåfvad flicka, skyldig till en så grof förseelse mot skolreglerna, att föreståndaren ansåg, det hon måste offentligen tillrättavisas. Tillrättavisningen skulle försiggå strax efter morgonbönen följande dag. Händelsen föranledde lifligt meningsutbyte i skolan. Sympatierna voro helt och hållet på flickans sida, då hon var allmänt omtyckt.

»Det är alltför ledsamt», anmärkte James till en kvinnlig kamrat. »Det kommer väl nästan att taga lifvet af henne. Hvad jag beklagar henne!»

»Jag tycker det är skamligt att göra så mycket väsen af en obetydlighet», svarade den unga damen. »Om det vore en gosse, vore det ej hälften så bedröfligt.»

»Ni tror, att gossar äro så vana vid offentliga tillrättavisningar eller i allmänhet mer obetydliga än flickor», inföll James, litet stött.

»Icke just det. Jag tycker, att det värsta sättet att gifva en tillrättavisning ej skulle användas mot en ung flicka.»

»Jag är fullkomligt ense med eder härom, men jag förmodar saken ej kan hjälpas.»

»Om vi skulle gå in med en petition och bedja, att afstraffningen måtte ske enskildt?»

»Det är jag med om», sade James. »Men det måste ske genast.»

»Jag skall strax tala med några af flickorna.» Och med dessa ord skyndade hon bort.

Det talades mycket om saken under dagens lopp. Men petitionsfrågan kom ej till utförande, och nästa morgon kom med vissheten om att tillrättavisningen skulle ske inför hela skolan. Skolungdomen samlades med hjärtan fulla af medlidande med den stackars flickan. Ingen kände lifligare deltagande för henne än James. Han väntade att få se henne öfverväldigad och förkrossad.

Föreståndaren tillsade henne att resa sig, och tillrättavisningen delgafs henne, under det alla de andra böjde sina hufvuden i medkänsla för henne. Hon öfverlefde bestraffningen. Hon hvarken grät eller svimmade. Då hon med de andra lämnade salen, anmärkte hon till James, så högt att många hörde det:

»Det föreföll mig som om farbror Sutherland var tämligen närgången.»

Den skämtsamma anmärkningen framkallade ett allmänt skratt, och ingen skrattade hjärtligare än James, som fann att de bedröfligt nog förspillt sitt varma deltagande.

James hade ej länge vistats vid institutet, förrän kamraterna upptäckte ett framstående drag i hans karakter, det var hans stränga rättskänsla. Han var mycket road af bollspel, och han ville, att alla skulle hafva nöje däraf. En dag hade han just tagit upp sitt sällträ för att deltaga i ett spel, då han märkte några små gossar, som begärligt betraktade spelet, tydligen önskande i sina hjärtan, att också de kunde få vara med.

»Äro ej de här pojkarne med om spelet?» frågade han.

»Hvad, de där bytingarne? Naturligtvis icke, de skulle förstöra det alltsamman.»

»Men de vilja spela lika gärna som vi. Låt dem vara med.»

»Nej, vi vilja ej hafva spelet förstördt. De kunna ej spela.»

»Då skall jag ej heller göra det», tillade James bestämdt och kastade sitt sällträ.

»Nå, låt dem komma då», skrek en af de spelande, som ville att spelet skulle komma i gång. »Förstör det, om du vill!»

»Det blir så mycket lifligare», förklarade James, tog upp sitt sällträ och ropade på smågossarne att falla in. »Vi få kanske ej ett så konstmässigt spel, men nu få alla roligt däraf; och det är lekens hufvuduppgift.»

XX. Student och lärare.

James upphörde att vara portvakt vid slutet af sitt första år vid Hiram och upphöjdes till underlärare i afdelningen för engelska och klassiska språk. Doktor Hinsdale, sedermera läroverkets rektor, säger med anledning af de hastiga framsteg han gjorde:

»Hans själ utvecklades nu i alla riktningar i så mycket större utsträckning, som studiekursen var fri, och frånvaron af alla traditionella band gaf honom vidsträckt utrymme. Han var en väldig naturkraft, och intet var för honom så nödvändigt som frihet och rikliga tillfällen till utbildning. Hiram bildade nu sina blifvande lärare, på samma gång som det skapade sin egen kultur. Det var därför helt naturligt, att James efter endast ett års vistande vid läroverket fick plats bland lärarekåren. I 1853—54 års kataloger står hans namn både bland lärjungarnes och lärarnes: »James A. Garfield, Cuyahoga County», och »J. A. Garfield, lärare i engelska och klassiska språk». Hans upptagande bland lärarne tyder på en viss omogenhet hos läroverket; men det gaf hans själsgåfvor och hans ärelystnad ett spelrum, som en äldre skola med högre utveckling ej skulle hafva lämnat honom.»

Han hade nu tre viktiga platser att fylla som student, lärare och snickare. Han hade blifvit nästan lika omistlig i snickaryrket som vid institutet. Ljudet af hans hammare före och efter skoltiden var välbekant för både studerande och stadsboar.

»Se där», sade unge Clark, visande på James, som satt på taket af ett hus, som byggdes i närheten af läroverket. »Jim har åtagit sig att spånlägga det där taket.»

»Ensam?» frågade Jones.

»Ja, ensam, och det kommer ej att taga lång tid, om han låter sin hammare gå lika flitigt, som den nu gör. Jim är en grundmur, som bär hvad tyngd som helst.»

»Att kalla honom en mur tycker jag knappast passar, det finnes hos honom mera hjärna än lerjord.»

»Och tillräckligt med ånga att hålla hjärnan i ständig verksamhet. Har du någonsin sett en människa arbeta såsom han?»

»Nej, aldrig. Arbetet tyckes vara lika nödvändigt för honom som luft och föda. Om han ej vore tvungen att arbeta för sin utkomst, skulle hans hjärna på ett år söndersplittra hans kropp till små smulor. Han är nästan den enda student, för hvilken jag tyckt det varit en lycka att vara fattig som en kyrkråtta.»

»Det har jag verkligen aldrig tänkt på. Fattigdomen är således stundom till välsignelse. Jag trodde, att den för studerande alltid var en förbannelse.»

»Det är Jims räddning», tillade Jones. »Jag har ofta tänkt därpå. Jag antager, att hans snickeri är bättre kroppsrörelse för honom än våra bollspel.»

»Minus *nöjet*», inföll Clark hastigt, som verkligen trodde, att James beröfvade sig själf alla högre njutningar. »Har du ej sett, huru road han är af bollspel, då han någon gång är med oss därom?»

»Naturligtvis, men han förefaller mig aldrig mera road af dessa lekar, än han är af studier, läsning och kroppsarbete. Han studerar just så, som han kastar boll, med all sin kraft, och jag antager, att det är så vi alla borde göra.»

»Det är hvad fader Bentley sade i sin predikan: 'Allt hvad du gör, gör det med hela din kraft'. Kommer du ihåg det?»

»Ja visst, och hvem vet, om ej fader Bentley har engagerat Jim för att illustrera sin sats. Han predikar och Jim praktiserar. Ingen vid institutet skall disputera emot en sådan predikan, det kan du lita på.» Anmärkningen sades skämtande, men var på samma gång ämnad såsom en artighet för James' räkning.

Detta samtal framhåller det förhållandet, att James under sitt vistande vid institutet äfven sysselsatte sig med kropps-

arbete. Utrymme saknas för en detaljerad beskrifning af James' arbete med hyfvel och hammare under hela denna period. Här må blott en gång för alla nämnas, att han under de tre åren i Hiram betydligt ökade sitt kapital genom att förrätta åtskilligt grofarbete. Han hyflade panelningarna för det nya hus, med hvars taktäckning han var sysselsatt under föregående samtal. Han deltog äfven i annat byggnadsarbete. Åtskilliga betingsarbeten vid jordbruket åtog han sig också vid olika tider. De penningar, som ej gingo åt vid institutet, sparades för framtida behof vid universitetet.

Då James inträdde vid läroverket, tilldrog sig en klass i geometri, bestående af tre medlemmar, hans synnerliga uppmärksamhet. Då han åhörde dessa matematiska lektioner, hvilka gåfvos och togos med lif och skarpsinnighet, blef han högeligen intresserad. Han har senare sagt: »Jag betraktade läraren och klassen med en vördnadsfull förfäran.» Klassens tre medlemmar voro: William B. Hazen, som blef en af de utmärktaste generalmajorerna under sista kriget och som nu tjänstgör vid norra gränsen; Geo. A. Baker, nu en framstående medborgare i Cleveland, Ohio; och miss Almeda A. Booth, en mycket talangfull kvinna, omkring trettio år gammal, som undervisade vid institutet och på samma gång fullföljde sina egna studier i den högre matematiken och de klassiska språken. Som denna miss Booth utöfvade större inflytande öfver James än någon af hans andra lärare, med undantag af doktor Mark Hopkins vid Williams College, vilja vi särskildt nämna några ord om henne och hennes uppfattning af vår hjälte. Hon var dotter till en metodistpredikant, hvars verksamhetsområde sträckte sig öfver tusen mil längs gränsen, en man af ovanlig kroppsstyrka och utmärkt förstånd. Dottern ärfde faderns själsgåfvor och karaktersstyrka. Då den unge man, med hvilken hon var förlofvad, dog, beslöt hon att ägna sig åt allvarliga studier för att därigenom kunna blifva till mer nytta i lifvet. Detta beslut förde henne till Hiram. Hon dog 1875, och general Garfield sade sedan om hennes begåfning: »Då hon var tolf år gammal, brukade hon förvirra sina lärare genom frågor, som besvärade dem genom att rätta deras misstag. En af dem, en manlig lärare, som var alltför stolt att underkasta sig ett barns rättelse, vände sig till den lärdaste mannen i trakten för att söka dennes hjälp och råd angående tviste-

ämnet mellan dem. Han fick då höra, att han hade orätt och att det var hans plikt att erkänna det. Läraren var manlig nog att följa det kloka rådet, och från den stunden blef den lilla flickan hans vän och hjälp. Det var henne likt att hjälpa helt stilla utan skryt. Under hela hennes lif hörde aldrig hennes vänner från henne en häntydning på att hon någonsin vunnit en intellektuel seger öfver någon annan människa i världen.»

Det var lyckligt för James, att denna utmärkta kvinna blef djupt intresserad för hans framgång och välfärd.

»Det är den mest ovanlige yngling jag någonsin träffat på», sade hon till föreståndaren. »Han måste hafva en stor framtid för sig.»

»Det är sant, om han ej viker in på en orätt väg», sade föreståndaren.

»Jag kan knappt tro det vara möjligt. Hans kristliga åsikter äro mycket fasta. Hans själsgåfvor, hans arbete, allt tyckes vara behärskadt af hans kristendom Jag känner, att han skall blifva en makt i världen.»

»Jag delar edra tankar härvidlag. Likväl falla så många af våra förhoppningsfulla ynglingar för frestelsernas lockelser.» Föreståndaren hade sett mera af världen än miss Booth, och han talade därför mindre tillitsfullt.

James hade ej varit vid läroverket mer än några få månader, då hans studier blefvo desamma som miss Booths, och de kommo i samma klass. »Jag var långt efter miss Booth i matematik och fysik», säger han, »men vi voro ungefär jämngoda i grekiska och latin.» Hon kunde gifva honom väsentlig hjälp vid hans studier, och det var henne ett nöje att göra det. Deras studier fortforo att vara nästan desamma under hela den tid de kvarstannade vid institutet. Bibliotekarien hade läroböcker till salu, och han har antecknat följande till dem försålda:

»Januari 1852. Latinsk grammatika och Cæsar.

Mars 1852. Grekisk grammatika.

April 1852. Fransk grammatika.

Augusti 1852. Tysk grammatika och läsöfningar.

November 1852. Xenophons Memorabilia och ett grekiskt testamente.»

Allt detta på ett år.

»Augusti 1853. Sophocles och Herodotus.
November 1853. Homers Iliad.»

Under höstterminen 1853 läste miss Booth och James omkring hundra sidor i Herodotus och hundra i Livius. De voro äfven tvenne kvällar i veckan tillsamman med professorerna för en gemensam öfversättning af romarbrefvet. Dagboken för den 15 December 1853 innehåller härom följande: »Öfversättningssällskapet satt tre timmar hos miss Booth och kom öfverens om öfversättningen af nio verser.» Häraf framgår att dessa studier bedrefvos kritiskt och därför långsamt.

Miss Booth var ganska hemmastadd med den engelska litteraturens mest framstående författare, både skalder och prosaister, och hon var James en utmärkt hjälp vid valet af böcker. De läste dem ofta tillsamman, då de diskuterade deras förtjänster och gjorde anteckningar. I ett loftal öfver henne yttrade general Garfield för några år sedan: »De få stunder skolarbetet lämnade oss lediga ägnades åt våra älsklingsämnen, och många af dessa studerade vi gemensamt. Jag kan uppräkna tjugo eller trettio böcker, hvilka äro mig dubbelt dyrbara, emedan de lästes och afhandlades i hennes sällskap. Jag kan ännu mellan raderna läsa det första intryck hvarje sida gjorde på henne och hennes omdöme öfver innehållet. Hon var alltid färdig att bistå en vän med sina bästa krafter.»

James valdes att utarbeta en disputation för examensdagen. En dag tog han sin tillflykt till miss Booths rum.

»Jag behöfver er hjälp miss Booth», sade han. »Jag fruktar att utan den blir min afhandling bara skräp.»

»Jag tror ej det har någon fara», svarade miss Booth, »men jag vill gärna hjälpa eder allt hvad jag förmår.»

»Det är allt hvad jag behöfver», anmärkte James muntert, »och jag inser ej, att jag kan låta mig nöja med mindre. Jag tycker om att tala om ett ämne, innan jag skrifver. Det är mig en stor hjälp.»

»Det är en utmärkt hjälp för enhvar», svarade miss Booth. »Två hufvuden måste vara bättre än ett, då det gäller att undersöka en sak. Diskussion väcker tanken och gör den klarare och mera självständig. Jag är färdig att tala om eder disputation huru länge som helst.»

James upptog nu ämnet genom att framhålla vissa svårigheter och framställa frågor. Båda fördjupade sig snart så i ämnet, att de glömde taga vara på tiden. De hade ej en aning om att nattens timmar förrunno, förrän de öfverraskades af morgonens ljus, som inträngde genom fönstret.

År 1853 föreslog miss Booth, att tolf af de mera försigkomna lärjungarne — James och hon själf däribland — skulle bilda ett litterärt förbund i ändamål att använda den stundande ferietiden af fyra veckor till ett grundligare studium af klassikerna. Förbundet bildades och en af professorerna värfvades. För denne skulle medlemmarne på bestämda tider uppläsa, hvad de inlärt. Under denna ferietid läste de Virgilii Herdekväden och de första sex böckerna af Iliaden. Hvarje uppläsning åtföljdes af en grundlig öfning i latinska och grekiska grammatiken. Det visade sig vara en synnerligen nyttig ferietid för James, en tid på hvilken han alltid såg tillbaka med stolthet och glädje. Han betraktade miss Booth såsom sällskapets ordnande och styrande ande, hvilket ännu mera ökade hans tacksamhetsskuld till henne.

Förnämsta orsaken till miss Booths höga tanke om James' kristliga åsikter, hvilken hon uttalade till föreståndaren, var han stadgade, kristliga lif. Från den tid han blef en medlem af institutet tog han en verksam del i de religiösa sammankomsterna och slöt sig till dem, som på fullt allvar ville vara Guds folk. Hans förmaningar och böner voro fulla af allvar och vältalighet och väckte så väl stadsboarnas som de studerandes lifliga uppmärksamhet. Ingen studerande yngling med så stora gåfvor såsom andlig talare hade före honom funnits vid läroverket. Den allmänna åsikten var, att en så ung vältalare aldrig förr varit hörd.

Fader Bentley, pastorn vid Lärjungarnes församling i Hiram, kände sig sällsamt dragen till James. Efter få månaders förlopp fann han, att James' närvaro var så godt som nödvändig för framgången af ett bönemöte. Ofta nödgade han honom att bestiga plattformen för att tala till församlingen, i förhoppning att James' ord skulle verka kraftigare. Då fader Bentley var borta, brukade James ofta öfvertaga ledningen af mötet. Det sista året han var i Hiram öfvertalade honom fader Bentley flera gånger att bestiga predikstolen vid sön-

dagsgudstjänsten och predika i sitt ställe, hvilket James gjorde till församlingens stora belåtenhet.

James' gåfva såsom talare var så erkänd, att han ofta anmodades att hålla tal vid offentliga sammankomster. Vid ett bönemöte under veckan, då James som vanligt befann sig på plattformen tillsamman med fader Bentley för att deltaga i föredragen, kom ett bud för att anhålla om hans hjälp vid ett politiskt möte, där talaren hade uteblifvit. När James hunnit halfvägs på gången, märkte fader Bentley, att han gick, och ropade: »James, gå icke», men hastigt, liksom tyckte han att detta var för mycket begärdt, sade han till församlingen: »Det är detsamma, låt honom gå, den gossen skall ändå blifva president i Förenta Staterna.»

»Jag kommer ännu ihåg hans kraftiga maningsord», anmärkte en kristen kvinna, som vid den tiden stod i förbindelse med institutet; »de voro olika allt, hvad jag brukade få höra vid bönemöten.»

»I hvad fall voro de olika?» frågade någon.

»De hade en originalitet och en friskhet, som öfverträffade allt, hvad jag någonsin hört vid sådana möten, det fanns ingenting alldagligt eller utslitet i hans uttryck. Man kände, att hans tankar ej voro hämtade från en eller annan bibeltolkare eller lånade af andra, utan alster af hans egen ande och stora själsgåfvor, uttalade med verkligt allvar och uppriktighet.»

»Han måtte hafva ägt ett underbart välde öfver språket», anmärkte hennes vän.

»Det var en af orsakerna till hans förmåga att tjusa oss. Det flödande språket, så kraftigt och träffande, liknade en väldig flod. Det föreföll som om han blott behöfde öppna sin mun för att tankar, iklädda det mest glödande språk, skulle brusa fram. Många, många gånger hörde jag den anmärkningen: 'Han talar lika lätt som han andas.' Ja», fortsatte hon efter ett ögonblicks uppehåll, »i hufvudsak var han redan då samme talare, som han nu är, om man ser bort från den värdighet, som ålder och erfarenhet förläna.»

I sammanhang härmed skola vi tala något om Garfield såsom kämpe vid diskussionsöfningarna. Han var nu äldre och mera erfaren, än då han var i Chester, och hans föredrag voro i följd däraf mera manliga. Damen från Illinois, hvars

ord vi redan citerat, säger: »Vid dessa öfningar intog han snart en ställning högt öfver alla andra, såsom talare och försvarare af den fråga, för hvilken han kämpade.» Hans intresse för allmänna frågor växte med tidens oro. Den nedriga lagen angående slafflyktingar och återförandet af rymda slafvar till deras herrar hade blifvit stadfäst af kongressen såsom ett förlikningsförsök, och ingenstädes i landet väckte detta beslut större förbittring än i Hiram och dess omnejd. Förbittringen växte med hvarje dag. Både män och ynglingar grepos däraf, och lärjungarne vid Hirams institut gingo i spetsen för rörelsen. James var redan förut slafveriets oförsonlige fiende, om möjligt blef han det nu ännu mera. Han formligen lågade vid diskussionsöfningarna. Han utslungade djärfvare hotelser än någonsin mot slafveriet. Han hade varit en stor beundrare af Daniel Webster, men dennes advokatyr för rymningslagen väckte hans afsky. Han var ej den, som kunde dölja sina känslor, och han uttalade dem med kraft. »Ett förbund med döden och en öfverenskommelse med afgrunden», citerade han ur Esaias, »det skall tillintetgöra sina upphofsmän. De förtryckte och nedtrampade skola ropa efter hämnd till den Allsmäktige, liksom Abels blod en gång ropat. Den gudomliga vredens blixt skall likväl splittra slafveriets gamla knotiga träd till atomer och ej lämna kvar hvarken rot eller gren.»

Då James blef underlärare, fick han till elev i grekiska miss Lucretia Rudolph, den unga flicka, som intresserat honom så mycket i Chester. Hennes fader hade flyttat till Hiram för att bereda henne bättre tillfälle att fulländа sin uppfostran.

James var glad öfver att återse henne och lycklig öfver att få välkomna en så begåfvad lärjunge. Han hade ej några förhoppningar om att hon någonsin skulle komma att stå i ett närmare förhållande till honom. Men veckor och månader förgingo, och hon blef en af hans mest framstående elever, ej blott i grekiska utan äfven i andra ämnen. På samma gång gjorde hennes fina sätt och utmärkta karakter djupt intryck på honom, och detta intryck blef djupare allt eftersom tiden gick framåt. Följden blef, att innan James lämnade läroverket, hade en ömsesidig tillgifvenhet uppstått mellan dem, och hon hade lofvat att blifva hans hustru, när han slutat

sina studier och fått anställning. James var då tjugotvå år gammal och miss Rudolph ett år yngre.

Detta var ett af de viktigaste steg James tagit, och det har visat sig vara ett af de lyckligaste. De, som förutspådde, att hans förlofning skulle störande inverka på hans studier, förstodo eller uppskattade ej till fullo hvarken hans karaktersfasthet eller hans viljekraft. Sådana kärleksaffärer äro ofta att beklaga, emedan så många unga män med svaga karakterer tillåta dem att störande inverka på hela sin framtid. För James blef hans kärlek honom till hjälp i hans sträfvan att nå sitt lefnadsmål. Den blef på samma gång en luttringseld för allt det grofva och oslipade, som ännu fanns inom honom. De mest lysande själsgåfvor renas och förädlas genom kärlekens makt. Detta var i hög grad förhållandet med James.

Ehuru James var så blyg och tillbakadragen, då han först kom till Chester och där började sina studier, blef han sedan en af de mest sällskapliga och angenäma studenterna vid Hiram. Han var lifvet i sällskapskretsarna. Olik många studenter, hvilkas sinnen äro helt och hållet upptagna af studier, kunde han slå sig lös och med glädtighet deltaga i umgängeslifvet. Med sina talanger, sina kunskaper, sin kvickhet och humor bidrog han i hög grad till allas nöje. Damen från Illinois, hvars ord vi redan tvenne gånger anfört, säger härom:

»Under Juni månad företog hela skolan sin årliga utfärd i vagnar till skogen vid Randolph, tjugofem mil från Hiram. På denna lustresa var unge Garfield själen i sällskapet. Han kunde allt emellanåt utbrista i förtjusning vid åsynen af en fågel eller en slingrande vinranka eller en af skogens vördnadsvärda jättar. Han kunde timtals uppläsa poesi, ty hans minne var utmärkt.»

Läsaren kan häraf förstå, att det ej var med innehållslöst prat, skvallerhistorier eller upptåg, som han roade sällskapet, utan med förståndiga och lärorika samtal. Han kände ingen sympati för unga karlar, som pladdrade dårskaper och obetydligheter och bar sig narraktigt åt för att underhålla sällskapet. Honom föreföll detta såsom ett sådant bevis på medfödd svaghet eller brist på sundt förnuft, att det väckte hans förakt. En af hans förtroligare umgängesvänner under denna tid gör en anmärk-

ning, som yppar en grundorsak till hans stora popularitet: »Det var en hjärtlighet i hans väsen, som hastigt tillvann honom andras tillgifvenhet och aktning. Han hade ett behagligt sätt att taga i hand, och hans trofasta handtryckning vittnade om en varm sympati för alla.» Samma person säger: »På den tiden hade både lärare och lärjungar för vana att kalla honom 'Webster den andre', och den anmärkningen hördes ofta: 'Han kommer nog att få sin plats i Hvita Huset'.»

Det var en gren af de sköna konsterna, som han odlade con amore. Det var ritning med svartkrita. Han blef så skicklig häruti, att han utsågs till lärare i denna konst. Den dam vi förut citerat var en af hans elever, och hon skrifver:

»Han ritade med svartkrita särdeles talangfullt och meddelade äfven undervisning i denna konst. Jag var hans elev och har ännu i behåll en tafla med ett kors, på hvilken han utfört en del af skuggningen och gjort den sista retuscheringen. I marginalen är med den ryktbare lärarens egen hand skrifvet hans och hans elevs namn. Det finnes äfven i behåll två andra ritningar, den ena föreställande en stor europeisk fågel på en trädgren, den andra ett vinterlandskap med en kyrkogård, båda ritade af honom under denna tid.»

Hans begåfning var så mångsidig, att han med sin stora ihärdighet tycktes segra i allt, hvad han företog sig. Utan denna allvarliga flit skulle mångsidigheten ej varit honom till stor nytta. Han tillämpade fullkomligt i praktiken den gamla satsen: »Fullfölj eller börja aldrig», och hans flit var oöfvervinnelig. Häruti låg hemligheten af hans framgång både som lärare och lärjunge. Innan han lämnade institutet, gåfvo hans framgångar styrelsen anledning till en allvarlig öfverläggning.

»Vi måste försäkra oss om hans återkomst till Hiram, då han gått igenom akademien», sade ordföranden. »Han kommer att blifva en omtyckt och förträfflig professor.»

»Det är sant», svarade en annan ledamot af styrelsen. »I hvilket ämne skulle ni vilja använda honom?»

»I det som är ledigt. Han skall på ett utmärkt sätt sköta hvilken befattning som helst. Jag har märkt, att då vi anse honom särdeles lämplig för ett ämne, öfverraskar han oss med att vara lika bra i ett annat.»

»Det kommer helt säkert att bidraga till läroverkets popularitet, om han får intaga en framstående plats bland professorerna», tillade ordföranden, »jag skulle tro, att detta äfven skulle vara honom själf till glädje.»

Saken stannade ej härvid. Både föreståndaren och styrelsens ordförande talade med James i detta ämne. Och då han lämnade institutet för att begifva sig till universitetet, var det afgjordt, att han skulle återkomma så fort han slutat sina studier. Den nuvarande presidenten vid institutet säger:

»Jag skall här endast nämna, det han under tvenne år visat sin stora förmåga såsom lärare, allmänt vunnit studenternas hjärtan och af läroverkets målsmän fått det erkännandet, att de ansågo det för en lycka för institutet, om han efter slutade studier ville återvända dit såsom lärare.»

Om hans framgångar vid undervisningen skrifver damen från Illinois, som var hans elev, följande:

»Han var en särdeles underhållande lärare, alltid redo att med bilder förtydliga sitt tal och i besittning af en sällsynt förmåga att väcka sina lärjungars intresse och att göra undervisningen klar och redig. I räkneklassen funnos nittio elever, och jag kan ej påminna mig, att deras intresse någonsin slappades. Skälmstycken eller odygd kommo aldrig i fråga. Med lärjungar, som hade svårt att fatta, eller för hvilka det var en plåga att läsa upp en läxa, därför att de voro blyga och försagda, var han särdeles fördragsam, och genom uppmuntrande ord och vänligt bistånd lyckades han hålla alla vid godt mod och framkalla deras självförtroende.»

En framstående jurist i Cleveland, Ohio, J. H. Rodhes, anförde i ett offentligt tal ett drag från den tid, då han själf var vid institutet och James var hans lärare:

»Jag påminner mig en omständighet, som i väsentlig grad bidrog till att jag kom att stanna i Hiram. Jag led af hemlängtan, och en dag gick jag i institutets stora sal, då läraren i algebra, den högväxte, muskelstarke mannen med det yfviga, lurfviga håret, kom fram till mig, och då han såg det moln, som låg öfver mitt ansikte, lade han med innerlig vänlighet sin arm om mitt lif. Genast försvann min hemlängtan. Den mannen har i dag ej så mycket hår, som han då hade. Hårda stötar i det offentliga lifvet hafva kommit det rika håret att märkbart glesna.»

»Du ämnar dig till Bethany College, förmodar jag», anmärkte föreståndaren en dag. Detta var ett universitet upprättadt af Alexander Campbell, stiftaren af Lärjungarnes sekt.

»Jag hade förut ämnat mig dit, men jag har nu kommit på andra tankar», svarade James.

»Hvad har ändrat ditt beslut? Detta universitet tillhör vår kyrka, som du vet.»

»Ja, jag vet det, men jag har tänkt, att det kanske vore bättre för mig att utvidga mina iakttagelser genom att gå utom min sekt.»

»Det kan så vara. Du behöfver kanske ett större verksamhetsfält.»

»Jag känner Lärjungarnes församling i grunden. Kanske vore det nyttigt att lära känna människorna utanför denna kyrka. Det förefaller mig inskränkt att binda mig inom gränserna af min bekännelse. Dessutom, skulle det ej vara af verkligt värde för mig att sätta mig i förbindelse med ett af universiteten i Nya England?»

»Kanhända, jag gillar dina skäl. Ett alltför inskränkt område skulle ej vara dig nyttigt. Den tanken är väl värd att tagas i öfvervägande. Du skall blifva färdig till inträde vid akademien två år tidigare än vanligt, åtminstone skall du kunna komma in vid några akademier. Hvilken ämnar du välja?»

»Jag har ännu ej bestämt mig för någon särskild. Jag ämnar skrifva till Yale College, Williams College och Brown University, uppgifva hvad jag läst och fråga, om jag kan få komma in såsom student, hvad undervisningen kostar och mera sådant.»

»Det är ett godt förslag. Då kan du sedan afgöra hvart du skall vända dig och inrätta dig därefter.»

James skref till presidenterna vid Yale College, Williams College och Brown University, och alla besvarade hans frågor. Svarens innehåll och James' beslut lär man känna genom ett bref, hvilket han skref till en vän, en vecka innan han for till universitetet.

»Det gifves tre skäl hvarför jag beslutat att icke fara till Bethany: för det första äro studierna där hvarken så omfattande eller grundliga som vid universiteten i östern, för det andra lutar Bethany starkt åt slafveriet, för det tredje är jag

son af föräldrar tillhörande Lärjungarnes församling, är själf medlem af denna församling och känner högst få människor, som hysa andra åsikter, och då jag alltid lefvat i västern, tror jag det skulle göra mig mera frisinnad i mina känslor och min uppfattning af såväl religiösa som allmänna frågor att komma i en ny omgifning, där jag kommer under nytt inflytande. Detta har föranledt mitt beslut att vända mig till ett af universiteten i Nya England. Jag skref därför till presidenterna vid Brown University, Yale och Williams College, med uppgift öfver hvad jag läst och förfrågan huru lång tid det skulle fordras för mig att genomgå deras lärokurser.

»Deras svar ligga nu framför mig. Alla säga, att jag kan taga graden på två år. De äro alla korta och affärsmässiga, men presidenten Hopkins slutar med denna sats: »Om ni kommer hit, skola vi med glädje göra hvad vi kunna för eder.» Då brefven nästan i allt annat äro lika lydande, har denna mening, hvilken förefaller mig som en vänlig handtryckning, afgjort frågan för mig. Jag reser till Williams nästa vecka.»

James tyckte alltid om, då folk kom honom till mötes med hjärtlighet, såsom han själf gjorde. Doktor Hopkins' hjärta hade talat genom hans penna, och James antog hans vänliga handtryckning.

»Huru är det med din kassa, James? Du kan ej hafva samlat nog för dina utgifter vid universitetet.» Hans broder sade detta till honom, några veckor innan han slutade sina studier vid Hiram, just då James med en viss oro öfvervägde detta ämne. Visserligen hade han förtröstat på Försynen, och Försynen hade stundom så oväntadt och alltid så rikligen dragit försorg om honom, att han äfven nu kände sig böjd att tro, det han skulle blifva i stånd att betala omkostnaderna för sin akademiska bana. Broderns fråga kom därför lägligt.

»Nej, jag har ej mer än hälften af hvad jag behöfver», svarade James, »men jag skall undervisa i vinter, och kanske kan jag skaffa mig något arbete under terminen. Det har alltid gått för mig att taga mig fram.»

»Men om du kommer två år tidigare än vanligt, råder jag dig att ej företaga dig något extra arbete under terminen. Du får nog att göra ändå.»

»Huru skulle jag kunna reda mig utan arbete?»

»Jag skall låna dig penningar till dina utgifter.»

»Och vänta till dess jag kan betala dig?»

»Ja. Då du gått igenom akademien, kan du få en lärareplats, och det dröjer ej länge, innan du betalar din skuld.»

»Men antag, att jag skulle dö, hvar skall du då taga din betalning?»

»Det är min risk.»

»Det bör ej så vara. Det är ej rätt, att du skall gå miste om dina penningar för min skull.»

»Jo, då jag går in därpå.»

»Det faller mig in», fortfor James efter ett kort uppehåll, »att jag kan ordna saken på så sätt, att du lånar mig penningarna, om jag skaffar mig en lifförsäkring på femhundra dollars. Därigenom är du skyddad, i händelse jag skulle dö.»

»Jag skall gå in härpå, om du tycker det är bättre.»

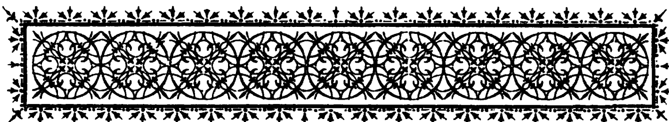
»Ja, det gör jag. På det sättet blir jag nöjd och befriad från en del bekymmer. Jag behöfver draga den mesta nytta jag möjligtvis kan af dessa två år vid universitetet.»

James tog en lifförsäkring, och, då han lämnade den till brodern, sade han:

»Om jag lefver, skall jag betala dig, och om jag dör, skall du ej göra någon förlust.»

Hvad James uträttade under de tre år han varit i Hiram är i korthet sammanfattadt detta: Den vanliga fyraåriga kursen och dessutom två års förberedelsekurs till akademien — tillsamman sex års studier — fullgjorde han på tre år. På samma gång betalade han sina egna utgifter genom att arbete såsom portvakt, snickare och lärare och samlade dessutom en liten summa för framtida behof.

XXI. Vid universitetet.

Vid slutet af sommarterminen examinerades de sökande, som anmält sig för inträde vid Williams College. James inställde sig hos doktor Hopkins, till sitt yttre mycket olik det artiga och väl skrifna bref han tillskrifvit denne. Man beskrifver honom som »en storväxt, tafatt yngling med en massa ljust hår, hvilket stod nästan rakt upp, öfver en bred, hög panna och ett öppet, vänligt och tankfullt ansikte, hvilket ej visade några spår af hans trägna studier, fattigdom och försakelser». Hans klädsel var helt och hållet i västerns stil och mer än vanligt torftig. Det var tydligt för doktor Hopkins, att den unge främling han hade framför sig ej slösade mycken tid på sin toalett och att han mera intresserade sig för kunskaper än för sin klädsel. Naturligtvis kände doktor Hopkins ej igen honom.

»Mitt namn är Garfield, från Ohio», sade James. Det var nog. Doktor Hopkins erinrade sig det utmärkta bref denne unge man skrifvit. Han kom honom genast hjärtligt till mötes och förnyade den vänliga handtryckning James hade tyckt sig läsa i hans bref med orden: »om ni kommer hit, skola vi med glädje göra hvad vi kunna för eder.» James kände sig genast hemmastadd. Det var en så vänlig, faderlig hälsning, att han kände sig nästan som om han kommit *hem*. Af sin lekamlige fader hade han intet minne, men nu hade han i sanning funnit en andlig fader, och aldrig i sitt lif hade han känt sig lyckligare. Likväl förnam han i sin själ en vördnadsfull bäfvan inför universitetets president, hvars väldiga hufvud och starkt utvecklade panna tydde på en jätte i för-

ståndsgåfvor. James var fullt belåten och öfvertygad om att han kommit till rätta stället, han hyste ingen önskan att vara annorstädes. Han hade läst doktor Hopkins föredrag om »Kristendomens vittnesbörd», och nu gjorde författaren just samma intryck på honom, som boken förut gjort, ett intryck af något sällsynt storslaget.

James genomgick sin examen utan någon svårighet och inskrefs såsom student. Hans examen ansågs verkligen öfverlägsen. Han kunde fullt mäta sig med de studenter, som redan tillbragt två år vid universitetet. Till en stor del hade James varit sin egen lärare i de högre studier han odlat för att vinna tid vid universitetet, likväl var han *grundligt* beredd.

»Ni kan få tillträde till universitetsbiblioteket, om ni stannar här under sommarferierna», sade doktor Hopkins till honom. »Om ni är road af läsning, har ni här godt tillfälle att följa eder smak.»

»Jag skall stanna här under ferierna och är tacksam för tillåtelsen att begagna mig af biblioteket», svarade James. »Jag har hitintills ej haft tid att läsa hvad jag ville, då jag nödgats arbeta för mitt uppehälle. Det blir för mig en högtid att tillbringa några veckor med läsning, utan att behöfva befatta mig med något annat.»

Doktor Hopkins gaf James utmärkta råd, ej endast för ferierna, utan äfven för terminen. Inom få dagar befann sig James frossande bland böcker. Han hade aldrig sett ett bibliotek af ett sådant omfång som det, i hvilket han nu infördes. Och hans andliga hunger kunde nu stillas som aldrig tillförene. En författare, som han önskade lära känna, var Shakespeare. Han hade af honom endast läst utdrag ur hans skrifter, som han påträffat i andra böcker. Han lånade därför med synnerlig tillfredsställelse ett band, innehållande Shakespeares alla arbeten. Han läste och studerade, studerade och läste dem, lärde sig en del utantill och gjorde innehållet till sin egendom. Hans förtroliga bekantskap med Shakespeares arbeten förskrifver sig från denna tidpunkt. Vissa andra engelska skalder läste och studerade han äfven nu för första gången och lärde sig en del skaldestycken utantill, hvilka han mindes så länge han lefde. Romaner skydde han af grundsats. Då han ingick i Lärjungarnes kyrka, beslöt han att undvika all sådan läsning. Detta beslut öfverensstämde med denna kyrkas

åsikter. På det hela taget var ferietiden i universitetsbiblioteket för James synnerligen hälsosam. Det var just hvad han behöfde efter så många års trägna, vetenskapliga studier.

Det var äfven godt för honom att blifva befriad från det tvång, som hans ekonomiska omsorger så tungt pålagt honom från början. Han hade intet snickeriarbete att utföra och ej heller någon klass att undervisa för att försörja sig.

Landskapets storartade skönhet lockade honom äfven att företaga ströftåg i skog och mark. Den vilda, bergiga trakten omkring universitetet erbjöd en slående motsats till det släta, enformiga landskapet omkring Hiram. Han njöt af dessa utflykter, klättrade upp till toppen af Greylock för att få en öfverblick af trakten, fördjupade sig bland skogarna och de omgifvande klipporna, till dess han var lika hemmastadd i denna trakt som i sin egen födelsebygd. Vid terminens början kände han lika väl till nejden som någon af de andra studenterna.

»Hill, hvad tycker du om den där västerländingen?» sade en student till en af sina kamrater få dagar efter terminens början. »Är du bekant med honom?»

»Icke synnerligen, jag har ej haft tid. Är du det?»

»Ja, litet grand.»

»Han är ej någon slaf af modet, antager jag.»

»Nej, han besvärar ej skräddaren, det är jag viss om. Men han är ej sämre för det. Sätt på honom en smakfull dräkt, och han skall se ståtlig ut.»

»Det är sant, men hvarken hans karakter eller hans kunskaper skulle vinna på bytet. Om klädseln kunde hjälpa upp sådant, då skulle somliga af våra kamrater gynna skräddaren betydligt mer än slaktaren.»

»Jag tror, att jag kommer att tycka om honom, att döma af det lilla jag nu sett af honom. Hans tal smakar litet af västern.»

»Västerprovincialism?»

»Ja, synbarligen är han en af dem, som trotsa allt för att förvärfva kunskaper. Det måste vara någonting med honom, annars hade han ej kommit till ett universitet i Nya England två år i förtid, i synnerhet då han beredt sig därtill i västern.»

»Vet du hvar han studerat?»

»Det är någonstädes i västern vid ett läroverk, som tillhör Lärjungarnes kyrkosamfund. Så säger en af gossarne.»

»Lärjungarne! Jag har ej hört talas om den sekten förr, utom den som fanns på Nya Testamentets tid. En lärjunge kommer att arbeta sig bra in här», sade han med ett försök till skämt.

Detta samtal visar, under hvilka förhållanden James kom i beröring med studenterna. Att de skulle granska hans klädsel och utseende var ej att undra på. James väntade det, och tanken därpå förorsakade honom obehag. Han insåg mycket väl, att hans kläder måste förefalla ynglingar, som anlitade skräddare, ytterst torftiga, och att hans språk var uppblandadt med provincialism, hvilket måste låta besynnerligt i deras öron. Han fruktade därför helt naturligt för sitt inträde i studentlifvet. Likväl visade han sig här, lika mycket som annorstädes, vara filosof och fann sig i sitt öde. Lyckligtvis misstog han sig om sitt förhållande till studenterna. Han fann ingen stolthet eller rangskillnad bland dem. De bemötte honom vänligt och hälsade honom hjärtligt välkommen i kamratkretsen. Inom få veckor ansågs han såsom en af »de bästa pojkarne» vid hela universitetet. Studenterna funno, att den »långe västerländingen» var en stor läskarl och att han var en utmärkt kamrat, fastän han hade föga beröring med skräddaren, och de bemötte honom i öfverensstämmelse härmed. James hade aldrig skäl att klaga öfver det sätt, hvarpå han behandlades af så väl studenter som lärare vid Williams College.

»Han är den påpassligaste lärjunge jag någonsitt sett», sade Hill till Leaville några veckor efter James' inträde vid universitetet. »Aldrig försummar han någonting, och aldrig fattas honom svar på någon fråga.»

»Det är därför att han kan allting», svarade Leaville. »Han lät mig höra litet om huru han beredt sig för universitetet. Han har nära nog gjort det själf. Han gifver sig aldrig förr, än han i grunden förstår, hvad han har framför sig. Han är en af de mest belästa studenter vid akademien, och hvad han läst, det kan han också.»

»Det visade han vid debatten i lördags», fortsatte Hill. »Hans förmåga som talare är öfverlägsen, ingen vid universi

tetet kan täfla med honom.» Här häntyddes på en debatt, som hållits i universitetets filologiska sällskap.

»Han är född till talare, tror jag. Det är lika lätt för honom att hålla tal som att läsa upp en läxa, och det går lätt nog för honom »

»Jag spår, att han kommer att blifva den främste i vår afdelning, ehuru han kom in två år i förtid», sade Hill.

»Ja, nog ser det så ut nu. 'Gamla märken slå fel', säges det; men nog visa märkena åt det hållet.»

Att dessa ynglingar ej voro partiska eller misstogo sig i sitt omdöme framgår af följande ord, skrifna af en bland James' kamrater, efter förloppet af tjugofem år:

»I en klass på mer än fyrtio lärjungar intog han genast en ställning öfver alla andra genom sina grundliga kunskaper i alla ämnen, men han utmärkte sig i synnerhet vid skrifningarna och såsom tänkare och talare. Han hade en ovanlig förmåga att tränga till djupet af hvarje ämne, att se och framställa det i ett fullkomligt nytt ljus. De uppsatser han vid den tiden skref för sina akademiska prof kunna ännu läsas med nöje och beundran. Ehuru James var outtröttlig i sitt arbete, var han likväl hvarken en bokmal eller en enstöring, han var en ovanligt sällskaplig människa, begåfvad, underhållande och alltid färdig att med nöje deltaga i ett godt skämt. James hade en sällsynt förmåga att locka fram vetande från dem, med hvilka han samtalade, och på så sätt ökade han sitt eget kunskapsförråd genom samspråk med andra. Redan då förstod han att omgifva sig med män af olika begåfning och använda dem på den plats, där hvar och en kom till bästa nyttan. Då det upptogs frågor till granskning i de akademiska kretsarna, brukade Garfield gifva hvar och en af sina vänner en punkt att undersöka. Böcker och handlingar från alla bibliotek skulle genomsökas, och då den massa af fakta, som på detta sätt samlats, hade granskats af Garfield, gaf han hvar och en af sina vänner en viss punkt att behandla. På så sätt kunde de alla gå segrande ur striden. Han försvarade alltid allvarligt och ihärdigt sin sak, ofta trots oöfvervinneliga hinder. Och vid alla akademiska valstrider (hvilka ofta äro häftigare än de politiska) brukade han afgå med segern.»

James hade så länge till det yttersta ansträngt sin förmåga för att inhämta alla de kunskaper, som stodo honom till

buds, att det nu var lätt för honom att följa med sin klass. Han lade tyska språket till den vanliga akademiska kursen, och han blef så skicklig däruti, att han inom ett år tämligen ledigt kunde samtala på detta språk. Men allt detta var ringa arbete, jämfördt med hvad han haft i Hiram. Han fann mycken tid öfrig att läsa och deltaga i studenternas sportöfningar. I de senare fann han ett verkligen uppfriskande nöje. Ingen deltog däruti med mera lust och glädje än han. Hans studentkamrater påminna sig ännu, med hvilken hänförelse han deltog i deras lekar. Dessa voro nu oumbärliga för hans hälsa, då han ej längre hade något arbete med hyfvel och hammare.

»Williams Quarterly» var en tidskrift, som utgafs med understöd af universitetet. James intresserade sig lifligt därför, och hans bidrag — såväl i bunden som obunden form — prydde ofta dess blad. Följande lilla dikt är från hans penna (1854):

Hösten.

Åldriga höst, du är när! Och bilder af döden
Du tecknar på himlens sky och på grånande jorden.
Öfver naturens vissnade barm förgängelsen breder
Sakta sitt dok. Och från regndigra skyar
Höres den hvinande storm framsucka ett klagande drapa
Öfver den flyende sommarens rosor, nu vissnade alla.
Vinterns gud, sig sänkande ned öfver bergen,
Pryder med blixtrande kronor af is dess hjässor och manar
Genom en fläkt af sin ande den susande granen
Att såsom härold förkunna hans ankomst till jorden.

Inför den hvinande blåsten
Den väldiga eken böjer sitt åldriga hufvud
Och skakar sin vissnande krona för mäktiga vindar,
Som tjuta med vildt raseri bland de löflösa grenar,
Uppräckta i mörknande natt mot skoningslös himmel.
Skyarna kläda i svart de sörjande molnen,
Och i sin snöhvita skrud den döda naturen
Snart skall bädda sin graf i vinterns isiga sköte.

Så går det med lifvet jämväl. Då hösten är inne,
Bleknar ungdomens fröjd och vårens skönaste fägring.
Natten kommer så lång med dödens isande vinter —
Men såsom våren förnyar igen, hvad vintern förödde,
Lifvande upp den domnande jord med värmande ljuset,
Så öfver grafvarna tänds hoppets strålande stjärna,
Som bådar en gryende dag, en dag, som varar för evigt.

Autumn.

Old Autumn, thou art here! Upon the earth
And in the heavens the signs of death are hung;
For o'er the earth's brown breast stalks pale decay,
And 'mong the lowering clouds the wild winds wail
And sighing sadly, shout the solemn dirge
O'er Summer's fairest flowers, all faded now.
The Winter god, descending from the skies,
Has reached the mountain tops, and decked their brows
With glittering frosty crowns, and breathed his breath
Among the trumpet pines, that herald forth
His coming.

Before the driving blast
The mountain oak bows down his hoary head,
And flings his withered locks to the rough gales
That fiercely roar among his branches bare,
Uplifted to the dark, unpitying heavens.
The skies have put their mourning garments on,
And hung their funeral drapery on the clouds.
Dead Nature soon will wear her shroud of snow,
And lie entombed in Winter's icy grave!

Thus passes life. As heavy age comes on
The joys of youth — brigth beauties of the Spring —
Grow dim and faded, and the long, dark night
Of death's chill winter comes. But as the Spring
Rebuilds the ruined wrecks of Winter's waste,
And cheers the gloomy earth with joyous light,
So o'er the tomb the star of hope shall rise,
And usher in an ever-during day.

»Garfield, hvad ämnar du hafva för dig under ferierna?» frågade Bolter, då höstterminen slutade.

»Jag funderar just på den saken nu. Tror du jag skulle kunna få gifva skriflektioner?»

»Det skulle passa dig bra, och ferierna räcka länge nog för dig att hinna med åtskilliga.»

James var en skicklig lärare i välskrifning på den tiden och hade under några månader skött en skrifklass i skolan. Hans stil skulle ej gillas af nutidens lärare i denna konst, men den var icke dess mindre en tydlig, redig affärsstil, som åtminstone landtfolk tyckte om.

»Tror du jag kan få ihop en klass?» fortsatte James.

»Utan tvifvel. Gif dig af utåt landet, nästan hvart som helst, och du skall nog slå dig ut.»

»Jag har god lust att företaga en lustfärd till New Hampshire och se, hvad jag kan göra där. Jag har några aflägsna släktingar där. Det är min moders födelsebygd.»

»Nåväl, om du far dit, där din moder är född, kommer du troligtvis icke i dåligt sällskap, så vidt jag kan förstå, ehuru det är godt om sådant i New Hampshire.»

»Känner du till trakten?»

»Ja, mer än tillräckligt. Det finns för många slafverivänliga demokrater där, för att jag skulle trifvas, men de äro i stort behof af att förbättra sig i skrifkonsten, Garfield. Deras åsikter hafva ju intet att skaffa med dina lektioner.»

Samtalet fortsattes halft skämtande, till dess klockan ringde till lektion. Slutet blef, att James öppnade en skrifskola i Pownal, Vermont, i stället för i New Hampshire. Det var en bland hans bekanta, som gjort honom uppmärksam på denna plats, där han nu undervisade en talrik klass i byns skolhus. Företaget visade sig vara fördelaktigt både för hans ekonomi och hans utveckling. Han lyckades öka sina besparingar med en liten summa och förvärfvade dessutom många varma vänner samt fick göra nya iakttagelser och erfarenheter.

Följande vinters ferier tillbringades i Poestenkill, en landtlig by sex mil från Troy, där det fanns en Lärjungarnes kyrka, hvilken förestods af en predikant vid namn Streeter. Äfven här öppnade James en skrifskola och förtjänade härigenom några få dollars utom sitt uppehälle. Som han verksamt deltog i de religiösa mötena därstädes, inbjöd pastorn honom att på söndagen bestiga predikstolen, och förslaget antogs. Då James predikat en gång, begärde folket att han skulle predika än en gång, och han gjorde det. Det var det vanliga omdömet, att »han skulle blifva den bäste predikanten inom Lärjungarnes kyrka». Ingen betviflade, att han skulle ägna sig åt detta heliga kall.

James blef bekant med åtskilliga lärare och medlemmar af skolrådet i Troy, och då han var där en dag, öfverraskade honom Mr Brooks, en ledamot i skolrådet, med att säga:

»Vi hafva en plats ledig vid vår skola, och jag skulle önska, att ni ville antaga denna plats. Den är ej svår och lönen god, tolfhundra dollars om året.»

»Ni önskar, att jag skulle börja nu, förmodar jag?»

»Ja, nästa vecka börjar terminen.»

»Jag skulle då nödgas öfvergifva tanken på att taga graden vid Williams universitet?»

»Ja, naturligtvis måste ni uppgifva den tanken, och det vore kanske det bästa för er.»

»Åh nej! För mig är det under alla omständigheter bäst att taga graden. Detta har varit min innerliga önskan under många år, och att nu öfvergifva mitt beslut, då jag är så nära mina förhoppningars fullbordan, skulle vara mycket hårdt.»

»Ni förstår nog den saken bäst själf», fortfor Mr Brooks; »men vi skulle med mycken glädje antaga eder och önska blott, att det kunde öfverensstämma med eder fördel att säga ja till vårt förslag.»

»Det är äfven en annan svårighet i vägen», svarade James. »Jag anser mig till en viss grad bunden vid institutet i Hiram, där jag bereddes till akademien. Det uppgjordes intet kontrakt, men styrelsen väntar dock, att jag efter slutade studier skall återvända dit och taga plats där såsom lärare. Det är en ung stiftelse, som kämpar för lifvet, och det är min önskan att i min ringa mån stå den bi.»

»Ni behöfver ej bestämma eder i dag. Tänk på saken så länge. Måhända skall ni se den annorlunda vid närmare besinning», påyrkade Mr Brooks.

»Nej, jag kan lika gärna bestämma mig nu. Edert anbud är frestande. Jag kunde snart betala mina skulder med den lönen. Jag kan ej vänta mig en så hög aflöning i Hiram, och jag tackar eder af hela mitt hjärta för anbudet. Men min ärelystnad har varit att vinna hedrande examensbetyg vid ett af de östra universiteten och sedan ägna mina krafter åt det läroverk, som gjort så mycket för mig. Jag måste afslå edert anbud.»

James behöfde ej någon lång besinningstid för att fatta detta beslut, emedan anbudets antagande skulle hafva hindrat fullföljandet af hans stora lefnadsmål. Han hade aldrig svårt att förkasta hvarje förslag, som ställde sig hindrande i vägen för hans akademiska uppfostran.

James' afslag på detta lockande anbud var så mycket mera anmärkningsvärdt, som han just vid den tiden var i penningförlägenhet. Hans broder, som lofvat låna honom pen-

ningar, hade råkat i ekonomiska bekymmer, så att vidare hjälp från det hållet ej kunde komma i fråga. Han var i stort behof af en omgång nya kläder, men hade ej några penningar att köpa dem för. En af hans vänner i Poestenkill, som visste detta, gick till en skräddare han kände i Troy, Mr Haskell, och sade:

»Vi hafva en ung man i vår by, en präktig pojke, som är fattig men hederlig, och han behöfver en omgång kläder. Han sträfvar hårdt för att kunna gå igenom universitetet i Williams, och det faller sig ej så lätt. Kan ni göra något för honom?»

»Ja, jag är villig att hjälpa denne unge man till en omgång kläder. Han skall få dem på kredit», svarade skräddaren genast.

»Ni får nog ordentligt betaldt i sinom tid, därom är jag säker. Den unge mannen predikar ibland, och han gör det präktigt.»

»Hvad är hans namn?»

»James A. Garfield. Han är hemma i Ohio.»

»Godt, skicka hit honom.»

Följande dag besökte James skräddaren, omtalade öppet sina förhållanden och lofvade att betala kläderna, så snart det blef honom möjligt. Han kunde ej bestämma tiden.

»Mycket bra», sade Mr Haskell, som var grundligt intagen af James' utseende. »Bestäm tiden själf och oroa eder ej öfver skulden! Gå på med eder uppfostran, och, när ni får några penningar öfver, kan ni betala mig.»

James fick sina kläder, återvände till universitetet och betalade sin skuld i behörig tid, till skräddarens fulla belåtenhet.

Efter återkomsten till universitetet såg James sig om efter hjälp i sina ekonomiska bekymmer. Skulderna hade ökats, och nu var det säkert, att han ej skulle erhålla något lån från brodern för att betala dem med. Han tänkte på den hjärtlige och vänlige doktorn, som sex år förut hade mönstrat honom och uppmuntrat honom att studera — doktor J. P. Robinson i Cleveland, Ohio. Han satte sig ned och skref till den fryntlige doktorn, omtalade sina tryckande behof och framtida förhoppningar, omnämnde sin lifförsäkring och att han hade utsikter att blifva lärare vid institutet i Hiram, då han

skulle blifva i stånd att betala skulden. Och doktor Robinson gaf honom med nöje det begärda lånet.

Vid slutet af sitt första år vid universitetet besökte James sin moder i Ohio. Hon bodde då hos sin dotter, som var gift och bosatt i Solon. Den glädje detta besök förorsakade moder och son kan lättare tänkas än beskrifvas. Moderns hjärta fylldes af en ljuf tillfredsställelse, då hon återsåg sin James så nära färdig för det prästerliga kall, hvilket — som hon tänkte — skulle blifva hans lefnads uppgift.

Vid universitetet stärktes om möjligt James' hat till slafveriet. Charles Sumner var då medlem af kongressen och utdelade tunga slag åt slafveriet. Han bekämpade lagen om rymda slafvar med stor kraft och framhöll, att »friheten är nationens egendom, slafveriet en partisak». Han klagade öppet öfver »brottet mot Kansas» och lämnade aldrig något tillfälle obegagnadt att framhålla det brottsliga och fasansfulla, som låg uti Sydstaternas slafveri. Äfven utom kongressen höll han tal, uppmanade Whigpartiet att angripa och störta det amerikanska slafveriet. James beundrade Sumners storslagna, oförfärade offentliga uppträdande och afskydde å andra sidan det understöd det demokratiska partiet gaf slafveriet och Whigpartiets ledares försagda, eftergifvande och medlande förfaringssätt. Hösten 1855 höll John Goodrich, som var medlem af kongressen, ett politiskt föredrag i Williams öfver historien om Kansas-Nebraskastriden och en liten skara republikanska kongressledamöters ansträngningar för att bekämpa Missourikompromissen. James var djupt gripen af detta tals fakta och logiska skärpa, och då han lämnade salen, sade han till en skolkamrat:

»Denna sak är ny för mig, jag måste lära känna den i grund.»

Han skaffade sig afhandlingar öfver ämnet, studerade dem grundligt och var fullt beredd att sluta sig till det nya republikanska partiet med John C. Fremont som kandidat vid presidentvalet. Studenterna sammankallade ett möte för att understödja Fremont, och James inbjöds att hålla tal. Hans lediga och kraftiga tal, rikt på upplysningar och historiska fakta, visade, att han med sin vanliga förmåga satt sig in uti ämnet. Äfven hans klasskamrater, som kände honom så väl, voro öfverraskade.

»Vårt land kommer nog att en gång få höra af honom, och mot slafveriet skall han tvifvelsutan rikta häftiga angrepp», anmärkte en af kamraterna.

Kort därefter upprördes landet i högsta grad vid underrättelsen om Preston Brooks', från Syd-Carolina, bofaktiga anfall mot Charles Sumner. Ursinnig öfver dennes angrepp mot slafveriet och utan tvifvel uppeggad af andra skurkar från Sydstaterna, anföll Brooks honom med en käpp, under det att Sumner höll på att skrifva vid sin pulpet i Förenta Staternas senat. Brooks ämnade döda honom på stället, och hans eländiga plan var nära att lyckas.

Då underrättelsen härom kom till Williams College, sammankallade studenterna ett möte för att uttala sitt ogillande. Vid detta möte höll James, kokande af raseri öfver ett slikt dåd, det mest gripande och mäktiga tal, som hittills gått öfver hans läppar. Hans kamrater lyssnade med undran och hänförelse. De voro så fullkomligt tjusade af hans värme och vältalighet, att de sutto i andlös spänning, till dess han slutat. Då dånade deras bifallsjubel genom byggnaden om och om igen under den vildaste hänförelse.

»Slafveriets okuflige fiende!» utropade en af hans beundrare.

»Gamla Williams skall en dag blifva ännu stoltare öfver sin son», anmärkte en annan.

Många voro de ord af öfverraskning och tillfredsställelse som uttalades, och många voro förutsägelserna om unge Garfields framtida ryktbarhet.

Som förut nämnts, undvek James af grundsats all romanläsning. Men då han genomgått hälften af sin akademiska kurs, fann han, att hans själ led af en viss öfvermättnad. Han kunde ej smälta hvad han läste och förlorade sin förmåga att tillägna sig det. Man rådde honom då att äfven läsa lättare lektyr. »Romantik är en lika hälsosam del af den intellektuella födan, som salad vid en middagsmåltid. På sin plats är dess inflytande lika nyttigt som vetenskapens på sin.» James följde slutligen detta råd och läste ett band skönlitteratur hvarje månad samt fann, att hans själ snart återvann sin forna spänstighet. Några arbeten af Walter Scott, Cooper, Dickens och Thackeray, för att ej nämna andra, blefvo botemedel mot hans själs sjukdom. Äfven vid universitetet var han

sin vana trogen att göra anteckningar öfver allt, hvad han läste. Historiska hänvisningar, mytologiska bilder, tekniska termer och annat, som han för tillfället ej fullt förstod, antecknades, och efteråt sökte han i biblioteket reda därpå, så att intet dunkelt eller oklart skulle kvarstå i hans själ. »Den mark hans själ genomvandrade rensade och plöjde han omsorgsfullt, innan han lämnade den för att uppsöka nya fält.»

James tog graden 1856 med största utmärkelse. Doktor Hopkins hade stiftat den »metafysiska orationen», som skulle utgöra promotionsdagens glanspunkt, och James vann denna genom enstämmigt samtycke af lärare och studenter. Vid utförandet af sin del uti promotionsdagens högtidligheter uppehöll han fullkomligt sitt välförtjänta rykte för lärdom och vältalighet. Både lärare och kamrater voro, då han lämnade universitetet, fullt öfvertygade om att han skulle komma att intaga ett framstående rum i sitt lands historia.

Doktor Hopkins skref om James åtta år sedan han tagit graden:

»General Garfields lefnad har varit sådan, att det väl höfves landets unge män att söka gå i hans fotspår. — — — En så hastig befordran både på den civila och militära banan torde måhända vara utan motstycke i vårt land. — — — Sedan general Garfield förvärfvat sig bildning nästan helt och hållet genom egna ansträngningar och uppnått den ålder, då han fullt kunde uppskatta de högre studierna, hängaf han sig åt dessa studier med en värme och en hänförelse, som är helt och hållet obekant för dem, som endast äro vana att »plugga» sig fram. En gudfruktig man och en man med grundsatser, sträfvade han af all sin håg och alla sina krafter att nå det mål, till hvilket detta läroverk ville föra sina lärjungar. Han var till sitt väsen hurtig, öppen, manlig, tillgänglig, deltog i kroppsöfningar på samma gång han skötte sina studier och blef därigenom det, hvartill universitetet söker bilda hvarje yngling — en *man*. Det har aldrig funnits en tid, då vi bättre behöft män, som vilja följa hans exempel.»

Mr Chadbourne, den nuvarande presidenten vid Williams College, hvilken var professor, då James var student, skrifver:

»Unge Garfield tog graden 1856 kort efter det jag började min verksamhet såsom professor här. De studenter, hvilka då ställdes under min ledning, gjorde ett mycket lifligare intryck

på mig än de, med hvilka jag senare kommit i beröring, då min uppmärksamhet tagits i anspråk af andra intressen än lektionsrummet. Men Garfield var såsom student en personlighet, som alltid måste kvarlämna ett varaktigt intryck i hans lärares minne genom sin manlighet och utmärkta karakter. Det kunde aldrig falla en lärare in att misstänka honom för en ohederlig eller låg handling, och en ohederlig, låg människa vågade ej söka hans umgänge. Studentlifvet är i vissa hänseenden en allvarlig pröfvosten för karakteren. Falska hedersbegrepp äro ofta gängse bland studenter, så att unga karlar under skydd af »akademiskt bruk» stundom göra sig skyldiga till handlingar, hvilka de under andra förhållanden skulle på det högsta ogilla. Det fanns hos Garfield en heder och en manlighet, som gaf honom makt att se och göra det, som befrämjade hans eget bästa och universitetets anseende. Hans lif såsom student var ädelt och rent. Hans moraliska och religiösa karakter och utmärkta själsgåfvor ingåfvo stora förhoppningar för framtiden. Hans bana, sedan han inträdt i det offentliga lifvet, tyckes gå framåt i samma riktning, i hvilken han här fortgick. Han har utmärkt sig genom sträng arbetsamhet, klar insikt i dagens stora frågor, stadgad öfvertygelse och manligt mod. Jag känner ingen bland våra framstående män, som på ärligt sätt vunnit så stor framgång.»

XXII. Åter i Hiram.

Styrelsen öfver Hirams institut valde Garfield till »lärare i klassiska språk och litteratur», redan innan han återvände till läroverket. Hans återkomst välkomnades på det hjärtligaste. Och hans glädje öfver att antaga platsen var lika hjärtlig.

James Garfields ställning var nu ansedd och hedrad, ehuru det blott förflutit nio år sedan den tid, då han körde mulåsnorna vid Ohio-Pennsylvania-kanalen. Inom dessa nio år voro hopade arbete, kamp och triumfer, hvartill motstycke knappt kan återfinnas i den mänskliga utvecklingens historia.

»Jag har uppnått det yttersta målet för min ärelystnad», sade han till en vän. »Jag har mitt diplom från ett af österns universitet och min plats här såsom lärare, och nu skall jag ägna alla mina krafter åt detta institut.»

Han hade ej för afsikt att ägna sig åt det prästerliga kallet, såsom många föreställde sig, ej heller hade han någon åstundan att deltaga i det politiska lifvet. Han var nöjd att vara lärare i Hiram och satte sin ära uti att om möjligt göra detta läroverk till västerns älskling. Han kunde hafva fått platser, där lönen varit dubbelt så stor, men han åtnöjde sig med att undervisa i Hiram för åttahundra dollars om året. Ingen läroverksstyrelse kunde locka honom därifrån genom anbud om de rikligaste inkomster. Hans hjärta var fäst vid Hiram, och han ämnade där använda sina bästa krafter.

Han medförde från Williams College en djup vördnad för doktor Hopkins, presidenten, såsom en lärare och vetenskapsman med stor förmåga. Han drog fördel af de lärdomar han

inhämtat vid denne mans fötter och ökade värdet af sitt eget arbete genom att, så vidt möjligt var, efterfölja honom. Det dröjde ej länge, förrän styrelsen insåg, det James' redan förut stora undervisningsskicklighet i hög grad utvecklats genom hans akademikurs. Vid slutet af det första året sattes han i spetsen för läroverket, under titel af »Ordförande för lärare-kollegium», och ett år senare utnämndes han till *rektor*. Elfva år sedan Garfield lämnat kanalbanken, installerades han såsom rektor vid »Eklektiska institutet i Hiram», där tre hundra unga damer och herrar studerade.

Det var särskildt i en punkt den nye rektorn såsom lärare rönte mycken framgång: förmågan att upptäcka unge män med öfverlägsen begåfning och förmå dem att ägna sig åt studier. Stundom ville deras föräldrar inlägga protest däremot, då han nödgades på dem öfva styrkan af sina bevis och sin öfvertalningsförmåga. Han kallade detta att »kapa gossar», och det roade honom storligen. Det gifves många snillen, hvilka gjort sig bemärkta som vetenskapsmän, och hvilka utan hans ifriga bemödanden för deras kapning skulle hafva förblifvit okända. Presidenten Hinsdale, som nu står i spetsen för Hirams College, var en af dem — en af de skickligaste och mest framstående vetenskapsmän i landet. Garfield berättar själf historien om tvenne gossars kapning:

»Det finns ingenting, som skänkt mig mer glädje och tillfredsställelse, än då jag lyckats kapa unge män för en bildad uppfostran.

»Då jag ser tillbaka på mitt lif, är det med ett visst nöje jag tänker på uppgörandet af planerna för dessa belägringar, då jag i mitt sinne öfvervägde bästa sättet att storma fästningens vallar, att vinna tillträde till det inre själslifvet och slutligen se den belägrade vunnen till en djupare insikt om sig själf, till högre uppfattning af lifvet och den del han hade att taga däruti. Hufvudstyrkan, hvilken jag funnit nödvändigt att besegra för att vinna dessa segrar, är de unge männens föräldrar och målsmän. Jag påminner mig i synnerhet två sådana tillfällen, då jag kapat ett par ynglingar trots föräldrarnas motstånd. Båda dessa gossar äro nu uppfostrare med stort anseende, den ene president vid ett universitet, den andre högt värderad såsom föreståndare för en uppfostringsanstalt. Min öfvertygelse är, att båda dessa nu skulle intagit

den mest obemärkta lefnadsställning, om ej jag eller någon annan lyckats kapa dem. Det gifves en tidpunkt i hvarje ung mans lif, då en obetydlighet kan vända honom åt det ena eller andra hållet. Han misstror sig själf och är oviss om hvad han skall taga sig för. Hans föräldrar äro måhända fattiga och framhålla, att han har mera bildning än de någonsin erhållit, och det bör vara honom nog. Dessa föräldrar äro stundom litet för ängsliga med afseende på hvad deras gossar skola taga sig till, då de slutat sin akademiska kurs. De tala för mycket med ynglingen härom, och jag har märkt, att den gosse, som blir den bäste mannen, ofta är mest benägen att tvifla på sig själf. Jag kommer alltid ihåg vändpunkten i mitt eget lif och beklagar ur djupet af min själ den yngling, som befinner sig vid skiljovägen. En af de unge män jag nämnde kom till mig afslutningsdagen vid vårterminen och tog afsked af mig i min studerkammare. Jag såg, att han förlägen dröjde kvar, sedan jag, som väntat att han skulle gå, redan återtagit min skrifning »Jag förmodar du kommer tillbaka till hösten, Henry?» sade jag för att bryta tystnaden. Han svarade ej, och då jag vände mig mot honom, såg jag, att hans ögon voro fulla af tårar och att hans ansikte förvreds af smärta.

Slutligen förmådde han framstamma: »Nej, jag kommer ej mera tillbaka till Hiram. Min fader säger, att jag har fått nog uppfostran, och att han behöfver mitt arbete vid jordbruket, där bildning ej är till någon nytta.»

»Är din fader här?» frågade jag, nästan lika upprörd öfver denna förklaring som gossen själf. Han var en synnerligen begåfvad gosse, en af dessa starka, tafatta, blyga pojkar med stora hufvuden, och som oftast blifva duktiga karlar. Han var på intet vis något underbarn, men han visste hvad arbete ville säga, och då han vunnit en sak genom verklig flit, förstod han dess värde.

»Ja, far är här och hämtar mina saker», sade gossen upprörd.

»Godt, var nu ej så ledsen», sade jag. »Var snäll och säg åt din far, att Mr Garfield önskar tala med honom, innan han lämnar staden. Säg ej, att det gäller dig, utan helt enkelt, att jag vill träffa honom.» Inom loppet af en half timme kom en gammal herre, en groflemmad yankee från västern, in i rummet och satte sig klumpigt ned. Jag kände honom något

förut och trodde mig veta, huru jag borde börja anfallet. Jag riktade genast mitt första skott mot hans ömtåligaste punkt.

»Så, ni har kommit för att hämta Henry, eller hur?»

Gubben svarade: »Ja.»

»Jag skickade efter eder, emedan jag önskade tala med eder om Henrys framtid. Han kommer tillbaka till hösten, hoppas jag?»

»Jag skulle ej tro det. Jag tror ej, att jag kan skicka hit honom något mer. Han har fått lärdom nog för en landtbrukare redan, och jag har märkt, att om de få för mycket af det slaget, blifva de lata. Edra lärda landtbrukare äro en humbug. Henry har redan kommit så långt, att han hellre hänger näsan öfver en bok, än han arbetar. Han frågar hvarken efter kritterna eller några förbättringar vid gården. Alla människor bero af landtmannen, och jag tycker vi redan hafva tillräckligt mycket lärdt folk att försörja.»

»Jag är ledsen öfver att höra er tala så», sade jag, »ty jag anser verkligen Henry för en af de flitigaste och mest begåfvade studenter jag någonsin sett. Jag intresserar mig mycket för honom. Hvad jag ville säga eder var, att hans uppfostran har varit en betydlig utgift för eder hitintills, men, om han får komma tillbaka nästa hösttermin, skall han blifva nog försigkommen att hålla skola under vintern och hjälpa sig fram själf. Han kan förtjäna mycket litet på en farm under vintern, men han kan få ganska bra lön såsom lärare. Hvad säger ni därom?»

Dessa ord bredde ett nytt ljus öfver saken. Fadern anmärkte blott: »Tror ni verkligen, att Henry kan hålla skola i vinter?»

»Det tror jag säkert», svarade jag. »Men om han ej kan det då, kan han det likväl inom kort.»

»Nå, jag skall tänka på saken. Han vill fasligt gärna komma tillbaka, och jag förmodar jag får lof att låta honom göra det. Jag har aldrig sett saken från den sidan förut.»

Jag visste, att jag kunde vara lugn. Det var penningfrågan, som oroade den gamle herrn. Allt skulle nog reda sig, då Henry en gång kunde undervisa och själf förtjäna penningar. Han skulle då vara så långt kommen, att han kunde reda sig på egen hand. Han kom ganska riktigt nästa höst

och efter att hafva slutat i Hiram, tog han graden vid ett af universiteten i östern.»

»Att kapa den andre ynglingen var vida svårare. Jag visste, att äfven han skulle lämna institutet hufvudsakligen af ekonomiska skäl. Men jag kände hans fader tillräckligt för att veta det saken måste skötas med den största grannlagenhet. Han var en man med strängt religiösa åsikter, och jag tänkte, att det var bäst att närma sig honom från den sidan. Därför, då jag fick sonens bref, som i den sorgligaste ton underrättade mig, att han ej mer kunde återvända till skolan, utan måste nöja sig med att helt enkelt blifva landtbrukare, huru mycket det än var honom emot, öfverlade jag saken inom mig och beslöt att begära tillstånd att få predika i den lilla landtkyrka den gamle herrn brukade besöka. Jag tog till ämne liknelsen om punden, och under loppet af mitt föredrag uppehöll jag mig särskildt vid det förhållandet, att barnen voro pund, anförtrodda åt föräldrarna, och, om dessa pund ej utvecklades och förkofrades, vore det anförtrodda lånet på ett fruktansvärdt sätt vanvårdadt. Efter gudstjänsten besökte jag gossens föräldrar, och jag såg, att något låg dem på hjärtat. Slutligen upptogs ämnet för predikan å nyo. Därefter föll talet på ynglingen själf, och jag sade dem min mening, att han borde på allt sätt uppmuntras och understödjas att ägna sig åt grundliga studier. Jag sade dem äfven, att i min tanke var intet viktigare för föräldrar än att göra allt, hvad i deras makt stod för barnen. Nästa termin uppträdde ynglingen åter på Hirams Hill och fortsatte, till dess han tog graden.»

Det låg något underbart tilldragande i Garfields personlighet. Han lyckades alltid tillvinna sig studenternas tillgifvenhet. Presidenten Hinsdale säger om honom:

»Helt naturligt drog Garfield sina lärjungar till sig med utomordentlig makt. Aldrig har jag sett någon annan lärare så älskad. En gammal Hiramstudent, som nu innehar en ansvarsfull plats vid en offentlig skola i Cleveland, säger i ett enskildt bref, där han talar om gamla tider: »Då började hos mig uppväxa en beundran och kärlek för Garfield, som aldrig afsvalnat, och hvars like jag aldrig erfarit. En vänlig nick eller ett enda ord från honom var för mig såsom en inspiration. Och så skulle det allmänna vitsordet lyda. Under allt detta låg det en viss beräkning, men icke ett kallt hjärtas sluga

beräkning, såsom hånaren kunde säga, utan en öfverläggsenandes och ett ädelt hjärtas varma åstundan att vinna ynglingars kärlek. Jag säger farväl åt denne Hirams lärare med den öfvertygelsen, att Garfield aldrig varit större, än han var i Hiram 1857—1861. Han lämnade läroverkets lugn vid trettio års ålder för att utbyta det mot slagfältets och statsmannalifvets stormar, men han hade redan hunnit ådagalägga sin lämplighet att såsom uppfostrare bekläda de svåraste och mest ärofulla platser.»

Följande händelser och förhållanden skola till en viss grad belysa Garfields sätt och egenskaper såsom lärare.

En dag misslyckades en af hans lärjungar i klassen på ett bedröfligt sätt med sin läxa. Utan att bevärdiga denne med en anmärkning pekade Garfield skälmskt på en fläck i ett hörn af skolrummet, där vattnet trängt in genom murbruket och runnit ned på väggen. »Titta dit bort», sade han skrattande och framlockade ett leende från alla i klassen. Det var allt, hvad han sade. När han märkte verklig uppstudsighet och öfverlagd elakhet, hände det dock stundom, att han var sträng och myndig i sitt uppträdande.

Han bestämde en gång för en student ett visst förelagdt arbete, då denne sade:

»Jag betviflar, att jag kan göra det. Jag tror ej, att jag är i stånd därtill.»

»Ej i stånd därtill?»

»Nej, herr rektor.»

»Darsie», svarade Garfield, »då jag kommit på en plats, som jag med lätthet kan fylla, känner jag som om jag skulle knuffas därifrån och till en plats, som af mig fordrar större ansträngning.»

I denna enda sats låg en af de dolda krafterna till mannens framgång, och Darsie insåg det genast. Garfield hade stigit hastigt genom att sätta sitt mål högt och tvinga sig själf att nå det.

I öfverensstämmelse härmed sade han vid ett tillfälle till studenterna:

»Jag skall nästa vecka börja med att hålla en serie historiska föredrag. Jag gör detta ej endast för att hjälpa *eder*. Förberedelsen till föredragen skall äfven *tvinga mig* att studera historia.»

Det var ett originellt tillkännagifvande, som visar hans

sätt att för sina lärjungar påpeka den bästa planen för deras studier. Han kunde genom nödtvång åstadkomma mera och bättre arbete än annars, och det kan enhvar. Det var hans vana att föreläsa öfver de ämnen han särskildt önskade studera för att därigenom draga dubbel nytta af sina föreläsningar.

»Huru i all världen kan han beräkna sina steg, så att han tager det sista, just som klockan upphör att ringa?» anmärkte en student, häntydande på Garfields vana att alltid bestiga katedern, just som klockan tystnade.

»Det är ej lätt att säga», svarade Darsie, »men han är alltid i trappan den sista hälften af den sista minuten och sitter på sin plats, just som det sista klockslaget slår.» Det sista klockslaget utmärktes genom en något kraftigare ryckning på klockrepet.

»Och hvad som förvånar mig är, att det aldrig slår fel för honom. Jag skulle ej kunna beräkna mina steg på det viset», tillade studenten.

Garfield ifrade för *punktlighet* öfverallt, vid bönerna, vid lektionerna, under alla förhållanden. Han fordrade *skyndsamhet* såsom en plikt. Han lät sina lärjungar känna vikten af dessa egenskaper. Men han ville ej fordra af dem hvad han ej själf utöfvade. Han var den siste att predika ett och själf göra ett annat. Så förtydligade han hvarje dag genom personligt exempel de lärdomar han gaf angående dessa dygder.

Vid återkomsten från en stad i grannskapet, där han föregående afton hållit föredrag, inträdde han en morgon något sent i skolrummet. En annan lärare, som antagit att han ej skulle återkomma i tid för lektionen, hade tagit hans klass. Då han kom in, besvarade en lärjunge en fråga. Under det Garfield aftog öfverocken, och just som lärjungen var färdig med sitt svar, gaf han honom en fråga i samma stil, liksom den föregående frågan varit gjord af honom själf. Han smålog, läraren skrattade och drog sig bugande ur rummet, och klassen jublade. Det var ett lyckligt slut på ett enda fall af försummelse.

Han brukade hålla föredrag för sina lärjungar öfver »uppförande», »framgångens grundorsaker» och liknande ämnen. En dag var hans ämne »Vändpunkten i lifvet», då han sade:

»Takåsen på rådhuset i Ravenna» (hufvudstaden i Portage County, där Hiram var beläget) »delar regndropparna och sänder dem, som falla på södra sidan, till Mexikanska viken och dem, som falla åt andra sidan, till St. Lawrenceviken, så att en vindfläkt eller rörelsen af en fågelvinge kan afgöra deras öde. Så är det med edra lif, mina unge vänner. En tillfällighet, måhända af ingen betydelse i edra ögon, valet af en bok eller kamrat, en anslående tanke, en riktig slutsats, en timmes sammanvaro med en person kan blifva vändpunkten i ert lif.»

Under den tid Garfield var läroverkets föreståndare voro hans föreläsningar talrika. Han höll föredrag i naturvetenskap, litteratur, statsrätt och åtskilliga af dagens frågor. Han höll äfven många föreläsningar i Portage County och de angränsande landskapen, inför litterära sällskap, föredrag i geologi, förtydligade med kartor, som han själf gjort, öfver »Sir Walter Scotts karakter och författareskap», »Det tyska folkets karakter» och »Carlyles Fredrik den store». Han var den mest omtyckte föreläsaren i Ohio. Hans sammandrabbning med skeptikern William Denton förskaffade honom stort anseende. Han höll en disputation med Denton öfver frågan: »Har allt lif på jorden utvecklats genom lagar eller tillkommit genom en fortsatt skapande kraft?» Denton försvarade utvecklingsteorin, Garfield den om en förnuftig, gudomligt verkande kraft. Striden varade fem dagar och omfattade tjugo tal af hvar och en af de båda kämparna. Den förvärfvade Garfield många lagrar såsom en öfverlägset begåfvad talare.

Rev. J. L. Darsie, som var en af hans lärjungar, säger:

»Hans föredrag i skolan voro öfver alla slags ämnen och voro i allmänhet frukten af hans studier och iakttagelser. En gång företog han en lustresa, och vid sin hemkomst höll han en mycket intressant serie föreläsningar öfver: Canadiska sjöarna, Niagara, de Tusen öarna och därmed sammanhängande historiska händelser. En föreläsning om luften kan jag aldrig glömma. Vid tiden för anfallet på Fort Sumter höll han åtskilliga föredrag öfver artilleriet. Hans estetiska föredrag voro högtidsstunder för studenterna. De föreläsningar han höll öfver »Studenters vanor och lefnadsförhållanden» gjorde ett djupt intryck på åhörarne. Han föreläste äfven öfver alla slags vetenskapliga ämnen.»

Ett stort antal studenter vid läroverket försörjde sig genom att under vintrarna hålla skola. För dessa höll han föredrag öfver undervisningen. Mr Darsie säger: »Vid hvarje föredrag utvalde han en eller två lärjungar, som följande morgon skulle skrifva en redogörelse för föredraget, och dessa redogörelser upplästes sedan i skolan. Jag påminner mig nu en af vårt lands mest framstående publicister, hvars uppfostran för pressen här tog sin början. I allt hvad Garfield gjorde eller sade, hade han en underbar förmåga att göra intryck på sina åhörare genom sitt sätt, sina rörelser, sin stämma och sina kraftiga, naturfriska uttryck. Det var vanligt att spela teaterpjeser vid promotionstillfällena, och högstämda, didaktiska skådespel uppmuntrades särskildt. Ofta gåfvos originalstycken, som alltid underkastades lärarnes pröfning. Då Garfield var student, var han en af de mest lyckade framställarne af karaktersroler. Han kunde sätta sig in uti hvilken rol som helst och återgaf den med stor framgång.»

Garfield höll äfven många extemporerade tal vid sociala och litterära tillfällen liksom vid politiska möten. Under det han var lärare vid Hiram, studerade han äfven juridik under sina lediga stunder och brände då sin »midnattsolja». Han studerade juridik, »ej så mycket i afsikt att blifva jurist som för att känna till lagen». Han hade ej någon tanke på att öfvergifva det kall han valt för att ägna sina krafter åt lagskippningen, men han behöfde lagens principer för att vidga sina kunskaper och öka sin makt.

Såsom kristen utöfvade han ett förädlande inflytande på alla de människor, med hvilka han kom i beröring. Hans verksamhet såsom predikant var äfven ganska omfattande. Han predikade ofta i Lärjungarnes kyrka i Hiram, och en tid predikade han regelbundet i Solon och Newburg, dit han for lördagskvällen och återvände måndagsmorgonen. Hans predikningar och föredrag i andra städer när och fjärran spredo kännedomen om läroverket och gjorde det omtyckt. Han fordrade af sina elever, att de skulle iakttaga ett i högsta grad moraliskt uppförande, och hans råd härtill upprepades ofta och gingo rakt på saken. Hans älsklingssång vid gudstjänsten var: »O skördemän af lifvets säd», o. s. v. och han deltog med lif och själ i sången. På hans begäran sjöngo studenterna ofta denna sång vid morgonandakten, då han tillät dem.

att sitta, till dess de kommo till sista versen, då han slog med handen i katedern och alla reste sig och sjöngo den sista versen stående.

Den 11 Nov. 1858 gifte han sig med miss Rudolph, den unga flicka, med hvilken han förlofvade sig före sitt inträde vid akademien. Hennes kraftiga medverkan gjorde det för honom möjligt att utföra en sådan massa af arbete. Ofta då han beredde sig för en föreläsning eller ett tal, genomletade hans hustru och Miss Booth för hans räkning biblioteket eller genomgingo vissa böcker, som han angaf.

Det antal böcker han genomläste under året var nästan otroligt. Det var en vanlig syn att se honom komma med famnen full af böcker från biblioteket. Mr Darsie har mer än en gång sett honom på väg till biblioteket i regnväder, återbärande en tio eller tolf band, under det att en student gick bredvid honom och bar ett paraply öfver hans hufvud. Somliga böcker uppväckte hans förtjusning, och han läste dem mer än en gång. Sådana böcker som »Tom Browns skoldagar» väckte hans beundran. Han sade åt sina elever, att de alla borde uppmärksamt läsa detta arbete. Vid läsningen af Macaulays arbeten, Mills och andra af liknande värde njöt han synbarligen och tillrådde äfven andra att läsa dem.

Vid denna tid sammanförde promotionsdagarna fem till tio tusen personer. De kommo från en omkrets af femtio mil. Ett stort tält uppslogs öfver en upphöjning, på hvilken de lärda öfningarna utfördes. Stånd med förfriskningar uppsattes här och där, och ofta uppträdde konstmakare i trakten. Råa och druckna personer visade sig stundom bland folkmassan och förorsakade obehag, då de på ett sorgligt sätt störde högtidens harmoni. Men sedan Garfield blef föreståndare, upphörde dessa uppträden. En åtbörd eller rörelse af hans hand, när oro utbröt på något håll, dämpade det genast. Orostiftarne tycktes förstå, att han vid sådana tillfällen ej var att skämta med.

Vi skola afsluta kapitlet med att anföra några ord af Mr Darsie:

»Utan att fästa afseende vid huru gamla eleverna voro kallade Garfield oss alla vid våra dopnamn och stod på förtrolig fot med alla. Han deltog i våra lekar, brottades ibland

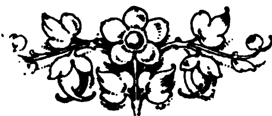
med oss, gick med oss till och från skolan, och då vi voro utanför skolrummet, behandlade vi honom nästan som en kamrat. Likväl höll han den utmärktaste disiplin och fordrade, att skolreglerna skulle iakttagas med militärisk punktlighet. Han förenade på det mest framgångsrika sätt vänlighet och förtrolighet med aktning för ordningen. Om han ville tala med en lärjunge, vare sig för att förebrå eller uppmuntra honom, brukade han lägga sin arm om denne och draga honom tätt intill sig. Han hade ett egendomligt sätt att taga i hand, i det han gjorde en rörelse med armen, så att man drogs in till honom. Detta sympatiska sätt har hjälpt honom att komma människor nära. Då jag var portvakt, brukade han ibland stanna och fråga om min tanke angående ett eller annat, som om han allvarsamt rådgjorde med mig. Jag inser nu, att min åsikt ej kunde hafva det ringaste värde för honom och att han troligtvis frågade mig, dels för att jag skulle få mera självförtroende och dels för att visa mig, att han intresserade sig för mig. Säkert är, att jag blef honom ännu mera tillgifven

»Jag påminner mig, att jag en gång frågade honom hvilket bästa sättet vore att fullfölja ett visst studium och han sade: »Använd åtskilliga läroböcker i ämnet, tag reda på olika författares sätt att se saken, på det sättet plöjer du en bredare fåra. Så studerar alltid jag.»

»Han arbetade mycket på att vi skulle göra bestämda och omsorgsfulla iakttagelser. En dag utbröt han midt under en lektion: »Henry, huru många stödjepelare är det under byggnaden där nere?» Henry uttalade sin mening, och frågan gick genom hela klassen, knappt någon träffade det rätta.

»Då hette det: »Huru många skrapjärn finnes det vid dörren?» »Huru många fönster på huset?» »Huru många träd på torget?» »Hvilken färg hade vissa rum, och hvilka egenheter ett eller annat föremål?» Han var den skarpaste iakttagare jag någonsin sett. Jag tror han lade märke till och kände antalet på knapparna i våra rockar. En af mina vänner gick en dag i hans sällskap, då Garfield plötsligt stannade, dök ned i en källargång och bad sitt sällskap följa med, i det han som hastigast förklarade orsaken. En skylt med »Sågar och filar» stod öfver dörren, och från djupet hördes ett regelbundet knackande ljud. »Jag tror att den där gyn-

naren håller på att göra filar», sade han, »och jag har aldrig sett hur det går till!» Alla gingo ned, och, ganska riktigt, där var en karl sysselsatt med att reparera en gammal fil. Man stannade tio minuter och tog reda på hela förfaringssättet. Garfield kunde aldrig gå förbi någonting nytt utan att vilja undersöka och förstå det.»

XXIII. Det öfversta trappsteget.

Det var omöjligt för en offentlig talare med Garfields förmåga att ej befatta sig med politik. Vid politiska möten fordrade allmänheten hans medverkan, människor läto sig ej nöja med ett *nej* till svar. Det var medborgarne i Garfields hembygd, hvilka tvingade honom att uppträda. Hösten efter James' återkomst till Hiram, innan han knappt haft tid att sätta sig in i sitt stora arbete, anlitades hans förmåga på talarstolen. Det nya republikanska partiet, grundadt på anti-slafveri, och dess förste kandidat, John C. Fremont, en man lik Garfield i mod och karaktersstyrka, värderade honom utomordentligt högt. Ingen behöfde fresta honom länge för att förmå honom hålla tal. Ofta for han om kvällarna en fem, sex till tio mil för att hålla tal och återvände efter deras slut hela långa vägen hem. Vanligtvis tog han med sig en student, dels såsom sällskap, dels för att på samma gång gagna den unge mannen. Så snart de begifvit sig åstad, började han samtalet, sällan öfver det ämne han skulle behandla, utan öfver några frågor af verkligt värde för studenten. På bortvägen och hemvägen fortsattes samtalet utan att det ringaste slappas.

Alphonso Hart, en ifrig demokrat från Ravenna, höll i Hiram ett starkt slafverivänligt tal, rikt på demokratiska lögner och villfarelser. Garfield jämte många republikanska medborgare hörde det.

»Svara honom, Mr Garfield», bad en inflytelserik medborgare. »Slå honom till marken!»

»Det kan lätt nog gå för sig», svarade Garfield, »men är det klokt?»

»Det är alltid klokt att vederlägga villfarelse och orättrådighet, hvar det vara må.»

»Jag erkänner, att det skulle roa mig att en timmes tid klappa om honom utan handskar.»

»Klappa om honom grundligt», yrkade borgaren. »Det kommer att göra det republikanska partiet utomordentligt godt.»

Andra medborgare instämde i denna anhållan.

»Ni är just rätte mannen att göra det.»

»Alla önska, att ni skall svara honom!»

»Det kommer att skaffa röster åt Fremont.»

»Gör det, tillfredsställ allmänhetens önskan!»

På detta sätt omringades Garfield med böner, att han skulle svara den demokratiske talaren. Mötet hölls i Lärjungarnes kyrka, och denna var verkligen öfverfylld af åhörare. Garfields svar var fritt från all bitterhet, men mäktigt genom sin logik och sina fakta. Han genomgick det demokratiska partiets program, dess gillande af slafveriet och alla däraf följande fasor, och han kom detta program att framstå svart nog. Verkan af detta tal var mäktig, och ryktet därom spreds hastigt genom provinsen. Anhållan om flera tal inkom från alla trakter, och slutligen beslöts att på en bestämd dag skulle i Garettsville en disputation äga rum mellan Garfield och Hart. Folkmassorna samlades för att afhöra striden. Garfield var den dagen i sitt element, ty han hade helt och hållet klart för sig det demokratiska partiets historia och dess ledares afsikt att införa slafveriet öfverallt i landet. Hans motståndare blef fullkomligt slagen i diskussionen, kastad till marken och tillintetgjord. Garfields framgång lyfte honom på en gång till en afundsvärd betydenhet såsom politisk talare, och från den tiden anmärktes ofta:

»Han måste komma in i lagstiftande församlingen.»

»Vi måste sända honom till kongressen.»

»Han är just rätte mannen att efterfölja den gamle antislafveri-kämpen Giddings.»

»Man skall få se, att han blir president.»

Ett år senare erbjöds Garfield en plats i statens lagstiftande församling.

»Nej, mitt arbete är här vid institutet. Jag har ej någon ärelystnad att inträda på den politiska banan. Jag måste afslå anbudet», svarade Garfield af uppriktigt hjärta.

Gång på gång påyrkades, att han skulle antaga platsen, men hans svar var alltid detsamma.

»Mitt arbete är här, mitt hjärta är här och min *plikt* är här.» Inga böner kunde beveka honom.

År 1859 inbjöds Garfield af fakulteten vid Williams College att promotionsdagen hålla festtalet. Det var en sällsynt artighet, som härigenom visades honom, ty det var blott tre år sedan han tagit graden. Han antog inbjudningen och beredde sig omsorgsfullt för tillfället. Atföljd af sin hustru, afreste han från Hiram till Williamstown, Massachusetts, och företog nu den första lustresan i sitt lif. Han for utför S:t Lawrencefloden till Quebec och genomreste sedan Nya Englands stater för att nå sin bestämmelseort. En hjärtlig välkomsthälsning väntade honom. De talrika vänner, som där voro församlade, svekos ej heller i sina förhoppningar om dagens talare. Hans lof var på allas läppar.

På återvägen, då Garfield ankom till Mentor, i sin egen stat, mötte honom en deputation medborgare med ett oväntadt förslag.

»Vi önska att uppsätta er såsom kandidat vid senatorsvalen.»

»Verkligen», utropade Garfield högst öfverraskad af detta förslag. »Jag trodde Mr Prentiss var mannen.»

»Mr Prentiss har just nu dött mycket hastigt.»

Mr Prentiss var en äldre man, en mycket ansedd medborgare i Ravenna, och hans återval hade varit afgjordt. Men hans hastiga död hade omöjliggjort denna plan och nu vändt allas blickar till den unge föreståndaren vid Hirams institut.

»Ni är den, som valts af det republikanska partiet i trakten.»

»Jag tackar eder innerligt för det ni tänkt på mig, och det är i sanning en frestelse för mig att mottaga detta anbud. Men jag inser ej, att jag kan samtycka därtill.»

»Edert namn skulle sätta oss i stånd att med lätthet vinna distriktet för republikanerna», sade en annan medlem af deputationen. »Jag hoppas ni ej skall gifva ett afslag utan att tänka på saken.»

»Ja, men min tanke är på institutet. Huru skulle jag kunna antaga edert förslag och uppfylla mina förbindelser till läroverket?»

»Edra plikter i senaten skola endast aflägsna eder därifrån några få veckor. Låt se att ni tager saken i öfvervägande, rådgör med fakulteten och låt oss höra edert svar om en vecka.»

Den siste talaren visste, att några medlemmar af fakulteten och styrelsen ifrade för att han skulle antaga utnämningen.

Garfield gick in på detta sista förslag, och frågan lades fram för fakulteten och styrelsen. Till hans förvåning yrkade de alla på att han skulle antaga kandidaturen. Lärarne erbjödo sig frivilligt att påtaga sig extra arbete under hans frånvaro, och alla voro villiga att genom ökadt arbete göra det möjligt för honom att fara.

Garfield öfvertalades sålunda att antaga detta politiska uppdrag. Han var på begäran närvarande vid valmötet. Under det förhandlingarna pågingo, anmärkte en deltagare, som såg den ungdomlige kandidaten, till en af det republikanska partiets ledare:

»Har ni ej begått ett misstag genom att föreslå en så ung man till senator?»

»Fastän ung till åren, är han ej ung i duglighet», var det hastiga svaret.

»Jag känner ej huru därmed förhåller sig. Såvida man kan lita på hans utseende, måste hans erfarenhet i det offentliga lifvet vara ganska ringa.»

»Vänta, så får ni se. Vi skola snart få höra af honom, och ni skall finna, att hans hufvud är gammalt, om än hans kropp är ung.»

Efter utnämningen gjorde Garfield enligt gängse bruk med ett karakteristiskt tal sitt inträde i senaten. Mannen, som betviflat klokheten af hans utnämning, sade genast till den republikan, till hvilken han uttalat sina tvifvel:

»Jag är fullkomligt nöjd, han är en stor förmåga.»

Garfield valdes med mycket stor majoritet och intog sitt säte i senaten i Januari 1860. Det var en mycket upprörd tid. Sydstaterna hotade att lösrycka sig från unionen, och man kunde vänta ett inbördes krig, i händelse en republikan valdes

till president vid det annalkande valet. Nordstaterna voro fullt beslutna att genom ett djärft och segrande framåtskridande motsätta sig slafveriets fientliga intrång. Garfield var just rätte mannen att under en sådan tid taga säte i senaten, ehuru han var den yngste medlemmen i församlingen.

Det fanns jämte honom en annan duglig ung man i senaten, liberal som han själf, Jacob D. Cox, sedermera generalmajor, guvernör öfver Ohio och statssekreterare för inrikesärendena. De två bodde tillsamman och voro förtroliga som bröder. Somliga kallade dem »Damon och Pythias». Där fanns ännu en annan ung man, professor Munroe från Oberlin College, en institution stödd på anti-slafveri-grundsatsen och hvars lärare voro fullkomligt ense med Garfield i den nationens stora fråga, som höjde sig öfver alla andra — friheten. Cox var själf svärson till en Oberlin-professor. Dessa tre senatorer stodo hvarandra troget bi i kampen mot slafveriet och kallades »det liberala triumviratet».

Garfield intog genast sin plats bland de mest framstående talarne i församlingen. Presidenten Hinsdale säger: »Han var en värderad medlem af alla kommittéer. Ingen af senatorernas råd påkallades oftare af senatens president, då invecklade frågor skulle redas eller afklippas.»

Det är förut nämndt, att Garfield med sin moder en gång besökte Columbia och såg lagstiftande församlingen under session. Litet kunde han eller modern då ana, att inom mindre än tio år skulle han vara en ledande medlem af denna senat, hans vältalighet genljuda genom dess salar och hans visa, fosterländska råd mana staten att med väldig kraft motsätta sig upprorspartiet. Så var det likväl.

Under senatens andra termin 1861 kom han i beröring med den allvarligaste fråga, som någonsin upprört en stat eller ett folk. Lincoln var vald till president, Sydstaterna beredde sig att utträda och kriget stod för dörren. »Skall Ohio bereda sig för kriget?» »Har en stat rättighet att skilja sig från statsförbundet?» »Kan en stat tvingas att kvarstå?» »Skola vi straffa förräderiet?» Dessa voro bland de frågor, som den unge senatorn var kallad att diskutera. Nästan både natt och dag arbetade han för att bereda sig att med skicklighet och kraft diskutera dem. Natt efter natt tillbringade han i statens bibliotek, studerande dessa och liknande frågor.

Närhelst han talade öfver dem, gjorde han det med klarhet och stor kraft. Han förmådde senaten att intaga en fosterländsk och fast hållning gent emot alla delningsförslag, alla eftergifter för slafveriet. Han anklagade öppet Buchanan, den demokratiske presidenten, som gynnade söndringspartiet, afslöjade Cobb, som plundrat nationens skattkammare, och Floyd, som stal vapen från de norra arsenalerna, och Toucy, som skickade bort flottans fartyg till så aflägsna orter som möjligt, — alla medlemmar af det demokratiska kabinettet — han utpekade dem såsom landsförrädare. I ett tal, som lågade af eldig vältalighet, uppmanade han en demokratisk senator, Judge Key, från Cincinnati »att komma ihåg hvems kabinett det var, som räknat landsförrädare bland sina mest framstående medlemmar och sändt dem från sina hemligaste öfverläggningar att till landets fördärf förråda hvad de visste».

Då kongressen mycket oklokt föreslog en »Konstitutionel jämkning af lagen», förbjudande vidare lagstiftning angående slafveriet i staterna — en åtgärd afsedd att lugna söndringspartiet — förklarade Garfield i Ohios senat, att det var en kompromiss med förrädare, en opatriotisk och låg eftergift för slafveriets fåmannavälde. Han förklarade, att hans arm skulle förtvina, hellre än han lyfte den för att understödja en åtgärd, som i verkligheten bannlyste friheten och lämnade slafveriet som herre på slagfältet. »De händelser, som nu förnimmas, göra det klart, att det ej är tid för ett sådant jämkningsförslag», utropade han. »Ären I villiga att uppgifva fästningarna och annan statens egendom, eller viljen I kämpa för att försvara våra rättigheter?»

Då det kom till votering, gåfvo Garfield och sex andra sina röster mot den »lågsinnade underkastelsen». Han satte sig emot att den ryktbara Washingtons fredskommission skulle sammanträda, förrän Lincoln tillträdde presidentplatsen. Han protesterade emot alla sådana »freds-förslag» såsom fega och lumpna och föredrog för sin del att stå vid den gamla fanan och kämpa för mänskliga rättigheter.

Redan förut var han öfvertygad om att krig ej kunde undvikas. Sent en natt sade han till sin rumskamrat:

»Cox, kriget är oundvikligt.»

»Ja, det är visst och sant», svarade Cox.

»Du och jag måste gå ut i striden.»

»Eller också äro vi fega uslingar.»

»Härmed förplikta vi oss då att ägna våra lif åt fosterlandet i denna farans stund.» De tryckte tysta hvarandras händer med en rörelse, som endast en fosterlandsvän kan förnimma i farans högtidliga ögonblick.

Underrättelsen om anfallet på Fort Sumter följdes af ett upprop från presidenten Lincoln att samla sjuttiofemtusen man. Uppropet lästes i Ohios senat. De talrika patriotiska åhörarne understödde med sina stormande bifallsrop presidentens begäran. Så snart de döfvande hurraropen tystnat, reste sig Garfield hastigt, och i ett kort tal af nära nog oöfverträffad vältalighet och kraft föreslog han, att *Ohio skulle lämna tjugotusen man och tre millioner dollars såsom sitt bidrag till staten.*

Motionen gick igenom under de vildaste utbrott af fosterländsk hänförelse

Guvernör Dermison i Ohio sände Garfield till Missouri för att skaffa utrustning för femtusen man. Han rönte framgång i sin beskickning, inskeppade gevären och aflämnade dem lyckligt i Columbia.

Efter Sumters fall skickades Garfield af guvernör Dermison till Cleveland för att organisera det sjunde och åttonde regementet af Ohios infanteri. Då detta värf var utfördt, erbjöd guvernören honom plats som öfverste vid det ena, men han afslog anbudet, emedan det fattades honom »militärisk erfarenhet». Han lofvade likväl att mottaga ett underordnadt befäl, om en officer, som genomgått krigsskolan vid West Point, förde öfverbefälet. I följd häraf utnämnde guvernören honom till öfverstelöjtnant och skickade honom till västern att rekrytera ett regemente samt lofvade att en officer från krigsskolan skulle anföra det, i fall det var möjligt att få en sådan. Garfield föreslog sin gamle vän och skolkamrat, kapten Hazen, då anställd vid arméen. Men då guvernören i krigsdeparte mentet anhöll om dennes förflyttande till västern, nekade general Scott att lämna honom ifrån sig. Sålunda gick det fyrtioandra Ohio-regementet, rekryteradt af Garfield och till stor del bestående af Hiramsstudenter, i fält utan öfverste. Det var under dylika omständigheter och på officerarnes och manskapets upprepade begäran, som Garfield samtyckte att taga öfverbefälet.

Garfield visade sig lika segrande i kriget som framgångsrik i freden. En månad sedan han trädt i tjänstgöring vid sitt regemente, utkämpade han striden vid Middle Creek, den 10 Januari 1862, då rebellernas general, Marshall, hvars styrka var betydligt öfverlägsen, drefs ur sin förskansning och nödgades draga sig tillbaka till Virginien. Andra segrar följde under detta fälttåg — »Sandy-Valley-expeditionen» kalladt — hvilket föranledde befälhafvande generalen att aflåta en lyckönskningsadress till Garfield, i hvilken han framhöll, att expeditionen tagit i anspråk »en soldats ädlaste egenskaper, kraft, ihärdighet och mod». På grund af sin tapperhet och militäriska förmåga under detta fälttåg utnämndes Garfield af myndigheterna i Washington till brigadgeneral. Utnämningen är daterad den 10 Januari 1862, dagen för slaget vid Middle Creek. Liksom Garfield var den yngste medlemmen af senaten, var han också den yngste brigadgeneralen i arméen.

Därefter upphöjdes han till generalmajor »för tappert och förtjänstfullt uppförande i slaget vid Chickamauga». Förloppet af detta ryktbara slag under general Rosecrans' befäl visar att segern berodde mera på Garfields skarpsinne, planer och mod än på någon af de andra officerarne. På ett och ett halft års tid avancerade han från öfverstelöjtnant till generalmajor.

Sommaren 1862 kallade det republikanska partiets ledare Garfield till representant i kongressen för det nittonde kongressdistriktet, Ohio. De ansågo honom framför någon annan inom valkretsen vara lämplig att efterträda Joshua Giddings, öfver hvilken de med rätta voro stolta. Giddings hade fyra år förut ersatts af John Hutchins, med hvilken republikanerna ej voro nöjda. Valrörelsen för Garfield företogs utan hans vetskap. Han förde då befälet i Kentucky. Kännedomen om hans stora förmåga och militäriska anseende ledde till hans utnämning. Till en början kände sig Garfield mest benägen att afstå denna ära och utkämpa striden för sitt fosterland. Han var mycket omtyckt i arméen både af befäl och manskap. Hans aflöning var äfven dubbelt så stor som en kongressledamots, han var fattig och behöfde de större inkomsterna, och det var intet tvifvel om att de högsta hedersutmärkelser väntade honom, om han stannade i fält till krigets slut. Läsaren kan lätt nog inse, att det under sådana förhållanden var en

handling af stor själfförsakelse att antaga kallelsen. Men presidenten Lincoln gaf till känna sin önskan, att Garfield skulle inträda i kongressen, då en medlem utrustad med militärisk erfarenhet och förmåga där var i hög grad behöflig. Lincolns önskan afgjorde Garfields tvifvel, och han antog kallelsen, valdes med triumf och tog sitt säte i nationalförsamlingens hus i December 1863, efter två års tjänstgöring vid arméen.

Under denna tid hade styrelsen vid Hirams institut ej uppgifvit hoppet om Garfields återkomst till läroverket. Medan han var medlem af Ohios senat, stod han fortfarande i förbindelse med institutet under den tid senaten ej hade session. Ett intressant drag af hans grundlighet i undervisning tillhör denna tidpunkt. Han hade undervisat en klass i brefskrifning och åskådliggjort sin undervisning med åtskilliga exempel, som han uppskrifvit på svarta taflan, och slutligen bedt att enhvar af dem skulle skrifva ett bref till honom under det han var i Columbia. I behörig tid skrefvos och afsändes brefven. Därefter rättades de och återskickades till författaren.

Under de första två åren James var medlem af kongressen står han i katalogen öfver Hirams institut såsom »rådgifvande föreståndare och föreläsare». Han fortfor under hela sitt lif att vara medlem af styrelsen. Under sjutton år tjänade han sin valkrets såsom representant i kongressen. Utrymmet nekar oss att anföra några af de många lysande dragen från dessa sjutton år. Vi kunna endast säga, att han blef den erkände ledaren af nationalförsamlingen, sin fädernestats, Ohios, stolthet och en heder för republiken.

Hans stora popularitet och duglighet såsom representant hänvisade helt naturligt Ohios republikaner till hans namn, då en senator skulle väljas i Januari 1880, för att efterträda Mr Thurman. Då ämnet förelades Garfield, sade han:

»Som ni behagar. Om mina vänner anse det bäst, skall jag ej göra några invändningar.»

»Vi önska, att ni skall fara till Columbia, då valet pågår.»

»Jag kan ej samtycka till ett sådant förslag. Jag skall ej röra ett finger för att få platsen. Jag har ännu aldrig sökt någon annan tjänst än den såsom portvakt vid Hirams institut. Om människorna behöfva mig, skola de välja mig.»

»Mycket sant», försäkrade hans vänner; »det är ej heller några intriger och finter vi önska, att ni skall utveckla i Co-

lumbia. Vi önska blott, att ni skall vara på en plats, där edra vänner kunna få träffa eder och rådgöra med eder.»

»Och det skulle tydas som om jag arbetade för mitt val, blotta skenet däraf är mig motbjudande. Jag nekar bestämdt att fara till Columbia.» Detta var Garfields karakteristiska beslut och svar.

Då lagstiftande församlingen samlades, var Garfields popularitet så stor, att alla andra kandidater drogo sig tillbaka, och han valdes enhälligt och med allmänt bifall.

Då valet skett, besökte den nyvalde senatorn Columbia och höll ett tal, ställdt till de båda partierna inom lagstiftande församlingen. Slutorden i detta märkliga tal visa mannens mod och själfständighet, egenskaper, som hafva tillvunnit honom folkets förtroende och erkännande. Han sade:

»Under de tjugo års tid jag deltagit i det offentliga lifvet, de sista aderton som medlem af Förenta Staternas kongress, har jag eftersträfvat en sak. Jag kan hafva misstagit mig, men det har varit min lefnadsregel att följa min öfvertygelse, hvad det än skulle kosta mig. Jag har under många år i kongressen representerat en valkrets, hvars bifall jag högligen åstundat. Men, ehuru det måhända kan synas egenkärt att säga så, fanns det dock en person, hvars bifall jag i ännu högre grad åstundade, och hans namn var Garfield. Han är den enda människa, med hvilken jag är tvungen att sofva, äta, lefva och dö, och, om jag ej hade hans gillande, skulle det blifva dåligt kamratskap.»

I anledning af denna sista triumf säger presidenten Hinsdale:

»Han har behärskat framgången. Hans duglighet, kunskaper, utmärkta skicklighet vid frågornas behandling, ädelmodiga natur, intresse för det allmänna bästa och ärliga afsikter hafva segrat. Han har aldrig begagnat sig af politiska konstgrepp. Han har aldrig glömt sin ringhets dagar. Det är svårt att tänka sig en mera fullständig och tillfredsställande politisk triumf än hans val till senator. Intet köpslående, inga mutor i Columbia. Han for ej ens dit. Detta är lärorikt för dem, som anse den politiska banan dålig. Garfield hade sin bestämda öfvertygelse, som han aldrig tvekade att fritt uttala. I politiken kan man kalla honom en eröfrare, och likväl hafva få, om ens någon, afundats honom hans triumfer.

Demokrater täflade med republikaner i lyckönskningar. Några af de förre voro lika ifriga för hans val, som någon republikan kunde vara. Det säges, att han skall komma in i senaten utan fiender inom något parti i kammaren. Detta är hedrande för alla parterna. Det visar, att mannamod är mera än parti.»

Och så står James, hjälten i vår berättelse, på det näst högsta steget på ryktets trappa.

Det nästa steget uppåt följde hastigt, så hastigt, att han ej ens hann intaga sin plats i Förenta Staternas senat. Han hade just satt foten på det näst högsta trappsteget, då det rop som kallade honom att stiga högre, till det högsta, genljöd från Maine till Golden Gate.

Det republikanska nationalkonventet samlades fem månader senare för att välja en kandidat till presidentvalet i Förenta Staterna. James A. Garfield var medlem af konventet, och hans närvaro gaf anledning till mycken hänförelse och många bifallsrop. Ehuru han ej var kandidat till platsen, hälsades han med hjärtliga lefverop hvarje gång han reste sig för att tala eller rörde sig bland den talrika åhörarekretsen. Han var tydligen rätte mannen för denna församling. Efter trettiofyra fruktlösa voteringar gåfvo vid den trettiofemte voteringen omkring femtio medlemmar af konventet sina röster åt James A. Garfield. Tillkännagifvandet häraf framkallade en storm af den lifligaste rörelse. Man hoppades nu ett slut på partistriderna och en möjlig förening af alla omkring den mest populäre republikanen i konventet. Med ett jubelrop fattade genast de delegerade från en stat sin fana (de delegerade från hvarje stat sutto tillsamman, och deras fanor buro staternas namn), buro den stolt framåt och placerade den öfver ofvannämnde fosterlandsvän och statsman, följda af andra delegerade och ännu andra, till dess sjuhundra delegerade och tusentals åskådare på läktarne deltogo i denna märkvärdiga demonstration. Hurrarop på hurrarop skakade luften, då fanorna, den ena efter den andra, i triumf placerades öfver deras hjältes hufvud, utan ord förklarande för världen, att James A. Garfield var af konventet vald till president i Förenta Staterna. Den storartade hyllningen slutade med att åtskilliga musikkårer spelade »Samloms kring vår flagga», femtontusen röster inföllo i kören, och en afdelning artilleri där utanför instämde med sin dundrande bas i glädjeutbrottet. Det var ett vildt,

bullrande skådespel, ett ohejdadt utbrott af patriotisk hänförelse, som aldrig förr upprört en politisk församling och troligtvis aldrig åter skall göra det. Det var någonting mer än en politisk församlings stormande lidelser, som gåfvo sig luft, det var ögonblickets ingifvelse, framkallad af mer än mänsklig drifkraft, — det var *hans* verk, som skyddat och räddat Amerikas folk från dess födelse.

Genom detta oförberedda utbrott af hänförelse utnämndes verkligen general Garfield till president. De trettiosex voteringar, som genast följde, voro endast ett sätt att stadfästa detta högtidliga ögonblicks beslut.

General Garfields utnämning flög med blixtens hastighet öfver landet och väckte obegränsad glädje från Plymouth Rock till Pacific Slope. En hetsig valstrids missräkningar och ovänskap försvunnno inför den nye president-kandidatens grundliga värde och popularitet. Partigängarne glömde de män de valt, i glädjen öfver att enighet och harmoni ändtligen gjort ett slut på de långa partistriderna.

James A. Garfield valdes till Förenta Staternas president den andra dagen i November, adertonhundraåttio.

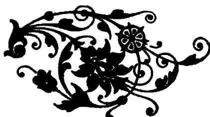
Han hade på sin sida tjugo af de trettioåtta staterna, 213 af 369 elektorer. I sin hembygd, Orange, fick han alla rösterna.

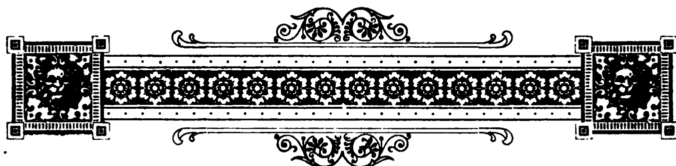
Han inflyttade i Hvita Huset* den fjärde dagen i Mars, adertonhundraåttioett.

I sanning en underbar lefnadsbana, underbar som om den varit hämtad ur diktens och ej ur verklighetens värld.

---

* Presidentens palats kallas Hvita Huset i anledning af färgen på den sandsten, hvaraf det är byggdt.

XXIV. Händelser från mannaåldern.

En lämplig afslutning af detta arbete är en samling händelser ur Garfields offentliga lif, hvilka ådagalägga de karaktersdrag vi spårat under hans föregående kamp för uppehälle och uppfostran. De illustrera den satsen: »*Gossen är mannens fader*».

Den djupsinniga öfverläggning, som Garfield ägnade viktiga företag, och den vördnad för Skriften han inhämtat vid sin moders knä uppenbarades i hans sätt att tänka och handla, då han beslöt sig för att inträda i arméen. Han gick hem den kvällen, tänkande på sin kära moder, sin älskade hustru och sina barn och på den ringa kvarlåtenskap han skulle lämna dem, om han slutade sitt lif på slagfältet. Han öppnade den bibel modern gifvit honom för att se hvad där skulle sägas honom angående ämnet för hans tankar. Han läste och läste, och hvarje mening syntes honom såsom Guds röst, sägande: »gå! gå!» Långt in på natten fortfor han att tänka och läsa, läsa och tänka, alltmer öfvertygad om att pliktens väg förde honom till slagfältet; och innan morgonen dagades, skref han till en vän följande:

»Det är med ett sällsamt intresse jag följt omhvälfningen i min egen själ, genom hvilken min lefnadsbyggnad blifvit störtad och ombyggd för att lämpas efter nya förhållanden. Den ena efter den andra af mina gamla planer och syften, sätt att tänka och känna, befinnas oförenliga med mina nuvarande plikter och skjutas å sido för att lämna rum åt militärlifvets nya byggnad. Det är ej utan saknad, stundom nästan med tårar, jag betraktar ruinerna. Men om, såsom re-

sultat af tusentals amerikanska medborgares korsade planer och härjade enskilda lif, vi få se på ruinerna af vår nations villfarelser resa sig en ny och varaktig byggnad, grundad på större frihet och högre rättvisa, skulle våra lif i sanning vara ett ringa offer. För min del är jag till freds med en sådan utsikt och anser mitt lif såsom skänkt till fosterlandet och är endast angelägen att göra så mycket som möjligt däraf, till dess panten förklaras förfallen.»

Då Garfield drog i fält för att inöfva sitt regemente, innan han förenade sig med hären, kom hans grundliga och planmässiga sätt att gå till väga, så väl som hans fyndighet och vana vid snickarverktygen, honom väl till pass. Han var ovan vid militäriska öfningar och började därför sitt värf med att öfva sig själf, innan han företog sig att inöfva regementet.

Tagande fatt på såg och hyfvel, tillverkade han kompanier, officerare och menige man af ett sockerlönnblock, och med dessa trähufvade trupper inlärde han i sitt kvarter fullkomligt infanteritaktiken. Därpå inrättade han en skola för sina officerare, fordrande att de skulle sätta sig fullkomligt in uti taktiken och tydliggjorde då undervisningen med de soldater han tillverkat för sin egen öfning. Då detta var gjordt, ordnade han regementsvis och kompanivis skärmytslingar och bajonettöfningar och sysselsatte härmed sitt folk en sex till åtta timmar om dagen, till dess det allmänt erkändes, att ett bättre inöfvadt och disiplineradt regemente ej fanns i Ohio.

Den beslutsamhet och karaktersstyrka, som under Garfields föregående lif gjort sig så gällande, visade sig nu i den snabbhet och kraft, hvarmed han mötte ett enstaka missöde den dag hans regemente lämnade Columbia för att tåga ut till krigsskådeplatsen. Genom något missförstånd hade han ej hunnit fram till stationen, då tåget afgick. Då han kom dit fem minuter för sent, anmärkte han till järnvägens chef: »Jag har aldrig förr i mitt lif kommit för sent, och jag vill ej heller göra det nu», och så lät han elda upp ett lokomotiv, gaf sig af inom fem minuter och upphann sitt regemente, innan en timme var förliden.

Öfverste Garfield hade order att sätta sig i förbindelse med öfverste Cranor och förena sig med dennes styrka, ehuru hans trupp ej var hälften så stor som fiendens. Hvad som först oundgängligt var af nöden, var att finna en pålitlig bud-

bärare, som kunde föra depescher till öfverste Cranor. Det måste vara en karl, som hellre ville dö än förråda hvad som blifvit honom anförtrodt. Ty öfverste Cranor befann sig hundra mil därifrån, och budbäraren måste färdas fram genom en trakt, som oroades af tappra friskaror och där invånarne voro fientligt stämda mot republikanerna. Garfield vände sig till öfverste Moore, vid det fjortonde Kentucky-regementet:

»Har ni en karl, som hellre vill dö än förråda oss?»

»Ja, jag tror det», svarade öfversten efter någon besinning, »John Jordan.»

Karlen tillkallades, han såg stark ut, var lång och mager, hade en gnällig röst och talade bergsbygdens simpla dialekt. Man kunde se på honom, att han uppvuxit under de tyngsta mödor och försakelser. Han kände väl till naturen, i hvars sköte han vaggats, men mycket litet till böcker, utom »Tidens gång» och bibeln. Många officerare skulle ansett honom alltför enfaldig till spion, men Garfield uppfattade honom ögonblickligt — en obildad, pålitlig kristen människa.

»Hvarför gick du ut i kriget?» frågade slutligen öfversten.

»För att göra hvad jag kan för landet, gin'ral», svarade karlen. »Och jag gjorde ej upp några villkor med vår Herre. Jag gaf honom mitt lif rätt frams och om han har lust att taga det den här gången, så är det hans ensak. Jag har intet att säga om det.»

»Du menar, att du gått ut i kriget utan tanke att komma lefvande därifrån?»

»Så står det till, gin'ral.»

»Vill du hellre dö än att låta depeschen blifva tagen?»

»Det vill jag.»

»Godt, jag litar på dig.»

Öfverste Garfield skref sin depesch på silkespapper, rullade ihop den i form af en kula, beklädde den med varmt bly och lämnade den till Jordan. På samma gång försedde han honom med en bössa, ett par revolvrar och den snabbaste hästen vid regementet. Jordan gaf sig af på sin vådliga färd sent på kvällen, sedan månen gått ned. Han skulle rida om natten, och om dagarna hålla sig gömd i skogarna eller hvila öfver hos pålitligt folk, om sådant kunde anträffas.

Innan Jordan återkom, inträffade en annan händelse, som visade, huru Garfield äfven i ett annat fall hade mycken nytta

af sitt lif på kanalen. En dag infann sig i hufvudkvarteret en trogen spejare, som, i det han fattade Garfields hand, muntert utropade:

»Jim!»

Garfield såg förvånad på honom ett ögonblick, men igenkände honom ej.

»Hvem är ni?» frågade han.

»En gammal kamrat, Jim», svarade spejaren.

»*Min* gamle kamrat?» utropade Garfield.

»Ja, er gamle kamrat! Ser ni, jag var spejare i Väst-Virginien, under Rosecrans, och då jag fick höra talas om Sandy-Valley-expeditionen och att James Garfield från Ohio förde befälet, tänkte jag, att det måtte vara min gamle kamrat på kanalbåten, och så snokade jag reda på er.»

»Harry», utropade Garfield och skakade hjärtligt mannens hand, då han igenkände en af kapten Letchers' besättning, hvars namn var Henry Brown, på båten känd under namnet »*Harry*». Spåren af ett mycket utsväfvande lif hade utplånat dragen af hans forna jag i så hög grad, att det ej var underligt att Garfield ej igenkände honom. Brown var mycket fästad vid »Jim» på kanalen, och nu önskade han högre än allt annat att tjäna under honom.

»Öfverste Garfield», sade slutligen Brown, bortläggande den förtroliga benämning James fått bära på kanalbåten och vände sig till honom vördnadsfullt, såsom det anstod en soldat att tilltala en af sina förmän, »öfverste Garfield, jag står till er tjänst.»

»Just en sådan karl behöfver jag till spejare», svarade Garfield hjärtligt. Han hade förtroende till Browns förmåga i den vägen och litade på honom. Mannen hade en grundlig kännedom om trakten, och Garfield skickade honom framför sin trupp för att kringgå rebellernas läger och om möjligt taga reda på Marshalls armés ställning och styrka. Han ålades äfven att genomströfva bergstrakten på gränsen till Virginien för att utröna, om hären hotades från det hållet. Brown begaf sig i väg och Garfield drog framåt.

Följande midnatt, då Garfield låg och sof, återkom Jordan till lägret från sin farliga färd. Då han stigit af den löddriga hästen, rusade han in i befälhafvarens tält och ruskade honom vaken.

»Hvad, återkommen helbrägda», utropade Garfield, så snart han igenkänt Jordan. »Har du sett öfverste Cranor?»

»Ja, öfverste, han kan ej vara mer än två dagar efter mig här.»

»Gud välsigne dig, Jordan! Du har gjort oss en stor tjänst», sade Garfield med värme.

»Jag tackar eder, öfverste», svarade Jordan med darrande stämma. »Det är bättre betalning än jag väntade mig.»

Han hade lyckligt återkommit, men Försynen, som så underbart skyddat honom under hans bortresa, tycktes hafva lämnat honom att på egen hand hitta hem igen. Ty, såsom han uttryckte sig: »Herren brydde sig mera om depeschen än om mig, och det var naturligt han det skulle göra, emedan mitt lif endast gällde en, men depeschen, den gällde hela Kentucky!»

Användandet af Jordan och Brown såsom spejare var för Garfield inledningen till ordnandet af en framgångsrik »hemlig tjänstekår». Då han blef chef för general Rosecrans' stab, ordnade han en dylik friskara, hvilken Rosecrans kallade »arméens ögon», och den erkändes vara det kraftigaste spejaresystemet under kriget.

Tidningen »Atlantic Monthly» för Oktober 1865 innehåller en detaljerad beskrifning öfver Jordans underbara färd och slutar med att lämna hjälten på en okänd kyrkogård — död. Men två år senare dök han upp och skref till general Garfield, att han endast var död på papperet och att han ännu hade ett lif att offra för fosterlandet.

Vi hafva sett, att Garfield redan bland sina lekkamrater utvecklade en medfödd gåfva att vinna inflytande öfver andra, och att hans tilldragande väsen väckte besläktade känslor i de hjärtan, som kommo honom nära. Då han blef lärare, öfverträffade han andra lärare i konsten att väcka sina lärjungars hänförelse och förmå dem att med ovanlig ifver ägna sig åt studierna och åt ett bestämdt lefnadsmål. Det gick på samma sätt i arméen. Från den första seger han vann, den vid Middle Creek, berättas många drag, som bekräfta sanningen häraf.

Öfverste Garfield hade hundra af sina Hiramsstudenter under sitt befäl. Så snart han upptäckte, hvar fiendens hufvudstyrka befann sig, befallde han Hiramsstudenterna att vada

tvärs öfver den strida strömmen och klättra upp på bergåsen midt emot, hvarifrån fiendernas eld varit hetast, för att på så sätt tvinga dem till en drabbning. Liksom för att efterlikna den tappre befälhafvaren, som aldrig tycktes sky någon fara eller hafva någon tanke på sin egen person, svarade studenterna med ett hurrarop och voro snart till midjan i den kalla, isiga floden. Väl öfverkomna, störtade de sig med ett gällt skrik uppför den klippiga stranden och grepo fast i träd och buskar för att hjälpa sig fram. Då de voro halfvägs uppför åsen, vändes mot dem tvåtusen gevärspipor, men de fortsatte att klättra uppåt, tills de nådde höjden, då hastigt hela berget tycktes få lif genom soldater, som sprungo fram från sina gömställen och utsände en dödande eld bland den lilla spartanska truppen. Ett ögonblick vacklade studenterna, men ett hurrarop från deras anförare, kapten Williams, återkallade dem till ordning.

»Hvarje man bakom ett träd! Gif dem lika godt igen, gossar!»

Befallningen åtlyddes, och bakom de väldiga ekarna och lönnarna stodo gossarne och sköto och plockade bort den ena rebellen efter den andra. Ännu hade ingen af Hiramsgossarne fallit. Men då rebellerna anföllo dem och drefvo dem utför klippan, föllo två af dem, en för att aldrig mer resa sig. En Hiramsgosse vände om till sin sårade kamrat för att bära bort honom, då en rebell på trettio stegs afstånd sköt på honom och kulan träffade ett träd strax öfver hans hufvud. Hiramsstudenten tog bättre sikte och skickade rebellen betalning. Det var med knapp nöd han hann bära bort sin kamrat, ty fienden var öfver honom. Han uppnådde likväl sina flyende kamrater, just som rösten af den tappre kapten Williams åter hördes öfver stridens buller:

»Bakom träden igen, mina gossar! Vi kunna så gärna dö här som i Ohio.»

De skyndade bakom träden och lyckades drifva tillbaka de framstormande rebellerna. Då en af dessa passerade den sårade Hiramsgossen, sade han:

»Gosse, gif mig geväret!»

»Nej, icke bössan, men innehållet», ropade den modige pojken, och fienden föll död till hans fötter.

En annan rebell höjde sitt gevär för att krossa den fallne

studentens hufvud, då den senare grep den dödade rebellens bössa och sköt den andre så hastigt, att denne knappt visste hvad som sårade honom. En timme senare buro studenterna sin blödande hjälte till lägret, där läkaren företog amputation af den sårade lemmen.

»Oh, hvad skall min moder taga sig till!» utropade den unge hjälten i sin ångest. Hans moder var fattig och för sitt uppehälle beroende af sonen. Två veckor senare berättades i Ohios senat historien om Charles Carlton från Franklin, Ohio, hvilket hade till följd att staten beslöt vidtaga kraftiga åtgärder för att hjälpa soldaternas änkor och mödrar.

Öfverste Garfield kommenderade fram femhundra soldater till Hiramshjältarnes bistånd. Med ett hurrarop skyndade de ned i strömmen, under det de höllo sina patrontaskor öfver hufvudet.

»Hurra för Williams och Hiramsgossarne!»

Men fyratusen gevär och tolf kanoner riktade mot dem en fruktansvärd eld.

»Detta går ej an», ropade Garfield, »hvem vill frivilligt erbjuda sig att eröfra det andra berget?»

»Vi vilja göra det», svarade öfverste Moore vid det tjugoandra regementet, Kentucky. »Vi känna hvarje tum af marken.»

»Gå då och låt dem få 'Hell Columbia!'» ropade Garfield.

Och de gjorde så. En liknande strid uppstod på den andra bergåsen, de lojala trupperna stodo bakom träden, nedskjutande de rebeller, hvars hufvuden stucko upp öfver klipporna. Kallblodigare karlar hafva aldrig tjänstgjort i krig.

»Ser du den där rebellen?» sade en kamrat till en annan. »Träffa honom, medan jag laddar.»

En annan lyfte sin patron till munnen, då en fientlig kula skar bort krutet och lämnade blyet kvar i hans hand. Under det han laddade om, sade han:

»Seså, låt se om du nu kan träffa.»

En annan tog upp en brödbit, och en kula slog den i bitar i hans hand.

Han sväljde lugnt återstoden och lade an på sin fiende. En soldat hade, sårad af en kula, sjunkit ned på knä, men, med geväret ännu kvar i handen, vaktade han på karlen, som

skjutit honom. Rebellens hufvud syntes snart öfver klippan, och båda sköto i samma ögonblick. Den trogne soldaten sårades allvarsamt i munnen. Då hans kamrater buro bort honom, sade han: »Det gör detsamma, seceshen* har fått hvad han tål.»

Då fienden nästa dag hittades, var den öfre delen af hans hufvud bortskjutet genom den andres skott.

Så rasade striden, hären ryckte framåt, drog sig sedan tillbaka. Den lilla unionsarméens öde tycktes vackla i vågskålen. Med obetäckt hufvud, håret fladdrande för vinden, ansiktet vändt mot höjden i allvarlig bön att Sheldon och hans styrka (den väntade förstärkningen) måtte komma, stod Garfield på en klippa, där han var utsatt för tusentals kulor och hvarifrån han kunde öfverse ställningen. Då vände han sig till de hundra man, som höllos tillbaka såsom reserv, utropande, i det han kastade sin öfverrock i ett träd:

»Kom, gossar, *vi* måste gifva dem 'Hell Columbia'.» Och de rusade till den sviktande hopens räddning, just som solen sjönk bakom de västra bergen. Då sågs där i norr den stjärnbeströdda fanan svajande bland träden! Det var Sheldon med sin förstärkning, som kom just i rättan tid för att afgöra striden. Rebellernas anförare ropade »till reträtt». Men knappt hade han utdelat denna order, förrän han träffades af sex kulor och nedföll död.

»Gud välsigne eder, gossar! I hafven räddat Kentucky», ropade Garfield till sina trupper, då de upphört att förfölja de flyende fienderna.

Såsom redan nämnts, utnämnde presidenten Lincoln Garfield till brigad-general såsom belöning för hans utmärkta tapperhet i denna strid. Presidenten var vid denna tid mycket nedslagen i anledning af de upprepade olyckor, som drabbat hans härar i östern. En framstående officer vid de reguliera trupperna var hos honom, då han mottog underrättelsen om denna seger, och Lincoln sade till officeren:

»Huru har Garfield på två veckor kunnat göra, hvad en af edra vanliga militärer skulle hafva behöft två månader att åstadkomma?»

---

* Amerikanskt öknamn på dem, som ville lösrycka sig från unionen.

»Emedan han ej uppfostrats vid West Point», svarade West Pointsmannen skrattande.

»Nej», svarade Lincoln, »det är ej orsaken. Det är, emedan han som gosse lärt att arbeta för att lefva.»

Efter slaget vid Middle Creek voro Garfields soldater uttröttade och provianten knapp. Vägarna voro nära nog ofarbara, så uppblötta voro de, och Big Sandy-floden hade svällt till en mäktig ström, hvilket ytterligt försvårade all tillförsel. Något måste företagas. Garfield föreslog, att man skulle tåga utför floden för att påskynda provianteringen. Men de äldsta båtkarlarne nekade, sägande: »Omöjligt, det låter sig ej göra.»

Brown, spejaren, hade återkommit, och Garfield talade med honom om saken.

»Hvad tror du, Brown? Båtkarlarne säga, att det vore en säker död att våga sig utför floden. Hvad säger du? Du och jag förstå oss en smula på båtfärder.»

Spejarens svar var karakteristiskt. »General Jim, vi ha att välja mellan att svälta eller drunkna. Jag vill hellre drunkna än svälta. Säg blott ett ord, och död eller lefvande gifver jag mig utaf ned åt floden.»

»Bra, Harry, vi följas åt», och de sprungo i en liten båt och anförtrodde sina lif åt den rasande strömmen. Det var en fruktansvärd seglats, men de nådde lyckligt Big Sandys mynning, och här blefvo Garfields erfarenheter på kanalbåten honom till stort gagn.

Vid Catletsburg fann han en liten rankig ångbåt, kallad »Sandy Valley».

»Jag är nödsakad att taga eder ångare i besittning för att föra proviant till mina trupper», sade öfverste Garfield till kaptenen, som tillhörde det fientliga partiet och som naturligtvis hellre såg att trupperna svulto, än han hjälpte till att skaffa dem föda.

»Den här skutan kan på intet sätt stå emot en så strid ström, det skulle blifva allas vår död», svarade kaptenen. Det var ej utan skäl han sade detta, ty vattnet var sextio fot djupt och hade stigit så, att träden nästan stodo under vatten.

»I alla händelser måste jag hafva den här ångbåten, och jag skall öfvertaga befälet.» Sägande detta, befallde Garfield kaptenen och besättningen att gå ombord, tog plats vid styret och ställde Brown i fören med en lång stake för att hålla *ett*

öga på flytande stockar och uppryckta träd och ett annat på rebellkaptenen. Ångaren var lastad med proviant och begaf sig af uppför floden under den nye kaptenens befäl. Nu förverkligades på ett egendomligt sätt Garfields ungdomsdrömmar att en gång få föra befälet på ett fartyg.

Då natten inbröt, var det mörkt och stormigt, och kaptenen sade:

»Båten måste ligga stilla under natten, det går ej att fortsätta färden i sådant väder, det är en galenskap.»

»Men nu är jag kapten på denna ångbåt», svarade Garfield. »Gör er plikt och jag skall göra min! Vi ligga ej för ankare under en sådan storm som denna. Friska på elden, karlar, och släpp på ångan!» Och ångbåten fortsatte sin färd. Men vid en plötslig vändning svängde ångbåten rundt och fastnade på en sandbank. De vanliga ansträngningarna för att få den loss försöktes, men förgäfves. Nu kommo den fyndighet och det praktiska förstånd, som redan från barndomen utmärkt Garfield, honom till hjälp.

»Skaffa en lina till motsatta stranden», kommenderade han, särskildt vändande sig till den trumpne kaptenen.

»En lina till den stranden», skrek rebellkaptenen till svar. »Det vore döden för den, som försökte.»

»Det kan ske, och det *måste* ske», ropade Garfield, och han hoppade själf i jullen, ropade till Brown att följa med och styrde mot stranden. Den starka strömmen drog dem ett stycke ned åt floden, men med nästan öfvermänsklig styrka kämpade de emot den, nådde stranden, fäste linan, halade och drogo, och inom kort var ångbåten loss från grundet och åter lyckligt på väg uppför strömmen. Från lördagen till måndagsmorgon klockan nio stod Garfield natt och dag vid styret. Då han ändtligen kom fram till Paintsville, återstod för hans trupper ej stort mer än deras sista brödranson.

Då ångbåten kom upp till unionslägret, blefvo Garfields soldater nästan utom sig af glädje. De hurrade och jublade, grepo fatt i sin tappre anförare och skulle hafva burit honom på sina axlar till hufvudkvarteret, om han ej bestämdt satt sig däremot.

Brown, spejaren, fick ett sorgligt slut. General Garfield skref om honom, den 31 Maj 1864, följande:

»Då vi först möttes, igenkände han mig som en gammal

bekant från Ohio-kanalen. Han omfattade mig genast med ett slags entusiastisk stolthet, och med sin råa men ädelmodiga natur var han färdig till hvarje personligt offer för att förhjälpa mig till framgång. De flesta af vårt folk misstrodde honom. Många af dem sökte verkligen öfvertyga mig om att han ej endast var en bof, utan en rebell. Jag tror han var svag för en god häst och ej alltid hade fullkomligt klart för sig skillnaden mellan mitt och ditt, men min hågkomst af honom på kanalen tillika med känslan af att han älskade mig gjorde, att jag obetingadt litade på honom. Jag tror, att han aldrig känt sig fullkomligt lycklig, förrän då han hjälpte mig att föra den lilla ångbåten uppför Big Sandy vid högt vatten. Jag kunde verkligen icke hafva gjort det utan hans hjälp. Han var omkring fyrtio år gammal, en kort, tjock, sjömanslik karl, något pussig af dryckenskap. Han var kort sagdt en ovanlig sammansättning af skarpt utpräglade goda och dåliga egenskaper, en ruinerad människa och likväl under ruinerna en hel del godhjärtenhet och självuppoffrande ädelmod, hvilket gjorde, att man beklagade hans fall och ändå tyckte om honom. Han reste norrut i egna affärer, strax innan jag lämnade Sandy Valley, och jag mottog från honom ett smutsigt bref, skrifvet i Buffalo, i hvilket han sade, att han skulle möta mig någonstädes »i stridens flod» och åter kämpa vid min sida, men jag har sedan ej hört af honom.»

En af Garfields landsmän berättar:

»Det var 1874. General Garfield skulle hålla ett tal i Cornell. Då lades en tung hand på hans axel, och, när han vände sig om, såg han sin för detta spejare och båtkamrat. Denne var nu ännu mer förfallen än förut — med röda ögon, pussigt ansikte och kläderna till hälften lumpor. Han hade kommit till detta lugna ställe för att dö, sade han, under det tårarna rullade ned för hans kinder, och nu kunde han dö i frid, då han sett sin »ginral».

»Garfield gaf honom litet penningar, skaffade honom bostad hos några beskedliga människor och lämnade honom med förmaningar att försöka blifva ordentlig samt bad honom i alla händelser underrätta, om han behöfde vidare hjälp. Ett år eller mer förgick, och ej ett ord hördes från Brown. Då fick generalen en dag ett bref från föreståndaren för ett allmänt sjukhus i Buffalo, däri denne berättade att en karl, som låg

där mycket sjuk, i sin yrsel talade om generalen, Ohio-kanalen och Sandy-Valley-expeditionen. Garfield förstod genast, att det var Brown, och skickade penningar till sjukhuset, med anhållan att den sjuke skulle få all möjlig vård och vederkvickelse. Brefvet, hvaruti penningarnes mottagande erkändes, tillkännagaf, att den stackars karlen hade dött — dött, under det han under yrsel mumlade namnet 'Jim Garfield'.»

General Garfields fyndighet, trohet, skarpsinnighet, självförsakande sinne och okufliga mod, hvarpå vi i hans föregående lif sett så många exempel, visade sig vid hans ryktbara ridt från general Rosecrans till general Thomas, då Cumberlandsarméen i det närmaste blifvit sprängd genom det ryktbara slaget vid Chickamauga. Det var nödvändigt att general Thomas underrättades om den olycka, som drabbat Rosecrans' styrka, för att framgångsrikt kunna bekämpa rebellgeneralen Longstreet. Garfield erbjöd sig att företaga den vådliga ridten. Edmund Kirk, tidningen *New York Tribunes* krigskorrespondent, skildrar denna färd på följande sätt:

»Rosecrans tvekade först att gifva sitt bifall till Garfields förslag, men sade sedan: 'Som ni vill, general', och, i det han räckte Garfield sin hand, tillade han med synbar rörelse: 'Måhända återse vi ej hvarandra. Farväl, Gud välsigne eder!' Ehuru Rosecrans var en af de tappraste och dugligaste soldater som någonsin funnits, hade han ett hjärta, ömt och vekt som en kvinnas. Han ansåg, att Garfield gick en säker död till mötes, och han älskade honom såsom David älskade Jonatan. Ännu en gång tryckte han hans hand, och de skildes — Rosecrans för att samla sina skingrade trupper, Garfield för att begifva sig ut på den farliga ridten för att uppsöka Thomas.

»Kapten Gaw och två af hans ordonnanser följde med Garfield för att visa vägen. De gjorde en betydlig omväg för att undvika fienden, och härigenom hade de åtta mil tät skog och öppen väg att passera, innan de kunde nå general Thomas. Vid hvarje krök af vägen kunde de träffa på fienden.

»Vid Rossville sprängde de in på Lafayette-vägen, vägledda af ljudet af skjutningen, och rörde sig försiktigt framåt, då de nu nalkades slagfältet. Vägen är här smal som en gångstig, på ena sidan omgifven af tjock skog och på den andra af vidsträckta bomullsfält. Inga trupper syntes till, och de galopperade raskt framåt. Men då de lämnat Rossville en

tusen famnar bakom sig, sändes plötsligt från den vänstra sidan af vägen emot dem en salfva från tusen gevär, tät som en hagelskur. En häst sårades, en annan dödades, och de båda ordonnanserna kastades liflösa till jorden. De hade ridit in i ett bakhåll af Longstreets tiraljörer och skarpskyttar, hvilka lyckats tränga fram så långt, att det nu blott var ett kort afstånd som skilde dem från general Thomas' sidoarmé.

»Garfield red en utmärkt häst, som kände sin ryttares hand lika väl som vägen till sin krubba. Sättande sporrarna i hästens sidor, sprängde han öfver stängslet till bomullsfältet. Den motsatta sidan af vägen var garnerad med grå blusar, och en enda blick sade honom, att de laddade om för att sända honom en ny salfva. Han hade varit i klämma förr, men aldrig såsom nu. Med hårdt slutna läppar sade han inom sig: »Nu är din stund kommen, var en man, Jim Garfield!» Han talade till sin häst och lade sakta sin hand på djurets tygel. Det ädla djuret lydde villigt det lätta vidrörandet, och med sporrarna i dess sidor företog Garfield en sicksackridt öfver bomullsfältet. Det var hans enda räddning. Han måste kasta sig från den ena sidan till den andra, ty i det ögonblick soldaterna fingo säkert sikte på honom var han dödens man.

»Han red uppför ett sluttande plan af ungefär två hundra famnars längd, och om han blott kunde komma öfver den högsta punkten, skulle han vara i säkerhet. Men de grå kunde hinna ladda och skjuta två gånger om, innan han uppnådde höjden, och hans död var viss, såvida ej Försynen ville spara honom för andra värf. Uppåt bär det, då den andra salfvan dånar. Garfields häst är sårad, men det ädla djuret ilar blott ännu snabbare framåt. Kulor hvina om hans hufvud, men han är endast på några fots afstånd från höjden, ännu ett ögonblick — och han är räddad. Då Garfield rider utför sluttningen skyndar en liten beväpnad skara blårockar fram för att möta honom. I spetsen för dem befinner sig general Dan McCook, blek och förfärad. »Min Gud, Garfield», ropar han, »jag trodde så säkert att ni var dödad. Ni har undkommit som genom ett under.»

»Garfields häst hade två gånger blifvit sårad, men ännu höll han ut flera mil. I halsbrytande fart rusade häst och ryttare framåt genom plöjda fält och täta skogar, öfver branta

och klippiga kullar, fyra tröttsamma mil, till dess Garfield från höjden af en skogsbacke fick syn på Thomas I en obetydlig fördjupning af marken stod han, omgifven af en grupp officerare, på det öppna fältet, under det en storm af fientliga kulor svepte öfver honom och likt ett tätt regn smattrade mot foten af den klippa, utför hvilken Garfield måste rida. Kulor, bomber och granater plöjde upp marken rundt om den djärfve ryttaren, men midt under allt detta stannade han, upplyfte sin högra arm och utropade, i det hans ögon vid åsynen af Thomas fylldes med tårar: »Där är han! Gud välsigne den gamle hjälten, han har räddat hären.»

»Endast för ett ögonblick höll han stilla, därpå rusade han utför backen genom den häftiga gevärselden, och inom fem minuter var han vid Thomas' sida. Han hade oskadad undkommit tusen dödar, ty Guds änglar hade afvärjt kulorna, men hans ädla häst stapplade ett par steg och föll död ned framför Thomas' fötter.»

Garfields farliga ridt räddade Cumberlands-hären från ohjälplig förödelse.

En annan händelse ur Garfields lif belyser den oberoende ställning han lifvet igenom intagit, då det gällt att försvara det rätta, skydda de förtrampade och angripa slafveriet. En dag nekade han att återlämna en förrymd slaf. En medlem af generalens stab berättar historien sålunda:

»En dag såg jag en flyende slaf komma rusande in i lägret, med blodigt hufvud och synbarligen nästan dödsskrämd. Han hade blott för ett ögonblick sedan passerat förbi mitt tält, då en riktig slagskämpe till karl kom ridande och med en salfva eder började fråga efter sin »nigger». General Garfield var ej närvarande, och mannen fortsatte vägen till divisionsgeneralen. Denne hyste den åsikten, att rymda slafvar skulle återlämnas till sina herrar, och att unionens soldater skulle biträda vid deras återlämnande. I öfverensstämmelse härmed skref han en order till general Garfield, i hvilkens härafdelning slafven ansågs vara gömd, samt befallde denne att uppjaga och utlämna till den uppretade borgaren dennes tillhörighet. Jag framställde saken så klart jag förmådde för general Garfield, innan jag till honom öfverlämnade ordern, men antydde på intet vis min åsikt därom. Han tog ordern och skref därpå utan tvekan följande erkännande:

»'Vördnadsfullt men bestämdt nekar jag att tillåta mina trupper att eftersöka eller utlämna någon förrymd slaf. Jag anser, att de äro här för helt andra syften. Lägret är öppet, och intet hinder skall ställas i vägen för dess genomletande.'

»Jag läste förklaringen och vardt förskräckt. Jag väntade att, om den återsändes, följden skulle blifva att generalen ställdes inför krigsrätt. Jag sade honom, hvad jag fruktade. Han svarade endast: 'Saken måste pröfvas så väl först som sist Rätt är rätt, och jag ämnar på intet vis göra några omsvep. Mina soldater äro här för andra ändamål än att jaga och återlämna rymda slafvar. Mitt folk i Ohios västra reserv skickade ej mig och mina gossar hit ned för detta slags göromål, och det skall gilla min handling.' Han ville ej ändra hvad han skrifvit, och ordern återsändes. Saken omnämndes aldrig vidare.»

Garfields lif som medlem af kongressen är rikt på gripande drag af moraliskt mod, fosterlandskärlek och kamp för sanningen. »Freden har sina segrar, ej mindre ärorika än krigets.»

En af de första viktiga frågor, som kom under behandling efter hans inträde i kongressen, var ett värfningsförslag, som åsyftade, att man i stället för att tvinga ynglingarne att göra krigstjänst skulle erbjuda dem en summa penningar utom den vanliga solden. Förslaget gynnades af hans eget parti, som betraktade utskrifningen med oblida ögon. General Garfield tog ej i öfvervägande, om åtgärden var populär eller ej. Han motsatte sig den af all makt, därför att han ansåg det värfningen skulle rekrytera hären med opålitliga soldater och förorsaka regeringen en utgift, som denna ej länge skulle förmå bära. Dessutom förklarade han, att regeringen hade rätt att fordra hvarje vapenför medborgares tjänst, från dennes adertonde till fyrtiofemte år, om så vore af nöden. Då det kom till votering, röstade Garfield emot sitt eget parti. Blott en enda medlem däraf höll med honom. Få dagar senare sade sekreteraren Chase till honom:

»General Garfield, jag var stolt öfver eder röstning här om dagen. Eder ställning är orubblig. Men tillåt mig säga eder, att det är ett vågadt företag för en medlem af kongressen att votera mot sitt eget parti.»

»Ett vågadt företag», utropade Garfield, »ett vågadt före-

tag för en man att stå fast vid hvad samvetet bjuder! Hans valmän kunna öfvergifva honom, men hvad kan jämföras med skammen att föraktligt underhandla med sin egen öfvertygelse!»

Några dagar senare kom presidenten Lincoln till den militärkommitté, af hvilken Garfield var ledamot, och berättade något som han ej vågade låta landet ana:

»Inom hundra dagar skola trehundraåttiotusen soldater lämna arméen, emedan tiden för deras värfning då är utlupen. Om kongressen ej bemyndigar mig att fylla luckorna genom utskrifning, nödgas jag återkalla Sherman från Atlanta och Grant från södern.»

Några medlemmar af kommittéen afrådde presidenten från att vidtaga en sådan åtgärd, sägande att hans återval skulle sättas i fara genom en så illa omtyckt åtgärd. Lincoln sträckte upp sin resliga gestalt till dess fulla längd och utropade:

»Mine herrar, det är ej nödvändigt, att jag blifver återvald, men det är nödvändigt, att jag kufvar upproret. Om ni beviljar denna lag, skall jag kufva det, innan min efterträdare intager sin plats.»

Ett lagförslag om utskrifning af femhundratusen man lades fram för nationalförsamlingen, och Garfield höll ett af sina mest vältaliga och patriotiska tal till dess försvar. Förslaget genomdrefs med stormande bifall. Kongressen och hela landet kommo snart till insikt om att Lincoln och Garfield hade rätt.

Få månader senare uppträdde Alexander Long, en demokratisk kongress-ledamot från Ohio, och föreslog, i öfverensstämmelse med upphofsmännen till upproret, att den södra konfederationen skulle erkännas af republiken. Denna förrädiska handling satte Garfields patriotiska blod i svallning. Han reste sig genast och utslungade ett af de väldigaste bestraffningstal, som någonsin varit hörda i den amerikanska kongressen. Påminnande om det amerikanska frihetskrigets förrädare — Benedict Arnold — sade han:

»Nu, när tusenden af våra hjältar under skuggan af vår fana gått upp till Gud, när andra tusenden, stympade och sargade i striden, sorgsna förbida befriaren döden, nu, då tre år af krigets fasor öfvergått oss, nu, då våra vapen hafva tvingat upproret tillbaka öfver berg och floder och tryckt in

det inom trånga gränser, så att det är omgjordadt med en mur af eld, nu, då ett folks upplyfta hand är färdig att slunga bojorna af sin segrande makt öfver upproret, nu, i dessa salars lugn, reser sig en Benedict Arnold, född i det djupaste djupet af ett mörkt förräderi, och föreslår, att vi skola uppgifva allt, kropp och själ, fosterland och ära, nu och för alltid, till vårt lands usla förrädare! Och detta förslag kommer — Gud förbarme sig öfver och tillgifve min älskade stat — det kommer från en medborgare i det ärade och hederliga samfundet Ohio!

»Jag bönfaller eder, medbröder i denna församling, att ej tro det någon mans födelse vållat min moder-stat en sådan smärta, som den hon erfor, då denne förrädare föddes! Jag beder eder att ej tro det på den statens mark ett slikt alster någonsin förut vanprydt naturens anlete och förmörkat dagens ljus.»

Efterföljande drag visar mannens ädla självständighet. Presidenten Lincoln framlade 1864 ett lagförslag angående ombildning af den civila styrelsen i Arkansas och Louisiana och föreslog militärstyrelse. Många republikaner klandrade honom, bland dem Garfield. Hans valmän ogillade honom häruti och beslöto att ej omvälja honom. De valberättigade i hans valkrets samlades på ett möte, och general Garfield uppkallades för att förklara sig. Då han beträdde talarstolen, väntade församlingen att från honom få höra ett urskuldande, men i stället försvarade han sitt förfaringssätt och äfven Wade och Davis, hvilka i New-York-Tribune skarpt kritiserat presidenten, och han angaf skälen för sitt handlingssätt, tilläggande:

»Jag har intet att taga tillbaka, och jag kan ej ändra min ärliga öfvertygelse för att få plats i kongressen. Jag har stor aktning för mina valmäns åsikter, men större vördnad för mitt eget samvete. Om jag kan tjäna eder såsom en oberoende representant och på samma gång handla enligt min egen öfvertygelse och mitt eget omdöme, skulle jag göra det med glädje. Men om detta ej låter sig göra, vill jag ej emottaga eder kallelse; jag föredrager då att vara en oberoende medborgare.»

Det var troligtvis det lugnaste, enklaste, mest frimodiga tal, som någonsin hållits inför en valförsamling i Ohio. Gar-

field drog sig undan från salen, så snart han slutat sitt tal. Då han var borta, reste sig en valman och sade:

»Herr president, den man, som har mod att så möta en valförsamling, förtjänar att väljas. Jag föreslår att general Garfield utnämnes med enhällig kallelse.»

Förslaget gick hastigt igenom och följdes af en sådan bifallsstorm, att general Garfield hörde den, innan han nådde hotellet.

År 1869 företog general Garfield för sin hälsas skull en resa till Europa. Vid sin återkomst fann han sin egen valkrets fullkomligt på villovägar, angående nationalskuldens betalande med pappersmynt*. Tiden att välja en kongressledamot nalkades, och hans valmän visste, att hans åsikt var att skulden skulle betalas med ärliga penningar — guld. Hans vänner sade honom, att hans återval af denna orsak skulle möta hinder. De ville gifva honom ett offentligt mottagande, men bådo honom i sitt hälsningstal undvika att uttala sig i denna fråga. Då han framträdde, vidrörde han dock genast det ömtåliga ämnet, häntydande på de underrättelser han fått angående sina landsmäns önskan att betala statsskulden med pappersmynt, och sade:

»Huru mycket jag än värderar edra åsikter, förklarar jag, att denna grundsats, som banat sig väg äfven hit, är ohederlig, oklok och opatriotisk. Och om jag blefve erbjuden en plats i kongressen för mitt återstående lif, för denna valkrets, på denna plats, skulle jag af all min kraft bekämpa denna åsikt. Om det någonsin skulle komma i fråga att välja mig, beder jag eder komma i håg, att ni endast kan påräkna mina tjänster under förutsättning af ett ärligt betalande af denna skuld och dessa obligationer, i klingande mynt, enligt kontraktets både anda och bokstaf.»

Under valstriderna 1864 reste Garfield till Maryland, på inbjudning af generalpostmästare Creswell, samt höll tal i Chestertown. Rebellvänner bland folkhopen kastade ruttna ägg på honom. Genast insköt han denna modiga bestraffning i sitt tal:

»Jag har just nyss kommit från striden mot tappre rebeller vid Chickamauga; jag skall ej draga mig undan för fega rebeller lika eder.»

---

* De så kallade greenbacks.

Den fjortonde dagen i April 1865 mördades presidenten Lincoln. Följande morgon erbjöd staten New York ett skådespel af den mest fruktansvärda rörelse. Plakat voro uppsatta i New York, Brooklyn och Jersey, hvilka uppmanade alla trogna medborgare att samlas omkring Wall Streets bank klockan elfva. Tusentals människor infunno sig, beväpnade med revolvrar och knifvar, färdiga att hämnas martyrpresidentens död. Femtiotusen man samlades där, och deras blod kokade af patriotismens eld.

Det fanns få män i den hopen, som ej skulle hafva slagit till jorden den rebellvän, som vågat yttra ett ord mot Lincoln. Då anmärkte någon helt högt: »Lincoln borde hafva blifvit skjuten för länge sedan.» Han tilläts ej att upprepa det. En flyttbar galge bars genom mängden, och bärarne mumlade »Hämnd», under det de gingo framåt. Det var fara för att *The World,* en opålitlig tidningsbyrå, och några af Sydstaternas ledande män skulle uppslukas af detta lidelsernas brusande haf. Den allmänna förbittringans flod hade stigit öfver sina bräddar genom offentliga talares hetsiga utgjutelser. Midt under denna förfärliga oro upplästes ett telegram från Washington — »*Seward är döende.*» På ögonblicket tycktes begäret att nedkalla hämnd och död öfver hvarje tidning och hvarje människa, som varit Lincolns motståndare, sätta den väldiga massan i rörelse. Det är möjligt att franska revolutionens skräckscener skulle hafva upprepats på New Yorks gator, hade ej en man med imponerande gestalt och hållande en liten flagga i handen stigit fram och vinkat åt den upprörda hopen.

»Ännu ett telegram från Washington», skreko hundratals röster. En dödstystnad följde. Det föreföll som om hvarje lyssnare återhållit andedräkten för att höra.

Upplyftande sin högra hand mot himmelen, sade talaren med en klar, tydlig, stadig stämma:

»Moln och mörker äro omkring honom! Hans tjäll är mörker, och svart tjockt moln, där han inne fördold är! Rättfärdighet och dom äro hans stols stadfästelse! Nåd och sanning äro inför hans ansikte! — Medborgare: Gud styr och regeringen i Washington lefver ännu!»

Talaren var *general Garfield.* Verkan af hans märkliga tal var underbar. Någon har sagt därom:

»Såsom hafvets vredgade vågor kufvas och lägga sig, då

en mäktig vind betvingar dem, så sjönk och stillades folkmassans bullrande oro. Såsom åskledaren drager elektriciteten ur luften och leder den ned i jorden, så hade denne man dragit raseriet ur denna vredgade hop och ledt den till lugnare tankar än hämndens. Det var som om gudomen talat genom honom. Det var en vältalighetens triumf, en inspirationens blixt, sådan den sällan kommer till en människa. Det kritiska ögonblickets man kom, och hans ord voro mäktigare än Napoleons kanoner i Paris.»

Händelsen belyser flera egenskaper i Garfields karakter, hvilka vi lärt känna under hans tidigare lif — hans skarpsinnighet, fyndighet, snabba uppfattning, hans förmåga att fängsla och hans grundliga bekantskap med bibeln. Under hela hans offentliga bana bidrogo hans ungdoms lärdomar, vanor och flit till hans underbara framgång

Såsom under Garfields ungdom karakter och duglighet förlänat ökadt anseende åt portvaktarens och lärarens kall, så hafva de gifvit ökad helgd åt alla de ämbeten han under sitt offentliga lif beklädt.

I vetenskaplig och vitter bildning stod Garfield framom alla de öfriga medlemmarne af kongressen. Mr Townsend säger om honom: »Sedan John Quincy Adams har ej någon president ägt Garfields lärdom, hvilken omfattar de flesta af vår tids stora kunskapsgrenar » En tidningsskrifvare i Washington säger: »Få af denna stads offentlige män fortsätta litterära studier. General Garfield är en af dessa få.» En annan säger: »Garfield är en man med oerhörda hjälpkällor. Han hör till en af de få män i kongressen, som läsa böcker». Presidenten Hinsdale säger: »Han har en öfverlägsen förmåga uti logisk analys och är en af våra störste vältalare. Han har en vetenskapsmans vanor och smak. Såsom student älskade han att genomströfva alla kunskapens fält. Han tjusades af fantasiens skapelser, poesi, dikt och skön konst, älskade filosofiens abstrakta vetenskap, kände ett lifligt intresse för vetenskapliga undersökningar, samlade i sin rymliga förrådskammare historiens och politikens fakta och utbredde öfver alltsamman lifvet och kraften af sin egen originalitet. — Ingen af våra offentlige män hafva under de sista tio åren vunnit mera anseende bland vetenskapsmän, konstnärer, litteratörer och den bildade klassen i allmänhet. — Hans moraliska karakter är kronan på alla hans gåfvor i fysiskt

och intellektuellt hänseende. Hans sinne är rent, hans hjärta ömt, hans natur och vanor enkla, hans ädelmod obegränsadt. En gammal vän sade här om dagen till mig: 'Jag har aldrig funnit någonting jämförligt med Garfields hjärta'.»

Smalley, en af hans biografer säger:

»Det finnes troligtvis ingen nu lefvande politisk talare, hvars inflytande öfver en vidsträckt åhörarekrets är så mäktigt som hans. Han vädjar direkte till människornas förstånd, och först efter att hafva fört sina åhörare genom en lång och kraftig följd af argument till oemotståndliga slutsatser vänder han sig till deras känslor. — Han har en väldig stämma, stor personlig tjusningskraft och ett sätt att uttrycka sig, som från början ingifver förtroende. Han är en mästare i konsten att sammanbinda fakta och logik till en kedja af argument. Stundom tyckes han lyfta sin åhörarekrets och mäktigt skaka den, så väldig är hans vältalighet.»

Vi afsluta detta kapitel med ett urval af presidenten Garfields egendomliga uttryck och satser, hämtade från hans talrika offentliga tal.

»Det gifves ej någon vanligare tanke hos ungdomen än den dåraktiga föreställningen, att någon lycklig vändning endera dagen skall förskaffa dem ära och rikedom. Nej, mina unge herrar, förhållandena vända sig ej här i världen, utan att någon vänder dem.»

»Jag känner en djupare vördnad för en gosse än för en man. Jag möter aldrig en trasig gosse på gatan utan att känna, det jag är skyldig att hälsa på honom, ty jag vet ej, hvilka möjligheter som gömmas under hans slitna rock.»

»Det gifves knappt en beklagansvärdare syn än dessa så kallade lärde män, hvilka med den högsta utmärkelse genomgått våra eller de europeiska universiteten och som likväl ej kunna sadla en häst eller skrifva ut en räkning, om det gällde hela världen.»

»Lyckan är en *ignis fatuus*. Du kan följa henne till undergång, men ej till framgång.»

»Ett milligram friskt mod är bättre än ett kilogram lycka.»

»Att blott visa sig på vädjobanan är ej ärofullt. Segerkransen är för den, som kämpar och vinner.»

»Det är ett stort privilegium att vara en ung man, men

det är ett större privilegium att kunna växa upp till en oberoende man.»

»Jag vill hellre besegras i striden för det rätta än vinna seger i kampen för det orätta.»

»Hvad du än vinner i lifvet, måste du eröfra det genom egna ansträngningar. Först då är det ditt, en del af ditt jag.»

»Man kan födas till skald, men man måste arbeta sig till framgången.»

»Idéerna äro världens store stridsmän. En strid, där det ej kämpas för en idé, är helt enkelt det råa våldet.»

»En student borde studera sig själf, sitt förhållande till samhället, naturen och konsten, men öfver allt, i allt och under allt skulle han studera sitt, samhällets, naturens och konstens förhållande till Gud, alltings källa och upphof.»

»När tvåhundrafemtiotusen tappra själar, fallna på ärans fält, gingo att stå inför Guds ansikte, och då slutligen förlåtens veck åtskildes för att insläppa martyrpresidenten till republikens döde hjältars samfund, stod nationen förlåten så nära, att hviskningen från Gud förnams af människors barn.»

XXV. Från Hvita Huset till grafven.

Den korta tiden af fyra månader var tillräcklig för att visa, huru väl Garfield kunde fylla den höga plats, till hvilken han så ärofullt och så oväntadt blifvit upphöjd. Mer än hälften af hans alltför korta lif hade förgått, innan han började inse vikten af att blifva bekant med nationens sociala och politiska förhållanden. Men sedan han en gång blifvit öfvertygad om det oskattbara värdet af sådana kunskaper, var han outtröttlig uti att sträfva därefter. Då han aldrig väntat att få bekläda en så ansvarsfull plats, hade det varit ganska ursäktligt, om han vid tillträdandet af sitt höga ämbete visat prof på oerfarenhet. Så var dock ej förhållandet. Då han af det republikanska konventet, i Juni 1880, mottog utnämningen till president, afgaf han sin politiska trosbekännelse, hvilken var på samma gång klar, bestämd och tillfredsställande. Särskildt framhöll han däruti vikten af lagarnas förbättring, handelns uppmuntrande, vidtagandet af åtgärder att förminska det onda, som stod i samband med emigrationen, och framför allt den kloka och rättvisa fördelningen af alla privilegier.

I det tal han höll vid tillträdandet af sitt ämbete uttalade han den förhoppningen, att all afvoghet mellan de olika partierna nu skulle vara utplånad. Vidare betonade han starkt vikten af negrernas emancipation och förklarade, att okunnigheten hos de valberättigade vore en så stor fara för samhället, att obligatorisk undervisning vore af nöden. I alla dessa viktiga punkter var det tydligen hans mål att höja folket både i kommersiellt, moraliskt och socialt hänseende. Den föreslagna

kanalen genom Panamanäset fordrade noggrant öfvervägande, och det stora sociala onda, som var en följd af mormonismen, ville han, så mycket möjligt vore, förminska.

Då den nyvalde presidenten bildade sitt kabinett, var hans första tanke den att för hvarje plats få den lämpligaste personen, och vid valet sökte han mera att medla fred än att gynna något särskildt parti. Häruti låg kanhända en af orsakerna till den bitterhet, som snart skulle uppenbara sig uti det vansinniga mordförsöket mot presidenten. Ett parti stred för att presidenten skulle besätta alla ämbeten med män, som därtill blifvit valda af de olika staternas senatorer. Den förre presidenten hade gjort mycket för att motverka denna plan. Då presidenten Garfield nu följde honom häruti, väcktes mot honom en opposition af det parti, som leddes af Mr Conkling. Såsom en protest emot presidentens ärliga uppförande afsade sig denne sin plats i senaten och yrkade på omval. Det var vid denna tidpunkt som Guiteaus attentat mot presidenten ägde rum.

Mrs Garfield, som lidit af ett allvarsamt illamående, vistades tillsamman med sin dotter i Long Branch, New Jersey, och presidenten Garfield hade för afsikt att där göra dem ett besök, i förhoppning att få några veckors hvila. Lördagen den 2 Juli lämnade presidenten Hvita Huset och åkte tillsamman med sekreteraren Blaine till Baltimore- och Potomac-stationen i Washington, dit han anlände 20 minuter öfver nio f. m. Just då presidenten, stödd vid Mr Blaines arm, inträdde i väntsalen, aflossades i flera personers närvaro två skott på honom af en eländig lönmördare, Charles J. Guiteau, som under flera dagar följt presidenten med en laddad revolver. Presidenten vacklade och föll till golfvet. Den ena kulan hade gått genom högra armen, den andra hade bakifrån inträngt i kroppen och kunde ej uttagas. Först trodde man, att den sårade blott hade några få timmar kvar att lefva; men genom läkarens trogna, omsorgsfulla vård och den hängifna hustruns ständiga vakor, böner och omvårdnad förlängdes hans lif från den 2 Juli till den 19 September. Med en sällspord sinnesstyrka uthärdade presidenten sina långvariga och ofta mycket svåra plågor.

Under dessa långa och sorgliga veckor uppsändes dagligen böner af hela engelska och amerikanska nationen för presidentens tillfrisknande och för hans hängifna maka. De ständiga

växlingarna i den sjukes tillstånd, hvilka flera gånger uppväckte nya förhoppningar, som efter få dagar åter helt och hållet krossades, följdes i hela Amerika och England, från drottningen till den ringaste af hennes undersåtar, med ett intresse och en sympati, som aldrig förut sett sin like.

Såsom ett sista försök att rädda ett så dyrbart lif, flyttades presidenten från Washington till Long Branch i New Jersey, i hopp att den renare luften och hafsvindarna skulle stärka den sjuke. Ombytet framkallade nya förhoppningar, och förnyade böner uppsändes dagligen. Slutligen kom helt plötsligt det afgörande ögonblicket. Under det att stora skaror fröjdade sig i hoppet om presidentens tillfrisknande, upphörde hans hjärta att slå, och James Garfield ingick i den eviga hvilan.

Då presidenten Garfield bortrycktes i blomman af sin ålder, innan han uppnått femtio år, är det ej underligt, att sorgen öfver hans förtidiga död var djup och allvarlig.

Under de fyra korta månader han varit president hade han genom sin rena och ädla karakter hunnit att utöfva ett stort inflytande på alla dem, som kommit i hans närhet. Och James A. Garfield intager en framstående plats bland de tjugo män, som före honom innehaft presidentens höga ämbete.

Hans lik balsamerades och fördes till Washington, där det utställdes under två dagar. Sedan fördes det till Cleveland, hans födelseort, där det utställdes under söndagen. Han begrofs måndagen den 26 September på Lake-View-kyrkogården i Cleveland.

Pastorn i den kyrka han tillhörde säger, att presidenten var väl beredd för döden. Han var alltid en allvarlig, bedjande man. I med- och motgång var han en enkel, uppriktig kristen. Då han inflyttade i Hvita Huset, sade han till sin pastor: »I mina kyrkliga förhållanden är och förblifver jag rätt och slätt James A. Garfield.»

Amerikanska folket har gjort en insamling för Mrs Garfield, som uppgår till nära en million kronor.

